

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้
เทคนิคการ เขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิง
สร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ปริญญาตรี

นายวัชรพล วิบูลยศรีน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

DEVELOPMENT OF A BLENDED INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON PARTICIPATORY
COMMUNICATION APPROACH USING ROUND TABLE WRITING TECHNIQUE ON
SOCIAL MEDIA TO ENHANCE CREATIVE CRITICISM WRITING ABILITY FOR
UNDERGRADUATE STUDENTS

Mr. Watcharapol Wiboolyasarin

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Educational Technology and

Communications

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตาม
แนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการ เขียน
รอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการ
เขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ปริญญาตรี

โดย

นายวัชรพล วิบูลยศริน

สาขาวิชา

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

อาจารย์ ดร.ธีรวดี ถังคบุตร

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์ ดร.ธีรวดี ถังคบุตร)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กรณีกิจ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.ณัฐา คำชู)

วัชรพล วิบูลย์ศรีน : การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. (DEVELOPMENT OF A BLENDED INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON PARTICIPATORY COMMUNICATION APPROACH USING ROUND TABLE WRITING TECHNIQUE ON SOCIAL MEDIA TO ENHANCE CREATIVE CRITICISM WRITING ABILITY FOR UNDERGRADUATE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: อ. ดร.ธีรวิดี ถังคุบุตร, 288 หน้า.

ง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา และ 2) เพื่อสร้าง ทดลองใช้ และนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์จากมหาวิทยาลัย 7 แห่ง จำนวน 10 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 - 4 จากมหาวิทยาลัย 7 แห่ง จำนวน 100 คน นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 (รหัส 54) หลักสูตรภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 40 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย ด้านเทคโนโลยีการศึกษา และด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์จำนวน 5 คน วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา สถิติที่ใช้ในงานวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอันดับของสเปียร์แมน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีมีองค์ประกอบสำคัญ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กลยุทธ์การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน สื่อสังคม ผู้เรียน ผู้สอน และการประเมินผล และมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนตัดสินใจ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอนรับทราบผล และขั้นตอนประเมิน 2) กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลงานกลุ่มการเขียนฯ รอบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลงานกลุ่มการเขียนฯ รอบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความสามารถในการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างรายบุคคลโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดี หรือเกณฑ์ B

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

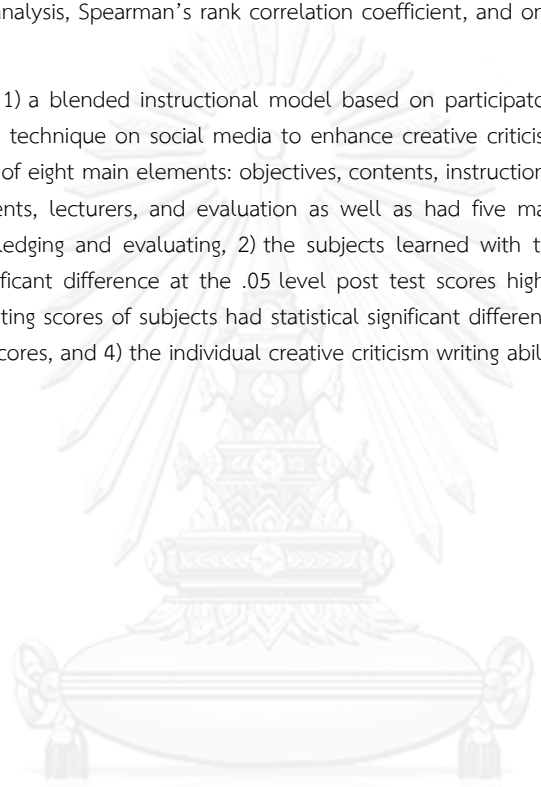
ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

WATCHARAPOL WIBOOLYASARIN: DEVELOPMENT OF A BLENDED INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON PARTICIPATORY COMMUNICATION APPROACH USING ROUND TABLE WRITING TECHNIQUE ON SOCIAL MEDIA TO ENHANCE CREATIVE CRITICISM WRITING ABILITY FOR UNDERGRADUATE STUDENTS. ADVISOR: ASSOC. PROF. ONJAREE NA-TAKUATOONG, Ph.D., CO-ADVISOR: THEERAVADEE THANGKABUTRA, Ph.D., 288 pp.

The purposes of the research were 1) to study the problems and needs of instructors and undergraduate students concerning instruction in higher education, and 2) to construct, implement, and propose a blended instructional model based on participatory communication approach using round table writing technique on social media to enhance creative criticism writing ability for undergraduate students. Subjects used in the research included ten lecturers from seven universities, one hundred of second to fourth year undergraduate students from seven universities, forty of third-year undergraduate students from Department of Thai, Suan Dusit Rajabhat University, and five experts in the field of Thai, educational technology, and criticism creative writing in research methodology and development. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, descriptive analysis, Spearman's rank correlation coefficient, and one-way analysis of variance: repeated measures.

The research findings were as follows: 1) a blended instructional model based on participatory communication approach using round table writing technique on social media to enhance creative criticism writing ability for undergraduate students consisted of eight main elements: objectives, contents, instructional strategies, instructional media, social media, students, lecturers, and evaluation as well as had five main stages: determining, planning, proceeding, acknowledging and evaluating, 2) the subjects learned with the developed instructional model had statistical significant difference at the .05 level post test scores higher than pre test scores 3) the second round group writing scores of subjects had statistical significant difference at the .05 level higher than the first group writing scores, and 4) the individual creative criticism writing ability of the subjects were in good levels or criterion B.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Department: Curriculum and Instruction

Student's Signature

Field of Study: Educational Technology and Communications

Advisor's Signature

Academic Year: 2013

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. อรรถจริย์ ณ ตะกั่วทุ่ง และอาจารย์ ดร.ธีรวิดี ถังคุบุตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ครูผู้สละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งยอมรับและให้อิสระทางวิชาการแก่ผู้วิจัยในการนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการดำเนินการวิจัย แนวปฏิบัติของท่านสอดคล้องกับแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในคุณูปการอย่างสูงยิ่งมาในโอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กรณิกิจ ครูผู้ประสิทธิ์ประสาทสรรพวิชาความรู้ด้านเทคโนโลยีการศึกษานับตั้งแต่ผู้วิจัยยังเป็นนิสิตปริญญาตรีและอาจารย์ ดร.ณัฐา คำชู ผู้เปรียบเสมือนครูภาษาไทยคนหนึ่งของผู้วิจัยเช่นกัน

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ แข็งขัน ครูผู้เปรียบดั่งแม่คนที่สองของผู้วิจัยและเป็นผู้ส่งเสริมผลักดันให้ผู้วิจัยเติบโตบนเส้นทางสายวิชาชีพครูมาโดยตลอด และขอมอบคำขอบคุณแด่ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนเอกสาร ตำรา งานวิจัย เจ้าของหลักการแนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่ส่งผ่านองค์ความรู้มายังผู้เขียนทั้งทางตรงและทางอ้อม

ขอขอบคุณพี่ ๆ ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา รหัส 53 ทุกคน โดยเฉพาะอาจารย์เอื้ออารี จันทร์ กัลยาณมิตรผู้เป็นที่พึ่งพิงด้านการเรียน การทำงาน ตลอดจนชีวิตส่วนตัวของผู้วิจัย คุณภัทรพร อุณหเศรษฐ์ เพื่อนแท้ผู้ชี้แนะแนวทางการดำเนินงานเมื่อผู้วิจัยประสบปัญหาและคอยช่วยเหลือด้านสถิติที่ใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดี และคุณณัฐวุฒิ จิโนวัฒน์ ศิษย์แท้ผู้อำนวยความสะดวกและส่งเสริมใจให้กับผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบใจนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 (รหัส 54) หลักสูตรภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ลูกศิษย์ผู้ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอด 1 ภาคการศึกษา

เหนือบุคคลใด ผู้วิจัยขอกราบสำนึกพระคุณบุคคลอันเป็นที่รักอย่างสูงยิ่ง คือ นาวาเอกเทิดศักดิ์ วิบูลย์ศรีณ คุณณัฐชา วิบูลย์ศรีณ และอาจารย์กนกพรธณ วิบูลย์ศรีณ ครอบครัวผู้เกื้อกูลและมอบสติปัญญา เวลา ความรู้ โอกาสในการศึกษาระดับสูง รวมทั้งเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตที่ดีแก่ผู้วิจัยทุก ๆ ด้าน คุณค่าและประโยชน์ประการใดอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอน้อมนำมาเป็นเครื่องบูชาพระคุณของท่านที่อำนวยผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จมาได้จนถึงทุกวันนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
สมมติฐานการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	10
กรอบแนวคิด.....	11
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	12
บทที่ 2	13
ตอนที่ 1 การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning)	13
ตอนที่ 2 แนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory communication approach).....	39
ตอนที่ 3 เทคนิคการเขียนรอบวง (Round table writing technique).....	55
ตอนที่ 4 สื่อสังคม (Social media).....	57
ตอนที่ 5 การเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์.....	69
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related research).....	108
บทที่ 3	117
ชั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา.....	119
ชั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี	122

หน้า

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี	127
ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี	136
บทที่ 4	138
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา.....	139
ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี	144
ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี.....	150
ตอนที่ 4 ผลการรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี	172
บทที่ 5	176
ตอนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี.....	177
ตอนที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี.....	179
ตอนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีไปใช้	206
บทที่ 6	209
สรุปผลการวิจัย	211
อภิปรายผล	219
ข้อเสนอแนะ	228

รายการอ้างอิง	231
ภาคผนวก.....	243
ภาคผนวก ก.....	244
ภาคผนวก ข.....	249
ภาคผนวก ค.....	276
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	288

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเขียนเป็นศิลปะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารถ่ายทอดความรู้ความคิดตลอดจนความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ จากผู้เขียนไปยังผู้อ่าน เพราะมนุษย์รับสารด้วยการฟังและการอ่าน แล้วส่งสารด้วยการพูดและการเขียน และการเขียนยังสามารถเชื่อมโยงความรู้ ความคิด และความต้องการของผู้เขียนไปสู่ผู้อ่านได้โดยตรง เมื่อผู้อ่านค้นหาความหมายและตีความเพื่อทำความเข้าใจงานเขียนนั้น ๆ ได้แล้ว ก็ย่อมจะทราบวัตถุประสงค์ของผู้เขียนอย่างถ่องแท้ว่าต้องการสื่อสารสิ่งใด การเขียนโดยทั่วไปไม่ว่าผู้ใดก็สามารถเขียนได้ แต่การเขียนให้ถ้อยคำ วลี หรือประโยคมีความสละสลวย งดงาม แสดงเป็นโวหารภาพพจน์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สื่อสารกับผู้อ่านได้ตรงประเด็น และเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนนั้นเป็นเรื่องยาก เพราะการเขียนแต่ละครั้งต้องเรียบเรียงความคิด เลือกสรรถ้อยคำและประโยคในการเขียน เพื่อให้สื่อความหมายได้ชัดเจน

ในบรรดาความสามารถด้านการสื่อสารด้วยภาษาจึงถือว่าการเขียนเป็นความสามารถที่ยากและซับซ้อนมากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ เพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอดเนื้อหา ประสบการณ์ อารมณ์ ความคิด และความรู้สึกไปสู่ผู้อ่านผ่านทางลายลักษณ์อักษร ดังนั้น ผู้เขียนที่ดีควรฝึกฝนความสามารถด้านการเขียนอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะการเขียนระดับสูงอย่างการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ (Creative criticism writing) ซึ่งเป็นการเขียนที่ผสมผสานระหว่างการเขียนเชิงวิพากษ์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้การเขียนที่ผ่านการคิดอย่างมีลำดับขั้นตอน ผ่านการกลั่นกรองและประเมินมาอย่างรอบคอบแล้วว่าเป็นความคิดที่มีเหตุผล เชื่อถือได้ สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อ หรือสิ่งใดควรทำ โดยเรียบเรียงความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและสร้างจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นพลังที่ทำให้เกิดสาระทางวิชาการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความมีเหตุผล (สมองซีกซ้าย) และส่วนของความคิดสร้างสรรค์ (สมองซีกขวา) นอกจากจะเป็นการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนแล้ว ยังทำให้ความสามารถด้านอื่น ๆ พัฒนาตามไปด้วย

ความสามารถด้านการเขียนนับว่าเป็นความสามารถที่ยากและซับซ้อนกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ ผู้ที่มีความสามารถในการเขียนได้ดีจะต้องมีพื้นฐานของการฟัง การพูด และการอ่านมาก่อน รวมทั้งต้องมีจินตนาการ ความรู้สึกนึกคิดที่ตนเองต้องการจะถ่ายทอดออกมาเป็นข้อความในภาษาเขียนด้วย ดังนั้น กระบวนการเขียนจึงเป็นกิจกรรมทางความคิดที่มีการดำเนินการเหมือนกับกระบวนการแก้ไขปัญหา ผู้เขียนจะต้องใช้ความรู้และสติปัญญาหลายด้านวิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้ได้ความคิดที่ตั้งใจไว้ โดยไม่เพียงแต่ปรากฏเป็นตัวหนังสือ แต่ยังสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ ด้วยเหตุนี้ สถาบันการศึกษาในต่างประเทศจึงได้เปิดหลักสูตรการสอนเพื่อการเขียนสำหรับนักเขียน ครู หรือกองบรรณาธิการ โดยเฉพาะด้านการเขียนเชิงวิพากษ์และสร้างสรรค์ในระดับปริญญาโท (M.A. in Creative and Critical Writing) ขึ้น อาทิ มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย (University of

Gloucestershire) ที่เน้นการสอนให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาแก่นเรื่อง ประเด็น และรูปแบบทางภาษา หรือวิทยาลัยโกลด์สมิธท์แห่งมหาวิทยาลัยลอนดอน (Goldsmiths' College, University of London) ได้จัดการประชุมวิชาการระดับบัณฑิตศึกษาด้านการเขียนนิพากษ์/สร้างสรรค์ขึ้นในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ซึ่งร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเคนท์ (University of Kent) เพื่อเปิดเวทีให้นักศึกษาปริญญาเอกที่ศึกษาด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 80 คน เข้าร่วมแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ด้านการเขียนของตนเอง

สำหรับประเทศไทยก็ตระหนักถึงความสำคัญของการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ดังจะเห็นได้จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ มีการเน้นหนักให้ปรับปรุงหลักสูตรและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อพัฒนาให้นักศึกษาคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย แล้วจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF: HEd) เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา โดยกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาของคุณวุฒิปริญญาตรีไว้ว่า ผู้เรียนสามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูล แนวคิด และหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่น ๆ ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งยังกำหนดให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูดและการเขียน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555: ออนไลน์) สรุปได้ว่า ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาควรเป็นบัณฑิตที่สามารถสื่อสารด้วยการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการนำเสนอข้อมูล เนื้อหา ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านภาษา โดยเฉพาะด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ดังความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น

สิ่งสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนอย่างหนึ่งก็คือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสื่อการเรียนการสอนหรือเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้หรือเสริมสร้างความสามารถได้อย่างเต็มที่ (Tapscott, 1998 cited in Norton and Wiburg, 2003) โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางในการเข้าถึงและนำเสนอสารสนเทศต่าง ๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมกันสร้างขึ้นเป็นชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ ดังที่ Reyes (2010: online) ได้ใช้เว็บไซต์ยูทูปและเพชบุ๊กเป็นสื่อการเรียนรู้หลักเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ในวิชาการประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีเนื้อหาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์และประเมินแนวคิด ข้อโต้แย้ง และมุมมองที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในเชิงวิพากษ์ และเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ จึงได้ออกแบบเนื้อหา การมอบหมายงาน และแบบฝึกหัด โดยใช้สื่อทั่วไปร่วมกับสื่อสังคม (Social media) เป็นสื่อการเรียนรู้อีก ผลปรากฏว่าความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับสูง และช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายหัวข้อต่าง ๆ ที่ผู้สอนนำเสนอ จนนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ได้โดยง่าย

การนำสื่อสังคมมาใช้ในการเรียนการสอนจึงถือเป็นการสร้างแนวทางการเรียนรู้แบบใหม่ ต่อปรับกับความคาดหวังของผู้เรียนในการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาต่าง ๆ สามารถเรียนรู้ อย่างต้นตัว ทำงานร่วมกัน สร้างความรู้ และเข้าถึงข้อมูลความรู้ได้อย่างไม่จำกัดหนทาง (Phillips, 2010: online) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ตระหนักรู้ด้วยตนเอง และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของ สังคมได้ (จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2553) ด้วยคุณสมบัติของเว็บ 2.0 จะทำให้มีความยืดหยุ่นสูงสำหรับ ผู้สอนในการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่าง ๆ เข้าไปในกระบวนการเสริมสร้าง ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ช่วยลดข้อจำกัดในเรื่องของเวลา สถานที่ และ ช่องว่างในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนหรือผู้เรียนกับผู้เรียน สามารถถ่ายทอดสารหรือ ข้อความของตนด้วยการเขียนไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ และเขียนสื่อสารกันระหว่างผู้ส่ง สารและผู้รับสารหรือผู้รับสารด้วยตัวเอง สื่อสังคมอาจแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ บล็อก (Blogging) ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก (Twitter and microblogging) เครือข่ายสังคม (Social networking) และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media sharing) สื่อสังคมแต่ละประเภทยังมีคุณสมบัติ แตกต่างกันได้ สามารถนำมาปรับใช้กับการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะ เป็นการเขียนโดยใช้เว็บล็อก กระดานอภิปราย อีเมล ฯลฯ หรือการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์โดยใช้ เครือข่ายสังคม การทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน ทั้งในมิติประสาน เวลาและไม่ประสานเวลา การสร้างและแบ่งปันเอกสารและการนำเสนอร่วมกันทางออนไลน์ ดังนั้น หากผู้สอนสามารถใช้ทรัพยากรและเครื่องมือต่าง ๆ ของสื่อสังคมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน ของตนได้ก็จะทำให้ผู้เรียนเข้าถึงทรัพยากรและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนได้สะดวก สามารถ สนทนาหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนบนโลกออนไลน์ได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและ สถานที่ ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ผู้เรียนในปัจจุบันถือเป็นผู้เรียนยุคเน็ต (Net generation) ที่ใช้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพื่อช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีความสุขในการรับผิดชอบตนเอง ทำกิจกรรมร่วมกัน และติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากกว่าการรับฟังข้อมูล ข้อเท็จจริง และทฤษฎีจากผู้สอนหรือผู้ใหญ่ คนอื่น ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ร่วมกัน ได้แย้ง และโน้มน้าวใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสร้าง กระบวนการเรียนรู้ที่ทรงพลังและมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม เพราะฉะนั้นผู้เรียนจึงคาดหวังว่า การเรียนรู้ในปัจจุบันจะปรับเปลี่ยนเป็น 8 ด้าน ดังนี้ (Tapscott, 1998 cited in Norton and Wiburg, 2003)

1. จากการเรียนรู้แบบเชิงเส้น (Linear) สู่การเรียนรู้แบบสื่อหลายมิติ (Hypermedia) แนวทางการสอนแบบดั้งเดิมเป็นเส้นตรง กล่าวคือ เป็นการสอนตามโครงสร้างของหนังสือ และถือว่า หนังสือเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้หลัก ผู้เรียนต้องอ่านตำราตั้งแต่หน้าแรกจนหน้าสุดท้าย แต่ผู้เรียน ยุคเน็ตเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศที่มีลักษณะปฏิสัมพันธ์และไม่ต่อเนื่องกัน ผู้เรียนจะให้ความสนใจ กลับไปกลับมาระหว่างโทรทัศน์ หนังสือ วิดีโอเกม และอินเทอร์เน็ต เพราะพวกเขาสามารถทำ กิจกรรมได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน

2. จากการสอน (Instruction) สู่การสร้าง (Construction) และการค้นพบ (Discovery) ดังที่ Papert (1996 cited in Norton and Wiburg, 2003) กล่าวว่า “ทุกครั้งเมื่อครูเริ่มสอนสิ่งใด

การสอนจะทำให้เด็กไม่พึงพอใจและเสียประโยชน์ที่ได้รับจากการค้นพบ” ผู้เรียนปัจจุบันค้นหาวិธีทางจากการสอนของผู้สอนไปสู่การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และวัฒนธรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องการเรียนรู้โดยลงมือกระทำ มีประสบการณ์ และสร้างสรรค์มากกว่าบริบทการเรียนการสอนเข้าไป

3. จากผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher-centered) สู่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered) สื่อใหม่เหล่านี้สนับสนุนการนำพาความรู้ไปสู่ผู้เรียน โดยทำหน้าที่เป็นเสมือนเครื่องส่ง ผู้สอนแสดงบทบาทน้อยลง แต่ยังคงมีค่าและความสำคัญอยู่ เพราะผู้สอนจะช่วยสร้างและจัดโครงสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และทำให้ผู้เรียนยุคเน็ตเข้ามามีส่วนร่วมในการอภิปรายโต้ว่าที่ วิจัย และทำโครงการร่วมกันแทนที่การบอกข้อมูลของผู้สอน

4. จากสื่อที่รับเอาเอง (Absorbing material) สู่การเรียนรู้วิธีนำทาง (How to navigate) และวิธีการเรียนรู้ (How to learn) ผู้เรียนยุคเน็ตจะวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมิน การเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศและติดต่อกับผู้คนที่เพื่อสร้างโครงสร้างระดับสูงและจินตภาพ

5. จากโรงเรียน (School) สู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ผู้เรียนในยุคก่อนจะแบ่งช่วงชีวิตของตนออกเป็นวัยเรียนและวัยทำงาน แต่ผู้เรียนยุคเน็ตจะเข้าใจว่าในโลกมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลความรู้อย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเรียนรู้เป็นกระบวนการตลอดชีวิต การสำเร็จการศึกษาก็ไม่อาจเป็นแรงกระตุ้นได้ดีเมื่อเทียบเท่ากับการท้าทายให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญหรือท้าทายด้วยปัญหาที่จะต้องหาทางแก้

6. จากการเรียนรู้แบบเดียวกัน (One-size-fits-all) สู่การเรียนรู้ตามความต้องการ (Customized learning) การศึกษามวลชนคือ ผลผลิตของเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ในสังคมแบบอุตสาหกรรมนี้ สัดส่วนของผู้เรียนกลุ่มใหญ่ไม่วาระดับใดจะรับฟังและดูดซึมรับเอาข้อมูลเข้ามาเก็บไว้กับตน แต่ผู้เรียนในวันนี้คาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติเป็นรายบุคคล ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ตามความต้องการ ภูมิหลัง ความสามารถพิเศษ แบบทางปัญญาและมนุษยสัมพันธ์ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่นอกระบบ

7. จากการเรียนรู้อย่างทรมาน (Torture) สู่การเรียนรู้สนุกสนาน (Fun) หนึ่งในผลที่คาดหวังของการออกแบบโรงเรียนใหม่ควรจะเป็นการสร้างการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ความบันเทิงควรเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และเป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องมี เพราะผู้สอนที่ยอดเยี่ยมที่สุดคือผู้ให้ความบันเทิง และความบันเทิงจะสร้างความสนุกสนาน แรงกระตุ้น และความรับผิดชอบในการเรียนรู้

8. จากผู้สอนเป็นผู้ส่ง (Transmitter) สู่ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เนื่องจากผู้เรียนในยุคเน็ตมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนมาก การเรียนรู้จึงเป็นการปฏิบัติทางสังคม และใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ กับผู้เรียน ผู้เรียนต้องการผู้สอนที่สามารถปฏิบัติตนได้เหมือนเป็นทรัพยากรเคลื่อนที่และที่ปรึกษาด้านการเรียนรู้ของพวกเขา ผู้เรียนต้องการผู้สอนที่สามารถส่งเสริมสมรรถนะของเขาในด้านการเป็นผู้ทำงานร่วมกัน นักวิจัย นักวิเคราะห์ ผู้นำเสนอ และผู้ใช้ทรัพยากร

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของอาจารย์และนักศึกษาพบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่มักใช้สื่อการเรียนการสอนประเภท PowerPoint ประกอบการบรรยาย/การเล่าเรื่อง มีการถามตอบคำถาม หลังจบการบรรยายให้ทำแบบฝึกหัด แล้วออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน บางครั้งอาจนำภาพยนตร์ เพลง ตำราเรียนมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นการทำงานเป็นรายบุคคล ทำงานกลุ่มบ้างบางโอกาส

นักศึกษาส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าชอบการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ต้องการสื่อใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ เพราะสื่อการเรียนการสอนแบบเดิมไม่ทันสมัย ไม่น่าสนใจ การเรียนการสอนก็มีความซ้ำซาก จำเจ บางวิชาใช้เวลาในการสอนนานเกินไป รู้สึกเบื่อหน่ายกับการนั่งเรียนในชั้นเรียนนาน ๆ จนไม่เข้าใจเนื้อหา ส่วนผู้สอนแสดงความคิดเห็นว่า ผู้เรียนชอบการทำงานเป็นกลุ่มและได้มีโอกาสนำเสนอผลงานของตน ถ้าผู้เรียนในห้องมีจำนวนประมาณ 30 - 50 คน ผู้เรียนจะตั้งใจเรียนมากกว่าผู้เรียนกลุ่มใหญ่กว่านี้ แต่โดยปกติจำนวนผู้เรียนเฉลี่ยต่อรายวิชาส่วนใหญ่จะเกิน 50 คน และมักพบปัญหาเรื่องการเขียนของผู้เรียนส่วนใหญ่คัดลอกผลงาน โดยไม่เปลี่ยนเป็นสำนวนภาษาของตน อีกทั้งยังเขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง ใช้ประโยค เครื่องหมายผิดอยู่เสมอ แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนปัจจุบันยังไม่มุ่งเน้นสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และผู้สอนยังไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือทำงานเป็นกลุ่ม อีกทั้งประสบปัญหาด้านการเขียนที่ไม่ได้เกิดจากความรู้ความสามารถของตน เพื่อให้เกิดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ผ่านการใช้สื่อการเรียนการสอนหรือเทคโนโลยีที่น่าสนใจ โดยผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทุกขั้นตอน

การส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอนสามารถทำได้โดยการปรับเปลี่ยนจากการสื่อสารแบบทางเดียว (One way communication) ที่มีผู้สอนเป็นผู้ส่งสารและผู้เรียนเป็นผู้รับสารอย่างชัดเจนไปสู่สภาพของการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านสื่อสังคมที่ทำให้ผู้ส่งสารหรือแหล่งสารและผู้รับสารเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วม (Participant) ในกระบวนการสื่อสารร่วมกัน และเปลี่ยนความหมายของการสื่อสารจากกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเป็นการสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social reality) (Roger, 1986; Roger and Kincaid, 1981; Stapitanondh et al., 2006; ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2549) หรือที่เรียกว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory communication) โดยยึดหลักการสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ (Servaes, Jacobson, and White, 1996)

1. การเข้าถึงสื่อ (Access) หมายถึง ผู้เรียนมีโอกาสเลือกรับรายการหรือมีส่วนร่วม และมีช่องทางในการแสดงความคิดเห็นหรือความต้องการให้กับผู้สอนได้ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการเข้าถึงด้านกายภาพ (Physical accessibility) ความสามารถในการเข้าถึงด้านเศรษฐกิจ (Economic accessibility) และความสามารถในการเข้าถึงด้านวัฒนธรรมทางสังคม (Social-culture accessibility)

2. การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง ผู้เรียนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในระบบการสื่อสารในทุกระดับ กล่าวคือ ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ทั้งในกระบวนการกำหนด การจัดการ และการวางแผนการเรียนการสอนต่าง ๆ

3. การจัดการด้วยตนเอง (Self-management) หมายถึง ผู้เรียนมีอำนาจและสิทธิในการตัดสินใจตั้งแต่เริ่มคิดกำหนดหัวข้อ การวางแผน การดำเนินการเรียนการสอน เป็นต้น การจัดการด้วยตนเองเป็นการมีส่วนร่วมที่สำคัญยิ่งกว่าสิ่งใดและจะต้องกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ส่วนการเข้าถึงสื่อและการมีส่วนร่วมในการสื่อสารมีความเป็นไปได้มากและสามารถกระทำได้ง่ายกว่า

ด้วยเหตุนี้ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมจึงสามารถนำมาใช้เป็นรูปแบบการเรียนการสอนได้โดยผู้สอนจัดหาช่องทาง และรูปแบบการมีส่วนร่วมให้หลากหลายผ่านการใช้สื่อสังคมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสาร ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจและรับทราบผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการสื่อสาร ไม่วิพากษ์วิจารณ์ และพยายามปรับปรุง ดัดแปลงความคิดที่มีอยู่ (Osborn, 1963) โดยใช้รูปแบบการสนทนา (Dialogue) ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารอยู่ตลอดเวลา (กาญจนา แก้วเทพ และคนอื่นๆ, 2543) เป็นหัวใจสำคัญของรูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมจะมีการสลับบทบาทให้ผู้รับสารเปลี่ยนเป็นผู้ส่งสาร ทำให้เกิดรูปแบบการสื่อสารในลักษณะของการสนทนา อย่างไรก็ตาม การสนทนาเพียงอย่างเดียวมักจะไม่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนการสอนให้ลุล่วงได้ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์เข้ามาเป็นส่วนสำคัญเพื่อช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

การใช้เทคนิคการเขียนรอบวง (Round table) เป็นวิธีหนึ่งที่น่าสนใจของการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถเสริมสร้างความสามารถในการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้ เพราะการเขียนรอบวงใช้หลักการผลิตความคิดออกมาเรื่อย ๆ เป็นปริมาณมาก ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนต้องแสดงความคิดเห็นออกมาวนกันเป็นวงกลม แล้วนำความคิดที่รวบรวมได้มาปรับใช้ในการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ต่อไป การเขียนรอบวงยังเป็นการระดมสมอง ถือเป็นทักษะขั้นสูงที่ต้องการให้เกิดความสามารถด้านการคิดวิพากษ์และความเป็นนามธรรมสูงขึ้นภายในตัวผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเริ่มต้นการเขียนรอบวงเป็นครั้งแรก อาจจำเป็นต้องมีผู้สอนคอยชี้นำก่อน เมื่อผู้สอนหมดหน้าที่แล้ว ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ผลิตความคิด อยู่กับหัวข้อ และพัฒนาหัวข้อย่อยของตนด้วยตนเองต่อไป ซึ่งจะช่วยให้ระดับของความเป็นนามธรรมและการคิดเชิงวิพากษ์ รวมถึงช่วยกระตุ้นแรงเร้าให้ผู้เรียนเสนอความคิดของตนเองเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเมื่อนำมาประกอบกับการใช้อินเทอร์เน็ตเข้าเป็นส่วนหนึ่งก็สามารถส่งเสริมกระบวนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ (Barker, 2013: online) เนื่องจากผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้หลากหลายรูปแบบและส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการใช้เครื่องมือบนอินเทอร์เน็ตเหล่านี้เป็นอย่างดี (Tarricone, 1995) สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้

การเขียนรอบวงผ่านสื่อสังคมนับเป็นรูปแบบทางคอมพิวเตอร์ที่สามารถกระทำขึ้นผ่านการใช้กระดานอภิปราย (Forum) ผู้อำนวยการความสะดวกหรือผู้นำกลุ่มจะส่งคำถามไปยังสมาชิกในกลุ่มด้วยการตั้งกระทู้บนกระดานอภิปราย และสมาชิกจะตอบกระทู้หรือส่งความคิดของตนกลับไปยังผู้อำนวยการความสะดวกได้ที่ จากนั้นผู้อำนวยการความสะดวกจะรวบรวมรายการความคิดทั้งหมดและสรุปบนกระดานอภิปรายเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้รับฟังผลป้อนกลับต่อไป การเขียนรอบวงผ่านกระดานอภิปรายจะช่วยลดปัญหาของการเขียนรอบวงแบบทั่วไปได้ และข้อได้เปรียบอีกอย่างหนึ่งก็คือความคิดทั้งหมดในรูปแบบทั่วไปได้รับการจัดเก็บรวบรวมในลักษณะอิเล็กทรอนิกส์ และค้นคืนได้ในภายหลังที่มีการอภิปรายต่อไป และยังช่วยให้สมาชิกกลุ่มใหญ่ระดมความคิดในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งได้มากขึ้น เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างเป็นอิสระ หลากหลายผ่านสื่อสังคมโดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ ตัดสินความคิดของผู้เรียนจนกว่ากระบวนการจะเสร็จสิ้น แล้วนำความคิดนั้นมาประเมิน ปรับปรุง ดัดแปลง และผสมผสานเพื่อให้ได้ความคิดที่ดีที่สุด (Michinov and Primois, 2005)

เมื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เทคนิคการเขียนรอบวง และสื่อสังคมมาส่งเสริมกระบวนการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน แล้ว ผู้สอนจึงควรจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระดับรายวิชา (Course-level blending) ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อ (Graham, 2006) แบ่งเป็นสัดส่วนในชั้นเรียนร้อยละ 30 และออนไลน์ร้อยละ 70 ตามการแบ่งของ Allen and Seaman (2008 cited in Gebara, 2010) โดยผสมผสานระหว่างการเขียนรอบวงแบบออนไลน์และการส่งผ่านเนื้อหาบทเรียนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียน สัดส่วนของการออนไลน์เป็นการเขียนรอบวงและการสร้างผลงานการเขียนร่วมกัน อาจมาพบกันแบบเผชิญหน้าบ้าง ผู้สอนปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกเชิงรุกในการใช้สื่อสังคมเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียน

นอกจากนี้ หัวใจสำคัญของกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมอีกประการหนึ่ง คือ กระบวนการร่วมกันคิด ร่วมกันรับฟัง และเคารพในความคิดของผู้เรียนคนอื่น ๆ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนกระบวนการค้นหาแนวทางและตัดสินใจร่วมกัน โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานที่สมบูรณ์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2547) สอดคล้องกับเทคนิคการเขียนรอบวงที่ผู้เรียนทุกคนร่วมกันผลิตความคิด รับฟังความคิดที่แตกต่างออกไปจากของตน และเคารพความคิดของผู้อื่น โดยไม่ถือว่าความคิดของตนดีที่สุด ด้วยเหตุนี้ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในชั้นเรียนหรือในสื่อสังคมจะเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยร่วมกันระดมความคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณหรือเรื่องราวต่าง ๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้และสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสลับสับเปลี่ยนบทบาทกับผู้สอน มิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอนเป็นผู้ส่งสารหรือเป็นผู้รับสารแต่เพียงอย่างเดียว แต่กลายเป็นคู่สื่อสาร (Communicator) หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) (อึ้งแล้ว, 2547) ในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความคิดเห็น ตลอดจนเจตคติ หรือผู้สอนอาจเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ร่วมกันจากสื่อสังคม แล้วสร้างผลงานการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถอย่างเต็มที่

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังและสนใจจะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี โดยผู้วิจัยเลือกทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบส่วนร่วมฯ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในวิชาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นวิชาเลือกในหลักสูตรภาษาไทยที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ส่งสารในชั้นเรียนแทนการรับสารจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว และเป็นคู่สื่อสารกับผู้เรียนผ่านการใช้สื่อสังคม ที่สำคัญ รูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้น

ยังสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้อีกด้วย

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีมีองค์ประกอบ และขั้นตอนของการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง
2. ในกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ทำให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้หรือไม่
3. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ทำให้นักศึกษาปริญญาตรีมีความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาปริญญาตรีที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์มีความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ และนิสิต/นักศึกษาปริญญาตรี

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

2.1 อาจารย์จาก 7 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 5 ปี จำนวน 10 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

2.2 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ถึงชั้นปีที่ 4 จาก 7 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 100 คน ได้มาจากการเลือกแบบสุ่มตัวอย่าง เพื่อสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนทั่วไปในระดับอุดมศึกษา

2.3 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 (รหัส 54) หลักสูตรภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 1543105 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 40 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้น

2.4 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เพื่อรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

4. รายวิชาที่ใช้ในการวิจัย คือ วิชา 1543105 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended instructional model)** หมายถึง แบบแผนของการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการเรียนการสอนในชั้นเรียน ร้อยละ 30 และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ร้อยละ 70

2. **แนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory communication approach)** หมายถึง กระบวนการสื่อสารแบบสองทางในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทุกฝ่ายสลับบทบาทเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือเรียกว่าคู่สื่อสาร ผ่านการสื่อสารหลากหลายรูปแบบ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ความเท่าเทียมกัน และการทำงานร่วมกัน เพื่อนำข้อสรุปจากการสนทนาไปสู่การตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ในกลุ่มอย่างสันติ

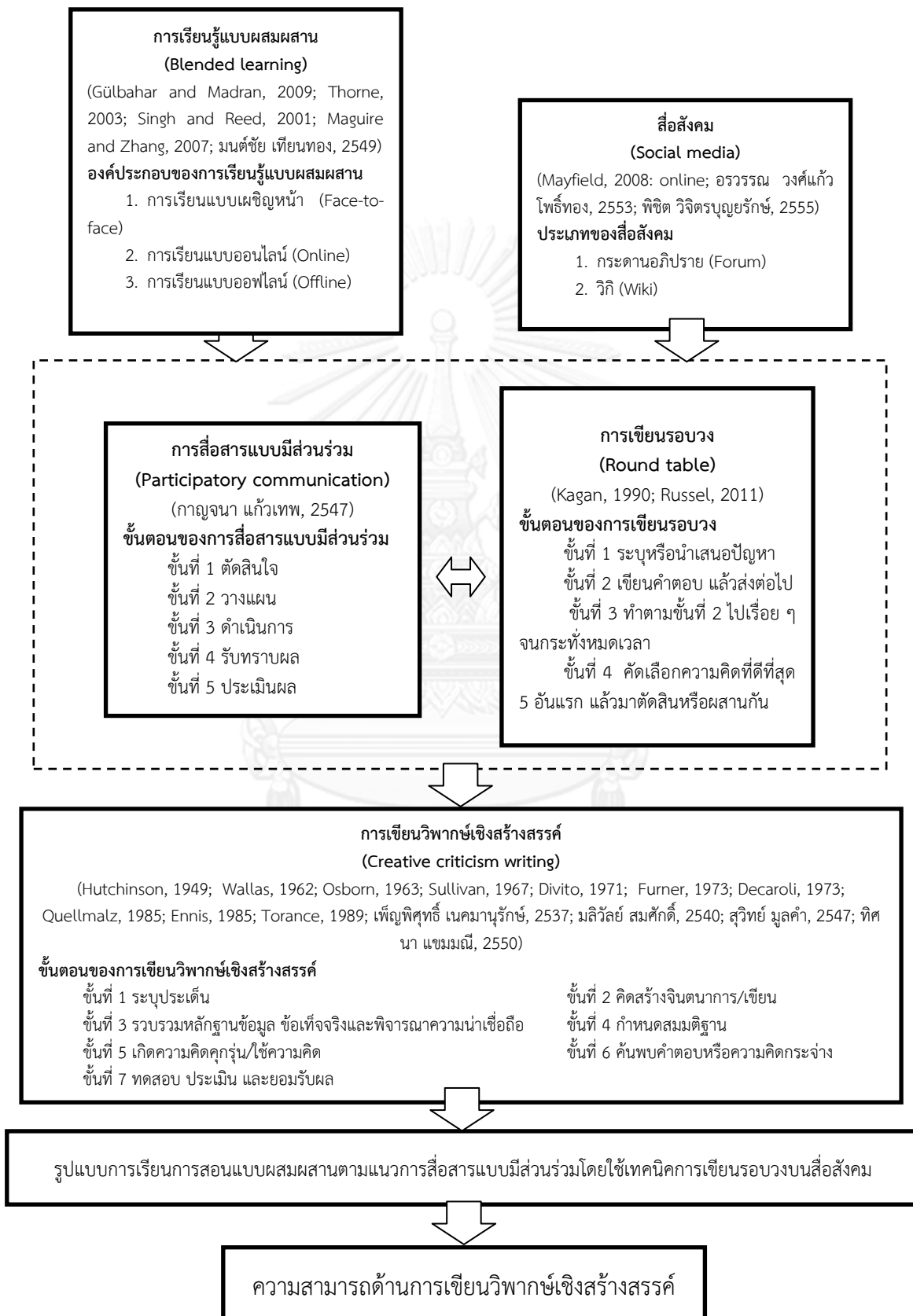
3. **เทคนิคการเขียนรอบวง (Round table writing technique)** หมายถึง วิธีการเขียนที่เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านการเขียนคนละ 1 รอบ วนกันไปในกลุ่ม ทุกคนจะต้องแสดงความคิดเห็นของตนเองจนกระทั่งหมดเวลา ในงานวิจัยนี้จะใช้กระดานอภิปรายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเขียนรอบวง

4. **สื่อสังคม (Social media)** หมายถึง เว็บไซต์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารบนคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หรือผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ในงานวิจัยนี้จะใช้สื่อสังคม 2 ประเภท ได้แก่ กระดานอภิปราย ควรมีคุณลักษณะที่เป็นมิตรกับผู้ใช้ (User-friendly) ไม่จำเป็นการปรับตั้งค่า ปรับแต่ง บริหารจัดการหน้าจอแสดงผล ไม่จำกัดจำนวนกระทู้หรือจำนวนสมาชิก ใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ตได้ และควรมีเครื่องมือใช้งานคล้ายคลึงกับเครื่องมือบนโปรแกรม MS Word และวิกิ ควรมีคุณลักษณะที่สามารถตรวจสอบร่องรอยการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาจากผู้ใช้งาน มีหน้าประวัติการใช้งานให้ทราบว่าคุณเรียนคนใดทำอะไรได้ สามารถแก้ไขและบันทึกเนื้อหาได้โดยง่าย ไม่สลับซับซ้อน และควรมีเครื่องมือใช้งานคล้ายคลึงกับเครื่องมือบนโปรแกรม MS Word

5. **ความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ (Creative criticism writing ability)** หมายถึง ความสามารถในการเขียนแสดงความรู้ที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเป็นการเขียนที่เกิดจาก 1) การเรียบเรียงความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า 2) การแสดงแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้ง 3) การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง 4) การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใคร และ 5) การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของผู้เขียนเองอย่างหลากหลาย ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล

6. **นักศึกษาปริญญาตรี (Undergraduate students)** หมายถึง นิสิตและนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกชั้นปีจากสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในประเทศไทย

กรอบแนวคิด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้สอนในระดับอุดมศึกษามีรูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนิสิตนักศึกษา
2. ได้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ให้กับนิสิตนักศึกษา
3. ได้แนวทางการวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษา
4. นักศึกษาสามารถนำความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนวิชาอื่น ๆ
5. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ ที่พัฒนาขึ้นจะเป็นต้นแบบของการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning)

ตอนที่ 2 แนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory communication approach)

ตอนที่ 3 เทคนิคการเขียนรอบวง (Round table writing technique)

ตอนที่ 4 สื่อสังคม (Social media)

ตอนที่ 5 การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ (Creative criticism writing)

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related research)

ตอนที่ 1 การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning)

การเรียนรู้แบบผสมผสานได้แพร่กระจายสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้วยสาเหตุที่ว่า การเรียนรู้ดังกล่าวมีความยืดหยุ่นสูงสำหรับผู้สอนในการบูรณาการเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้เข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน และยังลดข้อจำกัดของความพยายามในการใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และการสื่อสารแบบใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ใฝ่หาความรู้ และตระหนักรู้ด้วยตนเองมากขึ้นผ่านการเข้าถึงและนำเสนอสารสนเทศต่าง ๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมกันสร้างขึ้นเป็นชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์

จากการสำรวจแนวคิดของการเรียนรู้แบบผสมผสานของนักการศึกษาหลายท่าน พบว่า ใช้คำที่มีความหมายถึงการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้หลายคำ อาทิ

- Blended learning
- Flexible learning
- Hybrid learning
- Integrated learning
- Mixed mode learning
- Multi-method learning

คำดังกล่าวข้างต้นแสดงถึงการเรียนที่มีความยืดหยุ่น และมีการผสมผสานการเรียนผ่านสื่อช่องทาง และวิธีการที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม คำที่หมายถึงการเรียนรู้แบบผสมผสานได้มีผู้ให้การยอมรับมากที่สุดคือ คำว่า “Blended learning” และสามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “การเรียนรู้แบบผสมผสาน”

1.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

นักการศึกษาหลายท่านกล่าวว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการผสมผสานแบบการเรียนการสอน (หรือสื่อส่งผ่าน) (Bersin and Associates, 2003; Orey, 2002a: online, 2002b; Singh and Reed, 2001: online; Thomson, 2002: online) บางท่านก็ให้แนวคิดว่าเป็นการผสมผสานวิธีการเรียนการสอน (Driscoll, 2002: online; House, 2002; Rossett, 2002) และก็อาจหมายถึงการผสมผสานการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบเผชิญหน้า (Reay, 2001; Rooney, 2003; Sands, 2002; Ward and LaBranche, 2003; Young, 2002)

Driscoll (2002: online) ระบุความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสานออกเป็น 4 แนวคิดได้แก่

1. การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการผสมหรือผสมผสานรูปแบบของเทคโนโลยีที่ใช้เว็บเป็นฐาน (เช่น ห้องเรียนเสมือนแบบสด การเรียนตามจังหวะก้าวของตน การเรียนแบบร่วมกัน สตรีมมิ่งวิดีโอ เสียง และข้อความ) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา
2. การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการผสมศาสตร์การสอนต่าง ๆ (เช่น แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ พฤติกรรมนิยม พุทธินิยม) เพื่อสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุดโดยใช้หรือไม่ใช้เทคโนโลยี
3. การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการผสมรูปแบบของเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนใด ๆ (เช่น วิดีทัศน์ ซีดี-รอม การฝึกอบรมบนเว็บ แผ่นฟิล์ม) กับการฝึกอบรมแบบผู้สอนนำในชั้นเรียน
4. การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการผสมหรือผสมผสานเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนกับงานจริง เพื่อสร้างผลของการเรียนและการทำงานให้สอดคล้องกัน

Singh (2003) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการผสมกิจกรรมแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียน การเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบสด และการเรียนตามจังหวะก้าวของตน หรือเป็นการผสมระหว่างการฝึกอบรมแบบผู้สอนนำ การประชุมหรือการฝึกอบรมออนไลน์แบบประสานเวลา และการศึกษาตามจังหวะก้าวของตนแบบไม่ประสานเวลา

Thorne (2003) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นวิวัฒนาการทางมนุษยศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นการแก้ปัญหาการเรียนรู้เพื่อท้าทายและพัฒนาความต้องการจำเป็นของรายบุคคล เป็นการผสานข้อได้เปรียบทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้วยการปฏิสัมพันธ์จากการเรียนแบบออนไลน์และการมีส่วนร่วมจากการเรียนแบบดั้งเดิม การเรียนการสอนได้รับการสนับสนุนและพัฒนาโดยการใช้สติปัญญาและการติดต่อตัวต่อตัวกับผู้สอน อีกทั้งเป็นการผสมของเทคโนโลยีมัลติมีเดีย สตรีมมิ่งวิดีโอ ซีดี-รอม ห้องเรียนเสมือน ข้อความเสียง อีเมล และการประชุมสาย ข้อความภาพเคลื่อนไหวออนไลน์ กับรูปแบบของห้องเรียนแบบดั้งเดิมด้วย

Graham (2006) ได้นิยามความหมายของคำว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน ไว้ว่าเป็นการผสมผสานของรูปแบบการเรียนการสอน 2 รูปแบบ ได้แก่ การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าดั้งเดิมและการเรียนรู้แบบแพร่กระจาย (Distributed learning) เน้นบทบาทหลักของเทคโนโลยี โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อในการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Watson (2008: online) ได้อธิบายความหมายของคำว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ว่าเป็นการผสมระหว่างการส่งผ่านเนื้อหาทางการศึกษาแบบออนไลน์กับการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนและการเรียนการสอนแบบสดเพื่อการจัดการเรียนรู้รายบุคคล มีการสะท้อนความคิด และจัดการเรียนการสอนให้แตกต่างจากผู้เรียนคนหนึ่งกับผู้เรียนอีกคนหนึ่งที่อยู่ต่างกลุ่มกัน

Littlejohn and Pegler (2007) ได้นิยามความหมายของการเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสาน (Blended e-learning) ไว้ คือ

1. การเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ บนคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลจากที่เก็บข้อมูลดิจิทัลระดับสถาบันและระดับนานาชาติ ผ่านการลงทะเบียนเปิดเพื่อเข้าถึงการผสมผสานการเรียนรู้ที่นำเสนอ
2. การเรียนออนไลน์กับผู้สอนที่ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและเน้นการสร้างรายวิชาการร่วมกันที่ทำให้เกิดการร่วมกันทำงานออนไลน์อย่างสมบูรณ์
3. การดาวน์โหลดข้อมูลเนื้อหาเข้าสู่อุปกรณ์พกพา โดยใช้พอดแคสต์และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นแหล่งทรัพยากรและใช้แท็บเล็ตกับการเชื่อมต่อแบบไร้สายในการจัดบันทึกและแชร์ข้อมูลในชั้นเรียน และรับส่งข้อความเพื่ออัปเดตรายวิชา
4. การทำตัวเสมือนเป็นนักเล่นเกมออนไลน์หลาย ๆ คน หรือสวมบทบาทสมมติแบบมัลติมีเดียด้วยการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อสำรวจการแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง

5. การจัดการเนื้อหาส่วนตัวที่ส่งผ่านอินเทอร์เน็ตที่ปรับเปลี่ยนได้ด้วยการแจ้งเตือน RSS เพื่อแจ้งให้ทราบว่ามีความใหม่ที่ตรงกับความสนใจส่วนบุคคล
 6. การใช้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนเพื่อเข้าถึงสื่อประกอบการเรียนรายวิชาและการซักถามที่ไม่ว่าผู้เรียนจะอยู่ในห้องเรียนหรือไม่ก็ตาม
 7. การอัปเดตบันทึกเข้าสู่บล็อกของตน (เว็บล็อก) ขณะที่กำลังดำเนินการบรรยาย และใช้อุปกรณ์การออกเสียงลงคะแนนมือถือเพื่อนำเสนอผลป้อนกลับแก่ผู้นำเสนอหน้าชั้น
 8. การเรียนรู้แบบทันทีที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน
 9. การจัดการและการจัดพิมพ์แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์จากการศึกษาวิชาข้ามไปยังสถาบันต่าง ๆ
 10. การบูรณาการระหว่างพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่เสมือนด้วยเทคโนโลยี มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน
- ดังนั้น การเรียนรู้แบบผสมผสานจึงเป็นการเรียนที่ผสมผสานเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยเฉพาะการผสมของแนวการสอนแบบดั้งเดิม (เช่น การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า) กับแนวการสอนแบบออนไลน์และสื่อต่าง ๆ

Garrison and Vaughan (2008) นิยามคำว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน ไว้ว่าเป็นการรวมความคิดจากประสบการณ์การเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบเผชิญหน้า

จากความหมายของนักการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นแนวทางการผสมระหว่างกิจกรรมการเรียนแบบเผชิญหน้า ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่จัดขึ้นในชั้นเรียนกับกิจกรรมการเรียนบนเครือข่าย ซึ่งเป็นการเรียนแบบออนไลน์ที่ให้ผู้สอนและผู้เรียนแลกเปลี่ยนข้อมูล เนื้อหาความรู้ ผลป้อนกลับรายบุคคลและเป็นกลุ่มทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา โดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ มาผสมผสานกัน

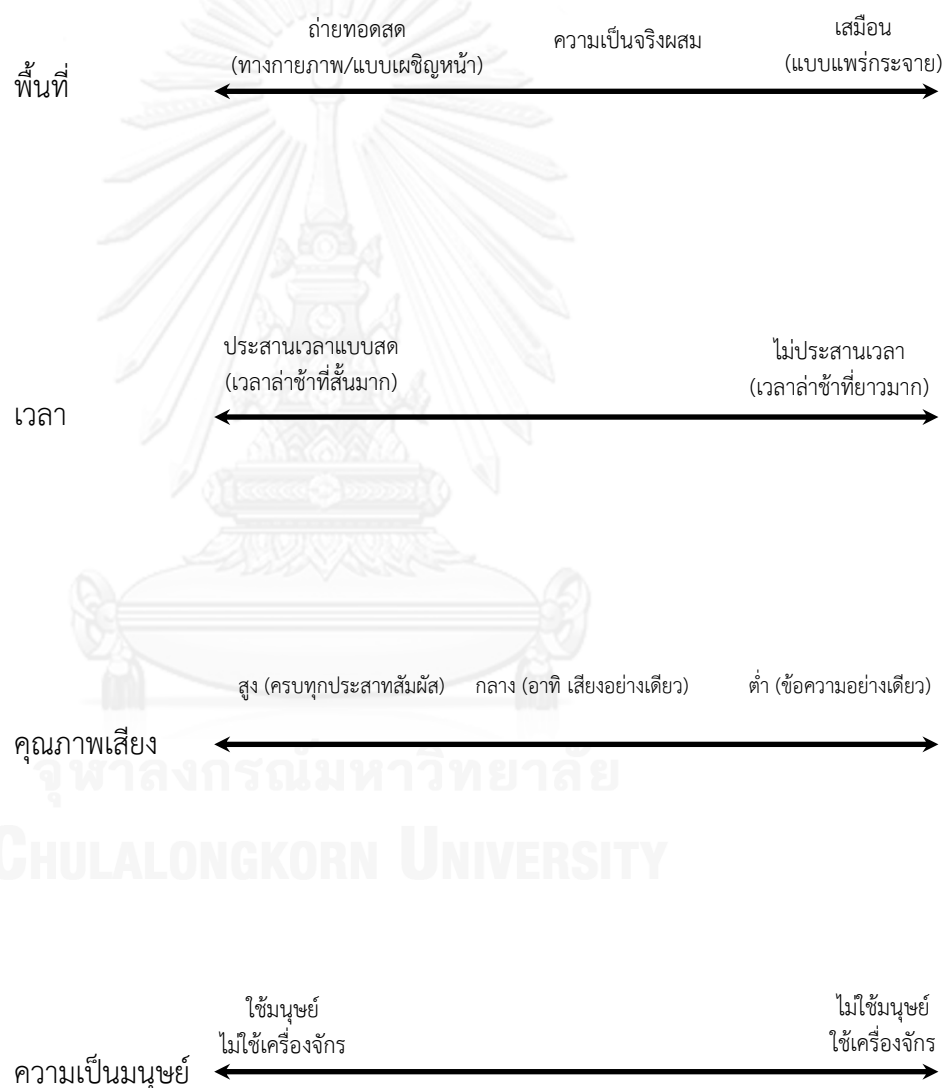
1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของทางร่วมระหว่างสองสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต้นแบบ ได้แก่ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าดั้งเดิมที่มีมานานกว่าศตวรรษ และสภาพแวดล้อมการเรียนแบบแพร่กระจายที่เริ่มต้นและขยายออกไปตามการพัฒนาเทคโนโลยี ใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์แบบแพร่กระจาย

ในอดีตสภาพการเรียนรู้ 2 แบบนี้ยังคงแยกกันอยู่ เพราะการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าดั้งเดิมเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมแบบครูเป็นผู้ชี้แนะกับการมีปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวในสภาพแวดล้อมประสานเวลาแบบสด มีคุณภาพเสียงสูง มีเสียงรบกวนน้อย ส่วนการเรียนรู้แบบแพร่กระจายเน้นการ

เรียนรู้ตามจังหวะก้าวของผู้เรียน และมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อในสภาพแวดล้อมแบบไม่ประสานเวลา มีคุณภาพเสียงต่ำ (ข้อความอย่างเดียว) (Graham, 2006)

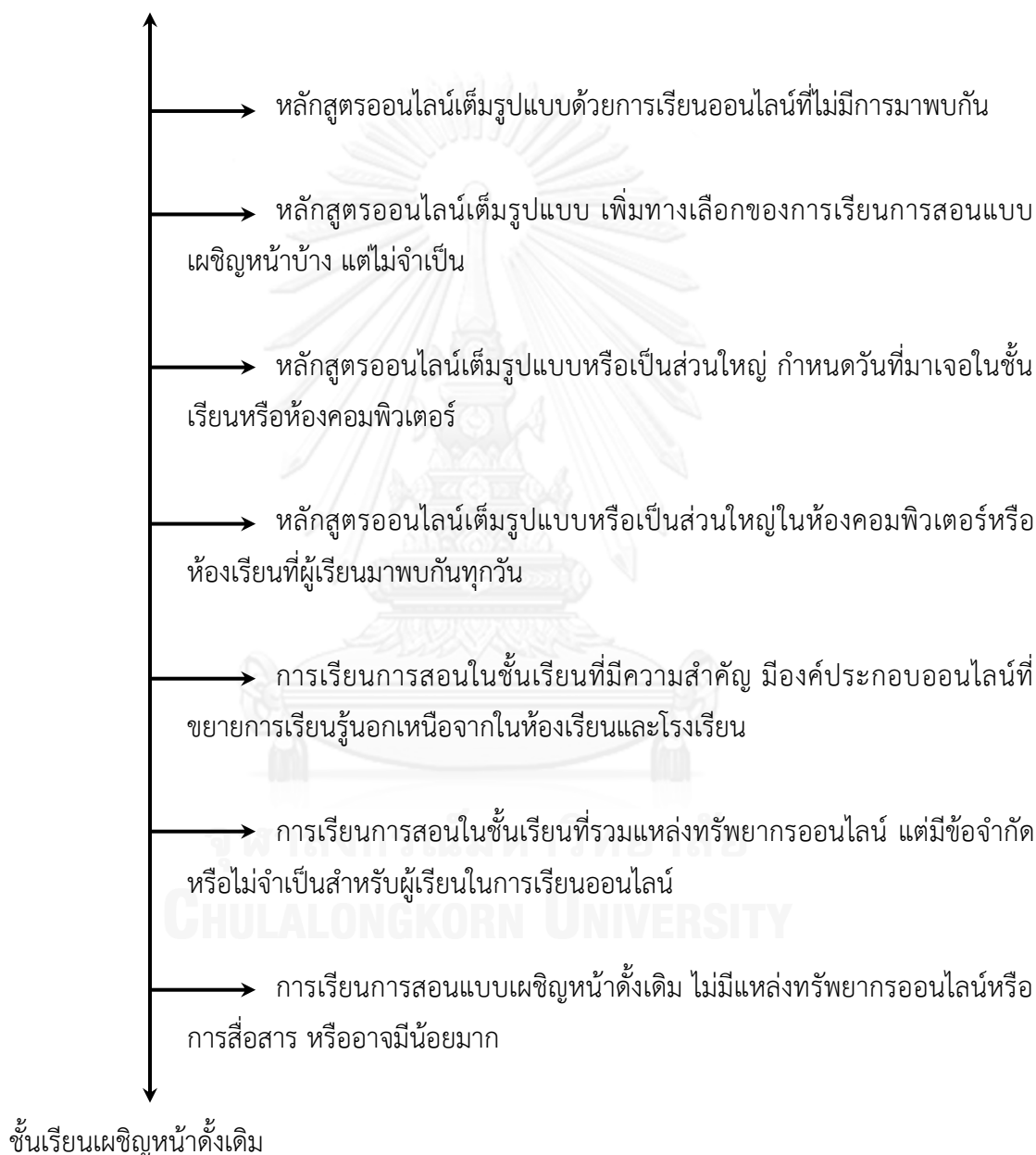
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้ง 2 ประเภทเกิดขึ้นตามแนวระนาบแบ่งเป็น 4 มิติวิกฤติของการมีปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ พื้นที่ (Space) เวลา (Time) คุณภาพเสียง (Fidelity) และความเป็นมนุษย์ (Humanness) โดยการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าอยู่ทางซ้ายมือของแต่ละมิติ และการเรียนรู้แบบแพร่กระจายอยู่ทางขวามือของแต่ละมิติ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 แนวระนาบ 4 มิติวิกฤติของการมีปฏิสัมพันธ์ตามสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

Watson (2008) แบ่งแนวระนาบของการเรียนรู้แบบผสมผสานจากชั้นเรียนออนไลน์เต็มรูปแบบไปสู่ชั้นเรียนเผชิญหน้าดั้งเดิม

ชั้นเรียนออนไลน์เต็มรูปแบบ

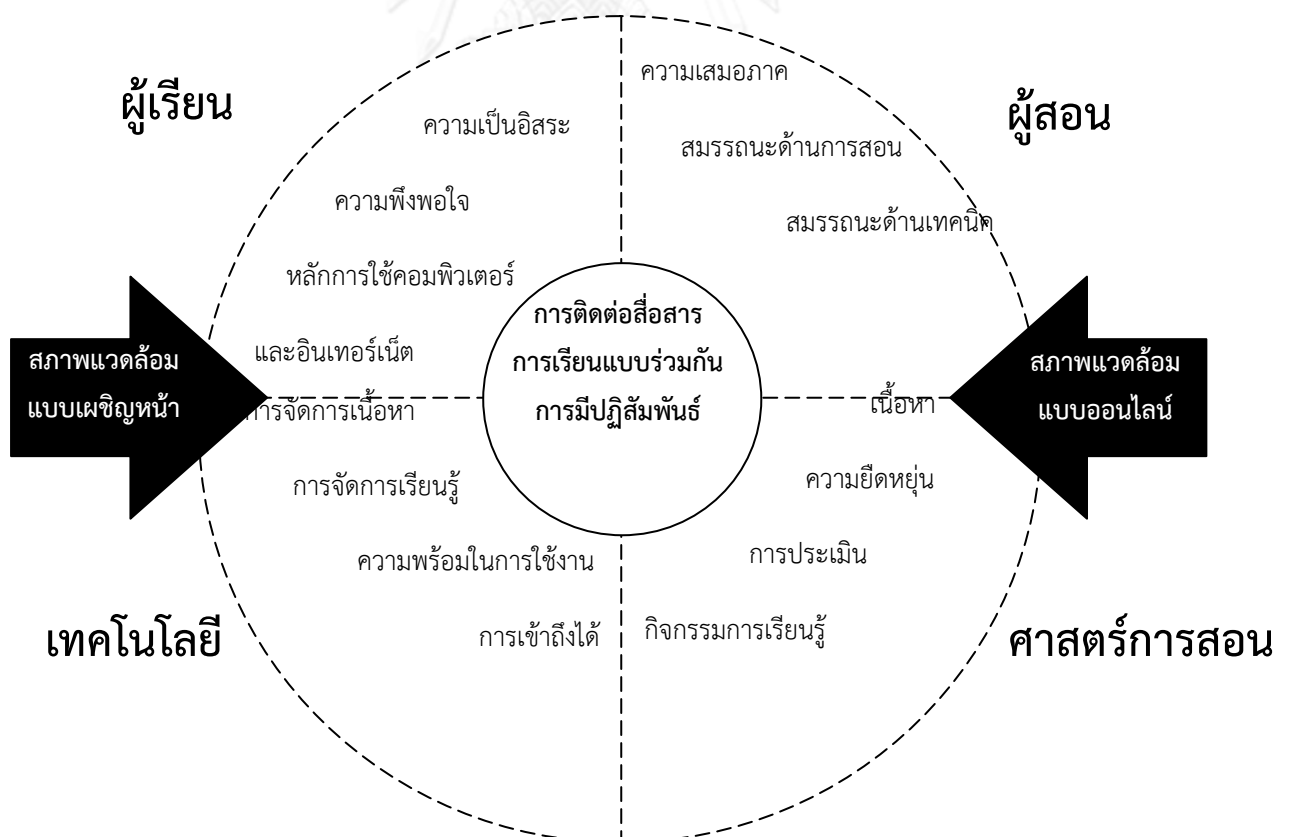
ภาพที่ 2.2 แนวระนาบของการเรียนรู้แบบผสมผสานจากชั้นเรียนออนไลน์เต็มรูปแบบไปสู่ชั้นเรียนเผชิญหน้าดั้งเดิม

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการนำข้อดีของการเรียนแบบเผชิญหน้าที่ผู้สอนสามารถมีปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวกับผู้เรียนในชั้นเรียนแบบประสานเวลาแบบสด กับการเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามจังหวะก้าวของตนบนคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบไม่ประสานเวลา มาผสมผสานกันเป็นการเรียนรู้เป็นเรียนรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere, Anytime) มีความยืดหยุ่นสูง และเหมาะกับผู้เรียนในปัจจุบัน

1.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

นักการศึกษาและนักออกแบบการเรียนการสอนหลายท่านนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานไว้ดังนี้

Gülbahar and Madran (2009) เสนอองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ได้จากข้อค้นพบในงานวิจัยและจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่ามี 4 องค์ประกอบสำคัญที่ต้องพิจารณาเมื่อต้องการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบผสมผสานให้มีคุณภาพสูงได้แก่ 1) เทคโนโลยี 2) ผู้สอน 3) ผู้เรียน และ 4) ศาสตร์การสอน (Pedagogy)

ภาพที่ 2.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

โดยองค์ประกอบทั้ง 4 มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ในทฤษฎีของผู้สอน ทักษะการสอน ทักษะทางเทคนิค และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบประชาธิปไตยให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง และในทฤษฎีของผู้เรียน ปัจจัยสำคัญ คือ สมรรถนะทางเทคนิคและความรับผิดชอบในการเรียนของตน ในด้านการสอนควรจัดให้มีกิจกรรมการประเมินและการเรียนด้วยการมองเห็น และสร้างโอกาสในการเพิ่มสมรรถนะด้านเทคนิค แกนกลางขององค์ประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ การสื่อสาร การเรียนแบบร่วมกัน และการมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งมีความสำคัญกับทุกองค์ประกอบดังกล่าว

Gülbahar and Madran (2009) ยังให้ข้อเสนอแนะสำหรับการออกแบบระบบและการเรียนการสอนสำหรับการปรับหลักสูตรแบบดั้งเดิมเป็นหลักสูตรแบบผสมผสาน ดังนี้

1. ผู้สอนควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับศาสตร์การสอนออนไลน์และการใช้ระบบการบริหารจัดการเนื้อหาและการเรียนรู้
2. เนื้อหาที่มีอยู่ควรได้รับการปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมออนไลน์ของผู้สอนเอง หรือเนื้อหาใหม่ทั้งหมดควรออกแบบและพัฒนาโดยพิจารณาเป้าหมายการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และกลยุทธ์การประเมิน
3. การประเมินควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และถ้าจำเป็นก็ควรแก้ไขเพิ่มเติมตามผลป้อนกลับที่ได้รับระหว่างการนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น นักพัฒนาระบบกับผู้สอนควรทำงานร่วมกัน
4. การประชุมคณาจารย์เพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาที่พบระหว่างภาคการศึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันจะช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน

Thorne (2003) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการผสมของเทคโนโลยีมัลติมีเดีย (Multimedia technology) สตรีมมิงวิดีโอ (Video streaming) ซีดี-รอม (CD-Rom) ห้องเรียนเสมือน (Virtual classroom) ข้อความเสียง (Voicemail) อีเมล (e-Mail) และการประชุมสาย (Conference call) ข้อความภาพเคลื่อนไหวออนไลน์ (Online text animation) กับรูปแบบของห้องเรียนแบบดั้งเดิมด้วย

องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานของ Thorne (2003) แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบออฟไลน์ (Offline)
 - 1.1 การเรียนในสถานที่ทำงาน (Workplace learning) ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ผู้จัดการในฐานะนักพัฒนา (Manager as developer)

- 1.1.2 การเรียนรู้ขณะทำงาน (Leaning on the job)
- 1.1.3 การฝึกประสบการณ์ (Apprenticeships)
- 1.1.4 การติดตามเฝ้าดู (Shadowing)
- 1.1.5 การมอบหมาย (Placements)
- 1.1.6 การเยี่ยมชมสถานที่ (Site visits)
- 1.2 ผู้สอน ผู้ชี้แนะ หรือที่ปรึกษาแบบเผชิญหน้า (Face-to-face tutoring, coaching or mentoring) ประกอบด้วย
 - 1.2.1 การสอน (Tutoring)
 - 1.2.2 การชี้แนะ (Coaching)
 - 1.2.3 การให้คำปรึกษา (Mentoring)
 - 1.2.4 การให้ผลป้อนกลับแบบ 360 องศา (360 Degree feedback)
- 1.3 ห้องเรียน (Classroom) ประกอบด้วย
 - 1.3.1 การบรรยาย/การนำเสนอ (Lectures/presentations)
 - 1.3.2 การเรียนพิเศษ (Tutorials)
 - 1.3.3 การฝึกปฏิบัติการ (Workshops)
 - 1.3.4 การสัมมนา (Seminars)
 - 1.3.5 บทบาทสมมติ (Role play)
 - 1.3.6 สถานการณ์จำลอง (Simulations)
 - 1.3.7 การประชุม (Conferences)
- 1.4 สื่อสิ่งพิมพ์แบบแพร่กระจาย (Distributable print media) ประกอบด้วย
 - 1.4.1 หนังสือ (Books)
 - 1.4.2 นิตยสาร (Magazines)
 - 1.4.3 หนังสือพิมพ์ (Newspapers)
 - 1.4.4 หนังสือแบบฝึกหัด (Workbooks)
 - 1.4.5 วารสาร (Journal)
 - 1.4.6 การทบทวน/บันทึกการเรียนรู้ (Review/learning logs)
- 1.5 สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (Broadcast media) ประกอบด้วย
 - 1.5.6 เทปเสียง (Audio cassettes)
 - 1.5.7 ซีดีเสียง (Audio CD)
 - 1.5.8 วิดีทัศน์ (Videotape)
 - 1.5.9 ซีดี-รอม (CD-Rom)
 - 1.5.10 ดีวีดี (DVD)

2. องค์ประกอบออนไลน์ (Online)
 - 2.1 เนื้อหาการเรียนแบบออนไลน์ (Online learning content) ประกอบด้วย
 - 2.1.1 แหล่งทรัพยากรพื้นฐานสำหรับการเรียน (Simple learning resources)
 - 2.1.2 เนื้อหาเชิงปฏิสัมพันธ์ทั่วไป (Interactive generic content)
 - 2.1.3 เนื้อหาเชิงปฏิสัมพันธ์เฉพาะ (Interactive customized content)
 - 2.1.4 การสนับสนุนการปฏิบัติ (Performance support)
 - 2.1.5 สถานการณ์จำลอง (Simulations)
 - 2.2 ผู้สอนอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ชี้แนะอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่ปรึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tutoring, e-coaching or e-mentoring) ประกอบด้วย
 - 2.2.1 ผู้สอนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tutoring)
 - 2.2.2 ผู้ชี้แนะอิเล็กทรอนิกส์ (e-Coaching)
 - 2.2.3 ที่ปรึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mentoring)
 - 2.2.4 การให้ผลป้อนกลับแบบ 360 องศา (360 Degree feedback)
 - 2.3 การเรียนรู้แบบร่วมกันออนไลน์ (Online collaborative learning) ประกอบด้วย
 - 2.3.1 แบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ได้แก่ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ กระดานประกาศ (Bulletin boards)
 - 2.3.2 แบบประสานเวลา (Synchronous) ได้แก่ การสนทนาผ่านข้อความ (Text chat) การแลกเปลี่ยนข้อมูล (Application sharing) การประชุมด้วยเสียง (Audio conferencing) การประชุมด้วยวิดีโอ (Video conferencing) และห้องเรียนเสมือน (Virtual classroom)
 - 2.4 การจัดการความรู้ออนไลน์ (Online knowledge management) ประกอบด้วย
 - 2.4.1 การสืบค้นโดยใช้ฐานความรู้ (Searching Knowledge bases)
 - 2.4.2 เหมืองข้อมูล (Data mining)
 - 2.4.3 เอกสารและการสืบค้น (Document and file retrieval)
 - 2.4.4 การถามผู้เชี่ยวชาญ (Ask an expert)
 - 2.5 เว็บ (Web) ประกอบด้วย
 - 2.5.1 เครื่องมือสืบค้นข้อมูล (Search engine)
 - 2.5.2 เว็บไซต์ (Websites)
 - 2.5.3 กลุ่มผู้ใช้ (User groups)
 - 2.5.4 เว็บไซต์ด้านธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce sites)
 - 2.6 การเรียนรู้ผ่านสื่อเคลื่อนที่ (Mobile learning) ประกอบด้วย
 - 2.6.1 คอมพิวเตอร์แบบวางตัก (Laptops)

2.6.2 คอมพิวเตอร์พกพาขนาดเล็ก (PDAs)

2.6.3 โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile phones)

สอดคล้องกับที่ มนต์ชัย เทียนทอง (2549) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 2 ประการหลัก ๆ ได้แก่

1. ประเภทออฟไลน์ (Off line group) หมายถึง เทคโนโลยีนวัตกรรม และวิธีการที่ใช้ในการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เน้นการใช้งานเพียงลำพังเฉพาะผู้เรียนเพียงคนเดียว ไม่ได้มีการเชื่อมต่อกับผู้สอนหรือผู้เรียนคนอื่นใดในขณะเวลาดังกล่าว แบ่งออกเป็น 6 อย่าง ได้แก่

1.1 การเรียนรู้ในสถานที่ทำงาน (Workplace learning) หรือการเรียนรู้ในที่พักอาศัย ได้แก่ การศึกษาบทเรียน การเรียนรู้จากการทำโครงการ การติดตามผล การศึกษารายกรณี และการเยี่ยมชม

1.2 การสอนเสริมแบบเผชิญหน้า (Face-to-face tutoring) ได้แก่ การสอนเสริม (Tutoring) การให้คำแนะนำ (Coaching) หรือการให้คำปรึกษา (Mentoring) ที่กระทำในลักษณะเผชิญหน้ากัน

1.3 การเรียนรู้ในชั้นเรียน (Classroom learning) ได้แก่ การเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติ การสัมมนา การศึกษาในสถานการณ์จำลอง การปฏิบัติ การจำลอง บทบาทสมมติ และการประเมินผล

1.4 สื่อสิ่งพิมพ์ (Print media) ได้แก่ เอกสาร หนังสือ วารสาร รายงาน และบทความ ที่เน้นการใช้งานโดยลำพัง

1.5 สื่อกระจายเสียง (Broadcast media) ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ ซีดีรอม และดีวีดี ที่ใช้งานโดยลำพัง

2. ประเภทออนไลน์ (Online group) หมายถึง เทคโนโลยีนวัตกรรม และวิธีการที่ใช้ในการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีการใช้งานร่วมกันหลายคน ทั้งผู้สอน ผู้เรียน ผู้สอนเสริม หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยการต่อเชื่อมเข้าด้วยกันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แบ่งออกเป็น 6 อย่าง ได้แก่

2.1 การเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online learning) ได้แก่ การเรียนอีเลิร์นนิ่ง

2.2 การสอนเสริมแบบใช้อิเล็กทรอนิกส์ (e-Tutoring) ได้แก่ การชี้แนะอิเล็กทรอนิกส์ การให้คำปรึกษาอิเล็กทรอนิกส์

2.3 การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Collaborative learning) ได้แก่ การประชุมด้วยวิดีโอ

2.4 การจัดการความรู้แบบออนไลน์ (Online knowledge management) ได้แก่ ระบบบริหารจัดการเรียนรู้ (LMS) ระบบบริหารจัดการเนื้อหา (CMS) ระบบบริหารจัดการแบบทดสอบ (TMS) และระบบบริหารจัดการนำส่งบทเรียน (DMS) รวมทั้งระบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการ เช่น เหมืองข้อมูล (Data mining) และระบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert system)

2.5 เว็บ (Web) ได้แก่ เว็บช่วยสอน (WBI) และเครื่องมือต่าง ๆ ที่ให้บริการบนเว็บ ได้แก่ การสนทนาผ่านเครือข่าย (Internet relay chat) การประชุมบนเว็บ (Web-based conferencing) การสัมมนาบนเว็บ (Webinars)

2.6 การเรียนรู้บนเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา (Mobile learning) ได้แก่ บทเรียน m-Learning บนพีดีเอ (PDA) หรือโทรศัพท์มือถือ

Singh and Reed (2001: online) เสนอองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

1. รูปแบบทางกายภาพแบบประสานเวลา (Synchronous physical format)
 - 1.1 ห้องเรียนและการบรรยายแบบผู้สอนเป็นผู้นำ
 - 1.2 ห้องปฏิบัติการและห้องทำงานแบบลงมือกระทำ
 - 1.3 การศึกษานอกสถานที่
2. รูปแบบออนไลน์แบบประสานเวลา: การเรียนอีเลิร์นนิงแบบสด (Synchronous online formats: Live eLearning)
 - 2.1 การประชุมอิเล็กทรอนิกส์
 - 2.2 ชั้นเรียนเสมือน
 - 2.3 การสัมมนาและการแพร่ภาพบนเว็บ
 - 2.4 การชี้แนะ
 - 2.5 การส่งข้อความทันที
3. รูปแบบไม่ประสานเวลา หรือตามจังหวะก้าวของตน (Self-paced, asynchronous formats)
 - 3.1 เอกสารและหน้าเว็บ
 - 3.2 เว็บไซต์/มอดูลการฝึกอบรมแบบใช้เว็บเป็นฐาน
 - 3.3 การประเมินผล/การทดสอบและการสำรวจ
 - 3.4 การจำลองสถานการณ์
 - 3.5 การช่วยเหลือเรื่องงานและระบบการสนับสนุนสมรรถนะอิเล็กทรอนิกส์
 - 3.6 การบันทึกเหตุการณ์สด
 - 3.7 ชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์และกระดานอภิปราย

สอดคล้องกับที่ Maguire and Zhang (2007) นำเสนอองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. โหมดกายภาพแบบประสานเวลา (Synchronous physical mode) ได้แก่
 - 1.1 ห้องเรียนแบบผู้สอนหรือผู้อำนวยการความสะดวกเป็นผู้นำ การบรรยายและการประชุม (ผู้เข้าร่วมมารวมตัวกันในที่ใดที่หนึ่ง)
 - 1.2 กิจกรรมในห้องปฏิบัติการหรือห้องทำงานแบบลงมือกระทำ (ผู้เข้าร่วมมารวมตัวกันในที่ใดที่หนึ่ง)
 - 1.3 การศึกษานอกสถานที่ (ผู้เข้าร่วมมารวมตัวกันในที่ใดที่หนึ่งก่อน แล้วไปสถานที่ที่กำหนดไว้ด้วยกัน)
 - 1.4 กิจกรรมแบบเผชิญหน้าในโปรแกรมการเรียนทางไกล

2. โหมดเสมือนแบบประสานเวลา (Synchronous virtual mode) ได้แก่
 - 2.1 การประชุมด้วยวิดีโอ
 - 2.2 สตรีมมิงวิดีโอ หรือการส่งสัญญาณภาพและเสียงบนเว็บ (Webcasting)
 3. โหมดไม่ประสานเวลาตามจังหวะก้าวของตน (Self-paced asynchronous mode) ได้แก่
 - 3.1 การเรียนแบบออนไลน์
 - การรับส่งอีเมล
 - การเข้าร่วมกระดานอภิปรายอิเล็กทรอนิกส์
 - การค้นหาบนเว็บ การอ่านหรือดาวน์โหลดไฟล์
 - การเรียนอีเลิร์นนิ่งผ่านระบบบริหารจัดการเรียนรู้ เช่น Moodle
 - วิดีทัศน์ตามประสงค์ (Video on demand)
 - การสร้างและการทำแบบสำรวจหรือแบบประเมินออนไลน์
 - 3.2 การเรียนแบบออฟไลน์
 - การเรียนอีเลิร์นนิ่งจากแผ่นซีดี-รอม
 - การเรียนเนื้อหาที่จัดเก็บไว้ในแผ่นซีดี-รอมหรือดีวีดี
- ประกอบด้วยข้อความ การนำเสนอผ่าน PowerPoint คลิปวิดีโอ และอื่น ๆ

ผลการวิจัยของกนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์ (2548) พบว่าองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน ลักษณะการจัดกิจกรรม วิธีการปฏิสัมพันธ์บทบาทผู้เรียน บทบาทผู้สอน เทคโนโลยีและเครือข่าย ปัจจัยสนับสนุนการเรียนและการประเมินผลการเรียนรู้ และขั้นตอนของการเรียนรู้แบบผสมผสาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นก่อนการเรียนการสอน ขั้นระหว่างการเรียนการสอน และขั้นหลังการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานแตกต่างกันไปตามแนวคิดของนักการศึกษา โดยส่วนใหญ่ นักการศึกษาจะนิยมแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ ตามการจัดการเรียนศึกษาแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียน (การศึกษาโดยมีผู้สอนและผู้เรียนอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนหรือในสถานที่เดียวกัน) แบบออนไลน์ (การศึกษาโดยอาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง) และแบบออฟไลน์ (การศึกษาด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่เชื่อมต่อเครือข่าย) องค์ประกอบย่อยของนักการศึกษาข้างต้นสามารถจัดกลุ่มเป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานได้ 8 ประการ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ 2) เนื้อหา 3) กลยุทธ์การเรียนการสอน 4) สื่อการเรียนการสอน 5) เทคโนโลยีและเครือข่าย 6) ผู้เรียน 7) ผู้สอน และ 8) การประเมินผล

1.4 การออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ขั้นตอนการออกแบบและการนำการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้คล้ายคลึงกับการออกแบบและการนำการเรียนรู้แบบอื่น ๆ ไปใช้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ นักออกแบบต้องวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น กำหนดช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่และสิ่งที่ควรจะเป็น และมองย้อนกลับไปพิจารณาเป้าหมาย ในขณะเดียวกันการออกแบบและการนำแนวทางแบบผสมผสานไปใช้ก็แตกต่างกัน เพราะสามารถพิจารณาแนวทางแก้ไขให้เหมาะสมกันแต่ละอย่างได้ โดย Wilson and Smilanich (2005) ได้ระบุขั้นตอนของการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ดังนี้

1. กำหนดความต้องการจำเป็น (Determine the need)

ก่อนการออกแบบแนวทางแก้ไขปัญหา นักออกแบบจำเป็นต้องทราบว่าสิ่งใดเป็นปัญหาที่แท้จริง การประเมินความต้องการจำเป็นและการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนจะช่วยสร้างฐานที่แข็งแกร่งให้กับโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน

2. สร้างเป้าหมายและวัตถุประสงค์สำหรับโปรแกรม (Create goals and objectives for the program)

เมื่อระบุความต้องการจำเป็นได้แล้ว ก็กำหนดสิ่งที่ตั้งใจให้บรรลุผลกับโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยระบุเป้าหมายของแนวทางการแก้ปัญหาและผลลัพธ์การเรียนรู้เฉพาะให้ชัดเจน

3. ออกแบบโปรแกรมแบบผสมผสาน (Design the blended program)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้จะนำไปสู่ไปการออกแบบโปรแกรมโดยรวม ซึ่งเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวของการสร้างบ้าน แนวทางต่อไปนี้จะช่วยในการออกแบบโปรแกรมแบบผสมผสาน ได้แก่ (1) การนิยามเบื้องต้นของแนวทางแก้ปัญหาแต่ละแบบ (2) รายการและคำอธิบายปัจจัยเพื่อพิจารณาการเลือกแนวทางแก้ปัญหา (3) แนวทางการแก้ปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ พร้อมกับคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางแก้ปัญหาใดที่จะมีประสิทธิภาพมากที่สุดกับสถานการณ์นั้น ๆ และ (4) แม่แบบที่ช่วยวางโครงสร้างโปรแกรม

4. สร้างและประสานงานแนวทางแก้ปัญหาการฝึกอบรมรายบุคคล (Create and coordinate the individual training solutions)

การออกแบบองค์ประกอบเฉพาะของโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานก็เหมือนกับสถาปนิกออกแบบบ้าน บุคลากรหรือทีมงานที่แตกต่างกันก็อาจออกแบบแนวทางแก้ปัญหาต่างกัน

การออกแบบของแต่ละคนสร้างและนำมาประสานกัน เช่นเดียวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนรายบุคคลจะต้องเรียงตามลำดับเพื่อให้ตรงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. นำโปรแกรมแบบผสมผสานไปใช้ (Implement the blended program)

เมื่อออกแบบและพัฒนาส่วนประกอบเรียบร้อยแล้ว แต่ถ้าทุกคนยังเป็นมือใหม่และไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน ควรจะต้องพิจารณาองค์ประกอบเบื้องต้นของแผนการนำไปใช้ดังนี้ (1) ความต้องการจำเป็นชัดเจน (2) การสนับสนุนจากผู้บริหาร (3) ผู้จัดการโครงการ (4) ทีมงาน และ (5) แผนโครงการ

6. วัดผลโปรแกรม (Measure the results of the program)

เนื่องจากนักออกแบบตั้งใจให้โปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยให้ความต้องการจำเป็นเกิดสัมฤทธิ์ผล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องวัดผลขอบเขตให้ตรงกับความต้องการจำเป็น โดยใช้รูปแบบของ Kirkpatrick (1998) ดังนี้ (1) ปฏิกริยา: ผู้เรียนชอบโปรแกรมนี้มากเพียงใด โดยทำแบบประเมินท้ายการเรียน (2) การเรียนรู้: หลักการ ข้อเท็จจริง และมโนทัศน์ใดที่เรียนรู้ในระหว่างโปรแกรม โดยให้ผู้เรียนแสดงหรือสาธิตทักษะใหม่ ๆ ที่ได้รับ หรือทดสอบโดยการทดสอบแบบเขียนตอบ (3) การถ่ายโยง: ผู้เรียนถ่ายโยงความรู้จากชั้นเรียนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพราะโปรแกรมการเรียนหรือไม่ โดยสังเกตผู้เรียนว่าทำงานที่ไม่เคยทำได้มาก่อนเสร็จสิ้นหรือไม่ และ (4) ผล: สิ่งใดเป็นผลของโปรแกรม อาทิ การลดค่าใช้จ่ายหรือการลดลงของผลประกอบการ ตัวอย่างเช่น โปรแกรมการเรียนออกแบบมาเพื่อให้ลดอุบัติเหตุที่เกิดกับงาน สามารถประเมินโดยการวัดผลเปอร์เซ็นต์ของจำนวนอุบัติเหตุที่ลดลง

สอดคล้องกับแนวทางการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานของ Thorne (2003) ที่ต้องเริ่มจากการ (1) ระบุความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้แกน (2) สร้างระดับของความต้องการ/ช่วงเวลา (3) รับรู้แบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (4) มองหาคำอธิบายของการใช้แบบการเรียนรู้ที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์ (5) ทำงานร่วมกันเพื่อระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (6) รับผิดชอบกระบวนการศึกษาและการสาธิตอย่างง่าย (7) เตรียมความพร้อมเพื่อสนับสนุนการฝึกแบบติดตาม และ (8) ตั้งกระบวนการตรวจสอบเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการส่งผ่าน

Driscoll (2002: online) เสนอแนวทางการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. ให้ทำแบบทดสอบหรือแบบประเมินออนไลน์ (Put the assessment online) เพื่อให้ฝ่ายฝึกอบรมสามารถเก็บคะแนน ติดตาม หรือรายงานผลคะแนนได้ง่ายขึ้น

2. ติดตามผลงานของชุมชนนักปฏิบัติ (Follow up with a community of practice) โดยตั้งหัวข้อให้ผู้เรียนเข้าร่วมอภิปรายหลังการฝึกอบรม ให้ผู้เรียนติดต่อกับเพื่อนร่วมชั้นเพื่อถามคำถาม แลกเปลี่ยนความคิด และนำเสนอแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ

3. สร้างแหล่งเอกสารอ้างอิงที่ใช้ได้ (Make reference materials available) โดยเชื่อมโยงไปยังเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสำรวจหัวข้อเรื่องเชิงลึก ลดการใช้หรือค้นหาข้อมูลที่ล้าสมัยมานานแล้ว

4. ส่งมอบงานออนไลน์ล่วงหน้า (Deliver pre-work online) จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดส่งและสามารถติดตามผลคะแนนที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีการเตรียมตัว

5. จัดหาชั่วโมงว่างออนไลน์ (Provide online office hours) เพราะผู้เรียนชอบการช่วยเหลือจากบุคคลจริง ๆ ที่สามารถตอบคำถาม หรือช่วยสร้างกลยุทธ์การเรียนรู้ตามจังหวะก้าวของตน หรือให้การสนับสนุนทางใจได้

6. ใช้การให้คำปรึกษา/คำชี้แนะเป็นเครื่องมือ (Use mentoring/coaching as a tool) เพื่อขยายประสบการณ์ในห้องเรียนในการให้คำชี้แนะ ผู้เรียนสามารถซักถามคำถามที่ช่วยให้คำชี้แนะ (หรือผู้สอนในชั้นเรียน) นำมาปรับปรุงการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าได้

7. จัดหาเครื่องช่วยทำงาน (Provide job-aids) เช่น คอมพิวเตอร์พกพาขนาดเล็กสามารถช่วยผู้เรียนจัดระเบียบข้อมูล ทบทวนการเรียนรู้การสอน และเข้าถึงคำแนะนำสั้น ๆ จากการเรียนตามความต้องการ

8. เข้าถึงผู้เชี่ยวชาญ (Access experts) สร้างโปรแกรมห้องเรียนเสมือนแบบสดเพื่อให้ผู้เรียนติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญที่อยู่คนละที่

9. สร้าง “เส้นชีวิต” (Create a "lifeline") เครื่องมือออนไลน์ประเภทนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงความเชี่ยวชาญนอกห้องเรียนและได้รับคำตอบจากแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดโดยเร็ว

10. เพิ่มอีเมลและการส่งข้อความให้มากที่สุด (Maximize e-mail and messaging) อีเมลเป็นหนึ่งในวิธีที่ช่วยขยายแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน การแพร่กระจายอีเมลก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมาก

ส่วน Huang and Zhou (2006) ได้นำเสนอขั้นตอนการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ ขั้นตอนกิจกรรมและการออกแบบทรัพยากร และขั้นการประเมินการเรียนรู้ โดยมียรายละเอียดแต่ละขั้นดังนี้

1. ขั้นก่อนการวิเคราะห์ (Preanalysis) เพื่อให้แน่ใจว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถใช้งานได้จริง จึงควรสังเกตและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นบ่อยครั้ง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นนี้ประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลัก ๆ คือ การประเมินความรู้เดิมของผู้เรียน แบบการเรียนรู้ และกลยุทธ์ การวิเคราะห์คุณสมบัติด้านสิ่งแวดล้อม และการวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรตามเกณฑ์อนุกรมวิธาน 2 มิติของวัตถุประสงค์ทางการศึกษาและการออกแบบกิจกรรม (Bidimensional taxonomy of educational objectives and activity design) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 เกณฑ์อนุกรมวิธาน 2 มิติของวัตถุประสงค์ทางการศึกษาและการออกแบบกิจกรรม

มิติด้านความรู้	มิติด้านกระบวนการทางพุทธิปัญญา					
	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การสร้างสรรค์
ก. ความรู้ด้านข้อเท็จจริงหลายมิติออนไลน์)	การอ่าน (ตำรา และข้อความหลายมิติออนไลน์)	- แบบทดสอบ - การค้นหาค้นหาบนอินเทอร์เน็ต				
ข. ความรู้ด้านมโนทัศน์ (ต่อ)		แผนผังมโนทัศน์	แบบทดสอบออนไลน์			
ค. ความรู้ด้านกระบวนการ		- การอภิปราย - การสื่อสาร - การสร้างผังมโนทัศน์ - การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์	- การฝึกปฏิบัติ - การแก้ปัญหาที่มีโครงสร้างไม่ชัดเจน (Ill-structured problems)	กรณีศึกษา	การสะท้อนคิด	การแก้ปัญหาที่มีโครงสร้างไม่ชัดเจน (Ill-structured problems)
ง. ความรู้ด้านอภิปัญญา		- การสื่อสาร - การระดมสมอง	การสร้างกลยุทธ์การเรียนรู้	บันทึกกิจกรรมการศึกษา	การสะท้อนคิด	

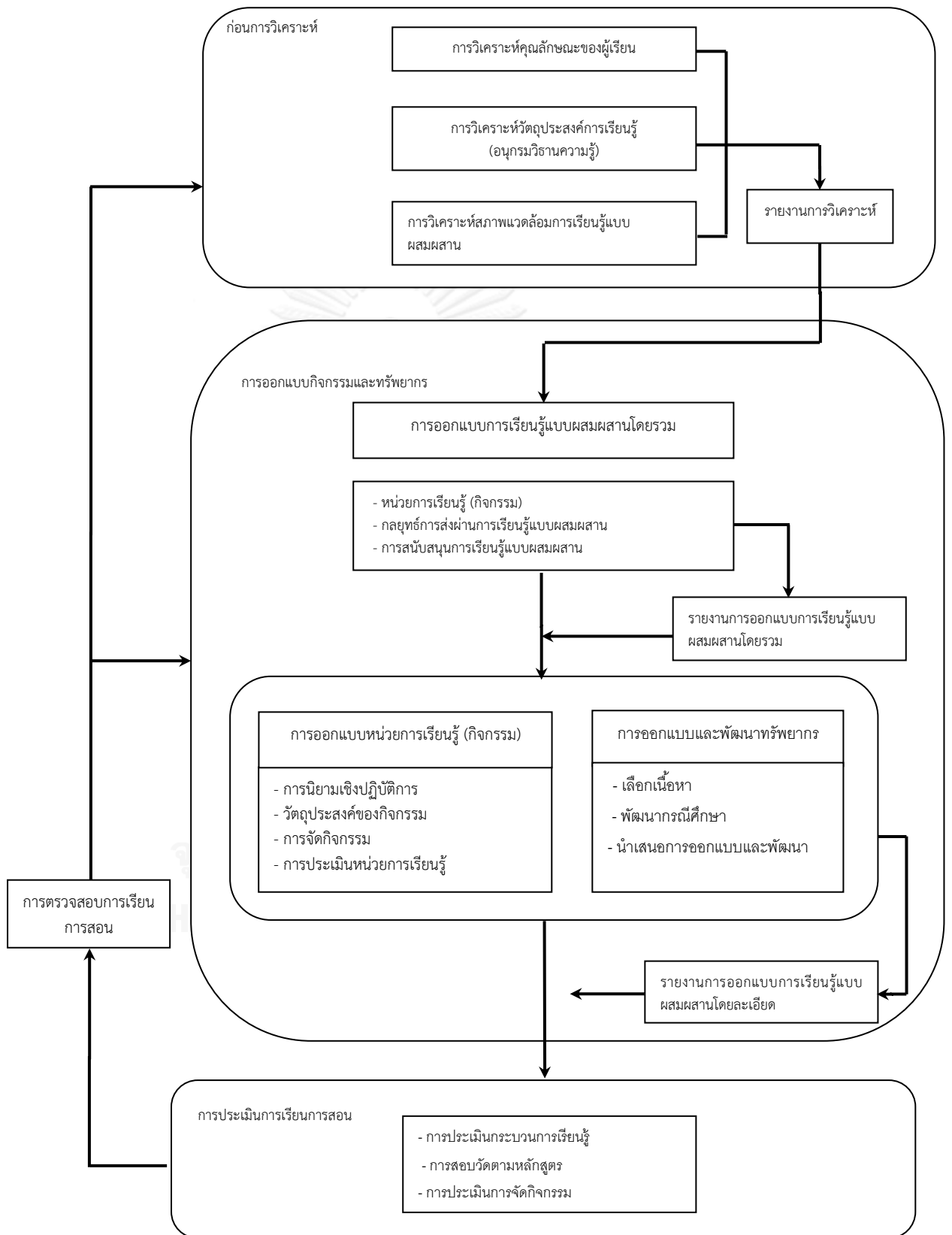
2. ขั้นการออกแบบกิจกรรมและทรัพยากร (Design of activities and resources) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย เน้นขั้นตอนการเรียนการสอนของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา และเป็นหลักเบื้องต้นสำหรับการประเมินหลักสูตร อีกทั้งสิ่งสำคัญที่แตกต่างจากการ

ออกแบบการเรียนการสอนทั่วไป คือ การเน้นกิจกรรมและทรัพยากรที่เข้ากับบริบทของอีเลิร์นนิ่งและบริบทของชั้นเรียนทั่วไป

3. ขั้นการประเมินการเรียนการสอน (Instructional assessment) ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม การนิยามเชิงปฏิบัติการ และสภาพแวดล้อมทั่วไปของการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยใช้การประเมินกระบวนการเรียนรู้ (เช่น แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์) การสอบวัดความรู้ในหลักสูตร (เช่น แบบทดสอบ) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 2.4 ขั้นตอนการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Meejaleurn, Boonlue, and Uratchanoprakon (2011) เสนอแนวทางการออกแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ในการทำกิจกรรมกลุ่มด้วยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis)

ผู้สอนสร้างแผนภูมิการระดมสมองเพื่อเพิ่มเนื้อหาในบทเรียนและสร้างแผนภูมิโน้ตค้นเพื่อพิจารณาประเภทของเนื้อหา แล้วสร้างแผนภูมิเครือข่ายเนื้อหาที่แสดงลำดับของเนื้อหา

2. การออกแบบบทเรียน (Lesson design)

ผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็น 3 – 4 กลุ่ม ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทรัพยากรการเรียนรู้ สนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน และให้คนเก่งช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า

3. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ (Unit development)

ผู้สอนพัฒนาเนื้อหาให้เสร็จสมบูรณ์ก่อนทำเป็นโปรแกรม โดยเขียนเนื้อหาเป็นกรอบการสอนให้สัมพันธ์กันกับเนื้อหา และให้ผู้เชี่ยวชาญรับรองเนื้อหา สร้างแบบทดสอบ และประเมินคุณภาพของแบบทดสอบกับผู้เรียนที่เคยเรียนวิชาดังกล่าวแล้ว

4. การพัฒนาการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Development of online learning)

ผู้สอนพัฒนาการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยใช้ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ Moodle

5. การประเมินผลการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Evaluation of online learning)

ผู้สอนตรวจสอบว่าการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการผลิตสื่อ ตรวจสอบและประเมินคุณภาพของการเรียนแบบออนไลน์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

จากแนวคิดของนักการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานได้ว่าประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์ ขั้นออกแบบ ขั้นพัฒนา ขั้นนำไปใช้ และขั้นประเมินผล ตามแบบจำลองของ ADDIE โดยแต่ละขั้นตอนหลักจะมีขั้นตอนย่อยแตกต่างกันไปตามแนวคิดของนักการศึกษา

1.5 ระดับการผสมผสานของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ระดับการผสมผสานของการเรียนรู้แบบผสมผสานมีทั้งหมด 4 ระดับ ขึ้นอยู่กับการกำหนดของผู้เรียน นักออกแบบ หรือผู้สอน ดังนี้ (Graham, 2006)

1. ระดับกิจกรรม (Activity-level blending) เป็นการผสมผสานระดับกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากับการเรียนรู้แบบใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อ
2. ระดับรายวิชา (Course-level blending) เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้การสอนแบบเผชิญหน้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อ ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร
3. ระดับโปรแกรม (Program-level blending) เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้การสอนในระดับโปรแกรม ก่อให้เกิดเป็นรูปแบบทางการศึกษา 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ให้ผู้เรียนเลือกผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนบนเครือข่าย กับรูปแบบการผสมผสานทั้ง 2 รูปแบบที่นำเสนอในโปรแกรมการเรียนรู้
4. ระดับสถาบัน (Institutional-level blending) เป็นการผสมผสานที่เกี่ยวข้องกับองค์การ มีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การสอน โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนในสถาบันต่าง ๆ

การผสมผสานระดับสถาบันหรือระดับโปรแกรมจะให้อิสระในการตัดสินใจแก่ผู้เรียน ส่วนนักออกแบบหรือผู้สอนจะมีบทบาทในการผสมผสานระดับรายวิชาและระดับกิจกรรม

การเรียนรู้แบบผสมผสานแตกต่างไปจากการเรียนทางไกลที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมาพบกันเป็นกลุ่มกับผู้เรียนในห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการตามเวลาที่กำหนด โดย Allen and Seaman (2008 cited in Gebara, 2010) จำแนกความแตกต่างตามประเภทของรายวิชาออนไลน์ไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.2 การจำแนกความแตกต่างตามประเภทของรายวิชาออนไลน์

สัดส่วนของการส่งผ่านเนื้อหาออนไลน์	ประเภทของรายวิชา	คำอธิบาย
ร้อยละ 0	แบบดั้งเดิม	ไม่ใช้เทคโนโลยี เนื้อหาบทเรียนส่งผ่านในรูปแบบของภาษาพูดหรือภาษาเขียน
ร้อยละ 1 – 29	แบบใช้เว็บช่วย	ใช้เทคโนโลยีเว็บเป็นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนแบบเผชิญหน้า ใช้ระบบบริหารจัดการเนื้อหาหรือหน้าเว็บเพื่อส่งประมวลรายวิชาหรือการส่งงานเข้าสู่ระบบ
ร้อยละ 30 – 79	แบบผสมผสาน	ผสมผสานระหว่างการส่งผ่านเนื้อหาบทเรียนแบบออนไลน์และแบบเผชิญหน้า สัดส่วนของเนื้อหาสำคัญจะส่งผ่านแบบออนไลน์ ใช้การอภิปรายแบบออนไลน์และอาจมาพบกันแบบเผชิญหน้าบ้าง
ร้อยละ 80 ขึ้นไป	แบบออนไลน์	เนื้อหาบทเรียนส่วนใหญ่หรือทั้งหมดส่งผ่านแบบออนไลน์ ไม่มีการมาพบกันแบบเผชิญหน้า

สอดคล้องกับการจำแนกประเภทของการเรียนการสอนออนไลน์ตามสัดส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอบนอินเทอร์เน็ตของ Sloan Consortium Foundation (2005, 2007 อ้างถึงใน จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2553) ดังแสดงในตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 การจำแนกประเภทของการเรียนการสอนออนไลน์ตามสัดส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอบนอินเทอร์เน็ต

ประเภทของ การเรียนการสอน	รายละเอียด	สัดส่วนของเนื้อหาที่ นำเสนอบนอินเทอร์เน็ต
แบบใช้เว็บช่วย (Web-facilitated)	เป็นการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีเว็บเพื่ออำนวยความสะดวกในการสอนวิชาที่เคยสอนแบบปกติ เทคโนโลยีที่ใช้อาจอยู่ในรูปแบบของระบบบริหารจัดการรายวิชาหรือหน้าเว็บเพื่อนำเสนอคำอธิบายรายวิชาและการบ้าน	1 - 29%
แบบผสมผสาน (Blended/Hybrid)	เป็นการเรียนการสอนที่นำเสนอเนื้อหาวิชาโดยผสมผสานวิธีออนไลน์และวิธีพบปะในชั้นเรียน ส่วนมากเนื้อหาและกิจกรรมนำเสนอผ่านอินเทอร์เน็ต และบางส่วนนำเสนอแบบผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองในชั้นเรียน	30 - 79%
แบบออนไลน์หรือแบบอีเลิร์นนิ่ง (Online/e-Learning)	เป็นการเรียนการสอนที่นำเสนอเนื้อหาทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดทางอินเทอร์เน็ตและโดยทั่วไปแล้วไม่มีการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์โดยตรงในห้องเรียน	80 - 100%

หากพิจารณาจากความหมายที่สมาคมสโลน (Sloan Consortium) (Allen and Seaman, 2005) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสานพบว่า การเรียนการสอนในรูปแบบนี้มีสัดส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอทางอินเทอร์เน็ตเป็นร้อยละ 30 - 79 และมีการนำเสนอเนื้อหาผ่านทางอินเทอร์เน็ต มีการใช้กระดานสนทนาออนไลน์ร่วมกับการเรียนการสอนในห้องเรียน สัดส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอทางอินเทอร์เน็ตน้อยกว่าร้อยละ 30 นั้นจัดเป็นการใช้เทคโนโลยีเว็บช่วยการเรียนการสอน แม้ว่าจะใช้ระบบบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อนำเสนอเนื้อหาผ่านทางอินเทอร์เน็ต แต่จะมีปริมาณกิจกรรมที่นำเสนอทางออนไลน์ไม่มาก และเน้นการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นหลัก

จากแนวคิดเกี่ยวกับระดับของการผสมผสานของการเรียนรู้แบบผสมผสานข้างต้น สรุปได้ว่าระดับของการผสมผสานปริมาณเนื้อหาที่นำเสนอระหว่างบนเว็บกับในชั้นเรียน หากมีปริมาณการนำเสนอเนื้อหาบนเว็บในสัดส่วนร้อยละ 30 - 79 จะเรียกว่าเป็นการเรียนรู้แบบผสมผสาน และการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถกำหนดได้ในระดับกิจกรรม รายวิชา โปรแกรมหรือหลักสูตร และสถาบันได้อีกด้วย ขึ้นอยู่กับกรอบแบบการเรียนการสอนและผู้เรียนเป็นผู้ร่วมกำหนด

1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Fulkerth (2008) นำเสนอตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้แบบผสมผสานดังต่อไปนี้

1. อีเมล (Email) และการอภิปรายกลุ่ม เป็นส่วนประกอบสำคัญสำหรับผู้สอนและผู้เรียนในรายวิชาแบบเผชิญหน้า โดยใช้หัวข้อการอภิปรายสร้างการสนทนาระหว่างผู้เรียนและผู้สอนต่อเนื้อหาและสาระอื่น ๆ ในรายวิชา

2. อินเทอร์เน็ตและเว็บ (Internet and web) ข้อมูลเสริมเนื้อหาและมโนทัศน์ ตัวอย่างระบบคอมพิวเตอร์ และข้อมูลที่ผู้เรียนผลิตขึ้น ผู้เรียนควรมีโอกาสใช้เว็บเป็นฐานหรือดาวน์โหลดวิดีโอต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่อย่างมากมายบนพื้นที่ออนไลน์ แม้ว่าบางครั้งจะหายาก เครื่องมืออีกประเภทหนึ่งที่สำคัญ คือ ยูทูป ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ผู้สอนและผู้เรียนสนใจ แม้ว่าอาจจะต้องช่วยกันค้นหาเนื้อหาของวิดีโอที่เหมาะสมกับรายวิชาบ้างก็ตาม

3. เสียงที่ผู้เรียนสร้างขึ้น (Student-created audio) หรือที่เรียกว่า พอดแคสต์ (Podcast) เป็นการบันทึกจินตนาการของผู้เรียน ดังนั้น ผู้เรียนจึงเต็มใจที่จะสร้างคลิปเสียง mp3 ซึ่งมีประโยชน์สำหรับการสื่อสารผ่านการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์อีกเครื่องด้วยอุปกรณ์ไร้สาย (Ad-hoc communication) และผู้เรียนมักใช้เสียงประกอบการนำเสนอผ่าน PowerPoint หรือโปรแกรมอื่น ๆ

ปัจจุบันมีเครื่องมือสร้างเสียงฟรีหรือมีค่าใช้จ่ายต่ำพร้อมใช้งานสำหรับระบบปฏิบัติการวินโดวส์และแมคอินทอช อย่างไรก็ตาม แนวทางของผู้เรียนและผู้สอนยังมีความแตกต่างกันอยู่ กล่าวคือ ผู้สอนมักไม่กล้ายอมรับว่าตนไม่รู้วิธีการสร้างเสียง ในขณะที่ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้แต่ไม่ค่อยสนใจที่จะหาทรัพยากรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การซื้อไมโครโฟนหรือหูฟังมาใช้

4. เสียงที่ผู้สอนสร้างขึ้น (Teacher-created audio) อาจารย์ในมหาวิทยาลัยมักจะบันทึกเสียงการบรรยายและบทวิจารณ์สั้น ๆ ของตนให้กับผู้เรียน เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถอัปโหลดได้ง่าย แต่เสียงเหล่านี้ควรสอดคล้องกับข้อความที่ปรากฏ

5. พาวเวอร์พอยต์ (PowerPoint) เป็นเครื่องมือแบบผสมผสานที่มีประสิทธิภาพในชั้นเรียน ผู้สอนควรมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการใช้อย่างชัดเจน เครื่องมือนี้จะทำงานได้ดีทั้งในชั้นเรียนแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ ควรมีเกณฑ์การประเมินและบริบทของการใช้ด้วย ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนควรรู้จักจำนวนหน้าสไลด์ทั้งหมดกับกรอบเวลาการนำเสนอที่กำหนดไว้ พื้นหลัง การแสดงผลที่เหมาะสม และกลุ่มผู้ชม

6. เครื่องมือเครือข่ายสังคม (Social networking tools) ผู้สอนและผู้เรียนใช้เว็บไซต์และวิกิในกิจกรรมการเรียนการสอนกันมากขึ้น การค้นหาเว็บแสดงให้เว็บไซต์ฟรีจำนวนมากที่ให้สร้างเว็บไซต์และวิกิของตนได้

จากแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการอำนวยความสะดวกในเกิดการเรียนรู้แบบผสมผสานข้างต้นประกอบด้วยอีเมล อินเทอร์เน็ต และเว็บ (อาทิ ยูทูป) เสียงหรือพอดแคสต์ พาวเวอร์พอยต์ และเครือข่ายสังคม เครื่องมือแต่ละประเภทมีลักษณะใกล้เคียงและสอดคล้องกับสื่อสังคม ดังนั้น จึงสามารถนำสื่อสังคมมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้แบบผสมผสานได้

1.7 ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การเรียนรู้แบบผสมผสานแสดงให้เห็นโอกาสในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สามารถจัดการเรียนที่ถูกต้อง ถูกเวลา และถูกสถานที่สำหรับผู้เรียนแต่ละคนและทุก ๆ คน ไม่เพียงแต่เกิดขึ้นในที่ทำงาน แต่ยังเกิดขึ้นในโรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือแม้แต่ที่บ้าน เป็นการก้าวข้ามขอบเขตพรมแดนและนำกลุ่มผู้เรียนมารวมกันผ่านวัฒนธรรมที่ต่างกันและเส้นแบ่งเวลา(Thorne, 2003) ดังนั้น ผู้สอนหรือผู้ฝึกอบรมมักออกแบบหรือเลือกใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานมากกว่าทางเลือกอื่น ๆ ไปด้วยเหตุผลต่อไปนี้ (Osguthorpe and Graham, 2003)

1. ความสมบูรณ์ทางศาสตร์การสอน (Pedagogical richness)
2. การเข้าถึงความรู้ (Access to knowledge)
3. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction)
4. หน่วยงานส่วนบุคคล (Personal agency)
5. ความคุ้มค่า (Cost-effectiveness)
6. ความสะดวกในการแก้ไข (Ease of revision)

สอดคล้องกับที่ Wilson and Smilanich (2005) กล่าวไว้ว่าประโยชน์ของการเรียนรู้แบบผสมผสานประกอบด้วย

1. การเข้าถึงการฝึกอบรมเป็นวงกว้าง (Widened reach of training)
2. ความสะดวกต่อการนำไปใช้ (Ease of implementation)
3. ความคุ้มค่า (Cost-effectiveness)
4. ผลลัพธ์ทางธุรกิจที่ดีที่สุด (Optimized business results)
5. ตรงกับความต้องการจำเป็นอันหลากหลาย (Meeting diverse needs)
6. การตอบสนองการฝึกอบรมที่ดีขึ้น (Improved training responsiveness)

ต่อมา Graham, Allen, and Ure (2003, 2005 cited in Graham, 2006) พบว่าผู้สอนส่วนใหญ่เลือกใช้การเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วย 3 เหตุผลต่อไปนี้

1. ศาสตร์การสอนที่มีการปรับปรุง (Improved pedagogy) การปฏิบัติการสอนที่ใช้กันมากที่สุดในสถาบันอุดมศึกษาและการฝึกอบรมในสถานประกอบการยังคงมุ่งเน้นกลยุทธ์การสอนส่งผ่านมากกว่าการมีปฏิสัมพันธ์ ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้สอนร้อยละ 83 ใช้การบรรยายเป็นการสอนหลัก นักการศึกษาบางท่านเล็งเห็นว่าแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสานจะช่วยเพิ่มระดับของการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้แบบตื่นตัว กลยุทธ์การเรียนรู้แบบเพื่อนกับเพื่อน (Peer-to-peer) และกลยุทธ์การเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อาทิ รูปแบบที่บริษัท IBM ได้นำไปใช้ ซึ่งผู้เรียนต้องผ่าน 3 ระยะ ดังนี้ (1) การเรียนรู้ตามจังหวะก้าวของตนแบบออนไลน์เพื่อรับข้อมูลพื้นฐาน (2) การเรียนรู้แบบเผชิญหน้า มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบตื่นตัวและประสบการณ์ของการนำไปใช้แทนการบรรยาย และ (3) การเรียนรู้แบบออนไลน์และการสนับสนุนสำหรับการถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่สภาพแวดล้อมการทำงาน ตัวอย่างเช่น ผู้สอนในมหาวิทยาลัยบริกแฮม ยัง (Brigham Young) ได้ใช้มอดูลออนไลน์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับทักษะที่สัมพันธ์กับเครื่องมือและข้อมูลทางเทคนิค และใช้เวลาในชั้นเรียนอย่างมีค่า มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้ ทัศนศึกษา และพัฒนาทักษะการตัดสินใจ

2. การเข้าถึงและความยืดหยุ่นที่เพิ่มขึ้น (Increased access and flexibility) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการขยายตัวของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบแพร่กระจาย การเรียนการสอนบางโปรแกรมอาจไม่ประสบผลสำเร็จ หากผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้ทางไกลมาก่อน ความยืดหยุ่นและความสะดวกของผู้เรียนจะเพิ่มพูนขึ้นเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก ผู้เรียนหลายคนต้องการความสะดวกสบายที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมแบบแพร่กระจาย และไม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและมนุษย์สัมผัส (Human touch) อย่างที่ใช้กันในห้องเรียนแบบเผชิญหน้า

3. ความคุ้มค่าที่เพิ่มขึ้น (Increased cost-effectiveness) เป็นเป้าหมายสำคัญอันดับสามของการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ เป็นการเข้าถึงกลุ่มผู้ชมขนาดใหญ่ทั่วโลกในระยะเวลาอันสั้นด้วยการส่งผ่านเนื้อหาที่สอดคล้องกัน

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การเรียนบนเว็บ และการเรียนในห้องเรียนจัดเป็นรูปแบบการเรียนที่ยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนทั้งด้านแบบการเรียนรู้ แบบการคิด ความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาและฝึกปฏิบัติด้วยตนเองได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ตามความต้องการของตน นอกจากนี้ การเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานยังสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยใช้สิ่งแวดล้อมแบบออนไลน์และสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ส่วนการจัดการด้านเนื้อหา ผู้สอนสามารถจัดเนื้อหาที่ง่ายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองบนเว็บ ส่วนเนื้อหาที่ยากให้เรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม ทำให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันสามารถประสบความสำเร็จทางการเรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน

ตอนที่ 2 แนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory communication approach)

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory communication) เป็นแนวคิดที่ผสมผสานระหว่างแนวคิดการมีส่วนร่วมและแนวคิดการสื่อสารที่เพิ่งเกิดขึ้นในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา การมีส่วนร่วมของบุคคลในกระบวนการสื่อสารขึ้นอยู่กับบทบาทของบุคคลนั้น เช่น แกนนำก็มักจะมีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำความคิด สมาชิกก็มักจะมีส่วนร่วมในการประชุมและมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน ส่วนพันธมิตรก็อาจมีส่วนร่วมในการออกเงินและวัสดุอุปกรณ์ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมมีได้มองว่าการสื่อสาร คือ การถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งแล้วเกิดผลบางอย่างขึ้น แต่เป็นการให้ความสำคัญกับผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความร่วมมือของชุมชนในการสื่อสาร

2.1 ความหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นมโนทัศน์สำคัญอย่างหนึ่งในการสื่อสารเพื่อพัฒนา เนื่องจากเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาและการแทรกแซง การมีส่วนร่วมในฐานะของกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจถือเป็นแนวทางที่ได้รับความนิยม (Ascroft and Mesilela, 1989 cited in Capila and Sachdev, 2010)

การสื่อสาร (Communication) ถือเป็นส่วนสำคัญของแนวทางการมีส่วนร่วม หากการพัฒนา คือ การเข้าไปข้องเกี่ยวกับผู้คนที่ต้องการได้รับการพัฒนามากที่สุดแล้ว ก็ต้องเริ่มที่ความต้องการจำเป็นแท้จริงหรือปัญหาที่เกิดขึ้น บุคคลเหล่านี้ต้องรับรู้ความต้องการจำเป็นจริง ๆ ของตน และสามารถบอกปัญหาที่แท้จริงของตนได้ แต่ในระดับใหญ่คนเหล่านี้ยังไม่สามารถกระทำเช่นนั้นได้ เนื่องจากยังไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาอย่างจริงจัง (Servaes, Jacobson, and White, 1996)

Fuglesang and Chandler (1986 cited in Jacobson and Kolluri, 1999) ได้นิยามเกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นว่าเป็นกระบวนการนำไปสู่ความตระหนักร่วมกัน ความสนใจร่วมกัน ความรับผิดชอบร่วมกัน และการสนับสนุนให้เกิดกระบวนการตัดสินใจของกลุ่มบุคคลหรือสถาบันที่เกี่ยวข้อง

Ascroft (1987) ได้นิยามเกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยคำนึงถึงกระบวนการในการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีความตั้งใจและมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาหนึ่ง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน

Nair and White (1987) นิยามความหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นการมีปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัต 2 ทาง ระหว่างผู้รับสารรากหญ้า (Grass-roots) และทรัพยากรสารสนเทศส่งผ่านโดยนักสื่อสารพัฒนาในฐานะผู้อำนวยการความสะดวก

Nair and White (1993) อธิบายว่าการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเป็นการออกแบบกระบวนการสื่อสารโดยมุ่งเน้นให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถสื่อสารกันได้ในลักษณะของการสนทนา (Dialogue) ร่วมกันสะท้อนให้เห็นภาพของการมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารในขณะเดียวกันยังมองว่าการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการร่วมกันระบุความต้องการจำเป็นและสภาพปัญหาของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนา ตลอดจนการลงมือปฏิบัติและพัฒนาภายใต้สถานการณ์ของความร่วมมือกัน

White and Nair (1994) กล่าวว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมช่วยลดความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ระหว่างชุมชน ระหว่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลังก็ตาม การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมสนับสนุนจุดมุ่งหมายทางเสรีภาพ อิสรภาพ การตัดสินใจ และอุดมการณ์ ไม่เพียงช่วยให้ผู้คนกลายเป็นหุ้นส่วนในการสื่อสารตัดสินใจ แต่ยังเตรียมกระบวนการซึ่งอำนวยความสะดวกให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสารด้วย

Bordenave (1994) ให้คำนิยามเกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยคำนึงถึงหลักการเชิงปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารที่สะท้อนความเป็นอิสระและความเท่าเทียมที่สามารถเกิดขึ้นได้ในกรณีที่บุคคลมีโอกาสเข้าถึงช่องทางการสื่อสารของชุมชน และมีโอกาสแสดงมุมมองความรู้สึกและประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ เพราะสิ่งดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะสนับสนุนให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ สามารถตัดสินใจลงมือกระทำการที่ตนเองสนใจและร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นได้

Jacobson (1994) กล่าวว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเข้าร่วม (Involvement) ของประชาชนในโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทุกระดับไม่ว่าจะมีพื้นฐานเกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารผ่านสื่อมวลชน หรือการสื่อสารผ่านสื่อประเพณีใดก็ตาม โดยมีความไว้วางใจกันเป็นสิ่งสำคัญที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการสื่อสารและการพัฒนาต่าง ๆ

Narula (1994) นิยามความหมายการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การใช้การสื่อสารเพื่ออำนวยความสะดวกให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีลักษณะเป็นกระบวนการสนทนายาระหว่างบุคคล กลุ่ม และสถาบันเชิงพลวัต ปฏิสัมพันธ์ และเปลี่ยนแปลงได้ ช่วยให้ผู้คนตระหนักถึงศักยภาพของตน และเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงระยะยาวที่ยั่งยืน เสริมสร้างพลังอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองให้แก่ชุมชน โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น

Melkote, Steeves, and Leslie (2001) อธิบายว่าการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมที่วางแผนไว้แล้วตามกระบวนการมีส่วนร่วม การสื่อสารระหว่างบุคคลและสื่อ ซึ่งอำนวยความสะดวกในการสนทนาระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกันไปตามปัญหาหรือเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ของการพัฒนาและการนำกิจกรรมไปใช้เพื่อแก้ปัญหา หรือสนับสนุนและดำเนินไปพร้อมกับความคิดริเริ่ม

ปารีชาติ สถาปิตานนท์ (2549) นิยามการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการฝึกสมาชิกในสังคมเกี่ยวกับกระบวนการร่วมกันคิด ร่วมกันฟัง และเคารพในความคิดของผู้อื่นตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตน ร่วมวิเคราะห์ประเด็นปัญหาทางสังคม แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนร่วมกันค้นหาแนวทางและตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของข้อมูลที่สมบูรณ์

จากแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมพบว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสื่อสารแบบสองทางในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารโดยทุกฝ่ายสามารถสลับบทบาทเป็น “ผู้ส่งสาร” และ “ผู้รับสาร” หรืออาจเรียกได้ว่าเป็น “คู่สื่อสาร” ผ่านเวทีการสื่อสารในหลากหลายรูปแบบโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพความคิดเห็นของกันและกัน ความเท่าเทียมกัน และการทำงานร่วมกัน เพื่อนำข้อสรุปจากการสนทนาไปสู่การตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ในกลุ่มอย่างปรองดอง

2.2 องค์ประกอบของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในสังคมอย่างชัดเจนและบุคคลในด้านการสื่อสารเพื่อการพัฒนาได้ชี้ให้เห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารในการพัฒนาสังคมได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบของการสื่อสารจากเดิม ได้แก่ การสื่อสารภายใต้กระแสหลักของความทันสมัยนิยม เน้นการสื่อสารจากบนลงล่างหรือการสื่อสารจากผู้มีอำนาจในสังคม (อาทิ รัฐ) ลงไปยังประชาชนไปสู่การสื่อสารแบบใหม่ภายใต้กระบวนการที่คนแบบทางเลือก ให้ความสำคัญกับกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม และการสนทนาโต้ตอบกันในลักษณะของการปรึกษาหารือ เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในสังคมหันหน้าเข้าหากัน พุดจาเจรจาทำความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสารเบื้องต้น หลักการ หรือแนวทางอันหลากหลายสำหรับการตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับสังคมของตน (Servaes, Jacobson, and White, 1996; Gumucio-Dagron, 2001; Singhal, 2004; Sthapitanonda, 2004; ปารีชาติ สถาปิตานนท์, 2549)

องค์การยูเนสโก ณ กรุงเบลเกรด ประเทศยูโกสลาเวีย ปี ค.ศ. 1977 ได้กำหนดสาระสำคัญหรือองค์ประกอบของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ ดังนี้ (Servaes, Jacobson, and White, 1996)

1. การเข้าถึงสื่อ (Access) หมายถึง สิทธิในการเข้าถึงสื่อที่ให้บริการแก่ชุมชน รวมทั้งสิทธิในการเลือกรับรายการหรือมีส่วนร่วมในการเข้าไปจัดทำรายการที่เป็นประโยชน์แก่ตน อีกทั้งมีช่องทางให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อรายการต่าง ๆ สามารถจำแนกได้เป็นหลายมิติ ดังนี้

1.1 ความสามารถในการเข้าถึงด้านกายภาพ (Physical accessibility) เช่น ชาวบ้านไม่มีโอกาสได้พบปะกับเจ้าหน้าที่ เพราะระยะทางห่างไกลหรือไม่มีโอกาสได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์

1.2 ความสามารถในการเข้าถึงด้านเศรษฐกิจ (Economic accessibility) สื่อต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น หนังสือพิมพ์ที่จะเข้าไปถึงหมู่บ้าน แต่ชาวบ้านไม่มีเงินที่จะซื้อหามาอ่านได้

1.3 ความสามารถในการเข้าถึงด้านวัฒนธรรมสังคม (Social-culture accessibility) ได้แก่ เครื่องกีดขวางด้านวัฒนธรรม และสังคมที่ปิดกั้นโอกาสในการเข้าถึงประชาชน ซึ่งก็คือ ช่องว่างทางภาษา ช่องว่างทางวัฒนธรรม

2. การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในระบบการสื่อสารทุกระดับ กล่าวคือ ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนทั้งในกระบวนการการผลิตรายการ การบริหารจัดการ และการวางแผนระบบการสื่อสารต่าง ๆ ในชุมชน

3. การจัดการด้วยตนเอง (Self-management) หมายถึง กระบวนการตัดสินใจของประชาชนในชุมชนที่มีอำนาจและสิทธิในการตัดสินใจ ตั้งแต่เริ่มคิด กำหนดนโยบาย วางแผน ลงทุน กำหนดทิศทาง และจัดสรรงบประมาณ เป็นต้น การจัดการด้วยตนเองเป็นการมีส่วนร่วมที่สำคัญยิ่งกว่าสิ่งใด องค์การยูเนสโกยอมรับการจัดการด้วยตนเองว่าจะต้องกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ส่วนการเข้าถึงสื่อและการมีส่วนร่วมในการสื่อสารมีความเป็นไปได้มากและสามารถทำได้ง่ายกว่า

สอดคล้องกับแนวคิดของปารีชาต สถาปิตานนท์ (2549) เกี่ยวกับหลักการสำคัญของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความหลากหลายของผู้เข้าร่วม (Various participants) ยิ่งบุคคลมีความหลากหลายในด้านต่าง ๆ มากเท่าไร ไม่ว่าจะเป็นอายุ วรรณะ ประสพการณ์ หน้าที่การงาน ความหลากหลายดังกล่าวจะส่งผลให้เสียงของประชาชนมีความหลากหลายมากขึ้น และสะท้อนความต้องการต่าง ๆ ร่วมกันได้ชัดเจนขึ้น ส่งผลให้การพัฒนาต่าง ๆ เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม และในขณะเดียวกันก็ส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ อาทิ ความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมของตน ตลอดจนอุทิศแรงกายแรงใจในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถในระดับถัดไป

2. ความสามารถในการเข้าถึงสื่อ (Media accessibility) โอกาสของบุคคลในการเข้าถึงสื่อหรือช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าบุคคลมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึง

ข้อมูลข่าวสารและสื่อประเภทต่าง ๆ และมักจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้สึกร่วมกันกับประเด็นปัญหา เกิดความตระหนักร่วม ความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ และเป็นการถ่วงดุลอำนาจกับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ตลอดจนการเพิ่มอำนาจและความเสมอภาคให้กับประชาชน

3. ความเชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ (Human potential) โดยเฉพาะความเชื่อมั่นใน ศักยภาพของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ว่าทุกคนมีความสามารถเชิงสติปัญญา และความสามารถในการ สื่อสารจัดการวิถีชีวิตของตนอย่างอิสระ (White, 1994) การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมจะไม่เกิดขึ้นหาก บุคคลที่เกี่ยวข้องไม่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ ในทางกลับกันการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมจะ สามารถเริ่มต้นได้อย่างดี หากบุคคลที่เกี่ยวข้องค่านิ่งเสมอว่าทุกคนมีสิทธิหน้าที่ในการกำกับ ดูแล และติดตามกระบวนการตัดสินใจประเด็นสาธารณะต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ตลอดจนร่วมรับผลต่าง ๆ ที่ สืบเนื่องจากการตัดสินใจนั้น

4. ความโดดเด่นของสาร (Salient messages) ประเด็นที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการสื่อสาร แบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ประเด็นที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน (Liberative content) หรือการตอบสนองความต้องการของชุมชน หรือการเป็นประเด็นที่ชุมชนสามารถนำเนื้อหาสาระ ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้

5. การปรึกษาหารือ (Dialogue) เป็นกระบวนการที่ผู้เกี่ยวข้องหันหน้าเข้าหากัน พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ดำเนินการปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องราว ต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบสองทางในทิศทางแบบแนวระนาบ เปิดโอกาสให้บุคคลที่ เกี่ยวข้องได้แลกเปลี่ยนข้อมูล มุมมอง ทักษะอย่างสมดุล และการดำเนินการดังกล่าวยังตั้งอยู่บน พื้นฐานของการเคารพความคิดของทุกฝ่าย และความเชื่อที่ว่าทุกฝ่ายต่างมีความเชี่ยวชาญ และ ประสบการณ์ที่ลึกซึ้งต่อประเด็นปัญหาด้วยกันทั้งสิ้น

6. การอำนวยความสะดวก (Facilitation) จำเป็นต้องเกิดขึ้นภายใต้การออกแบบระบบ สนับสนุนต่าง ๆ และกำหนดบทบาทให้บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนกระบวนการมี ส่วนร่วมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีบทบาทต่าง ๆ โดยสามารถแบ่ง บทบาทของกลุ่มผู้สนับสนุนออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มผู้สนับสนุนในเชิงเวทีประชุมแบบเห็น หน้าค่าตากัน กลุ่มผู้สนับสนุนผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และกลุ่มผู้สนับสนุน เชิงโครงสร้างของระบบสังคม เป็นการกระตุ้นให้กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมสามารถก่อให้เกิด การเคลื่อนความคิดไปสู่การลงมือกระทำต่าง ๆ ร่วมกันอย่างเต็มที่

7. กระบวนการเชิงประชาธิปไตย (Democratic process) การสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญของ กระบวนการประชาธิปไตย เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนอุดมการณ์ การปรึกษาหารือร่วมกัน การ พัฒนาความเข้าใจซึ่งกันและกัน การใช้วาทกรรม และการแสวงหาทางออกต่าง ๆ ร่วมกัน (Deetz, 1999) เป็นการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนในระดับชุมชน เป็นการเพิ่มพลังอำนาจให้กับชุมชน และ การฝึกฝนให้ชุมชนเรียนรู้การจัดการและการพึ่งตนเอง

แนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับการสนทนาโต้ตอบกัน ในลักษณะของการปรึกษาหารือกันเพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในสังคมได้หันหน้าเข้าหากันพูดจาเจรจากัน เพื่อทำความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสารและนำไปสู่การตัดสินใจ โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1) การ เข้าถึงสื่อในมิติต่าง ๆ 2) การมีส่วนร่วมในการสื่อสารทุกระดับ 3) การตัดสินใจทุกเรื่องด้วยตนเอง 4)

ความแตกต่างระหว่างผู้มีส่วนร่วม 5) ความเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคคล 6) ความสอดคล้องของเนื้อหาในสารกับชุมชน 7) การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 8) ระบบการสนับสนุนการมีส่วนร่วม และ 9) การสร้างประชาธิปไตยด้วยการแลกเปลี่ยนอุดมการณ์และการแสวงหาทางออกร่วมกัน

2.3 เป้าหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

เป้าหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับประเด็นต่อไปนี้ (กาญจนา แก้วเทพ และคนอื่นๆ, 2543)

1. เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง เช่น การนำเอาภูมิปัญญาของชาวบ้านมาเผยแพร่เป็นวงกว้าง
2. เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านที่เข้ามามีส่วนร่วม และเพื่อให้คุณค่าความคิดและความเชื่อของเขา ตัวอย่างเช่น เมื่อนำเอาแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาเผยแพร่ในวงกว้าง และคนทั่วไปให้การยอมรับผ่านการแสดงทัศนะผ่านสื่อหรือให้ผลป้อนกลับ ก็จะทำให้ชุมชนมีความมั่นใจในคุณค่าของตนเอง
3. เพื่อพิสูจน์ความเชื่อของชุมชนที่เคยคิดว่าตนเองไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ซับซ้อนได้ การเข้ามามีส่วนร่วมฝึกฝนอบรมการผลิตสื่อจะพิสูจน์ให้ชาวบ้านเห็นว่าพวกเขาสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้หากมีโอกาส
4. เพื่อสร้างทักษะการสื่อสารให้กับชุมชน เพื่อเป็นช่องทางที่ชุมชนจะส่งข่าวสารออกไปจากจุดยืน มุมมอง และทัศนะของตนเอง
5. เพื่อให้ชุมชนได้แสดงความรู้สึก วิธีการวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาจากทัศนะของชุมชน
6. ผลจากการสื่อสารของชุมชนที่อาจเกิดจากการริเริ่มของคนบางกลุ่มในชุมชน จะช่วยยกระดับความมีสติและความรับผิดชอบให้กับชุมชนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้จะยอมรับว่าผลจากการใช้กระบวนการพัฒนาแบบบนลงล่างนั้นไม่เพียงแต่จะไม่ได้ผลตามที่คาดหวังเอาไว้เท่านั้น หากยังทิ้งร่องรอยแห่งความสูญเสียในเชิงภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเอาไว้ด้วย กล่าวคือ ชาวบ้านจะเกิดวัฒนธรรมแห่งการพึ่งพาการรอคอยความช่วยเหลือจากภายนอกและไม่เชื่อมั่นว่าตนเองจะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยความสามารถของตนเอง อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมนั้นนอกจากสามารถทำให้ชุมชนติดต่อสื่อสารได้แล้ว ยังเป็นการสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กับชุมชนอีกด้วย
7. เนื่องจากเนื้อหาของการสื่อสารชุมชนนั้นจะเน้นเรื่องราวที่มีประโยชน์ต่อชีวิตของคนในชุมชนเอง ดังนั้น สื่อประเภทนี้จึงช่วยเพิ่มสัดส่วนของการสร้างสื่อที่มีสาระแก่ชุมชนให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น เพื่อถ่วงดุลกับการสื่อสารที่มุ่งเน้นแต่ความบันเทิงและการหลีกหนีปัญหา (Escapist) ที่สื่อจากภายนอกอัดฉีดเข้าไปในชุมชน

สรุปได้ว่า เป้าหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) กระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง 2) สร้างความมั่นใจให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 3) ลดล้างความเชื่อเดิมที่คิดว่าตนไม่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 4) สร้างทักษะการสื่อสารให้กับชุมชน 5) ให้ชุมชนได้แสดงทัศนะของตน 6) เพิ่มความรับผิดชอบให้กับชุมชน และ 7) สร้างปริมาณสื่อที่มีสาระแก่ชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น

2.4 ระดับของการมีส่วนร่วมในสื่อสาร

ระดับของการมีส่วนร่วมในการสื่อสารของชุมชนนั้นกระทำได้หลายระดับ และสามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนได้เป็น 3 ระดับ โดยเรียงลำดับจากน้อยที่สุดไปหามากที่สุด (กาญจนา แก้วเทพ และคนอื่นๆ, 2543) ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับชม/ผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร (Audience/Receiver/Users) เป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในระดับล่างสุด กล่าวคือ ในกระบวนการสื่อสารตั้งแต่ต้นยังอยู่ในการกำหนดของผู้ส่งสาร ไม่ว่าจะเป็นการเลือกประเด็นปัญหา การเลือกวิธีการนำเสนอไปจนกระทั่งการเลือกช่องทางสื่อที่จะเผยแพร่ และผู้รับสารก็ยังคงมีฐานะเป็นเพียงผู้รับสารแต่เพียงอย่างเดียว

2. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต/ผู้ร่วมแสดง (Sender/Producer/Performance) เป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในระดับสูงขึ้นและจำเป็นต้องสร้างเงื่อนไขใหม่ ๆ เพิ่มเติมหรือต้องมีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเก่า ๆ ที่มีอยู่ การเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้ผลิตหรือผู้ร่วมผลิตนั้นยังแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอนตามแนวคิดของการผลิตสื่อ คือ

2.1 ขั้นก่อนการผลิต (Pre-production stage) ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมการก่อนการผลิต กิจกรรมในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย การเลือกประเด็นหัวข้อ การเลือกแง่มุมที่จะนำเสนอ การรวบรวมข้อเท็จจริงที่จะนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ การเขียนบทแบบต่าง ๆ การคัดเลือกฉากและตัวแสดง

2.2 ขั้นการผลิต (Production stage) ได้แก่ ขั้นตอนของการลงมือผลิต เช่น การเข้าห้องจัดรายการในกรณีของวิทยุ การลงมือถ่ายทำในกรณีของโทรทัศน์/ภาพยนตร์

2.3 ขั้นหลังการผลิต (Post-production stage) ได้แก่ ขั้นตอนหลังการถ่ายทำเสร็จแล้วก็ต้องมีการตัดต่อ การอัดเสียงประกอบ การเพิ่มเติมด้านเทคนิคต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย (Planner/Policy maker) ถือว่าเป็นรูปแบบสูงสุดของการมีส่วนร่วม ยิ่งระดับของการมีส่วนร่วมสูงมากขึ้นเท่าใด สัดส่วนของชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมได้ก็จะเล็กลง กล่าวคือ ในระดับของผู้รับสาร คนในชุมชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมจนกระทั่งถึงขั้นตอนสุดท้าย คือ ระดับวางแผนและนโยบายนี้ ก็คงมีผู้แทนบางคนเท่านั้นที่จะเข้ามาดำเนินกิจกรรมในระดับนี้ ตัวอย่างเช่น การให้ชุมชนเข้ามาเป็นผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น เป็นผู้ให้

ข้อมูลสัมภาษณ์ ร่วมเวทีเสวนา ร่วมออกกฎระเบียบ หรือร่วมหาประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมก็เข้ามามีส่วนร่วมได้ไม่ยากนัก ขึ้นอยู่กับการออกแบบเนื้อหาว่าชุมชนจะเข้าร่วมได้มากน้อยระดับใด

ปารีชาต สถาปิตานนท์ (2549) กล่าวถึงความสามารถในการเข้าถึงสื่อ (Media accessibility) ว่าเป็นโอกาสของบุคคลในการเข้าถึงสื่อหรือช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าบุคคลมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสื่อประเภทต่าง ๆ และมักจะนำไปสู่การที่ผู้เกี่ยวข้องได้พัฒนาความรู้สึกผูกพันกับประเด็นปัญหา เกิดความตระหนักร่วม ความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ และเป็นการถ่วงดุลอำนาจกับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ตลอดจนการเพิ่มอำนาจและความเสมอภาคให้กับประชาชน

1. การเข้าถึงสื่อในฐานะผู้บริโภค หมายถึง บุคคลมีโอกาสนำสื่อในฐานะผู้ฟังกล่าวคือบุคคลสามารถเลือกบริโภคสื่อได้จากรูปแบบของรายการที่หลากหลายและมีช่องทางในการสะท้อนปฏิกิริยาของตนสู่ผู้ผลิต

2. การเข้าถึงสื่อในฐานะผู้ผลิต หมายถึง การที่บุคคลมีโอกาสร่วมในเชิงกระบวนการผลิตอาทิการเข้าร่วมเป็นแขกในรายการ การเข้าร่วมเป็นแหล่งข่าวการมีส่วนร่วมในการเลือกประเด็นในการนำเสนอ เป็นต้น

3. การเข้าถึงสื่อในฐานะผู้บริการสื่อ หมายถึง การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการตัดสินใจต่าง ๆ ในองค์กรด้านสื่อ อาทิ การกำหนดเนื้อหาและรูปแบบที่เหมาะสม การกำหนดช่วงเวลา การวางระบบบริหาร ระบบงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนงานและนโยบายต่าง ๆ การกำหนดแนวทางในการจัดการและวิธีการแสวงหาแหล่งทุน ตลอดจนการกำหนดแผนการสื่อสารต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชน ภูมิภาค และระดับชาติ

จากแนวคิดเกี่ยวกับระดับของการมีส่วนร่วมในการสื่อสารข้างต้น สรุปได้ว่า ระดับของการมีส่วนร่วมในการสื่อสารและระดับของการเข้าถึงสื่อถือเป็นเรื่องเดียวกัน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับตามการมีส่วนร่วมของบุคคลและการเข้าถึงสื่อในฐานะต่อไปนี้ 1) ฐานะของผู้ใช้สารหรือผู้บริโภคสาร 2) ฐานะของผู้ผลิตสาร และ 3) ฐานะของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้ให้บริการสื่อ

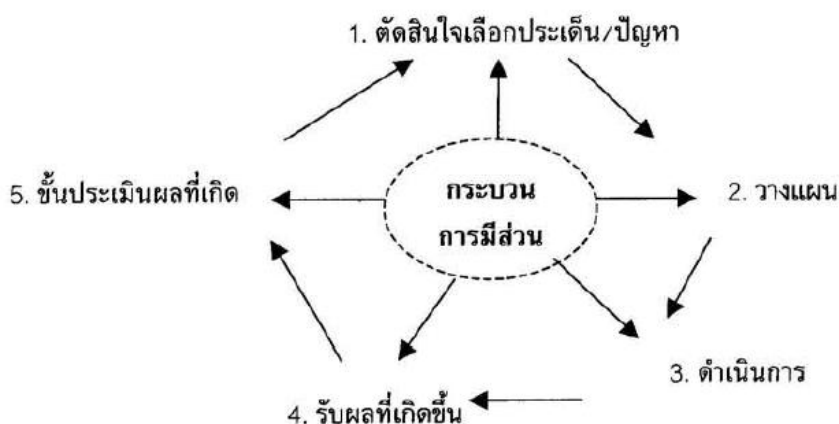
2.5 กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมนั้นจะมี 2 มิติซ้อนทับ คือ มิติกระบวนการทำงานร่วมกัน (ผู้ส่งสารและผู้รับสาร) และมิติกระบวนการประสานความรู้ของทุกคนเข้าด้วยกัน การดำเนินการตามกระบวนการนั้นได้จำเป็นต้องใช้รูปแบบการหารือ/แบบการสนทนา (Dialogue) ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารอยู่ตลอดเวลา กระบวนการสนทนาจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของรูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมจะอิงแบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรมที่มีการสลับบทบาทให้ผู้รับสารเปลี่ยนมาแสดงเป็นผู้ส่งสาร และต้องการเข้าร่วมของคนจำนวนหนึ่ง ทำให้เกิดรูปแบบการ

สื่อสารในลักษณะเวทีการสนทนา แต่เพียงแค่เวทีการสนทนามักจะไม่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาได้ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการอื่น ๆ เข้ามาเสริม เช่น การสร้างคณะทำงาน การประชุมเฉพาะกลุ่มอย่างต่อเนื่อง การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การทดลองปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ในทุกกระบวนการจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มด้วย

นอกจากนี้หัวใจสำคัญอีกอย่างหนึ่งของกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการร่วมกันคิด ร่วมกันรับฟัง และเคารพในความคิดของผู้อื่น ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน ร่วมวิเคราะห์ประเด็นปัญหาทางสังคม แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนกระบวนการค้นหาแนวทางและตัดสินใจร่วมกัน โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานที่สมบูรณ์ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกในสังคมจะนำไปสู่สำนึกเชิงสาธารณะ (Public conscientization) และกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) ระหว่างสมาชิกในสังคมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคม

การออกแบบกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory communication process) จึงควรจัดหาช่องทาง และรูปแบบการมีส่วนร่วมให้หลากหลาย เพื่อเกื้อหนุนให้คนกลุ่มต่าง ๆ หรือทุก ๆ คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสาร ตามปกติคนเราจะชื่นชอบการมีส่วนร่วมในการสื่อสารอยู่แล้ว เช่น เราชอบการพูดคุยสนทนามากกว่าการเป็นฝ่ายไปนั่งรับฟังอย่างเดียว แต่ในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาจะไม่คำนึงถึงเฉพาะการมีส่วนร่วมในการสื่อสาร แต่จะต้องให้การสื่อสารนั้นนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอีกด้วย กล่าวคือ การมีส่วนร่วมมิใช่เป็นเพียงการเข้ามาเป็นผู้ส่งสารหรือผู้รับสารเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกับประเด็นการสื่อสารนั้นด้วย กาญจนา แก้วเทพ (2547) ได้กล่าวถึงกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมแบบครบวงจรว่ามี 5 ขั้นตอน ดังภาพ

ภาพที่ 2.5 กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (กาญจนา แก้วเทพ, 2547)

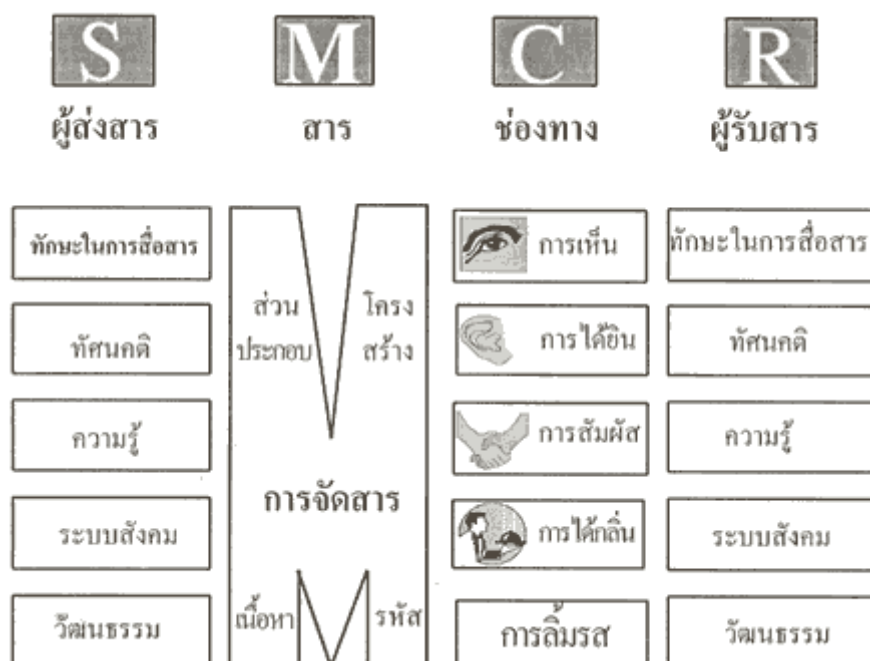
จากภาพข้างต้นอธิบายได้ว่า ผู้ที่เป็นเจ้าของกระบวนการจะเป็นผู้ริเริ่มเลือกประเด็น/ปัญหา ในขั้นตอนแรก หลังจากนั้นก็วางแผนวิธีการดำเนินการหรือแก้ไขปัญหามาในขั้นที่ 2 จากนั้นพอถึงขั้นลงมือดำเนินการในขั้นที่ 3 ก็จะส่งให้คู่สื่อสารเข้ามามีส่วนร่วม เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ในขั้นที่ 4 และ 5 ก็จะกลับมาเป็นหน้าที่ของเจ้าของกระบวนการอีกครั้งหนึ่ง

แนวคิดของกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมสรุปได้ว่า กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตัดสินใจ 2) ขั้นวางแผน 3) ขั้นดำเนินการ 4) ขั้นรับทราบผล และ 5) ชั้นประเมินผล

2.6 รูปแบบของการสื่อสาร

รูปแบบพื้นฐานของการสื่อสารโดยทั่วไปมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบเชิงการถ่ายทอด (Transmission model) และรูปแบบเชิงพิธีกรรม (Ritualistic model) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบเชิงการถ่ายทอด (Transmission model)

ภาพที่ 2.6 องค์ประกอบของรูปแบบเชิงถ่ายทอด

ที่มา: http://e-book.ram.edu/e-book/m/mc111/mc111_03_04.html

เมื่อ	S	หมายถึงผู้ส่งสารหรือแหล่งสาร (Source)
	M	หมายถึงข้อมูลข่าวสารหรือสาร (Message)
	C	หมายถึงช่องทางการสื่อสาร (Channel)
	R	หมายถึงผู้รับสาร (Receiver)

ปัจจัยสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งสารและผู้รับสารในการสื่อสารความหมายนั้นให้ เป็นผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับ

1. ทักษะการสื่อสาร (Communication skills) เป็นความชำนาญในการส่งและการรับสารเพื่อเกิดความเข้าใจกันได้อย่างถูกต้อง เช่น ผู้ส่งสารต้องมีความสามารถในการพูด โดยใช้ภาษาพูด ที่ถูกต้อง ใช้คำพูดที่ชัดเจนฟังง่าย แสดงสีหน้าท่าทางเหมาะสมกับการพูดท่วงทำนองลีลาในการพูด เป็นจังหวะ น่าฟัง หรือเขียนด้วยถ้อยคำสำนวนที่ถูกต้อง สละสลวย น่าอ่าน ส่วนผู้รับสารต้องมี

ความสามารถและมีทักษะเหมือนกันกับผู้ส่งสาร โดยมีทักษะการฟังที่ดี ฟังภาษาที่ผู้ส่งสารมารู้เรื่อง หรือสามารถอ่านข้อความที่ส่งมาได้

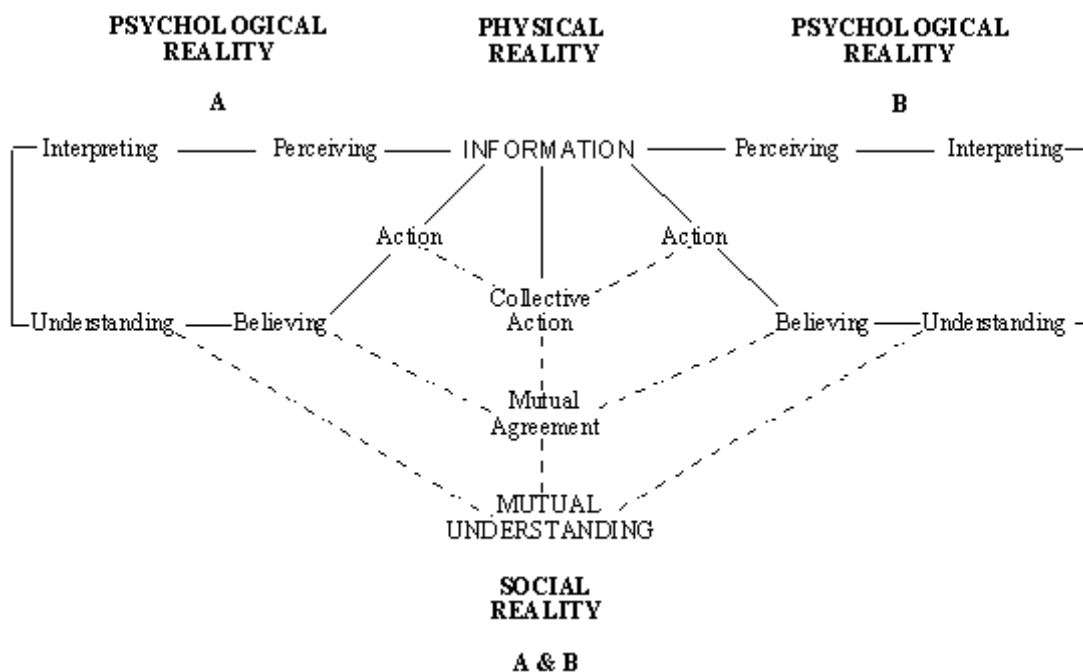
2. ทักษะคติ (Attitudes) เป็นทัศนคติของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ส่งผลต่อการสื่อสารถ้าผู้ส่งสารและผู้รับสารมีทัศนคติที่ดีต่อกันจะทำให้การสื่อสารได้ผลดี ทั้งนี้เพราะทัศนคติย่อมเกี่ยวข้องไปถึงการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารด้วย เช่น ถ้าผู้ฟังนิยมชมชอบผู้พูดก็มักจะมีความเห็นคล้อยตามได้ง่าย แต่ในทางตรงข้ามถ้าผู้ฟังมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้พูดก็จะฟังแล้วไม่เห็นชอบด้วย และมีความเห็นขัดแย้งกับผู้พูด หรือถ้าทั้งสองฝ่ายมีทัศนคติไม่ดีต่อกัน ท่วงทำนองหรือน้ำเสียงในการพูดก็อาจจะห้วนห้าว ไม่น่าฟัง แต่ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อกันแล้วมักจะพูดกันด้วยความไพเราะ อ่อนหวาน น่าฟัง

3. ระดับความรู้ (Knowledge levels) ถ้าผู้ส่งสารและผู้รับสารมีระดับความรู้เท่าเทียมกัน ก็จะทำให้การสื่อสารลุล่วงได้ด้วยดี แต่ถ้าหากความรู้ของผู้ส่งสารและผู้รับสารมีระดับแตกต่างกันย่อมต้องมีการปรับระดับความยากง่ายของข้อมูลก่อนการส่งสาร ตัวอย่างในเรื่องความยากง่ายของภาษา และถ้อยคำสำนวนที่ใช้ เช่น ไม่ใช่คำศัพท์ทางวิชาการ ภาษาต่างประเทศ หรือถ้อยคำยาว ๆ สำนวน สลับซับซ้อนก็เพื่อให้สะดวกและเข้าใจง่าย ดังสถานการณ์ของคุณหมอรักษาคนไข้แล้วพูดแต่คำศัพท์ทางการแพทย์ยอมทำให้คนไข้ไม่เข้าใจว่าเกิดปัญหาหรือโรคใดกับตนเองหรือนักพัฒนาจากส่วนกลาง หรือหน่วยงานออกไปพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ ในชนบท เพื่อให้คำแนะนำด้านการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ แก่ชาวบ้าน ถ้าพูดแต่คำศัพท์ทางวิชาการโดยไม่อธิบายเป็นภาษาง่าย ๆ หรือไม่ใช้ภาษาท้องถิ่นก็จะทำให้ชาวบ้านไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดได้

4. ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Socio - culture systems) ระบบสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติมีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในประเทศนั้น ๆ เกี่ยวข้องไปถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติกันมา สังคมและวัฒนธรรมแต่ละชาติย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น การให้ความเคารพต่อผู้อาวุโสหรือวัฒนธรรมการกินอยู่ ดังนั้น ในการติดต่อสื่อสารของบุคคลต่างชาติต่างภาษาจะต้องมีการศึกษาถึงกฎข้อบังคับทางศาสนาของแต่ละศาสนาด้วย

2. รูปแบบเชิงพิธีกรรม (Ritualistic model)

ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้รูปแบบของการสื่อสารเปลี่ยนจากการสื่อสารแบบทางเดียว (One way communication) ที่มีผู้ส่งสารและผู้รับสารชัดเจนไปสู่สภาพของเทคโนโลยีการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น เช่น การสื่อสารผ่านโทรทัศน์อินเทอร์เน็ต การสื่อสารรูปแบบใหม่นี้ทำให้ผู้ส่งสารหรือแหล่งสารและผู้รับสารเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วม (Participant) ในกระบวนการสื่อสารร่วมกันและได้เปลี่ยนความหมายของการสื่อสารจากกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเป็นการสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social reality) อันเป็นผลจากกระบวนการดังต่อไปนี้ (Roger and Kincaid, 1981; Roger, 1986; Stapitanondh et al., 2006; ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2549)

ภาพที่ 2.7 องค์ประกอบของรูปแบบเชิงพิธีกรรม

จากภาพที่ 2.7 แสดงให้เห็นว่า A และ B เป็นคู่สื่อสาร กระบวนการสื่อสารเกิดขึ้นเมื่อ A และ B แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกัน การตีความรับรู้ข่าวสารของทั้งคู่ขึ้นอยู่กับภูมิหลังและบุคลิกลักษณะของแต่ละคน ซึ่งมีผลต่อความเข้าใจและความเชื่อของ A และ B อนึ่ง ข้อมูลข่าวสารที่ทั้งคู่แลกเปลี่ยนกันนั้นเป็นความเห็นของแต่ละคน มิใช่ความจริงทางกายภาพที่แท้จริงของข้อมูลข่าวสารนั้น เมื่อทั้งคู่ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจนมีความเห็นร่วมกันจะได้ความเป็นจริงทางสังคมเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารนั้น ซึ่งแตกต่างจากความจริงทางกายภาพ (ตัวตนที่แท้จริงของข้อมูลข่าวสารความจริงทางจิตวิทยาตามการรับรู้ของ A และ B แต่ความจริงทางสังคมนี้จะเป็นตัวที่ทำให้ทั้งสองมีการกระทำร่วมกันในที่สุด)

ตารางที่ 2.4 การเปรียบเทียบรูปแบบเชิงการถ่ายทอดและรูปแบบเชิงพิธีกรรม (กาญจนา แก้วเทพ, 2547)

ลักษณะ	รูปแบบเชิงการถ่ายทอด	รูปแบบเชิงพิธีกรรม
เป้าหมายหลัก	การถ่ายทอดสารเพื่อโน้มน้าวผู้รับสาร (Persuasive)	การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร (Shared meaning)
ความสำคัญของการสื่อสาร	ผู้ส่งสารเป็นศูนย์กลาง (Sender-centered)	ผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องทำความเข้าใจกันและกัน
ทิศทางการไหลของข่าวสาร	การไหลของข่าวสารเป็นแบบทางเดียว (One-way flow) และเป็นแนวตั้ง (Vertical)	การไหลของข่าวสารเป็นแบบสองทาง (Two-way flow) และเป็นแนวระนาบ (Horizontal)
บทบาทของผู้ส่งสารและผู้รับสาร	บทบาทเดียวกันตลอดกระบวนการสื่อสาร	บทบาทสลับสับเปลี่ยนกันไม่ยึดติด
ผลของการสื่อสารภายหลังกระบวนการสื่อสารสิ้นสุดลง	ผู้รับสารจะรับทราบข่าวสารหรือเห็นคล้อยตามผู้ส่งสาร	ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็นของกันและกัน

จากตารางที่ 2.4 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบของการสื่อสารทั้ง 2 นี้ หากเป็นการสื่อสารที่ใช้ในกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมก็ต้องเป็นการสื่อสารในรูปแบบเชิงพิธีกรรมเท่านั้น จึงจะเรียกว่าเป็นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมยังเป็นแนวคิดหนึ่งที่สำคัญในการสื่อสารเพื่อการพัฒนา มีลักษณะแตกต่างจากแนวคิดการสื่อสารเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ ดังตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 การเปรียบเทียบรูปแบบของการสื่อสารเพื่อพัฒนา (Tufte and Mefalopulos, 2009 อ้างถึงใน อัจฉรา ศรีพันธ์, 2554-2555)

การสื่อสารเพื่อการพัฒนา	รูปแบบการถ่ายทอด (การสื่อสารทางเดียว)	รูปแบบทักษะชีวิต	รูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (การสื่อสารสองทาง)
นิยามปัญหา	ขาดข้อมูลข่าวสาร	ขาดข้อมูลข่าวสารและทักษะ	ขาดการมีส่วนร่วมระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม	วัฒนธรรมเป็นอุปสรรคของการพัฒนา	วัฒนธรรมเป็นศูนย์รวมของการพัฒนา	วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต
ความคิดเกี่ยวกับกลไกการเปลี่ยนแปลง	ปัจจัยภายนอกเป็นกลไกการเปลี่ยนแปลง	ปัจจัยภายนอกของชุมชนเป็นกลไกการเปลี่ยนแปลง	ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเป็นกลไกการเปลี่ยนแปลง
ความคิดเกี่ยวกับการศึกษา	การสอน	ทักษะชีวิต การเรียนรู้	การเรียนรู้อย่างอิสระ
ความคิดเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย	กลุ่มผู้รับสารเชิงรับ	กลุ่มผู้ฝึกอบรมเชิงรุก	กลุ่มประชาชนเป้าหมาย/กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเชิงรุก
วิธีการสื่อสาร	สารเพื่อโน้มน้าวใจ	สารและประสบการณ์	ประเด็นปัญหาและประเด็นการต่อสู้ในสังคม ข้อถกเถียง อภิปรายต่าง ๆ
ความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง	พฤติกรรมของบุคคล	-พฤติกรรมของบุคคล - บรรทัดฐานทางสังคม - การเรียนรู้เชิงประสบการณ์	พฤติกรรมของบุคคลและสังคม - บรรทัดฐานทางสังคม - ความสัมพันธ์ - อำนาจ
ผลลัพธ์ที่คาดหวัง	- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล - ผลในเชิงปริมาณ	- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล - การเพิ่มทักษะ	- การมีส่วนร่วมของกระบวนการทางการเมืองและสังคม - การเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน - กิจกรรมการมีส่วนร่วม
ระยะเวลาของกิจกรรม	ระยะสั้น และระยะกลาง	ระยะสั้น และระยะกลาง	ระยะกลาง และระยะยาว

จากตารางที่ 2.5 สามารถสรุปลักษณะสำคัญของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมที่มีความแตกต่างจากรูปแบบของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจนในประเด็นของความคิดเกี่ยวกับปัญหา วิธีการสื่อสาร ผู้รับสาร สาร และผลที่คาดหวังจากการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม การนำการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมมาใช้เพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จะประกอบด้วย 4 ระยะ ดังนี้ (Tufte and Mefalopulos, 2009)

1. การประเมินการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participation communication assessment: PCA) เป็นการประเมินสถานการณ์ ค้นหาข้อเท็จจริงเพื่อกำหนดวิธีการ เครื่องมือในการสื่อสารที่จะนำมาใช้ในโครงการสื่อสาร
2. การออกแบบกลยุทธ์การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory communication strategy design) อยู่บนพื้นฐานของการค้นหาปัญหาจากการวิจัยและหาแนวทางที่ดีที่สุดในการประยุกต์ใช้การสื่อสารแบบการมีส่วนร่วมเพื่อบรรลุสู่การเปลี่ยนแปลงตามจุดมุ่งหมาย
3. การนำกิจกรรมการสื่อสารไปใช้ (Implementation of communication activities) เป็นขั้นตอนการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่วางไว้เพื่อให้เกิดผลที่ต้องการ
4. การติดตามและการวัดผล (Monitoring and evaluation) ในขั้นตอนนี้ต้องดำเนินการไปตลอดทั้งโครงการสื่อสารและประเมินผลกระทบระหว่างการดำเนินโครงการสื่อสารและผลกระทบสุดท้ายที่ได้รับ

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการสื่อสารข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบของการสื่อสารแบ่งออกเป็น

- 1) รูปแบบเชิงการถ่ายทอดที่มีลักษณะของการสื่อสารทางเดียว และ 2) รูปแบบเชิงพิธีกรรมที่มีลักษณะของการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์ โดยผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารและถือว่าการสื่อสารนี้เป็นสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ส่วนการนำการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมไปใช้จะประกอบด้วย 4 ระยะต่อไปนี้ 1) การประเมินสถานการณ์ ข้อมูล เพื่อกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการสื่อสาร 2) การออกแบบกลยุทธ์หรือแนวทางในการสื่อสาร 3) การนำกิจกรรมตามกลยุทธ์ที่ออกแบบไว้ไปใช้ และ 4) การติดตามและการวัดผลตลอดการดำเนินโครงการ

2.7 การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับการออกแบบการเรียนการสอน

ในการออกแบบการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมได้แบ่งพัฒนาการของหลักสูตร/รายวิชาออกเป็น 3 ระยะ (Dennis, 2000) ได้แก่

1. การวิเคราะห์ส่วนหน้า คือ ผู้เรียน บริหาร และภาระงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงสมรรถนะ
2. การพัฒนาสื่อให้ส่งเสริมวัตถุประสงค์เชิงสมรรถนะ

3. การประเมินโดยการให้ผลป้อนกลับ อาจเป็นการประเมินสื่อใหม่ และ/หรือการนิยามการวิเคราะห์ส่วนหน้าใหม่

มโนทัศน์ของการออกแบบการเรียนการสอนใด ๆ อาจเหมือนอยู่นอกกรอบการอ้างอิงของทฤษฎีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม แม้แต่แนวคิดของการถ่ายทอดความรู้ การวิเคราะห์วัตถุประสงค์และระบบการออกแบบโครงสร้างก็ไม่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม แต่การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเสนอกรอบแนวคิดที่สามารถพัฒนาการศึกษาโดยไม่มีหลัก ไม่มีระบบ (No dogma, no system) (Sullivan and Harper, 1996 cited in Dennis, 2000) โดยเริ่มต้นจากการเสนอปัญหา

ปัญหาที่เสนอควรเริ่มต้นด้วยการให้ผู้เรียนกำหนด 1) ปัญหา 2) บริบท และ 3) ผู้เรียน จุดแข็ง และศักยภาพของตน ความแตกต่างระหว่างรูปแบบการเรียนการสอนกับรูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม คือ รูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมให้ผู้เรียนระบุปัญหา สิ่งที่จะเรียน ทักษะ และสื่อที่จะใช้ ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด ไม่ใช่ผู้สอน บทบาทของผู้สอน คือ เป็นที่ปรึกษา จัดเตรียมทรัพยากรที่จำเป็นหรือที่ผู้เรียนต้องการ และเป็นคู่ให้กับผู้เรียนเมื่อผู้เรียนหลีกเลี่ยงไปจากกระบวนการเรียนรู้ และลดบทบาทของตนเองลงเมื่อไม่จำเป็นอีกไประหว่างกระบวนการ

ผู้สอนหรือนักออกแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึงตัวละคร (Animator) (Tilakaratra, 1989) บทบาทแรกของผู้สอน คือ ให้ผู้เรียนสามารถตระหนักถึงปัญหา (ตัวละคร) และอย่างที่สอง คือ ผู้สอนมีความสำคัญกับการจัดกลุ่ม (ผู้อำนวยความสะดวก) ความรับผิดชอบของผู้สอนในส่วนนี้คือการระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของสมาชิกภายในกลุ่มและการใช้ทรัพยากรเพื่อจำกัดปัญหา และท้ายที่สุด ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนรู้ของตนจนเสร็จสมบูรณ์

จากแนวคิดของนักการศึกษาในการนำการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบการเรียนการสอนสรุปได้ว่า ผู้เรียนเป็นกำหนดปัญหา บริบท สื่อ บอกทักษะ ความสามารถ รวมถึงจุดแข็งของตน ส่วนผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ เตรียมทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน และส่งเสริม/สนับสนุนผู้เรียนให้ดำเนินไปตามกระบวนการเรียนรู้ที่วางไว้

ตอนที่ 3 เทคนิคการเขียนรอบวง (Round table writing technique)

การเขียนรอบวงเป็นเทคนิคสำคัญเทคนิคหนึ่งของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนในกลุ่มย่อยได้เรียนรู้และทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กันทางบวก มีความรับผิดชอบและตอบสนองรายบุคคล ใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์ และใช้กระบวนการกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกันคือ ความสำเร็จ เพราะความสำเร็จของทุก

คนก็คือ ความสำเร็จของกลุ่ม ส่งผลให้การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

โครงสร้างของการเขียนรอบวงสามารถใช้เพื่อรวบรวมความคิดหรือระดมสมองเพื่อผลิตจำนวนการตอบสนองต่อคำถามเพียงข้อเดียวหรือหลายข้อ ซึ่งใช้รูปแบบของกิจกรรมอย่างเดียวกับการพูดรอบวงและการระดมสมอง (Russell, 2011) ดังนั้น จึงสามารถใช้หลักการเดียวกับการระดมสมองได้เช่นกัน กล่าวคือ ช่วงการเขียนรอบวงควรจัดในกลุ่ม 6 - 10 คน ผู้นำกลุ่มเป็นผู้กระตุ้นให้สมาชิกผลิตความคิดและรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหา ผู้จัดบันทึกมีหน้าที่เขียนสภาพปัญหาและความคิดที่สมาชิกในกลุ่มผลิตได้ลงบนกระดานขาวหรือกระดาน โดยกระบวนการทั้งหมดควรใช้เวลาเพียง 1 ชั่วโมง และสามารถควบคุมผ่านหลาย ๆ ขั้นตอนได้ แต่ควรเริ่มต้นที่ผู้นำระบุปัญหาและขอหนทางแก้ไข จากนั้นเป็นการทบทวนปัญหาในลักษณะ “ทำอะไร” เลื่อกกล่าวซ้ำและจัดบันทึกในลักษณะ “เราสามารถ... ได้ในหลาย ๆ ทาง” และในช่วงอันเครื่องเป็นการรวบรวมและเลือกความคิดที่ดีที่สุด ขั้นการประเมินใช้สำหรับระบุความคิดที่มีคุณค่าต่อการนำไปใช้ (Siefertzi, 2000: online) โดยยึดกฎพื้นฐานของการระดมสมอง (Osborn, 1963) ดังนี้

1. การแสดงความคิดเห็นจะต้องมีความเป็นกลาง การวิพากษ์วิจารณ์หรือประเมินความคิดของผู้อื่นควรอยู่ในลักษณะที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีบรรยากาศที่ดี ไม่ใช่คำพูดดูถูกความคิดเห็นของผู้อื่น
2. การยอมรับความคิดที่แปลกใหม่อย่างเสรีหรือการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีจะนำมาซึ่งความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นเหตุและผล ช่วยเน้นความสำคัญของปัญหาที่นำมาอภิปราย โดยปกติแล้วแล้วในกลุ่มหนึ่ง ๆ จะมีการเสนอความคิดที่แปลกใหม่ไม่มากนัก
3. ปริมาณและความหลากหลายของความคิดจำนวนมาก ยิ่งมีการเสนอความคิดมากเท่าไรย่อมนำมาซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีและมีเหตุผลมากเท่านั้น
4. การหาหนทางปรับปรุงและผสมผสานแนวคิดเข้าด้วยกัน ความคิดเห็นที่ผสมกันแล้วย่อมเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีและอาจเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ขึ้นมาได้

Kagan (1990) ออกแบบเทคนิคการเขียนรอบวง ซึ่งเป็นโครงสร้างแบบร่วมมือที่ใช้กระดาน 1 แผ่น และปากกา 1 ด้าม โดยเริ่มต้นจากผู้สอนบอกปัญหาหรือแนวคิด แล้วให้ผู้เรียนคนแรกตอบคำถามหรือตอบสนองต่อแนวคิดนั้นด้วยกันด้วยการเขียน แล้วส่งต่อให้สมาชิกในกลุ่มที่อยู่ทางซ้ายมือ

เทคนิคนี้อาจดัดแปลงให้สมาชิกทุกคนเขียนคำตอบ หรือบันทึกผลการคิดพร้อม ๆ กัน ทั้ง 4 คน ต่างคนต่างเขียนในเวลาที่กำหนด (ใช้อุปกรณ์: กระดาน 4 แผ่น และปากกา 4 ด้าม ต่อกลุ่ม) เรียกเทคนิคนี้ว่า การเขียนพร้อมกันรอบวง (Simultaneous round table)

Russell (2011) กล่าวถึงหลักการของการเขียนรอบวงว่าสามารถใช้การรวบรวมความคิดเพื่อผลิตคำตอบจำนวนมากต่อคำถามเพียงข้อเดียวหรือหลายข้อ โดยมีหลักการสอดคล้องและสามารถใช้ร่วมกับการระดมสมองได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนเป็นผู้นำเสนอคำถาม
2. กระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้าม ต่อ 1 กลุ่ม
3. ผู้เรียนคนแรกเขียนคำตอบเพียงข้อเดียว และพูดออกมาดัง ๆ
4. ผู้เรียนคนแรกส่งกระดาษไปทางด้านซ้ายมือ ผู้เรียนคนที่สองเขียนอีกคำตอบของตนแล้วพูดออกมาดัง ๆ
5. ผู้เรียนส่งกระดาษไปทางด้านซ้าย และทำเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งหมดเวลา
6. ผู้เรียนอาจบอก “ผ่าน” ได้ตลอดเวลา
7. กิจกรรมหยุดลงเมื่อหมดเวลา

ประเด็นสำคัญอยู่ที่คำถามหรือปัญหาที่ให้ผู้เรียนพิจารณา ควรเป็นคำถามที่มีคำตอบที่ถูกต้องหลากหลาย สัมพันธ์กับเนื้อหารายวิชา ผู้เรียนทุกคนสามารถคิดคำตอบได้โดยง่าย เมื่อเวลาสิ้นสุด ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนอภิปราย หรือหาหนทางในการแก้ไขจากคำตอบที่ร่วมกันรวบรวม หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคำตอบของเพื่อนอีกกลุ่มหรือทั้งชั้นเรียนก็ย่อมได้

สรุปได้ว่า การเขียนรอบวงเป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สามารถใช้หลักการเดียวกับการระดมสมองได้ เนื่องจากมีกระบวนการและขั้นตอนที่ใกล้เคียงกันสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างสอดคล้อง โดยยึดหลักการว่าผู้สอนหรือผู้เรียนเป็นผู้ระบุประเด็นหรือปัญหา แล้วกำหนดให้ผู้เรียนแต่ละคนเสนอความคิดหรือคำตอบของตนทีละครั้ง แล้วหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ จนหมดเวลา ผู้เรียนอาจบอกผ่านเพื่อให้ผู้เรียนคนต่อไปนำเสนอความคิดหรือคำตอบได้ โดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์หรือประเมินความคิดของใคร เรียนรู้ที่จะยอมรับความคิดที่แตกต่างออกไป จากนั้นผู้สอนให้ผู้เรียนคัดเลือกความคิดที่ดีที่สุด 5 อันแรก แล้วมาตัดสินความคิดที่ดีที่สุดหรือผสมผสานความคิดทั้งหมดเป็นความคิดที่ดีที่สุด โดยหลักการทั้งหมดสามารถประยุกต์ใช้สื่อสังคมประเภทกระดานอภิปรายได้

ตอนที่ 4 สื่อสังคม (Social media)

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องมีการสื่อสารข้อมูลถึงกันและกันซึ่ง ในสมัยโบราณมนุษย์สื่อสารข้อมูลด้วยวิธีการที่ไม่ซับซ้อนนัก เช่น ปากเปล่า มาเร็ว และนกพิราบสื่อสาร ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนการสื่อสารข้อมูลเป็นจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ วิทยุ ฯลฯ เมื่อก้าวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นสื่อกลางนำพาข้อมูลให้มีการสื่อสารถึงกันอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การสื่อสารข้อมูลของมนุษย์ก็ได้ปรับเปลี่ยนเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น เช่น บริการ IRC (Internet Relay Chat) โปรแกรมสนทนา (Chat programs) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail หรือ E-mail) และเว็บบอร์ด (Web board) จวบจนถึงปัจจุบันมนุษย์เริ่มมีการสื่อสารข้อมูลในชีวิตประจำวันด้วยการใช้สื่อสังคม

โดยแบ่งปันสารในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายสังคม โต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารหรือผู้รับสารด้วยตนเอง

4.1 ความหมายของสื่อสังคม

คำว่า สื่อสังคม (Social media) หากแปลแต่ละคำแยกจากกันแล้ว Social จะหมายถึงสังคม ในที่นี้คือ สังคมออนไลน์ ส่วน Media หมายถึง สื่อ ในที่นี้คือ สื่อในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียง วิดีโอ ข้อความ เมื่อแปลรวมกันแล้วก็จะมีความหมายถึงสื่อสังคมที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันผ่านสื่อต่าง ๆ ในการสนทนา โดยจัดแบ่งประเภทของสื่อสังคม ออกเป็นหลายประเภท เช่น ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ (Publish) อาทิ Wikipedia, Blogger ประเภทสื่อแลกเปลี่ยน (Share) อาทิ YouTube, Flickr, SlideShare ประเภทสื่อสนทนา/อภิปราย (Discuss) อาทิ MSN, Skype, Google Talk และยังมีอีกหลายประเภท โดยอีกประเภทของสื่อสังคมที่สร้างความสับสนบ้างก็คือ ประเภทเครือข่ายสังคม อาทิ Facebook, LinkedIn, Google+ (นาวิก นำเสียง , 2554: ออนไลน์) คำว่าเครือข่ายสังคมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสื่อสังคม ถ้าจะกล่าวรวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ทั้งหมด เราก็จะใช้คำว่าสื่อสังคมหรือ Social media แต่ถ้าต้องการเน้นเฉพาะเครือข่ายสังคมออนไลน์แล้ว เราก็จะใช้คำว่าเครือข่ายสังคมหรือ Social network

Mayfield (2008: online) นิยามความหมายของคำว่าสื่อสังคมว่า เป็นกลุ่มของสื่อออนไลน์ ชนิดใหม่ เป็นการแลกเปลี่ยนคุณลักษณะต่อไปนี้ทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด ได้แก่ การมีส่วนร่วม (Participation) การเปิดรับ (Openness) การสนทนา (Conversation) ชุมชน (Community) และการเชื่อมต่อเข้าหากัน (Connectedness)

Kaplan and Haenlein (2010) นิยามคำว่าสื่อสังคมไว้ว่า เป็นกลุ่มของโปรแกรมประยุกต์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นฐาน และสร้างขึ้นจากพื้นฐานทางเทคโนโลยีเว็บ 2.0 ที่ยอมให้ผู้ใช้สร้างและแลกเปลี่ยนเนื้อหาที่ผู้ใช้ผลิตขึ้นเอง (User-generated content)

Wikipedia (2012: online) กล่าวว่า สื่อสังคมประกอบด้วยการใช้เทคโนโลยีเว็บและโทรศัพท์เคลื่อนที่ในการสนทนาเชิงโต้ตอบระหว่างองค์กร ชุมชน และบุคคล

พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์ (2554) นิยามความหมายของสื่อสังคมไว้ว่าเป็นรูปแบบการสื่อสารข้อมูลที่เข้าถึงผู้คนทุกระดับในปัจจุบัน โดยใช้กันอย่างแพร่หลายภายใต้การพัฒนาตลอดเวลาของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีแนวโน้มจะกลายเป็นสื่อหลักสำหรับผู้คนในโลกอนาคต

แนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของสื่อสังคมข้างต้นสรุปได้ว่า คือ ช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารโดยใช้โปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ บนคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผนวกกับการใช้คุณสมบัติของเทคโนโลยีเว็บ 2.0 ที่อนุญาตให้ผู้ใช้สามารถสร้างและแบ่งปันเนื้อหาให้แก่ผู้อื่น ๆ ทุกระดับได้ในลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจนเกิดเป็นสังคมขึ้นบนพื้นที่เสมือน

4.2 ความเป็นมาของสื่อสังคม

สื่อสังคมเป็นสื่อที่ได้รับอิทธิพลจากวิวัฒนาการโลกออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ที่ใช้ในการสื่อสารทางสังคมในยุคสารสนเทศ สื่อประเภทนี้เริ่มมาจากการพัฒนาอินเทอร์เน็ตยุคเว็บ 2.0 ที่มีรูปแบบและประสิทธิภาพของการปรับใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้อย่างหลากหลาย คุณสมบัติเป็นสมรรถนะของระบบคอมพิวเตอร์แบบอเนกประสงค์ ซึ่งเว็บ 2.0 เป็นการสร้างสภาพการเรียนรู้ในมิติและรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (Open Educational Resources: OER) (Breck, 2007) โดยโดยผู้ใช้ดำเนินการสร้างเนื้อหาสาระเองคล้ายกับบทบาทของบรรณาธิการเพื่อแบ่งปันเนื้อหาสาระระหว่างผู้ใช้หรือผู้สื่อสารด้วยกันเองในสังคมออนไลน์ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2555: ออนไลน์)

ความแตกต่างระหว่างสื่อสังคมกับสื่อดั้งเดิม (Conventional media) อยู่ที่แหล่งข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาสาระของสื่อดั้งเดิมต้องได้รับการตรวจสอบเพื่อนำไปใช้อย่างถูกต้อง แต่สื่อสังคมจะเป็นการเปิดกว้างของเนื้อหาสาระ สามารถเข้าถึงผู้ใช้ทุกคนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ตาม โดย Tiryakioglu and Erzurum (2011) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสื่อดั้งเดิมและสื่อสังคมดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.6 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสื่อดั้งเดิมและสื่อสังคม

คุณสมบัติ	สื่อดั้งเดิม	สื่อสังคม
การเข้าถึง (Access)	ทุกกลุ่ม	ทุกกลุ่ม
ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)	องค์การ บริษัท เอกชน หรือ หน่วยงานภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ มี ต้นทุนในการผลิตสูง	ทุกคน ใช้ประโยชน์ได้โดยมีต้นทุนต่ำ หรือไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ
ความสามารถในการใช้ประโยชน์ (Availability)	อาศัยทักษะการผลิตโดยเฉพาะ และ ต้องผ่านกระบวนการฝึกอบรมในการผลิต	ไม่อาศัยทักษะการผลิตเท่าไรนัก ทุกคนสามารถผลิตได้ด้วยตนเอง
ความแปลกใหม่ (Novelty)	เวลาในการนำเสนอถูกจำกัดเป็นวัน เป็นสัปดาห์ หรือเป็นเดือน ไม่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้	ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ตามความต้องการในการสื่อสาร
ความคงทนถาวร (Permanence)	ไม่สามารถปรับแต่งได้ภายหลัง กระบวนการผลิตในแต่ละครั้ง	สามารถปรับแต่งได้ตามความต้องการ หรือเสนอแนะได้ทันที ภายหลังการนำเสนอ

จากตารางที่ 2.6 แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสื่อดั้งเดิมและสื่อสังคมได้เท่าเทียมกัน แต่การผลิตสื่อสังคมจำเป็นต้องใช้ต้นทุนการผลิตสูงและผู้ผลิตต้องมีทักษะการผลิตหรือเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมมาก่อน ในขณะที่สื่อสังคมจะมีต้นทุนการผลิตต่ำหรือไม่มีและผู้ผลิตไม่จำเป็นต้องมีทักษะ

การผลิต ส่วนการนำเสนอของสื่อดั้งเดิมถูกจำกัดด้วยวันและเวลาที่แน่นอน ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ภายหลังจากการผลิต แต่สื่อสังคมไม่มีข้อจำกัดเรื่องของวันและเวลา และยังสามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา

แนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาของสื่อสังคมสรุปได้ว่า สื่อสังคมได้รับการพัฒนาจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว และด้วยอิทธิพลของเว็บ 2.0 ที่มีรูปแบบและประสิทธิภาพของการปรับใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้อย่างหลากหลาย ผู้ใช้สื่อสังคมสามารถทำหน้าที่เสมือนเป็นบรรณาธิการเนื้อหาที่ตนเองสร้างขึ้น และแบ่งปันให้กับผู้ใช้คนอื่นๆ ได้อย่างอิสระ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาจากบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรใด แตกต่างจากสื่อดั้งเดิมตรงที่เนื้อหาสาระต้องได้รับการตรวจสอบก่อนการเผยแพร่ และการผลิตก็กระทำได้เฉพาะบุคคลที่ผ่านกระบวนการฝึกอบรมด้านการผลิตโดยตรงเท่านั้น และยังมีข้อจำกัดในเรื่องของวันและเวลาดำวย

4.3 ประเภทของสื่อสังคม

Mayfield (2008: online) แบ่งสื่อสังคมออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. เครือข่ายสังคม (Social network) เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้สร้างหน้าเว็บส่วนตัวและเชื่อมต่อกับเพื่อน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเนื้อหาและติดต่อสื่อสารกัน อาทิ MySpace, Facebook และ Bebo
2. บล็อก (Blog) เป็นสื่อสังคมที่คนส่วนใหญ่รู้จักมากที่สุด บล็อกเป็นการเขียนบันทึกออนไลน์ที่ความเคลื่อนไหวล่าสุดจะอยู่ในหน้าแรกเสมอ
3. วิกี (Wiki) เป็นเว็บไซต์ที่ผู้ใช้เพิ่มเนื้อหาหรือแก้ไขข้อมูล ทำหน้าที่เสมือนเป็นเอกสารกลางหรือฐานข้อมูล ตัวอย่างวิกีที่รู้จักกันมากที่สุด คือ วิกีพีเดีย ซึ่งเป็นสารานุกรมออนไลน์ที่มีเนื้อหาบทความภาษาอังกฤษมากกว่า 2 ล้านเรื่อง
4. พอดแคสต์ (Podcast) เป็นไฟล์เสียงและวิดีโอที่จะใช้งานได้ก็ต่อเมื่อสมัครสมาชิกผ่านระบบให้บริการอย่าง Apple iTunes
5. ฟอรัมหรือกระดานอภิปราย (Forum) เป็นพื้นที่สำหรับการอภิปรายออนไลน์ โดยมากจะเป็นเนื้อหาหรือความสนใจเฉพาะอย่าง ฟอรัมเป็นคำที่ใช้ก่อนสื่อสังคมและเป็นองค์ประกอบของชุมชนออนไลน์ที่ทรงพลังมากและได้รับความนิยมสูง
6. ชุมชนเนื้อหา (Content community) เป็นชุมชนที่จัดประเภทของเนื้อหาสำหรับการแบ่งปันเฉพาะด้าน โดยชุมชนเนื้อหาที่ได้รับความนิยมสูงสุด ได้แก่ ภาพถ่าย เช่น Flickr จุดเชื่อมโยงคั่นหน้า (Bookmarked link) เช่น del.icio.us และวิดีโอ เช่น YouTube

7. ไมโครบล็อก (Microblogging) เป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมที่ผสมบล็อกขนาดเล็ก ซึ่งแพร่กระจายปริมาณเนื้อหาบ่อย ๆ แบบออนไลน์ผ่านเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ โดยมี Twitter เป็นผู้นำในด้านนี้

สอดคล้องกับที่อรรวรรณ วงศ์แก้วโพธิ์ทอง (2553) สรุปประเภทของสื่อสังคมเป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. Blog หรือบล็อก มาจากคำเต็มว่า WebLog บางครั้งอ่านว่า Weblog บางคนอ่านว่า Web Log บล็อกถือเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ใช้งานบนเว็บไซต์มีลักษณะเหมือนกับกระดานอภิปราย ผู้ใช้บล็อกสามารถเขียนบทความของตนเองและเผยแพร่ลงบนอินเทอร์เน็ตได้ง่าย บล็อกเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ เผยแพร่ความรู้ด้วยการเขียนได้อย่างเสรี ตัวอย่างเว็บไซต์ที่ให้บริการบล็อก ได้แก่ Wordpress และ Blogger

2. Social Networking หรือเครือข่ายสังคม เป็นรูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคมบนอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ผู้ใช้เขียนและอธิบายความสนใจหรือกิจกรรมที่ทำเพื่อเชื่อมโยงความสนใจและกิจกรรมที่ทำกับผู้อื่นในเครือข่ายสังคมด้วยการสนทนาออนไลน์ การรับส่งข้อความ อีเมล การอัปโหลดวิดีโอ เพลง รูปถ่าย เพื่อแบ่งปันกับสมาชิกในสังคมออนไลน์เครือข่ายสังคมที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน เช่น Facebook, Hi5, Bebo, LinkedIn, MySpace และ Orkut

3. Micro Blog หรือไมโครบล็อก เป็นรูปแบบหนึ่งของบล็อกที่จำกัดขนาดของข้อความที่เขียนผู้ใช้สามารถเขียนข้อความได้สั้น ๆ ตัวอย่างของไมโครบล็อก เช่น Twitter, Pownce, Jaiku และ Tumblr โดย Twitter เป็นไมโครบล็อกที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุด สามารถเขียนข้อความแต่ละครั้งได้ถึง 140 ตัวอักษร ปัจจุบัน Twitter นำไปใช้ในทางธุรกิจเพื่อเพิ่มยอดขายสร้างแบรนด์และบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า

4. Media Sharing เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้ใช้อัปโหลดรูปภาพ เพิ่มข้อมูล หรือวิดีโอ เพื่อแบ่งปันให้กับสมาชิกหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน ตัวอย่างเว็บไซต์ที่เป็น Media Sharing เช่น YouTube, Flickr และ Multiply

5. Social News และ Bookmarking เป็นเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงไปยังบทความหรือเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต โดยผู้ใช้เป็นผู้ส่ง สามารถให้คะแนนและเลือกบทความหรือเนื้อหาใดที่น่าสนใจที่สุดได้ ผู้ใช้สามารถค้น (Bookmark) เนื้อหาหรือเว็บไซต์ที่ชื่นชอบได้ รวมทั้งยังแบ่งปันให้กับผู้อื่นได้ด้วยการตลาดจะใช้สื่อสังคมประเภทนี้เป็นเครื่องมือในการบอกต่อและสร้างจำนวนคนเข้ามายังเว็บไซต์ ตัวอย่างเว็บไซต์ประเภทนี้ เช่น Del.icio.us, Digg

6. Online Forums เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้คนเข้ามาพูดคุยในหัวข้อที่สนใจ เช่น เพลงหนัง การเมือง กีฬา สุขภาพ หนังสือ การลงทุน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแสดงข้อมูลข่าวสารตลอดจนถึงการแนะนำสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ตัวอย่างเว็บไซต์ประเภทนี้ เช่น Forums.sem.or.th

พิชิต วิจิตรบุญรักษ์ (2554) กล่าวว่า สื่อสังคม คือ สื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสารรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ สามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารด้วยกันเอง สื่อสังคมแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ คือ บล็อก (Blogging) ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก (Twitter and microblogging) เครือข่ายสังคม (Social networking) และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media sharing) โดยมีรายละเอียดแต่ละประเภทดังนี้

1. บล็อก (Blogging) มาจาก Web + Log แล้วย่อเหลือ Blog คือ ประเภทของระบบการจัดการเนื้อหาที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เขียนบล็อก เผยแพร่และแบ่งปันบทความของตนเอง โดยบทความที่โพสต์ลงบล็อกเป็นการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนบล็อก จุดเด่นของบล็อก คือ การสื่อสารถึงกันอย่างเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านบล็อกผ่านการแสดงความคิดเห็น (Comment)

2. ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก (Twitter and microblogging) ไมโครบล็อก คือ รูปแบบหนึ่งของบล็อกที่มีการจำกัดขนาดของการโพสต์ในแต่ละครั้ง ทวิตเตอร์เป็นไมโครบล็อกที่จำกัดการโพสต์แต่ละครั้งให้พิมพ์ได้ไม่เกิน 140 ตัวอักษร ปัจจุบันทวิตเตอร์เป็นที่นิยมใช้งาน เพราะใช้งานง่าย และใช้เวลาไม่มากนัก รวมทั้งเป็นที่นิยมขององค์กรต่าง ๆ ที่ใช้ทวิตเตอร์ในการแจ้งกิจกรรมต่าง ๆ และความเคลื่อนไหวของธุรกิจเพื่อไม่ให้ขาดการติดต่อกับสังคม

3. เครือข่ายสังคม (Social networking) คือ เว็บไซต์ที่ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ทั้งที่รู้จักมาก่อนหรือรู้จักภายหลังทางออนไลน์ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมแต่ละแห่งมีคุณลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่มีส่วนประกอบหลักเหมือนกัน ได้แก่ ประวัติ (Profiles เพื่อแสดงข้อมูลส่วนตัวของเจ้าของบัญชี) การเชื่อมต่อ (Connecting เพื่อเป็นเพื่อนกับคนที่รู้จักและไม่รู้จักทางออนไลน์) และการส่งข้อความ (Messaging เพื่อส่งข้อความส่วนตัวหรือข้อความสาธารณะ)

4. การแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media sharing) เว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้ใช้งานสามารถอัปโหลด (Upload) ไฟล์มัลติมีเดีย (Multimedia) ขึ้นบนเว็บไซต์เพื่อแบ่งปันข้อมูลแก่ผู้ใช้ทั่วไป ในปัจจุบันได้รับความนิยมมาก เพราะความเป็นสื่อผสม ไม่ว่าจะป็นรูปสไลด์หรือวิดีโอ รวมทั้งการใช้งานของกล้องดิจิทัลและกล้องวิดีโอที่ง่ายขึ้น จึงเป็นเครื่องมือที่สร้างไฟล์สื่อผสมแบบต่าง ๆ เว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมคือ YouTube (<http://www.youtube.com> สำหรับแบ่งปันไฟล์วิดีโอ) Flickr (<http://www.flickr.com> สำหรับแบ่งปันไฟล์ภาพ) และ Slideshare (<http://www.slideshare.net> สำหรับแบ่งปันไฟล์การนำเสนอ)

Sirichodok, Makaramani, Sangpum (2012) วิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการของสื่อสังคมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.7 กระบวนการของสื่อสังคมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี (ต่อ)

กระบวนการ	ประเภท	เทคโนโลยี
การสื่อสาร/การมีส่วนร่วม	ไมโครบล็อก	Twitter, Plurk, Pownce, Jaiku
	เครือข่ายสังคม	Facebook, Bebo, Avatars United, LinkedIn, MySpace, Orkut, Skyrock, Netlog, Hi5, Friendster, Multiply
การตีพิมพ์เนื้อหา	การอภิปราย	MSN, Yahoo, Skype
	บทความ	SlideShare, Scribd, HubPages, ezinearticles
	บล็อก	Blogger, LiveJournal, TypePad, WordPress, Podcasts
การแบ่งปัน	วิกิ	Wikipedia, PBwiki, wetpaint, wikia
	การแบ่งปันภาพถ่าย	Flickr, Photobucket, SmugMag, Zoomr
	การแบ่งปันวิดีโอ	YouTube, Vimeo, Revver
เครื่องมือค้นหา	การแบ่งปันไฟล์	Mediafire, 4shared, One2car
	การประเมิน	Google, Yahoo
		Googledoc, Mankey, server

แนวคิดของการแบ่งประเภทสื่อสังคมของนักการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจุบันเราสามารถแบ่งสื่อสังคมออกเป็น 7 ประเภทตามลักษณะของการใช้งาน ดังนี้ 1) เครือข่ายสังคม เป็นการสร้างเว็บไซต์ส่วนตัวเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเพื่อนหรือบุคคลอื่นที่อาจไม่รู้จักกันมาก่อน 2) บล็อก เป็นการเขียนบันทึกออนไลน์เพื่อบอกเล่าเรื่องราว ประสบการณ์ สาระความรู้ ผู้ใช้คนอื่นสามารถเข้ามาแสดงความเห็นที่มีต่อบันทึกนั้นได้ 3) วิกิ เป็นการสร้างเนื้อหาและร่วมกันแก้ไขเนื้อหานั้นให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด 4) พอดแคสต์ เป็นการฟังเสียงหรือรับชมวิดีโอผ่านผู้ให้บริการบนอินเทอร์เน็ต 5) กระดานอภิปราย เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับให้ผู้ใช้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคม 6) ชุมชนเนื้อหา เป็นเว็บไซต์ที่มีการแบ่งปันเนื้อหาเฉพาะตัวตามลักษณะของชุมชน อาทิ ภาพถ่าย วิดีโอ เอกสารต่าง ๆ และ 7) ไมโครบล็อก เป็นการผสมผสานระหว่างเครือข่ายสังคมกับบล็อกขนาดเล็กที่ผู้ใช้สามารถแจ้งข้อมูลข่าวสาร เปลี่ยนสถานะของตน แสดงกิจกรรมที่ทำอยู่ในขณะนั้น โดยจำกัดปริมาณของคำไว้ไม่เกิน 140 ตัวอักษร อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยนี้จะใช้สื่อสังคมเพียง 2 ประเภท ได้แก่ กระดานอภิปรายและวิกิ

4.3.1 เหตุผลของการเลือกกระดานอภิปรายของ Proboard

Proboard เป็นผู้ให้บริการกระดานอภิปรายขนาดใหญ่โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย มีผู้ใช้ที่ลงทะเบียนทั่วโลกมากกว่า 22 ล้านคน และมีจำนวนกระดานอภิปรายมากกว่า 3 ล้านกระดาน เพราะเป็นกระดานอภิปรายที่สร้างขึ้นได้โดยง่ายสะดวกสบายต่อการใช้งานและเชื่อถือได้ จึงได้รับรางวัล Best Hosted Forum 2011 จากการโหวตของผู้ใช้ทั่วโลก โดยการจัดของ Forum-Software.org ที่เชิญทั้งผู้ใช้และผู้ให้บริการกระดานอภิปรายมาลงคะแนนเสียงให้กับผู้ให้บริการกระดานอภิปรายที่ดีที่สุดในปี ค.ศ. 2011 (พ.ศ. 2554) ที่ผ่านมา ผลปรากฏว่า Proboards ได้คะแนนเสียงมากกว่าหนึ่งแสนคะแนน (วัชรพล วิบูลยศริน, 2556) เพราะมีคุณลักษณะที่น่าสนใจดังนี้

1. ไม่เสียค่าใช้จ่าย
2. ใช้งานง่ายไม่ว่าจะเป็นการตั้งค่า ปรับแต่ง บริหารจัดการ และอื่น ๆ
3. ไม่จำกัดขนาด จึงสามารถสร้างกระดานอภิปรายย่อย เพิ่มจำนวนกระทู้ต่าง ๆ จำนวนสมาชิก การแสดงความคิดเห็น และอื่น ๆ ได้อย่างไม่จำกัด
4. ปรับแต่งกระดานอภิปรายได้ตามความชอบใจด้วยเครื่องมือสำหรับการปรับแต่งที่ดีที่สุด
5. ใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือระบบแอนดรอยด์หรือไอโอเอส สมาชิกทุกคนสามารถเชื่อมต่อหากันได้ไม่ว่าจะอยู่แห่งหนใดก็ตาม และที่สำคัญ Proboards ยังเป็นผู้ให้บริการรายเดียวที่มีระบบสนับสนุนการใช้งานผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ
6. ใช้งานระบบบริหารได้ง่าย จึงสามารถจัดการกระทู้หรือกระทู้ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย ด้วยการจัดวางตำแหน่งของหน้ากระดานและเครื่องมือที่สะอาดตา และใช้ภาษาที่เข้าใจได้
7. รองรับการฝังไฟล์วิดีโอจากเว็บไซต์ยูทูบบนกระทู้ เพื่อการอภิปรายร่วมกัน
8. อัปโหลดไฟล์ (เพลง ภาพ เอกสาร และอื่น ๆ) เพื่อแลกเปลี่ยนกับผู้ใช้คนอื่นลงบนกระทู้ได้โดยตรง
9. เมื่อเกิดปัญหาขัดข้องจากการใช้งาน สามารถติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือได้ตลอด 24 ชั่วโมง หรือศึกษาแนวทางแก้ไขจากคู่มือที่มีอยู่ได้ทันที
10. ไม่จำเป็นต้องลงโปรแกรม ไม่ต้องดาวน์โหลด หรือเพิ่มเติมส่วนสนับสนุนใด ๆ เพียงแค่ลงทะเบียนก็สามารถใช้งานได้ทันที
11. ไม่จำกัดความเร็วของการใช้งาน จึงสามารถเข้าถึงกระดานอภิปรายได้ตามความเร็วเครือข่ายของผู้ใช้
12. รองรับจำนวนผู้ใช้งานกระดานอภิปรายได้อย่างไม่จำกัด

4.3.2 เหตุผลของการเลือกวิกิของ PBworks

สถานศึกษามากกว่าสามแสนแห่งต่างเลือกใช้ PBworks เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนการสอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้สอนมากกว่าล้านคนทั่วโลก อาทิ นักการศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อย่าง DePaul โรงเรียนของรัฐบอลติมอร์ และผู้สอนต่างใช้ PBworks เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมกัน (Collaborative learning environment) ในระดับชั้นเรียน ห้องสมุด เขตการศึกษา หรือมหาวิทยาลัย เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ผู้เรียนสามารถสร้างหน้าเว็บ ฝังภาพและวิดีโอ และโพสต์เอกสารใด ๆ ก็ตามได้โดยง่าย เข้าถึงแหล่งข้อมูล รายการหนังสือ และจุดเชื่อมโยงไปยังบทความเด่น ๆ จำนวนมากเพื่อการอ้างอิงใช้งานในอนาคต รวมถึงเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้เรียน คณาจารย์ และบุคลากร สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรและการแลกเปลี่ยนแหล่งข้อมูลระหว่างโรงเรียน สร้างการเรียนรู้ทางไกลให้มีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันมากขึ้น ส่งเสริมการวิจัยแบบเป็นทีม และพัฒนาการประสานงานกันข้ามส่วนงาน

วัชรพล วิบูลยศรีน (2556) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ PBworks ไว้ว่าช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมกันในชั้นเรียนหรือรายวิชา และไม่เสียค่าใช้จ่ายสำหรับใช้เพื่อการศึกษาผ่านเว็บเบราว์เซอร์ใด ๆ หรืออุปกรณ์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เพียงลงทะเบียน ใส่ชื่อสถานที่ทำงาน และใช้เวลาไม่ถึง 1 นาที ไม่ต้องดาวน์โหลดหรือลงโปรแกรม และส่งลิงค์ไปยังผู้เรียนหรือผู้ร่วมงานก็สามารถเข้าถึง แลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยมีคุณลักษณะที่น่าสนใจดังนี้

1. ส่วนเสริมมัลติมีเดีย (Multimedia plug-ins) สามารถฝังภาพและเสียงได้เพียงคลิกเดียว
2. ความรับผิดชอบของผู้เรียนแบบฝังใน (Built-in student accountability) สามารถตรวจสอบว่าใครเป็นผู้เขียนหรือเปลี่ยนแปลงล่าสุด และย้อนการเปลี่ยนแปลงใด ๆ กลับได้ หน้าประวัติการใช้งานจะเก็บร่องรอยไว้ให้ทราบว่าผู้เรียนคนใดทำอะไร
3. การควบคุมการเข้าถึงพื้นที่ทำงานแบบกว้าง (Workspace-wide access control) เลือกผู้ใช้เฉพาะบุคคลที่ให้เข้าถึงหรือสร้างพื้นที่ทำงาน หรือจะเลือกให้เป็นผู้ใช้ทุกคนก็ได้
4. บัญชีชั้นเรียน (ไม่ต้องใช้อีเมล) (Classroom accounts (no email required)) ให้ผู้เรียนลงทะเบียนเปิดและรหัสผ่านส่วนตัวเพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวของตน

4.4 รูปแบบการสื่อสารบนสื่อสังคม

Morris and Ogan (1996) ได้แบ่งรูปแบบการสื่อสารบนสื่อสังคมออกเป็น 4 ประเภทดังต่อไปนี้

1. การสื่อสารระหว่างบุคคลกับบุคคลแบบไม่ประสานเวลา (One-to-one asynchronous communication) คือ ผู้ส่งสารส่งสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปยังผู้รับสารเพียงคนเดียว และช่วงเวลาปฏิสัมพันธ์นั้นไม่เป็นไปในแบบประสานเวลา ผู้รับสารอาจจะต้องใช้เวลาในการรับสารที่ส่งมา ตัวอย่างเช่น อีเมล
2. การสื่อสารระหว่างบุคคลกับกลุ่มบุคคลแบบไม่ประสานเวลา (One-to-many asynchronous communication) คือ ผู้ส่งสารส่งสารผ่านคอมพิวเตอร์โดยสารดังกล่าวจะสามารถรับได้โดยรับสารหลาย ๆ คน ทั้งนี้เวลาในการปฏิสัมพันธ์ก็ยังคงไม่ประสานเวลาตัวอย่างเช่น การ

เขียนข้อความทิ้งไว้ในกระดานอภิปราย (Discussion board) ที่ผู้ใช้บริการรายอื่น ๆ สามารถเข้ามาอ่านข้อความนั้นได้ทุกคน แต่จะมีไม่กี่คนที่เขียนโต้ตอบ (Feedback) กับข้อความนั้น

3. การสื่อสารแบบประสานเวลา (Synchronous communication) คือ การสื่อสารที่ผู้ส่งสารและรับสารสามารถดำเนินกระบวนการสื่อสารได้ในแบบประสานเวลา รวมทั้งแบบบุคคลกับบุคคล (One-to-one) และบุคคลกับกลุ่ม (One-to-many) ด้วย ตัวอย่างเช่น การใช้ห้องสนทนา (Chat Room) ที่ผู้ส่งสารสามารถพิมพ์ข้อความสนทนากับผู้ใช้รายอื่น ๆ ได้ทั้งในแบบสนทนาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

4. การสื่อสารแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous communication) คือ การสื่อสารที่ผู้ส่งสารและรับสารสามารถดำเนินกระบวนการสื่อสารไม่ได้ในแบบประสานเวลา รวมทั้งแบบบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม และกลุ่มกับบุคคล (Many-to-one) การให้บริการข้อมูลในเว็บไซต์เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดสำหรับการสื่อสารประเภทนี้ กล่าวคือ เมื่อเว็บไซต์บริการข้อมูลในฐานะผู้ส่งสาร (Sender) ผู้ใช้บริการหรือผู้รับสารอาจจะเข้ามาดูข้อมูลดังกล่าวเมื่อไรก็ได้ (Receiver) และผู้ที่เข้ามาดูข้อมูลดังกล่าวก็อาจมีหลายรายพร้อมกัน

Bates and Poole (2003) ได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีตามรูปแบบการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต โดยใช้แนวทางการนำมาถ่ายทอดความรู้ทั่วไปดังแสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.8 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีตามรูปแบบการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต

เทคโนโลยี	การสื่อสารทางเดียว		การสื่อสารสองทาง	
	ประสานเวลา	ไม่ประสานเวลา	ประสานเวลา	ไม่ประสานเวลา
แบบเผชิญหน้า	การบรรยาย	เอกสารประกอบกรบรรยาย	การสัมมนา	-
ข้อความ	-	หนังสือ	-	จดหมาย
เสียง	วิทยุ	เครื่องเล่นเทปเสียง	- การประชุมด้วยเสียง - การสอนพิเศษทาง	-

ตารางที่ 2.8 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีตามรูปแบบการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต (ต่อ)

เทคโนโลยี	การสื่อสารทางเดียว		การสื่อสารสองทาง	
	ประสานเวลา	ไม่ประสานเวลา	ประสานเวลา	ไม่ประสานเวลา
			โทรศัพท์	
ภาพและเสียง	โทรศัพท์ (แพร่สัญญาณผ่านทางเคเบิล หรือ ดาวเทียม)	เครื่องเล่นวิดีโอ	การประชุมด้วยวิดีโอ	-
สื่อประสมดิจิทัล	- การส่งสัญญาณภาพและเสียงผ่านอินเทอร์เน็ต - การเล่นไฟล์เสียงหรือไฟล์วิดีโอบนอินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องดาวน์โหลด	- เว็บไซต์ - ซีดีรอม - ดีวีดี - คลิป - สื่อประสม - สื่อการเรียนรู้ดิจิทัล	- การสนทนาบนเว็บ - การประชุมบนเว็บ	- อีเมล - กระดานอภิปราย

Mason and Rennie (2008) เสนอตารางการเลือกใช้สื่อสังคมและเทคโนโลยีอื่น ๆ สำหรับการศึกษา โดยจำแนกสื่อที่สามารถใช้ในการสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์ตามระดับขั้นต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.9 การเลือกใช้สื่อสังคมและเทคโนโลยีอื่น ๆ สำหรับการศึกษา

สื่อ	ขั้นพื้นฐาน	ชั้นกลาง	ขั้นสูง
ข้อความ	ทางเดียว สิ่งพิมพ์	ทางเดียว หน้าเว็บ	ทางเดียว บล็อก
	ปฏิสัมพันธ์ อีเมล	ปฏิสัมพันธ์ การประชุมด้วย คอมพิวเตอร์	ปฏิสัมพันธ์ วิกิ บล็อก
เสียง	ทางเดียว คลิปเสียง	ทางเดียว พอดแคสต์	ทางเดียว การดาวน์โหลดไอพอด
	ปฏิสัมพันธ์ ระบบสนับสนุนทาง โทรศัพท์	ปฏิสัมพันธ์ การประชุมสาย โทรศัพท์	ปฏิสัมพันธ์ การสื่อสารผ่านภาพ และเสียง
ภาพ	ทางเดียว ภาพถ่าย	ทางเดียว ซีดี/ดีวีดี	ทางเดียว แอนิเมชัน
	ปฏิสัมพันธ์ คลังภาพ เช่น SCRAM, Creative Commons	ปฏิสัมพันธ์ การแบ่งปันและแก้ไข เช่น Flickr, SplashCast	ปฏิสัมพันธ์ - สถานการณ์จำลอง - เกม
วิดีโอ	ทางเดียว คลิปวิดีโอ	ทางเดียว การใช้ข้อความบน วิดีโอ	ทางเดียว วีดิโอส (Vods) (ต่อ)
	ปฏิสัมพันธ์ การเผยแพร่ภาพวิดีโอ บนอินเทอร์เน็ต/ โทรศัพท์	ปฏิสัมพันธ์ สไกป์ (Skype)	ปฏิสัมพันธ์ วิกิ บล็อก

จากแนวคิดดังกล่าวเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารบนสื่อสังคมสรุปได้ว่า รูปแบบการสื่อสารบนสื่อสังคมแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) การสื่อสารแบบประสานเวลา เป็นการดำเนินการสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารอยู่ในเวลาเดียวกัน สามารถมีปฏิสัมพันธ์กันหรือให้ผลป้อนกลับได้ทันที และ 2) การสื่อสารแบบไม่ประสานเวลา เป็นการดำเนินการสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารอยู่คนละเวลา ผู้ส่งสารอาจต้องใช้เวลารอการตอบสนอง ปฏิสัมพันธ์ หรือผลป้อนกลับจากผู้รับสาร

4.5 ประโยชน์ของสื่อสังคม

Balci (2010) กล่าวถึงการนำสื่อสังคมมาใช้ในการจัดการศึกษานั้นสามารถกระทำได้นี้เนื่องจากมีหลายเหตุผลสำคัญที่สนับสนุนการใช้ประโยชน์ดังนี้

1. มีความเป็นอิสระและลดข้อจำกัดในด้านเวลาและสถานที่
 2. เกิดพัฒนาการในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความสำเร็จและประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา
 3. มีประสิทธิภาพและความสามารถในการเรียนรู้เชิงระบบมากขึ้นผ่านสื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
 4. เป็นการเรียนรู้แบบเอกัตภาพหรือการเรียนรู้รายบุคคล
 5. รับข้อมูลข่าวสารและสะท้อนกลับได้อย่างรวดเร็ว
 6. สามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระได้ด้วยตนเองบ่อยครั้งตามความต้องการ
 7. นำเสนอในเชิงเนื้อหาและข้อมูลข่าวสารได้ง่าย
 8. มีประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ทั้งภาพและเสียง
 9. นำเสนอเนื้อหาสาระวิชาได้หลากหลายรูปแบบทั้งแบบสถานการณ์จำลองภาพจำลองห้องปฏิบัติการเสมือน
 10. เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้จากการประยุกต์ใช้เป็นห้องเรียนเสมือน
 11. เกิดการสื่อสารโดยตรงแบบสองทางระหว่างผู้ใช้ด้วยกัน
 12. นำไปสู่การพัฒนาด้านการวิจัย การสร้างองค์ความรู้ ทักษะเพื่อเปรียบเทียบโปรแกรมการเรียนรูปแบบต่าง ๆ
 13. มีโอกาสและความเป็นไปได้สูงที่จะนำไปสู่การพัฒนาเป็นระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน
 14. มีภาวะความเสี่ยงอยู่ในเกณฑ์ต่ำต่อการวัดผลประเมินผลทางการเรียนรู้จากสื่อดังกล่าว
 15. เกิดการพัฒนาทักษะทั้งผู้เรียนและผู้สอนให้ประสบความสำเร็จในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านการประเมินผลการนำไปใช้และการสร้างองค์ความรู้อย่างเป็นระบบในการศึกษาค้นคว้าอ้างอิง
- จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า สื่อสังคมสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ช่วยลดข้อจำกัดด้านต่าง ๆ จากการเรียนการสอนตามปกติ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พัฒนาทักษะด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ และมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับผู้ใช้คนอื่น ๆ โดยสร้างเป็นชุมชนที่เกื้อกูลซึ่งกันและกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องหรืออยู่ในความสนใจได้

ตอนที่ 5 การเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

การเขียนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ เป็นศาสตร์ที่สามารถฝึกฝนกันได้ เมื่อฝึกฝนบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญ งานเขียนก็จะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นได้ตามลำดับ และที่สำคัญ งานเขียนที่ดีควรใช้กลวิธีการเขียนที่หลากหลาย เพื่อให้มีศิลป์ มีรูปแบบการเขียนที่เป็นเฉพาะตัวมากขึ้น

โดยเฉพาะการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ถือว่าการเขียนที่ผู้เขียนควรทำทนาย และหาข้อโต้แย้ง ความคิด ข้อเสนอ หรือหลักปฏิบัติเพิ่มเติมแก่ผู้อ่านได้ เพื่อเสนอแนวความคิดของตนสู่ทางเลือกใหม่ที่ไม่ซ้ำซ้อนกับงานเขียนเดิม และไม่ทำลายผลงานหรือสร้างความขัดแย้งกับผลงานของคนอื่น

5.1 ความหมายของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

Poovey (2000) กล่าวว่า ความหมายของการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้รับการนิยามขึ้นเป็นครั้งแรกในปลายปี ค.ศ. 1970 โดย Geoffery Hartman ในหนังสือที่ชื่อ *Criticism in the Wilderness: The study of literature today* ระบุว่า การแบ่งด้านระหว่างจิตวิพากษ์กับจิตสร้างสรรค์ ยอมรับความฉลาดของผู้เขียนสร้างสรรค์ แต่ปฏิเสธการแสดงความคิดเห็นที่อาจมีพลังเชิงสร้างสรรค์ในตัวผู้เขียนวิพากษ์ แทนที่จะจำแนกระหว่างการวิพากษ์กับความสร้างสรรค์ แต่ควรยอมรับแนวระนาบที่เชื่อมระหว่างการวิพากษ์กับความสร้างสรรค์

Answer.com (2012) แปลความหมายและอธิบายการใช้คำว่า การวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นการผสมผสานของการวิพากษ์และความสร้างสรรค์ หมายถึง ข้อคิดเห็นเชิงวิพากษ์ที่มีความสร้างสรรค์หรือเป็นเอกลักษณ์ เช่น เมื่อต้องการกล่าวถึงกับดอกกุหลาบเหี่ยว ๆ ที่อยู่หน้าบ้านของเพื่อน เราก็จะเลือกบอกเขาว่า ดอกกุหลาบเหล่านี้หมดสัญญาณของฤดูใบไม้ผลิเสียแล้ว อันที่จริงก็คือความต้องการที่จะบอกว่าดอกกุหลาบคงไม่มีวันผลิบานอีกต่อไปแล้ว

การวิพากษ์สัมพันธ์กับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพราะเมื่อผู้เรียนวิพากษ์งานเขียนขึ้นใดก็ตาม พวกเขาจะสามารถมุ่งเน้นสิ่งที่ใช้ได้และใช้ไม่ได้ และดูว่าสิ่งใดที่ผู้เขียนพยายามจะทำให้สำเร็จ แต่ถ้าผู้อ่านวิพากษ์งานเขียนของตน ก็จำเป็นต้องยอมรับฟังการวิพากษ์นั้นด้วยมารยาทที่เรียบร้อย เพราะบางครั้งผู้อ่านอาจมีประเด็นดี ๆ ที่เหมาะสมกับการพัฒนางานเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้

จากนิยามข้างต้นสามารถสรุปเบื้องต้นได้ว่า การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ คือ การผสมผสานระหว่างการเขียนวิพากษ์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม เพื่อสรุปความหมายของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ให้ชัดเจนขึ้น จึงขออธิบายความหมายของการเขียนวิพากษ์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

5.1.1 ความหมายของการเขียนวิพากษ์

นักวิชาการและนักการศึกษาได้นิยามคำหมายของความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์ไว้อย่างหลากหลายดังต่อไปนี้

บันลือ พุกกะวัน (2533) กล่าวว่า การเขียนวิพากษ์เป็นการแสดงออกในการเขียนเพื่อสื่อ และเผยแพร่ความคิดในเชิงวิจารณ์ เป็นการนำผลของการอ่านหรือประสบการณ์ที่ได้พบเห็นมา วิเคราะห์ พิจารณาแล้วเลือกและตัดสินใจแสดงออกทางการเขียน

Paul (1993 อ้างถึงใน วันเพ็ญ สุขเกษม, 2550) นิยามความหมายของการเขียนวิพากษ์ไว้ว่า เป็นการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่นำมาใช้ในกระบวนการเขียน เป็นการเขียนที่จัดระบบของการคิด เพื่อให้ได้ความคิดที่มีเหตุผลและอยู่ในรูปแบบที่เข้าใจได้ ผู้เขียนที่มีวิจารณญาณจะต้องมีการพัฒนา ความสัมพันธ์ในการนำเสนอความคิดต่าง ๆ การเขียนอย่างมีวิจารณญาณจะส่งเสริมการอ่านและการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ในความต่อเนื่องกันการอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณญาณก็จะส่งเสริมการ เขียนอย่างมีวิจารณญาณด้วย

Wilson (2009: online) อธิบายความแตกต่างระหว่างการเขียนเชิงพรรณนากับการเขียน วิพากษ์ไว้ว่า การเขียนเชิงพรรณนาเป็นการเขียนในแง่ของข้อเท็จจริง บ่งบอกว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร แต่การเขียนวิพากษ์จำเป็นต้องมีกระบวนการมากกว่าการอธิบายความคิดง่าย ๆ โดยเกิดการ ค้นหา ประเมิน และเปรียบเทียบความคิดและหลักฐาน บ่งบอกว่าทำไม อะไรจะเกิดขึ้นถ้า แล้ว อย่างไร เกิดอะไรถัดมา

University of Leicester (2012: online) อธิบายว่าการเขียนวิพากษ์ต้องประกอบด้วย คุณลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. เป็นการปฏิเสธการยอมรับบทสรุปของผู้เขียนคนอื่น ๆ อย่างมั่นใจและชัดเจน โดยปราศจากการประเมินข้อโต้แย้งและหลักฐานที่เตรียมไว้
2. เป็นการนำเสนอเหตุผลว่าทำไมต้องยอมรับหรือตักเตือนบทสรุปของผู้เขียนคนอื่น ๆ
3. เป็นการนำเสนอหลักฐานและข้อโต้แย้งของตนอย่างชัดเจน แล้วนำไปสู่ข้อสรุป
4. เป็นการยอมรับข้อจำกัดของหลักฐาน การโต้แย้ง และข้อสรุปของตนเอง

พจนานุกรมออนไลน์ Babylon (2012: online) นิยามความหมายของคำว่า การเขียน วิพากษ์ไว้ว่า เป็นผลงานการเขียนที่แสดงแนวคิดและความคิดเห็นส่วนบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

5.1.2 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

นักวิชาการและนักการศึกษาได้นิยามคำหมายของความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้อย่างหลากหลายดังต่อไปนี้

เจือ สตะเวทิน (2517) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ถอดมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Creative writing หมายถึง การเขียนที่ใช้ความคิดของผู้เขียนเอง เพื่อให้เห็นว่าเขาแสดงสติปัญญา

ของตนเอง ไม่เขียนตามแบบใคร ไม่คัดลอกใคร เขากลับแสดงความคิดเห็น เขาแสดงบุคลิกภาพของเขาอย่างเต็มที่ ข้อเขียนที่นับว่าเป็นการสร้างสรรค์อาจจะเป็นเรื่องสมมติก็ได้ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น บทความ บทละคร บทวิทยุ บทภาพยนตร์ คอลัมน์ต่าง ๆ

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรพรย์ (2533) ให้คำนิยามของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นการเขียนเรียงเรียงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จะเป็นข้อความสั้น ๆ ทำนอง คำขวัญ ร้อยแก้ว หรือบทกวีนิพนธ์ก็ได้ ข้อเขียนต่าง ๆ เหล่านี้จะมีเอกภาพ มีความเป็นตัวเองทั้งในด้านความคิดและการใช้ภาษา เรียบเรียง การปลูกฝังความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์นี้ ผู้สอนจะต้องแนะแนวทางสร้างสภาพการณ์ที่จะจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากคิด อยากเขียน อยากแสดงออก อาจจะต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไป ในขณะเดียวกันก็พยายามให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการเขียนแสดงความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

ปราณี สุรสิทธิ์ (2541) ให้ความหมายของคำว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนสร้างคำ แนวคิด จากจินตนาการของตนเองโดยมิได้ลอกเลียนแบบอย่างของผู้อื่น อีกทั้งยังมีอิสระที่จะคิดรูปแบบใหม่ ๆ ที่แหวกแนวจากของเดิมที่มีอยู่ เป็นผลงานที่มีคุณค่าทางความคิดริเริ่มอย่างเด่นชัด

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ และจินตนาการในการเขียนเรียงความ นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย และบทร้อยกรอง ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้เขียนจะต้องมีความคิดดี มีจินตนาการดี มีการประมวลคำหลากหลายสามารถนำคำมาใช้ในการเขียน มีเทคนิคการเขียนและใช้สำนวนสละสลวย

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2548) นิยามความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นการเขียนที่มีลักษณะของความคิดริเริ่ม ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน

Goldberg (2001) กล่าวถึงการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นการแสดงออกทางความคิดด้วยภาษาที่ขัดเกล่าอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามประเภทหรือเนื้อหาที่แสดงออกมา ใช้ถ้อยคำและสำนวนภาษาของผู้เขียนเองอย่างมีศิลปะ

Oral (2003) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์หมายถึง การแสดงความคิดหรือความรู้สึกที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งลงบนกระดาษ โดยใช้จินตนาการของตนอย่างอิสระ

Brookes and Marshall (2004) นิยามความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นลักษณะของจินตนาการและความแปลกใหม่มากกว่าความจริงหรือมาตรฐานทางความคิด

Küçük (2007) อธิบายว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่เกินกว่าเรื่องราวธรรมดาสามัญ แต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานค่านิยมทั่วไป ความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างไปจากความคิดของคนส่วนใหญ่กับจินตนาการจะทำให้งานเขียนเต็มไปด้วยองค์ประกอบที่พึงใจและเกินกว่ามาตรฐาน

จากการศึกษาความหมายของการเขียนวิพากษ์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักการศึกษา ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์เป็นผลงานการเขียนที่ได้มาจากการค้นคว้า การเรียบเรียงเปรียบเทียบแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้ง และการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ประเมินความน่าเชื่อถือ ตัดสินหรือสรุปความ โดยใช้เหตุผลประกอบการเขียนและเรียบเรียงขึ้น ด้วยความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ใช้ถ้อยคำสำนวน ภาษาของผู้เขียนเองอย่างหลากหลายและมีศิลปะในการประพันธ์ แสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างชัดเจน และไม่จำเป็นต้องเป็นการเขียนเชิงวิชาการหรือบทความรายงานต่าง ๆ แต่สามารถเป็นการเขียนส่วนบุคคล เช่น บันทึกประจำวันหรือความเรียงก็ได้ ซึ่งวัดได้จากเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

5.2 องค์ประกอบของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

การศึกษาด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ยังไม่มีนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศคนใดกำหนดองค์ประกอบไว้อย่างชัดเจน จึงควรสังเคราะห์ระหว่างองค์ประกอบของการเขียนวิพากษ์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้องค์ประกอบของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

5.2.1 องค์ประกอบของการเขียนเชิงวิพากษ์

Anderson (1996 อ้างถึงใน วันเพ็ญ สุขเกษม, 2550) จำแนกองค์ประกอบที่สำคัญในการเขียนวิพากษ์ ได้แก่

1. ความเข้าใจในใจความสำคัญหรือหัวข้อการเขียนที่ชัดเจน
2. การกำหนดโครงร่างเพื่อสนับสนุนใจความสำคัญหรือหัวข้อการเขียน
3. การคาดการณ์ถึงคำถามหรือข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากความคิด ข้อสันนิษฐาน และอคติของผู้อ่านที่หลากหลายแตกต่างกัน และในการเขียนนั้นจะต้องพยายามเขียนเพื่ออธิบายหรือครอบคลุมปัญหาเหล่านี้

นอกจากนี้ Valett and Disick (1972) ได้แบ่งความสามารถทางภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ออกเป็น 5 ระดับ โดยจำแนกตามจุดประสงค์ทางการศึกษาของ Bloom (Bloom's Taxonomy of Educational objectives) ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.10 ความสามารถทางภาษาตามการจำแนกของจุดประสงค์ทางการศึกษา
ความสามารถทางภาษา

ระดับ	ระดับทักษะ (Skill level)		ระดับสมรรถนะ (Performance level)	
	การรับภาษา		การผลิตภาษา	
	การฟัง	การอ่าน	การพูด	การเขียน
1. กลไก	- จำแนกเสียง	- จำแนกตัวอักษร	- ออกเสียง เสียง	- ประสานกันระหว่างตากับมือ การคัดลอก
2. ความรู้ (ความจำ)	- เชื่อมโยงระหว่างเสียงกับความหมาย	- เชื่อมโยงระหว่างตัวหนังสือกับความหมาย	- ตอบสนองต่อคำถามที่คุ้นเคย - เข้าใจ รู้จัก หรือจำ คำและการเปลี่ยนแปลงของถ้อยคำสำนวนที่คุ้นเคยได้	- เขียนประโยคที่คุ้นเคยจากความจำ - ใช้ถ้อยคำสำนวนอย่างถูกต้องจากคำและสำนวนที่จำได้
3. การถ่ายโยง	- เข้าใจเสียงที่ไม่คุ้นเคย	- เข้าใจข้อความไม่คุ้นเคย - คาดเดาความหมายของคำที่ไม่คุ้นเคยจากบริบท - เข้าใจนัยทางไวยากรณ์ (Grammatical cue)	- เชื่อมโยงเสียงต่าง ๆ ออกเสียงตามคำสั่งได้	- เชื่อมโยงและปรับประโยคให้มีความหมายได้ - เขียนตามคำแนะนำหรือตามคำสั่งได้ เช่น เปลี่ยนประโยคกรรตุจากเป็นกรรมวาจก หรือประโยคขอร้อง เป็นปฏิเสธ
4. การสื่อสาร	- เข้าใจข้อความที่มีส่วนขยายและไม่คุ้นเคยหรือวาทกรรม เช่น การบรรยาย	- เข้าใจข้อความที่มีส่วนขยายและไม่คุ้นเคย - เข้าใจรายละเอียด	- พูดเพื่อสื่อสารความคิดของตนได้ทุกบริบทปราศจากข้อจำกัดทางภาษา - สนทนาได้	- เขียนอย่างอิสระ

ตารางที่ 2.10 ความสามารถทางภาษาตามการจำแนกของจุดประสงค์ทางการศึกษา
ความสามารถทางภาษา (ต่อ)

ระดับ	ระดับทักษะ (Skill level)		ระดับสมรรถนะ (Performance level)	
	การรับภาษา		การผลิตภาษา	
	การฟัง	การอ่าน	การพูด	การเขียน
		ใจความสำคัญ เหตุ ผล ข้อสรุป และ อื่น ๆ		
5. การวิพากษ์	- ตอบสนองต่อ รูปแบบทางภาษา น้ำเสียง และอื่น ๆ - ตระหนักรู้ถึง ความหมายแฝง ของน้ำเสียง	- สรุปความคิด และทัศนคติที่ แฝงที่อยู่งาน เขียน - วิเคราะห์ ระดับภาษา อารมณ์ได้ - แยกแยะ รูปแบบของ คำพูดออกเป็น ทางการหรือไม่ เป็นทางการ	- พูดในน้ำเสียงที่ แตกต่างกันได้ - ถ่ายทอดทัศนคติ อารมณ์ และ ความหมายแฝงใน ข้อความที่พูดได้	- เขียนในรูปแบบ ต่าง ๆ กันได้ - ถ่ายทอด ทัศนคติ อารมณ์ และความหมาย แฝงในข้อความที่ เขียนได้

5.2.2 องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชนะ เวชกุล (2524) และกรรณิการ์ พวงเกษม (2533) ได้สรุปถึงองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่าต้องมีองค์ประกอบมากกว่าการเขียนทั่วไปดังนี้

1. มีจินตนาการหรือความคิดคำนึง คือ ผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการ คัดเลือกความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นให้เกิดเป็นภาพในใจของผู้อ่านให้ได้ จะช่วยให้ผู้อ่านได้รสและคล้อยตามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้เขียน
2. ใช้สำนวนภาษาดี คือ ผู้เขียนจะต้องเลือกเฟ้น พลิกละเล่นถ้อยคำและรูปประโยคให้น่าอ่าน มีท่วงทำนองในการเขียนดี ไม่มีลักษณะกระตบกระเทียบเสียดสีผู้หนึ่งผู้ใด

3. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา คือ นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้วควรให้ผู้อ่านเกิดคุณธรรมขึ้นในตน มีความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีก่อให้เกิดความเรียงปัญญาและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

แนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเขียนนิพากษ์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์สรุปได้ว่า การเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์มีองค์ประกอบ 7 ประการด้วยกัน คือ

1. ความรู้ความเข้าใจหัวเรื่องที่จะเขียนหรือใจความสำคัญของเรื่อง
2. การกำหนดโครงร่างให้สอดคล้องกับหัวข้อหรือสนับสนุนใจความสำคัญของเรื่อง
3. การคาดเดาคำถาม ข้อโต้แย้ง ปัญหาล่วงหน้าที่จะมาจากผู้อ่าน และการหาหนทางแก้ไขหรืออุดช่องว่างของการเขียน
4. การถ่ายทอดทัศนคติ มุมมอง อารมณ์ ความรู้สึก และความหมายแฝงในการเขียน
5. การมีจินตนาการเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพขึ้นในใจ คล้อยตามทัศนคติ มุมมอง หรือแนวคิดของผู้เขียน
6. การใช้สำนวนภาษาของตัวผู้เขียนเอง เลือกสรรถ้อยคำ สำนวน ประโยค และจัดวางตำแหน่งของคำ วลี ประโยคให้ถูกต้องตามอักขรวิธี และไม่ใช้คำกระทบกระเทียบ เสียสติ ประชดประชันผู้อื่นหรืองานเขียนใด ๆ
7. คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา นอกจากความสนุกสนานทางอารมณ์แล้ว ยังช่วยจรรโลงใจให้ผู้อ่านเกิดคุณธรรมจริยธรรมขึ้นในตนเอง เกิดความรู้สึกทางที่ดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมรอบข้าง

5.3 ขั้นตอนของการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

การศึกษาด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์โดยมากเป็นการนำความรู้ไปใช้อย่างหลายในวงวรรณกรรม แต่ไม่ยังมีนักศึกษาค้นใดกำหนดขั้นตอนของการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ไว้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน ดังนั้น จึงต้องสังเคราะห์จากแนวคิดสำคัญที่นักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาและนำเสนอขั้นตอนของการเขียนนิพากษ์ และขั้นตอนของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

5.3.1 ขั้นตอนของการเขียนนิพากษ์

Decaroli (1973) แบ่งกระบวนการเขียนนิพากษ์ไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การนิยามปัญหา
2. การแสวงหาสมมติฐาน
3. การประมวลผลข่าวสาร รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หาหลักฐานและจัดระบบข้อมูล
4. การตีความข้อเท็จจริงและการสรุปอ้างอิงจากหลักฐาน

5. การใช้เหตุผล โดยระบุเหตุและผล ความสัมพันธ์เชิงตรรกศาสตร์
 6. การประเมินผล โดยอาศัยเกณฑ์กำหนดความสมเหตุสมผล
 7. การประยุกต์ เป็นการทดสอบข้อสรุป การสรุปอ้างอิง การนำไปปฏิบัติ
- Quellmalz (1985) กล่าวว่า ขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์ประกอบด้วย 4 ขั้น ได้แก่

1. การระบุ หรือการกำหนดคำถาม เป็นการวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญและการนิยามคำถามสำคัญ

2. การตัดสินความน่าเชื่อถือของการสนับสนุน พิจารณาจากแหล่งข้อมูลและการสังเกต
 3. การสรุปอ้างอิง โดยการนิรนัย การอุปนัย การตัดสินคุณค่า และการตัดสินข้อเท็จจริง
 4. การใช้เกณฑ์การตัดสินความพอเพียงและข้อสรุป
- Ennis (1985) แบ่งขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เป็น 3 ขั้น ดังต่อไปนี้

1. นิยามปัญหา ได้แก่ การระบุจุดสำคัญของประเด็นปัญหา ข้อสรุป ระบุเหตุผลทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏ การตั้งคำถามที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ การระบุเงื่อนไขข้อตกลงเบื้องต้น

2. ตัดสินข้อมูล ได้แก่ การตัดสินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การตัดสินความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา

3. อ้างอิงการแก้ปัญหาและสรุปอย่างสมเหตุสมผล ได้แก่ การอ้างอิงและตัดสินใจในการสรุปแบบอุปนัยและนิรนัย

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537) เสนอขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์ว่าประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. การระบุหรือทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาข้อโต้แย้ง ข้อคำถาม และข้ออ้าง ต้องอาศัยความสามารถในการพิจารณาข้อมูลหรือสถานการณ์ที่ปรากฏ เป็นการทำให้บุคคลเกิดความตระหนักว่าปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นคืออะไร

2. การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่พิจารณาจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ ต้องอาศัยความสามารถในการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตทั้งทางตรงและทางอ้อมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งการดึงข้อมูลจากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่

3. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล ต้องอาศัยการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การประเมินความถูกต้องของข้อมูล และการพิจารณาความเพียงพอของข้อมูล

4. การระบุลักษณะของข้อมูล จำแนกประเภทของข้อมูลและจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล และระบุแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังข้อมูลที่ปรากฏ

5. การตั้งสมมติฐาน เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างข้อมูลที่มีอยู่เพื่อระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ สามารถเสนอทางเลือกจากข้อมูลที่มีอยู่

6. การลงข้อสรุป โดยใช้เหตุผลทั้งแบบอุปนัยและนิรนัย

7. การประเมินผลตามความสมเหตุสมผลของข้อสรุป และความสามารถในการทำนายผลที่คาดว่าจะเกิดตามมา

มลิวัลย์ สมศักดิ์ (2540) สรุปขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์ว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1. การนิยามปัญหา หมายถึง การกำหนดปัญหาและทำความเข้าใจกับปัญหา โดยพิจารณาข้อมูลเพื่อกำหนดปัญหา ข้อโต้แย้ง หรือข้อมูลที่คลุมเครือ รวมทั้งการนิยามความหมายของคำและข้อความ

2. การรวบรวมข้อมูล หมายถึง การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา ข้อโต้แย้ง หรือข้อมูลที่คลุมเครือจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งการดึงข้อมูลหรือความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาใช้

3. การจัดระบบข้อมูล หมายถึง การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล พิจารณาความพอเพียงของข้อมูล และการจัดระบบข้อมูล

4. การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การพิจารณาแนวทางการสรุปอ้างอิงของปัญหา ข้อโต้แย้ง หรือข้อมูลที่คลุมเครือ

5. การสรุปอ้างอิงโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ หมายถึง การพิจารณาเลือกแนวทางที่สมเหตุสมผลที่สุดจากข้อมูลและหลักฐานที่มีอยู่

6. การประเมินสรุปอ้างอิง หมายถึง การประเมินความสมเหตุสมผลของการสรุปอ้างอิง สุวิทย์ มูลคำ (2547) เสนอว่าขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์ควรประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดปัญหา หมายถึง การรู้จักและทำความเข้าใจปัญหา พิจารณา รวบรวมประเด็นปัญหา แยกแยะปัญหาและจัดลำดับปัญหาเพื่อกำหนดปัญหา ข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือ รวมทั้งการนิยามความหมาย

2. การรวบรวมข้อมูล หมายถึง การแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ข้อโต้แย้งจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งการเลือกข้อมูลหรือความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาใช้

3. การจัดระบบข้อมูล หมายถึง การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ความเพียงพอของข้อมูล จัดระบบข้อมูล ประเมินความถูกต้องของข้อมูล และจำแนกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับคลุมเครือ

ตารางที่ 2.11 การสังเคราะห์ขั้นตอนสำคัญของการเขียนวิพากษ์ (ต่อ)

ขั้นตอนสำคัญ	Decaroli (1973)	Quellmalz (1985)	Ennis (1985)	เพ็ญพิศุทธิ์ (2537)	มลิวัลย์ (2540)	สุวิทย์ (2547)	ทิศนา (2550)	ผู้วิจัย
2. การตั้งเป้าหมาย							✓	
3. การกำหนด สมมติฐาน	✓			✓	✓	✓		✓
4. การประมวล ข้อมูล							✓	
5. การพิจารณา หรือรวบรวม แหล่งข้อมูล	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
6. การตีความ/ ตัดสินข้อมูลและ การสรุปอ้างอิง	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
7. การระบุลักษณะ ของข้อมูล				✓				
8. การใช้เหตุผล/ เกณฑ์ในการ ตัดสิน	✓	✓					✓	
9. การเลือก ทางเลือก							✓	
10. การประเมินผล	✓			✓	✓	✓	✓	✓
11. การประยุกต์ใช้	✓							

5.3.2 ขั้นตอนของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

Sullivan (1967 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2540) กล่าวถึงขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ขั้นปัญหา (Puzzlement) เป็นขั้นที่บุคคลเกิดความรู้สึกว่ามีบางสิ่งบางอย่างเกิดความเข้าใจผิด ไม่แจ่มชัด หรือไม่สามารถเข้าใจได้
2. ขั้นคิดไตร่ตรองอย่างหนัก (Mental labor) เป็นขั้นที่บุคคลคิดถึงวิธีการและความรู้ต่าง ๆ ที่สะสมไว้ ขั้นนี้สมองทำงานอย่างหนัก

3. **ขั้นเพาะความคิด (Incubation of gestation)** เป็นขั้นที่ความคิดหยุดนิ่งอยู่ขณะหนึ่ง เพื่อคอยดูว่ามีอะไรเกิดขึ้น

4. **ขั้นเกิดความกระจ่าง (Illumination)** เป็นขั้นที่เกิดความคิดทะลุปรุโปร่งหรือเกิดการค้นพบแล้ว

5. **ขั้นกลั่นกรองความคิด (Verification)** เป็นขั้นที่พิสูจน์ทบทวนเหตุผลที่ได้จากกระทำนั้น Wallach, Kogan, and Bern (1962) ศึกษาถึงกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ หรือความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เมื่อบุคคลระลึกถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะสามารถคิดเชื่อมโยงไปยังสิ่งอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันต่อไป และอธิบายถึงกระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ว่าเกิดจากความคิดใหม่ ๆ ที่ได้จากการลองผิดลองถูก โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. **ขั้นเตรียม (Preparation)** เป็นการเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา

2. **ขั้นฟักตัว (Incubation)** เป็นการปล่อยให้ความคิดดำเนินไปอย่างเงิบ ๆ เนื่องจากข้อมูลใหม่และเก่ายังปะปนกันอยู่อย่างไม่เป็นระเบียบ จึงยังไม่สามารถสร้างความคิดได้

3. **ขั้นความคิดกระจ่าง (Illumination)** เป็นขั้นที่ความคิดและข้อมูลที่สับสนนั้นผ่านการเรียบเรียงและเชื่อมโยงความสัมพันธ์เข้าด้วยกัน สามารถมองเห็นมโนทัศน์ต่าง ๆ ได้

4. **ขั้นทดสอบความคิดและพิสูจน์ให้เห็นจริง (Verification)** เป็นขั้นที่พิสูจน์ว่าความคิดที่ได้มานั้นเป็นจริงและถูกต้อง

Osborn (1963) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นตามลำดับขั้นซึ่งมีอยู่ 7 ขั้น คือ

1. **ชี้ประเด็นปัญหา** ที่ต้องการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา

2. **เตรียมตัวและรวบรวมข้อมูล** เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา

3. **วิเคราะห์ข้อมูล** คิดพิจารณา และแจกแจงข้อมูล

4. **ใช้ความคิดพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ** และหาทางเลือกที่เป็นไปได้ไว้หลาย ๆ

แนวทาง

5. **พุ่มฟักความคิด** และเมื่อได้ความคิดมาแล้วก็ทำให้กระจ่างชัดเจน

6. **สังเคราะห์หรือรวบรวมส่วนต่าง ๆ** เข้าด้วยกัน

7. **ประเมินผล** เพื่อคัดเลือกคำตอบที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

Divito (1971) กำหนดขั้นตอนของการเกิดความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. **ขั้นวิเคราะห์ (Analysis)** เป็นการสัมผัสหรือเผชิญกับสถานการณ์ ส่วนมากจะเป็นปัญหาต่าง ๆ ที่นำมาวิเคราะห์ กำหนดนิยามเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจปัญหาและองค์ประกอบ

2. **ขั้นผสมผสาน (Manipulate)** หลังจากทราบสภาพปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา ความรู้ที่จะนำมาแก้ปัญหาจะได้รับการผสมผสาน ต้องอาศัยความสงสัยคับข้องใจ และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและองค์ประกอบ

3. **ขั้นพบอุปสรรค (Impasse)** เป็นขั้นที่เกิดขึ้นบ่อยและเป็นขั้นสูงสุดของการแก้ปัญหา ในขั้นนี้จะมีความรู้สึกว่าวิธีการบางอย่างในการแก้ปัญหานั้นใช้ไม่ได้ คิดไม่ออก รู้สึกล้มเหลวในการแก้ปัญหา

4. **ขั้นคิดออก (Eureka)** เป็นขั้นคิดแก้ปัญหาได้ทันทีทันใด หลังจากที่ได้พบอุปสรรคมาแล้ว จะทำให้เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในการแก้ปัญหานั้น ๆ

5. ขั้นพิสูจน์ (Verification) เป็นขั้นต่อจากขั้นพบอุปสรรคและขั้นคิดออก เพื่อพิสูจน์และยืนยันความคิดดังกล่าว

Furner (1973) ได้เสนอขั้นตอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ขั้นสนใจ เป็นขั้นที่ให้ความรู้ในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ผู้สอนต้องพยายามสร้างความรู้สึกรักให้ผู้เรียนอยากเรียน
2. ขั้นแลกเปลี่ยนความคิดในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ เป็นขั้นที่ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดแนวคิดเพิ่มเติม
3. ขั้นเขียน เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนเขียนเรื่องที่ตนสนใจอย่างอิสระ
4. ขั้นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเรื่องที่เขียน หลังจากเขียนเรื่องเสร็จแล้วให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรื่องกันอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดเพิ่มขึ้น
5. ขั้นติดตามผลกิจกรรมบางอย่างที่เหมาะสม เช่น เขียนเรื่องที่ต่อเนื่อง หรือต้องแก้ไขข้อบกพร่องบางอย่าง

Torrance (1989) อธิบายถึงกระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วยขั้นตอน 5 ขั้น ดังนี้

1. การค้นหาข้อเท็จจริง เป็นขั้นของการเกิดความรู้สึกกังวล สับสน แต่ไม่สามารถระบุปัญหาได้ว่าเป็นอะไร
2. การค้นพบปัญหา เป็นขั้นในการค้นพบว่าปัญหาคืออะไร
3. การค้นพบแนวคิด เป็นขั้นของการคิดและตั้งสมมติฐาน รวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบความคิด
4. การค้นพบคำตอบเป็นขั้นการทดสอบสมมติฐานจนพบคำตอบ
5. การยอมรับผลจากการค้นพบ เป็นขั้นการยอมรับคำตอบที่พบและคิดต่อไปว่าการค้นพบจะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ต่อไป เรียกว่าการทำทลายใหม่

สุวิทย์ มูลคำ (2547) ได้เสนอกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ 6 ขั้นตอนเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ค้นพบปัญหา เป็นขั้นเริ่มต้นตั้งแต่รู้สึกกังวลใจ มีความสับสนเกิดขึ้นในใจ พิจารณาอย่างรอบคอบ ค้นหาสาเหตุดังกล่าวว่าเกิดจากปัญหาอะไร เช่น สนใจนโยบายของรัฐบาลที่จะทำให้ครัวชาวไทยกลายเป็นครัวโลก อาหารที่ต่างชาตินิยมรับประทาน คือ ต้มยำ ปัญหาที่ว่าต้มยำไปขายทั่วโลกได้อย่างไร เพราะต้มยำต้องปรุงสดและรับประทานร้อน ๆ จึงจะอร่อย
2. เตรียมการและรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นเตรียมการของผู้ที่ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริงของเรื่องที่ค้นพบปัญหา เพื่อใช้ในการคิดแก้ปัญหา เช่น ปัญหาจะส่งต้มยำไปขายทั่วโลกได้อย่างไร จึงศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย การขนส่ง การบรรจุหีบห่อ
3. วิเคราะห์ เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2 จะเป็นขั้นพิจารณาข้อมูลตัวอย่างละเอียด หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เช่น การผลิตต้มยำผลิตได้ด้วยวิธีใดบ้าง การจำหน่าย การขนส่ง การบรรจุหีบห่อ แยกแยะรายละเอียดแล้ววิเคราะห์ใช้เหตุผลในการพิจารณา

4. พุ่มพึกความคิด เป็นขั้นที่อยู่ในความวุ่นวายของข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาทั้งเก่าและใหม่ ปราศจากความเป็นระเบียบเรียบร้อย ยังกระจัดกระจาย ไม่สามารถหมวดความคิดได้จึงจำเป็นต้องมีสมาธิ ทำจิตใจให้ว่าง รอโอกาสให้ความคิดแวบขึ้นมา เช่น วิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการทำตั๋มยาอย่างละเอียดทุกแง่มุม เมื่อยังคิดแก้ปัญหาการส่งตั๋มยาไปขายทั่วโลกไม่ได้ ก็ทำจิตใจปล่อยวางระยะหนึ่ง เพื่อพักจิตและรอโอกาสที่จะคิดได้

5. ความคิดกระจ่างซัด เป็นขั้นตอนของความคิดที่สับสน กระจัดกระจาย วุ่นวาย ได้ผ่านการเรียบเรียงเชื่อมโยงความสัมพันธ์เข้าด้วยกัน มีความกระจ่างซัดและมองเห็นภาพเกิดขึ้นในใจ ความคิดแวบขึ้นมาหรือยูเรก้า มามา ย่ำยา บะหมี่ยังบรรจุลงไปขายได้ทั่วโลกน่าจะทำได้ และมีความเป็นไปได้สูง อย่งไรก็ดี ขั้นนี้ยังไม่เกิดความเชื่อมั่นของสิ่งที่คิดได้

6. ทดสอบความคิด เป็นขั้นที่นำความคิดที่ได้ของขั้นที่ 5 ซึ่งยังไม่มั่นใจไปพิสูจน์ให้เห็นจริง และถูกต้อง เช่น ทดสอบผลิตตั๋มยาปลากะบองทำได้หรือไม่ ทำอย่างไร เป็นไปตามที่คิดหรือไม่ หากเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เช่น ผลิตตั๋มยาปลากะบองแห้งแค่เติมน้ำร้อนก็ทานได้ โดยคงรสชาติและคุณภาพไว้เหมือนเดิม สะดวกในการขนส่ง น้ำหนักเบา ส่งไปขายได้ทั่วโลก

จากการศึกษาแนวคิดของนักศึกษาข้างต้นเกี่ยวกับขั้นตอนของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถสังเคราะห์เป็นขั้นตอนสำคัญของการเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยดังตารางที่ 2.12

ตารางที่ 2.12 การสังเคราะห์ขั้นตอนสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ขั้นตอนสำคัญ	1	2	3	4	5	6	7	สรุป
ค้นหาข้อเท็จจริง					✓			
แสดงหรือค้นพบปัญหา	✓	✓			✓		✓	✓
เตรียมหรือรวบรวมข้อมูล		✓	✓					✓
สนใจ/จูงใจ						✓		
พิจารณาวางแผน								
วิเคราะห์และตั้งสมมติฐาน		✓		✓	✓		✓	✓
เกิดความคิดแวบแรก	✓	✓	✓				✓	✓
คิดสร้างจินตนาการ/เขียน	✓	✓				✓		✓
ผสมผสาน				✓				
พบอุปสรรค				✓				
แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	✓					✓		
ค้นพบคำตอบหรือความคิดกระจ่าง	✓		✓	✓	✓		✓	✓

ตารางที่ 2.12 การสังเคราะห์ขั้นตอนสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (ต่อ)

ขั้นตอนสำคัญ	1	2	3	4	5	6	7	สรุป
สังเคราะห์		✓						
ทดสอบ ประเมินและยอมรับผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ

1	=	Sullivan (1967)	2	=	Osborn (1963)
3	=	Wallach et al (1962)	4	=	Divito (1971)
5	=	Torrance (1989)	6	=	Furner (1973)
7	=	สุวิทย์ มูลคำ (2547)			

จากตารางสังเคราะห์กระบวนการเขียนนิพากษ์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ข้างต้น สรุปได้ว่าขั้นตอนของการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ระบุประเด็น เป็นขั้นที่ผู้สอนแสดงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นให้ผู้เรียนรับรู้ หรือผู้เรียนรับรู้และค้นหาสาเหตุของปัญหา หรือเป็นการกำหนดหัวเรื่องหรือประเด็นสำคัญในแต่ละสถานการณ์สำหรับการเขียน

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและพิจารณาความเชื่อถือของแหล่งข้อมูล เป็นขั้นที่ผู้เรียนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการคิดหาหนทางแก้ปัญหา พร้อมกับพิจารณาความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง และความเพียงพอของข้อมูลประกอบการเขียน

ขั้นที่ 3 กำหนดสมมติฐาน เป็นขั้นที่ผู้เรียนจัดกระทำกับข้อมูลต่างๆ ที่หามาได้จากขั้นที่ 2 เพื่อพิจารณาและแยกแยะความสัมพันธ์อย่างละเอียด แล้วตั้งเป็นสมมติฐานในการแก้ปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสรุปอ้างอิงจากประเด็นหรือข้อมูลที่ยังคลุมเครือ ไม่ชัดเจน หรือเพื่อระบุแนวทางที่เป็นไปได้จากข้อมูลที่มีอยู่

ขั้นที่ 4 เกิดความคิดแวบแรก เป็นขั้นที่ข้อมูลยังแยกเป็นส่วน ๆ กระจัดกระจาย ไม่สามารถขมวดเป็นความคิดได้ อาจต้องใช้ระยะเวลาพักหนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนปล่อยวางและรอโอกาสใช้ความคิดตีความ ตัดสินหลักฐาน ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับประเด็นสำคัญ แล้วนำไปสู่การสรุปอ้างอิงโดยใช้เหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัย เพื่อหาทางเลือกหรือคำตอบของประเด็นสำคัญ

ขั้นที่ 5 คิดสร้างจินตนาการและเขียน เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนสร้างจินตนาการและเขียนอย่างอิสระ โดยไม่กำหนดว่าสิ่งที่เขียนจะถูกต้องเหมาะสมกับการแก้ปัญหาหรือไม่

ขั้นที่ 6 ค้นพบคำตอบหรือความคิดกระจ่าง เป็นขั้นที่ความคิดที่กระจัดกระจาย หรือจินตนาการที่ผู้เรียนสร้างขึ้นได้รับการเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เกิดจินตภาพว่าปัญหาควรแก้ด้วยวิธีการใด แต่ยังไม่สามารถเชื่อได้ว่าเป็นความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม

ขั้นที่ 7 ทดสอบ ประเมิน และยอมรับผล เป็นขั้นที่นำความคิดในขั้นที่ 6 ไปทดสอบหรือประเมินตามสมมติฐาน พิสูจน์ให้เห็นจริงว่าความคิดของตนถูกต้องเหมาะสม และยอมรับนำไปปฏิบัติ โดยใช้เกณฑ์ในการกำหนดความสมเหตุสมผลของการสรุปทางเลือกหรือคำตอบของประเด็นสำคัญ

5.4 แนวทางการดำเนินการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

การศึกษาการดำเนินการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์พบว่ายังไม่มีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างให้เกิดความสามารถดังกล่าวได้ ดังนั้น จึงต้องวิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลของแนวทางการเขียนวิพากษ์และแนวทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อสรุปเป็นแนวทางการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

5.4.1 แนวทางการเขียนวิพากษ์

Wilson (2009) กล่าวว่า ความเรียงเชิงวิพากษ์เป็นรูปแบบหนึ่งของการเขียนวิพากษ์ในระดับอุดมศึกษา การโต้แย้งอย่างมีเหตุผลถือเป็นหัวใจสำคัญของความเรียงประเภทนี้ ดังนั้น ผู้เขียนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนวิพากษ์ และเข้าใจเกณฑ์การประเมินผลงานการเขียน โดยสอบถามผู้สอนเกี่ยวกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก่อนการเขียน เข้าใจคุณลักษณะสำคัญของรายการประเมิน จะช่วยให้ทราบแนวทางที่ผู้ประเมินต้องการ และที่สำคัญควรวางโครงสร้างของการเขียนความเรียงให้สัมพันธ์กับความคิดตลอดเรื่อง และให้เหตุผลโต้แย้งอย่างเหมาะสม โดยรูปแบบของงานเขียนจำเป็นต้องเป็นทางการตามวัตถุประสงค์ ซึ่งควรประกอบด้วยโครงสร้างของความเรียงดังนี้

1. บทนำ (Introduction) เปรียบเสมือนแผนที่นำทางหรือสถานที่/จุดสำคัญบนถนน (เขียนเรียงตามลำดับเหตุและผลเหมือนกับเวลาบอกทาง) เป็นการเรียบเรียงบริบทที่จำเป็น โดยไม่กล่าวถึงเนื้อหาสำคัญ
2. เนื้อหาหลัก (Main body) เปรียบเสมือนการผจญภัยไปตามลำดับเหตุและผลที่กำหนดไว้ในบทนำ เป็นการโต้แย้งด้วยเหตุและผล อธิบาย หลักฐานและยกตัวอย่างประกอบการให้เหตุผล

3. บทสรุป (Conclusion) เปรียบเสมือนการมาถึงจุดหมายปลายทางแล้ว เป็นกระจกสะท้อนให้เห็นบทบาทที่ขยายออกไปบางส่วน เหมือนกับการแจกแจงอธิบายเพิ่มเติมในสถานที่ที่มาถึง เป็นการรวมเหตุและผลทั้งหมดไว้ด้วยกันและกล่าวไปตามลำดับของการให้เหตุผล

บทสรุปต้องผสมผสานการให้เหตุผลและหลักฐานประกอบ อาจมีบทสรุปมากกว่า 1 ประเด็นได้ และห้ามใส่แนวคิดและหลักฐานเพิ่มเติมที่เป็นหัวใจหลักของการโต้แย้งลงไป ในบทสรุป เพราะควรนำมาใส่ไว้ในเนื้อหาหลัก

ทศนา แคมมณี (2550) กล่าวว่า การคิดเชิงวิพากษ์เป็นความสามารถทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความจำความเข้าใจจนถึงขั้นวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินค่าตามแนวคิดของบลูม (Bloom) และแนวคิดของกาเย่ (Gagne) ที่เริ่มจากสัญลักษณ์ทางภาษาจนโยงความคิดรวบยอดเป็นกฎเกณฑ์และการนำไปใช้ การพัฒนากระบวนการคิดในขั้นพื้นฐานนี้สามารถใช้วิธีการดังต่อไปนี้ ไม่จำเป็นต้องใช้เป็นขั้น ๆ อาจจะไม่เลือกใช้วิธีการใดก่อนหลังก็ได้ ขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอน แต่ควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนผ่านขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอน ได้แก่

1. สังเกตเน้นการให้ทำกิจกรรมรับรู้แบบปรนัยจนเกิดความเข้าใจ ได้ความคิดรวบยอด สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ และสรุปเป็นใจความสำคัญครบถ้วนตรงตามหลักฐานข้อมูล

2. อธิบายให้ผู้เรียนตอบคำถามแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่กำหนด เน้นการใช้เหตุผลด้วยหลักการกฎเกณฑ์หรือหลักฐานข้อมูลประกอบให้น่าเชื่อถือ

3. รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ได้ตอบคำถามวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นที่มีความคิดต่างจากตน เน้นการปรับเปลี่ยนความคิดเดิมของตนตามเหตุผลหรือข้อมูล ไม่ใช่อารมณ์หรือดื้อแพ่งต่อความคิดเดิม

4. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้ผู้เรียนได้เปรียบเทียบความแตกต่างและความคล้ายคลึงของสิ่งต่าง ๆ ให้สรุปจัดกลุ่มสิ่งที่เป็นพวกเดียวกัน เชื่อมโยงเหตุการณ์ หาเหตุและผล หากกฎเกณฑ์การเชื่อมโยงในลักษณะอุปมาอุปไมย

5. วิเคราะห์จัดกิจกรรมให้วิเคราะห์เหตุการณ์ คำกล่าว แนวคิด หรือการกระทำแล้วให้จำแนกหาจุดเด่นจุดด้อย ส่วนดีส่วนเสีย ส่วนสำคัญส่วนไม่สำคัญ ด้วยการยกเหตุผลหรือหลักการมาประกอบการวิจารณ์

6. สรุปการจัดกิจกรรม ให้พิจารณาส่วนประกอบของการกระทำหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกัน แล้วให้สรุปผลอย่างตรงและถูกต้องตามหลักฐานข้อมูล

Liaw (2007) ออกแบบแนวทางการจัดกิจกรรมการเขียนเพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงวิพากษ์ สำหรับผู้เรียนไว้ 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เลือกกิจกรรมการเขียนจากระดับของพุทธิพิสัยที่ต่างกัน
2. ตรวจสอบความรู้เดิมและประสบการณ์ของผู้เรียนเท่าที่เป็นไปได้
3. จัดเตรียมเนื้อหากิจกรรมการเขียนและผังกราฟิกที่มีความหมายต่อผู้เรียน
4. ตระหนักถึงความซับซ้อนทางภาษาเมื่อถามคำถามผู้เรียนหรือเตรียมคำชี้แจง
5. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนบ่อย ๆ

Meyers (1987) เสนอกระบวนการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ผ่านการเขียน อย่างเป็นกลางไว้ 10 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางรูปแบบมโนทัศน์ขั้นสูง (Advanced concept formation) โดยสอนผู้เรียน ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง สำหรับการดำเนินการและการปรับเหมาะความคิด อารมณ์ และรูปแบบ การเขียนจึงเป็นกระบวนการของการผลิตและการแก้ไขข้อความใน 3 ขอบเขตจำกัด ดังนี้ แบบแผน (Formal) การแสดงความคิด (Ideational) และการทำตามจุดมุ่งหมาย (Intentional) ตรงกับแนวคิดและจุดมุ่งหมายของผู้อ่านและผู้เขียน การวางรูปแบบมโนทัศน์ขั้นสูงจะนำพาผู้เรียนเข้าหาตัวแปรทั้งสามเพื่อนำไปสู่การเป็นนักเขียนระดับก้าวหน้า

ขั้นที่ 2 การให้เหตุผลเชิงสมมติฐาน (Hypothetical reasoning) การเขียนเฉพาะด้าน ค่อนข้างเป็นสถานการณ์สูง ผู้เรียนจะต้องพิจารณากลุ่มผู้อ่านเฉพาะ วัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายในการเขียนปัญหาของตน ในการสอนการคิดเชิงสมมติฐานจะประกอบด้วยการสอนความรู้ 2 ประเภท ได้แก่ ความรู้เชิงนำเสนอ (Propositional knowledge) เกี่ยวกับความรู้ในสิ่งต่าง ๆ ของบุคคล และความรู้ขั้นตอนวิธี (Algorithmic knowledge) เกี่ยวกับขั้นตอนที่ใช้สำหรับจัดการสิ่งต่าง ๆ และควรสอนกฎ 2 ข้อ ได้แก่ กฎพื้นฐาน (Constitutive) บอกถึงวิธีการปฏิบัติต่อการตีความหมาย และกฎสามัญ (Regulative) ระบุถึงตัวเลือกที่ดีที่สุดสำหรับสถานการณ์เฉพาะ

ขั้นที่ 3 การแปล (Translation) การเขียนเฉพาะด้านจำเป็นต้องกล่าวถึงการแปล ผู้เรียนจะอาศัยอยู่ทั้ง 2 โลกในเวลาเดียวกัน คือ โลกของผู้เชี่ยวชาญและผู้ไม่เชี่ยวชาญ การเขียนเพื่อกำหนดกลุ่มผู้อ่านไม่ใช่เป็นเพียงแบบฝึกหัดแทนที่คำทั่วไปกับคำเฉพาะ แต่เป็นการจัดการทางภาษาเพื่อให้ปรับความคิดและข้อมูลให้เหมาะสม

ขั้นที่ 4 การคิดเข้าใจผู้อื่น (Empathic thinking) การวิเคราะห์ผู้อ่านถือเป็นสิ่งที่ควรมี (Sine qua non) ของการเขียนเฉพาะด้าน และเป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นความสมบูรณ์ของงาน ในขั้นนี้ ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งได้โดยให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน

เป็นกลุ่ม พิจารณาตรวจสอบโดยผู้รู้เท่ากัน (Peer-review) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นมุมมองที่หลากหลายของเพื่อนและยังลดความถือดีในตนเองลง

ขั้นที่ 5 ความเข้าใจเชิงวิพากษ์ (Critical comprehension) เข้าใจการใช้ถ้อยคำสำนวนของวาทกรรมเฉพาะและผลผลิตพื้นฐานของงานเขียน ความเข้าใจเชิงวิพากษ์เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิพากษ์ เนื่องจากผู้เรียนจะประเมินความสำเร็จของงานเขียนตามแนวทางที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่านของตนเอง สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

ขั้นที่ 6 การตีความ (Interpretation) สัมพันธ์กับการอ่านและการเขียนอย่างมีไหวพริบเพื่อบอกลาย เป็นทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สำคัญที่ทำให้ชุมชนการตีความเข้ามาโต้ตอบในกระบวนการเขียนเฉพาะด้านนี้

ขั้นที่ 7 การประเมิน (Evaluation) เป็นทักษะที่ซับซ้อนที่สุด แต่สามารถพัฒนาได้จากการสอนเขียนเฉพาะด้าน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนทำงานผ่านการร่างเนื้อหาและปรับแก้หลาย ๆ ครั้ง โดยประเมินภาษา เหตุผล และถ้อยคำสำนวนที่ใช้ การวางรูปแบบใหม่และการรื้องานเขียนและนำมาจัดวางใหม่อีกครั้งซ้ำไปซ้ำมา จะช่วยให้ผู้เรียนเพิ่มความสามารถด้านการประเมินจากระดับเล็ก ๆ สู่ระดับใหญ่ได้

ขั้นที่ 8 การวิเคราะห์ข้าม (Meta-analysis) ผู้เรียนไม่เพียงแต่ประเมินงานเขียนของตนเองเท่านั้น แต่ยังต้องอธิบายงานเขียนของตนเองเชิงวิพากษ์ได้ การวิเคราะห์ข้ามจะช่วยให้ผู้เรียนพิจารณางานเขียนของตนเองอย่างระมัดระวังและใกล้ชิด ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการประกอบรูปแบบเฉพาะ แล้วเริ่มพัฒนาโครงสร้างงานเขียน ส่วนผู้สอนจะพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนในงานเขียนของผู้เรียน

ขั้นที่ 9 การเคลื่อนไหวที่มีต่อความหลากหลาย (Movement toward multiplicity) ประกอบด้วยกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนย้ายไปมาระหว่างงานเขียนที่เรียกว่า “ดี” หรือ “แย่” เพื่อผลิตวาทกรรมที่ใช้ถ้อยคำสำนวนหลากหลายชนิดกัน

ขั้นที่ 10 การสังเคราะห์ (Synthesis) ข้อมูลใหม่ ๆ เป็นสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจและการนำการเรียนรู้ทางวิชาการไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ชีวิตจริง โดยสอนวิธีการวิเคราะห์สังเคราะห์ทุกครั้งเมื่อสอนวิธีการปรับแก้ที่ปรับใช้ได้ในการสอนทุกขั้นที่ผ่านมา

5.4.2 แนวทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางความคิด สุขภาพจิตที่ดีและสมบูรณ์ของผู้เขียน แม้ผลงานการเขียนจะหยาบหรือละเอียดตามแต่รูปแบบและวิธีการเขียนนั้น แต่มีได้คัดลอกจากเรื่องหรือเอกสารใด ๆ ก็นับเป็นการเสริมสร้างความคิดให้กับผู้เขียนได้เป็นอย่างดี โดยผู้สอนสามารถช่วยในการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนได้ดังนี้ (Ruth, 1957 อ้างถึงใน บันลือ พฤษะวัน, 2533)

1. ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศเป็นผู้ที่มอบความรักความเมตตา มีความสัมพันธ์กับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด เข้าใจและให้ความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยให้มากและงดเว้นการตำหนิ
2. ให้อิสระในการทำงานแก่ผู้เรียนไม่ว่าจะคิด จะทำ และรู้จักใช้การยืดหยุ่นระเบียบเวลาหรือรูปแบบที่มักเคยกำหนดงานให้น้อยลง ควรให้อิสระแก่ผู้เรียน
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการศึกษาสภาพแวดล้อม และมีวัสดุการอ่านหนังสือหลายประเภทให้เลือกอ่านเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์
4. เปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยน การเล่ารายงานอภิปรายและสรุปผลโดยผู้เรียนเองเสมอ
5. กระตุ้นชี้แนะให้เกิดการอยากรู้อยากเห็น สร้างความแปลกใหม่ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนุกสนานเพลิดเพลินอยู่เสมอ โดยผู้สอนต้องสนใจการแสดงออกของผู้เรียนและส่งเสริมการแสดงออกอย่างกว้างขวาง

สอดคล้องกับ Mckee (1959) ได้แสดงความคิดเห็นว่าการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัว แต่ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. การเขียนระยะแรก ๆ การฝึกหัดของผู้เรียนจะเป็นไปอย่างช้า ๆ ผู้สอนต้องใช้ความพยายามให้ผู้เรียนเขียนออกมาเป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. ผู้สอนต้องใช้ความเพียรพยายามและอดทนอย่างมาก
3. ควรจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เพื่อสร้างความสนใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์
4. เมื่อพิจารณาผลงานของผู้เรียน ไม่ควรคาดหวังคุณค่าทางวรรณศิลป์มากนัก
5. ผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นอย่างดีและสามารถวิเคราะห์และประเมินค่างานเขียนประเภทนี้ได้
6. ควรส่งเสริมการอ่านของผู้เรียนอย่างเพียงพอ
7. ควรให้ผู้เรียนเขียนในลักษณะที่เป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุด
8. ควรประเมินผลให้ผู้เรียนทราบเพื่อส่งเสริมกำลังใจและแก้ไขข้อบกพร่อง
9. สนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ความคิดและภาษาของตนเอง
10. ควรมีการกำหนดเกณฑ์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้ผู้สอนและผู้เรียนรับทราบร่วมกัน
11. ไม่ควรยึดกฎเกณฑ์ทางภาษามากนัก

12. ควรระมัดระวังการเขียนที่แอบอ้างว่าเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เช่น งานเขียนที่ลอกเลียนแบบของผู้อื่น งานเขียนที่ไม่มีคุณค่า

อย่างไรก็ตาม Smith (1973) นำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้สรุปได้เป็นหลัก 18 ประการดังนี้

1. เป็นผลงานใหม่ มีลักษณะแตกต่างจากงานอื่น หรือมีลักษณะเฉพาะตัว
2. สร้างสถานการณ์ท้าทายและสร้างแรงจูงใจเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์หรือเร้าใจให้ผู้เรียนคิดอย่างต่อเนื่องและรู้จักผ่อนคลายความตึงเครียดบ้าง
3. เน้นกระบวนการทางความคิดแบบอเนกนัย หรือความคิดแบบกระจาย เป็นการศึกษาได้หลากหลายแนวทาง ไม่จำกัดคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ว่าจะต้องมีเพียงคำตอบเดียว
4. ส่งเสริมให้ผู้สอนมีทักษะการนำอภิปรายแสดงความคิดเห็น
5. ใช้สถานการณ์แบบปลายเปิด (Open-ended situation) ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวคือผู้สอนให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ ความเข้าใจ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตลอดจนทักษะการทำงานตามสถานการณ์นั้น ๆ การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์แบบปลายเปิดนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเชิงสร้างสรรค์
6. ให้ผู้เรียนเผชิญกับสิ่งที่ไม่รู้จักด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการคิดแบบอเนกนัย ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดหาคำตอบเองได้หลายทิศทาง
7. สร้างสถานการณ์เงื่อนไขก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เป็นไปได้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สอนกันไม่ได้ แต่สามารถสร้างสถานการณ์เงื่อนไขให้ผู้เรียนมีอิสระเพื่อใช้ประสบการณ์ที่มีอยู่สร้างแนวทางใหม่
8. จัดสถานการณ์เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แก่ การจัดสถานการณ์ทางกายภาพ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ผู้เรียนมีความสุข
9. กระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างผลงานและพัฒนาความคิดของตนเอง
10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จมากกว่าประสบความสำเร็จล้มเหลว การทำงานบางครั้งอาจล้มเหลว เนื่องจากความไม่รู้หรือไม่เข้าใจ ขาดทักษะหรือขาดความรู้ ความล้มเหลวเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจชีวิตจริงและช่วยสร้างบุคลิกภาพให้แก่ตน แต่ถ้าความล้มเหลวนี้เกิดขึ้นหลายครั้งจะกลายเป็นผู้ที่ขาดความมั่นใจในตนเอง
11. ควรสำรวจและจัดกระบวนการคิดและจุดมุ่งหมายของการเขียนก่อน
12. เน้นความแตกต่าง ความแปลกใหม่ เอกัตบุคคล และความริเริ่มสร้างสรรค์ผลงาน
13. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักนำความคิดจากประสบการณ์เดิมมาสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่
14. ถือว่ากระบวนการทำงานมีความสำคัญเท่ากับผลงานที่ได้รับ
15. ต้องอาศัยกระบวนการประชาธิปไตย
16. สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และมีทักษะหลาย ๆ ด้าน ประยุกต์ความรู้และทักษะต่าง ๆ มาใช้ในสถานการณ์ใหม่
17. ควรนำวิธีสอนหลาย ๆ วิธีมาหลอมรวมกันเพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

18. ควรพัฒนาทักษะการวิจารณ์และประเมินคุณค่าของงาน เปิดโอกาสให้ฝึกการวิจารณ์ และประเมินผลงานให้ถูกต้องจนเป็นนิสัยเพื่อแสดงถึงความคิดของผู้เรียน

จากแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเขียนวิพากษ์และแนวทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วยประกอบโครงสร้างของการเขียน ได้แก่ บทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป มีการยกหลักฐาน ข้อโต้แย้งประกอบการเขียน โดยเน้นการสังเกต อธิบาย ระบุข้อบกพร่อง เชื่อมโยงความสัมพันธ์ วิวิจารณ์ และสรุป การเลือกกิจกรรมการเขียนควรมาจากระดับของพุทธิพิสัยที่ต่างกัน ผู้สอนต้องตรวจสอบความรู้เดิมและประสบการณ์ของผู้เรียนก่อนแล้วจึงเตรียมเนื้อหากิจกรรมการเขียนผังกราฟิก และคำตอบของคำถามที่จะนำไปถามผู้เรียน ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นประจำ จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เป็นมิตร ใกล้ชิดกับผู้เรียน ได้รับความสนใจ ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการคิด เป็นตัวของตัวเอง เปิดใจให้กว้างและยอมรับคำแนะนำและคำติชมของผู้เรียน ส่งเสริมประสบการณ์ตรง กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเรียน ต้องการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และพัฒนาทักษะการวิพากษ์ การประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่นให้ถูกต้อง

5.5 การประเมินการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

แนวทางการประเมินการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ยังไม่มีนักวิชาการ สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานใดกำหนดเกณฑ์การประเมินขึ้นมาอย่างชัดเจน ดังนั้น จึงควรวิเคราะห์และสังเคราะห์จากการประเมินการเขียนวิพากษ์และการประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อสรุปเป็นเกณฑ์การประเมินรูบริคส์สำหรับการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

5.5.1 การประเมินการเขียนเชิงวิพากษ์

สถาบันการศึกษาและหน่วยงานหลายแห่ง อาทิ เวย์พอยต์ เอาท์คัมส์ (Waypoint Outcomes) วิทยาลัยวูสเตอร์ (The College of Wooster) วิทยาลัยแห่งรัฐธอมัส เอ็ดดิสัน (Thomas Edison State College) และโรงเรียนราเวนนา (Ravenna School District) ได้กำหนดแนวทางการประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงวิพากษ์ไว้หลากหลายดังนำเสนอต่อไปนี้

Waypoint Outcomes (2011: online) ออกแบบเกณฑ์การประเมินการเขียนวิพากษ์เป็นเกณฑ์รูบริคส์เพื่ออธิบายความแตกต่างระหว่างการคิดริเริ่มกับการสำรอก (Regurgitation) โดยเป็นการให้ผลป้อนกลับแก่ผู้เรียน ไม่ใช่การเก็บรวบรวมข้อมูล และสามารถใช้เป็นแนวทางให้กับการพิจารณาโดยผู้รู้เท่ากัน (Peer review) ได้

เกณฑ์	5 เชี่ยวชาญ (Mastery)	4 เกินความคาดหวัง (Exceeds Expectations)	3 ตรงความคาดหวัง (Meets Expectations)	2 จำเป็นต้องปรับปรุง (Needs Improvement)	1 ไม่สามารถยอมรับได้ (Unacceptable)
จุดมุ่งหมายทาง ปัญญา (Intellectual ambition)	ใช้ฝีมือในการให้ ข้อโต้แย้งที่ แปลกใหม่ กระตุ้นความ สนใจ	ระบุข้อโต้แย้งที่ แปลกใหม่และ ดำเนินการ วิเคราะห์	นำเสนอแนวคิด ใหม่	ไม่ได้นำเสนอ แนวคิดใหม่	ไม่มีความ พยายามในการ นำเสนอข้อ โต้แย้ง ใหม่ ๆ
เนื้อหา (Project content)	วิเคราะห์ ตัวอย่างและ หลักฐานที่ น่าสนใจ	อภิปราย ตัวอย่างและ หลักฐาน บางอย่างที่ น่าสนใจ	กล่าวถึงตัวอย่าง หรือหลักฐาน บางอย่างที่ น่าสนใจ	ไม่อภิปรายถึง ตัวอย่างที่ น่าสนใจใด ๆ	แทบจะไม่มี ตัวอย่างเลย
หลักฐานและการ ค้นคว้า (Evidence and research)	มีหลักฐาน อ้างอิงเชิง ประจักษ์ ประกอบงาน เขียน อ้างอิงได้ ว่ามาการ ค้นคว้าวิจัย เป็น งานเขียนยอด เยี่ยม	เตรียมหลักฐาน ได้ดีแม้ว่ามีบาง แห่งที่ จำเป็นต้องใช้ หลักฐาน สนับสนุนที่หนัก แน่นกว่านี้	ใช้หลักฐาน อ้างอิงได้ดีบาง แห่ง แต่ยังมีจุด ที่ควรปรับปรุง หลักฐานที่ใช้ยังไม่ เป็นหัวใจ สำคัญของข้อ โต้แย้ง	จำเป็นต้องใช้ หลักฐาน เพิ่มเติมเพื่อ สนับสนุนเนื้อ งาน	ควรทบทวน คำสั่งที่ได้รับ มอบหมาย
ความเอาใจใส่ต่อ ผู้อ่าน (Attention to audience)	ทำงานได้โดดเด่น ในการ พัฒนาและ ดำเนินงานแก่ ผู้อ่าน (เพื่อน ร่วมชั้นและ ผู้สอน)	โดยรวมทำงาน ได้ดีในการ พัฒนางานที่ เหมาะสมกับ ผู้อ่าน	หากเพิ่มความ เอาใจใส่และ เข้าใจผู้อ่านมาก ขึ้นจะช่วย ปรับปรุงงานนี้ ได้	เป็นงานที่สร้าง ความตระหนักรู้ แก่ผู้อ่านน้อย มาก	ไม่ปรากฏว่าเป็น งานที่เขียนขึ้นแก่ ผู้อ่านคนใดเลย
การออกแบบ เอกสาร (Document design)	ใช้การออกแบบ องค์ประกอบ (พื้นขาว ตัวอักษร การ จัดวาง) อย่างมี ประสิทธิภาพ เอกสารดูเป็นมือ อาชีพ	เอกสารยังไม่ดู น่าสนใจเพราะมี ปัญหาด้านการ ออกแบบ แต่มี ใช้พื้นขาวและ เทคนิคอื่น ๆ	นำเสนอเอกสาร ที่ไม่สะอาดตา ภาพรวมยังต้อง ปรับปรุง	ออกแบบ เอกสารอย่างมือ สมัครเล่น ไม่มี ความเป็นมือ อาชีพ การ ออกแบบยังดู สับสนเล็กน้อย	เอกสารดูยุ่งเหยิง ไม่เป็นระเบียบ และไม่มี ความเป็นมืออาชีพ สร้างความสับสน แก่ผู้อ่านเป็น ส่วนใหญ่
การเขียน: ไวยากรณ์ รูปแบบ และการ จัดระเบียบ	เป็นงานเขียนที่ ดีเลิศ สั้น กระชับ ได้ ใจความ สะอาด	เกือบทุกส่วน ของงานเขียน สั้นกระชับ ได้ ใจความ และ	งานเขียนบาง แห่งยังไม่ สะอาด	งานเขียน จำเป็นต้อง ปรับปรุงเพื่อ สื่อสารแนวคิด	มีข้อผิดพลาด ปรากฏอยู่บน งานเขียนเป็น จำนวนมาก

เกณฑ์	5 เชี่ยวชาญ (Mastery)	4 เกินความคาดหวัง (Exceeds Expectations)	3 ตรงความคาดหวัง (Meets Expectations)	2 จำเป็นต้องปรับปรุง (Needs Improvement)	1 ไม่สามารถยอมรับได้ (Unacceptable)
(Writing: Grammar, style, and organization)		สะอาด		ให้ผู้อ่านเข้าใจ	

The College of Wooster (2010: online) เสนอแบบประเมินรูบริคส์สำหรับการเขียน
วิพากษ์ (ฉบับปรับปรุง) ของนักศึกษาในวิทยาลัยไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1. หัวข้อของบทความ (Thesis)
เนื้อหาสอดคล้องกับหัวข้อของบทความอย่างชัดเจน
0___ 1___ 2___ 3___ 4___
2. การจัดระเบียบ (Organization)
เรียงลำดับย่อหน้าตามหลักและผลตลอดเรื่อง
0___ 1___ 2___ 3___ 4___
3. การโต้แย้ง (Argumentation)
เตรียมเหตุผลที่ดีเพื่อการยอมรับ
0___ 1___ 2___ 3___ 4___
4. การสะท้อนเชิงวิพากษ์ (Critical reflection)
ยอมรับการคัดค้านหัวข้อบทความและเตรียมคำตอบที่เหมาะสมไว้
0___ 1___ 2___ 3___ 4___
5. ความกระจ่างชัด (Clarity)
นำเสนอแนวคิดและข้อโต้แย้งอย่างความชัดเจนและเที่ยงตรง
0___ 1___ 2___ 3___ 4___
6. ไวยากรณ์และกลไกทางภาษา (Grammar and mechanics)
ใช้ไวยากรณ์ เครื่องหมายวรรคตอน และสะกดคำได้ถูกต้อง
0___ 1___ 2___ 3___ 4___
7. รูปแบบ (Style)

มีความสัมพันธ์และวิธีการที่น่าสนใจ บูรณาการองค์ประกอบ เช่น คำศัพท์ วลี และ น้ำเสียง ไว้เหมาะสม

0 ___ 1 ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___

ความหมาย

- 4 = ไม่มีปัญหาในหัวข้อประเมินนี้ และคุณภาพโดยรวมถือว่ายอดเยี่ยม
 3 = มีปัญหาบ้างเล็กน้อย แต่คุณภาพโดยรวมยังถือว่าดี
 2 = พบปัญหาพอสมควร คุณภาพโดยรวมพอใช้
 1 = พบปัญหาจำนวนมาก คุณภาพโดยรวมแย่มาก
 0 = ไม่มีหัวข้อประเมินนี้ หรือพบปัญหาจำนวนมาก คุณภาพโดยรวมต่ำมาก

Thomas Edison State College (2003: online) เสนอเกณฑ์รูบริคส์ประเมินการเขียน วิพากษ์ไว้ 6 ด้านดังนี้

เกณฑ์	4 คุณภาพระดับ A (90 - 100)	3 คุณภาพระดับ B (80 - 89)	2 คุณภาพระดับ C (70 - 79)	1 คุณภาพระดับ F (ต่ำกว่า 70)	คะแนน
วัตถุประสงค์ (Purpose)	นำเสนอผลงาน อย่างมี ประสิทธิภาพ และชัดเจน ปรากฏ วัตถุประสงค์ ชัดเจนแก่ผู้อ่าน	นำเสนอผลงาน อย่างเหมาะสม วัตถุประสงค์ยังไม่สอดคล้อง ชัดเจนตลอด เรื่อง	นำเสนอผลงาน ค่อนข้างมี ประสิทธิภาพ งานเขียนมี วัตถุประสงค์ ชัดเจน แต่ บางครั้งออก นอกเรื่องไปบ้าง	นำเสนอผลงาน ได้แต่ วัตถุประสงค์ไม่ ชัดเจน	
การพัฒนาและ เนื้อหา (Development and content)	พัฒนาผลงาน ตามที่ได้รับ มอบหมาย เตรียมข้อสรุปที่ หนักแน่นและ ถูกต้อง พร้อม วิเคราะห์ หลักฐานเชิงลึก วิจารณ์ แนวคิด ที่แสดงความรู้ ความคิดอย่างดี	พัฒนาผลงาน ตามที่ได้รับ มอบหมาย มี ข้อสรุปที่มี ประสิทธิภาพ พร้อมวิเคราะห์ หลักฐานทั่วไป เสนอความคิด อย่างเหมาะสม	ไม่ได้พัฒนา ผลงานตามที่ได้รับ มอบหมาย เต็มรูปแบบ ข้อสรุปอาจมีตก หล่นไปบ้าง วิเคราะห์ หลักฐาน ค่อนข้างทั่วไป	ไม่ได้พัฒนา ผลงาน เพิกเฉย หรือไม่เข้าใจ คำสั่ง	

เกณฑ์	4 คุณภาพระดับ A (90 - 100)	3 คุณภาพระดับ B (80 - 89)	2 คุณภาพระดับ C (70 - 79)	1 คุณภาพระดับ F (ต่ำกว่า 70)	คะแนน
	เยี่ยม				
	ความสัมพันธ์ ของเนื้อหา เชื่อมโยงกัน ตลอดเรื่องอย่าง ดีเลิศ และ นำเสนอแหล่ง ทรัพยากร ภายนอกได้ มากกว่า 1 แหล่ง	ความสัมพันธ์ ของเนื้อหา เชื่อมโยงกัน ตลอดเรื่อง และ นำเสนอแหล่ง ทรัพยากร ภายนอก 1 แหล่ง	ความสัมพันธ์ ของเนื้อหา ค่อนข้าง เชื่อมโยงกัน ไม่ มีการนำเสนอ แหล่งทรัพยากร ภายนอกใด ๆ หรือนำเสนอ อย่างไม่ถูกต้อง	ความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันของ เนื้อหาไม่มาก หรือแทบไม่มี เลย ไม่มีการนำ แหล่งทรัพยากร ภายนอกมาใช้	
	เตรียมการ ประเมินเชิง วิพากษ์ที่หนัก แน่น เป็น ขั้นตอน และให้ คำแนะนำอย่าง หลักแหลมและ สมเหตุสมผล	เตรียมการ ประเมินที่มี ประสิทธิภาพ เป็นขั้นตอน และให้ คำแนะนำ สมเหตุสมผล	เตรียมการ ประเมินบ้าง แต่ มีวิธีการที่อาจ สับสนอยู่ ให้ คำแนะนำที่ ไม่ได้คิดให้ รอบคอบ	ไม่ได้เตรียมการ ประเมิน มี ขั้นตอนหรือ ข้อความที่ระบุ ว่าเข้าใจแนวคิด ของเรื่องน้อย มาก และให้ คำแนะนำอย่าง ไม่เป็นเหตุผล	
การเตรียม เอกสารและการ สนับสนุน (Documentation and support)	สนับสนุน แนวคิดอย่างมี ประสิทธิภาพ แหล่งทรัพยากร ชัดเจน	สนับสนุน แนวคิดทั่วไป และผลงาน ชัดเจน	แหล่งทรัพยากร ก่อให้เกิดคำถาม หรือรูปแบบไม่ ถูกต้อง บาง ข้อความไม่ได้ ตั้งอยู่บนหลัก ความเป็นจริง แนวคิด บางอย่างก็ไม่ ชัดเจน	เลือกแหล่ง ทรัพยากรได้แ่ มากและไม่มีใคร ใช้	
การจัดระเบียบ (Organization)	จัดวางแนวคิดได้ ชัดเจนและเป็น เหตุเป็นผลเพื่อ สนับสนุน วัตถุประสงค์ หรือข้อโต้แย้ง แนวคิดไหลลื่น และเชื่อมโยงกัน	จัดวางแนวคิดได้ พอเหมาะเพื่อ สนับสนุน วัตถุประสงค์ หรือข้อโต้แย้ง แนวคิดเชื่อมโยง กันอย่างชัดเจน ผู้อ่านสามารถ	จัดวางแนวคิดได้ พอเหมาะ แม้ แนวคิด บางอย่างที่สร้าง ความรู้สึกร่วม อาจตกหล่น ผู้อ่านยังคง ติดตามสิ่งที่	จัดวางแนวคิดได้ แ่ แนวคิดตก หล่นหรือออก นอกเรื่อง ผู้อ่าน ไม่สามารถระบุ เหตุและผล ไม่ น่าสนใจ	

เกณฑ์	4 คุณภาพระดับ A (90 - 100)	3 คุณภาพระดับ B (80 - 89)	2 คุณภาพระดับ C (70 - 79)	1 คุณภาพระดับ F (ต่ำกว่า 70)	คะแนน
	เป็นอย่างดี ผู้อ่านสามารถ ติดตามให้เหตุ ผลได้	ติดตามการให้ เหตุผลได้เป็น ส่วนใหญ่	ผู้เขียนถ่ายทอด ได้ค่อนข้างพอใช้		
กลไกการเขียน (Writing mechanics)	แสดงออกถึง ความชัดเจน ความสั้นกระชับ และมีความ ถูกต้องระดับ ชำนาญ	มีความชัดเจน และความสั้น กระชับ แต่มี ข้อผิดพลาดอยู่ เล็กน้อย	ขาดความ ชัดเจนหรือ ความกระชับ และพบ ข้อผิดพลาด จำนวนมาก	สะเปะสะปะ และพบ ข้อผิดพลาด จำนวนมาก	
รูปแบบการ อ้างอิง APA	ใช้รูปแบบการ อ้างอิง APA ได้ อย่างถูกต้อง สอดคล้องกัน	ใช้รูปแบบการ อ้างอิง APA ผิดพลาดบ้าง เล็กน้อย	สะท้อนให้เห็น ว่ายังไม่มีความรู้ เพียงพอที่จะใช้ รูปแบบการ อ้างอิง APA	ไม่ได้ใช้รูปแบบ การอ้างอิง APA	
รวม					

หมายเหตุ

เกณฑ์ข้างต้นประเมินตามการให้คะแนน 4 3 2 1 0 จำนวนคะแนนรูปรีคส์ทั้งหมดควร
เปลี่ยนเป็นคะแนนตัวอักษรก่อนแล้วจึงเทียบกับคะแนนตัวเลขตามระดับ 0 – 100 ดังนี้

30 – 32 คะแนนรูปรีคส์ = A (93 – 100 คะแนน)

29 คะแนนรูปรีคส์ = A- (90 – 92 คะแนน)

28 คะแนนรูปรีคส์ = B+ (88 – 89 คะแนน)

23 – 27 คะแนนรูปรีคส์ = B (83 – 87 คะแนน)

22 คะแนนรูปรีคส์ = B- (80 – 82 คะแนน)

21 คะแนนรูปรีคส์ = C+ (78 – 79 คะแนน)

15 – 20 คะแนนรูปรีคส์ = C (73 – 77 คะแนน)

14 คะแนนรูปรีคส์	=	C- (70 – 72 คะแนน)
7 – 13 คะแนนรูปรีคส์	=	D (60 – 69 คะแนน)
0 – 6 คะแนนรูปรีคส์	=	F (ต่ำกว่า 60 คะแนน)

Ravenna School District (n.d.: online) สร้างแบบประเมินรูปรีคส์สำหรับพิจารณาความ
เรียงเชิงวิเคราะห์วิพากษ์ไว้ดังนี้

X	5	4	3	2	คำแนะนำ
บทนำและ บทสรุป (ภูมิหลัง ความ เป็นมา เนื้อความ)	เขียนบทนำที่เร้า ความสนใจของ ผู้อ่านได้อย่างดี และชวนให้ ผู้อ่านติดตามบท นำจนเข้าสู่ เนื้อความได้ การตั้งหัวข้อ แสดงถึง ประสบการณ์ หรือเหตุการณ์ที่ จะอธิบายต่อไป และผลที่เกิดขึ้น บทสรุปเป็นการ รวบยอดและ กล่าวซ้ำถึง ความสำคัญของ หัวข้อ	บทนำสร้าง ความสนใจ เนื้อความ กล่าวถึงมุมมอง บทสรุปเป็นการ สรุปหัวเรื่อง อย่างมี ประสิทธิภาพ	บทนำอธิบายภูมิ หลังอย่าง พอเหมาะ แต่ ขาดรายละเอียด เนื้อความ กล่าวถึงหัวข้อ แต่ขาด องค์ประกอบ สำคัญ	รายละเอียดภูมิ หลังไม่มีแบบ แผน กลุ่มข้อมูล ไม่มีความชัดเจน เนื้อความ คลุมเครือและไม่ ชัดเจน บทสรุป ไม่มี ประสิทธิภาพ และไม่ได้สรุป ประเด็นหลัก	
ใจความหลัก (เนื้อหา)	เขียนใจความ สำคัญได้ดี สัมพันธ์กับ หัวข้อโดยตรง ตัวอย่าง ประกอบเป็น รูปธรรมและมี รายละเอียด วิเคราะห์ด้วย มุมมองที่มี ประสิทธิภาพ	ใจความสำคัญ 3 แห่งหรือ มากกว่าสัมพันธ์ กับหัวข้อ แต่ยัง ขาดรายละเอียด บ้าง การ วิเคราะห์แสดง ให้เห็นมุมมอง ของผู้เขียน (ไม่ใช่ผู้อ่าน) แต่ สามารถใช้ภาษา	แสดงใจความ สำคัญ 3 แห่ง หรือมากกว่า แต่ ขาดรายละเอียด ในการอธิบาย ใช้ภาษาเชิง พรรณนาน้อย	อธิบายใจความ สำคัญน้อยกว่า 3 แห่ง และ เขียนได้แย่ หรือไม่กล่าวถึง ในเนื้อเรื่อง	

X	5	4	3	2	คำแนะนำ
		เชิงพรรณนาได้มาก			
การจัดระเบียบ (โครงสร้างและการส่งผ่าน)	พัฒนาแนวคิดตามหลักเหตุและผลด้วยโครงสร้างชัดเจนและเสริมเนื้อความได้ดี การส่งผ่านมีประสิทธิภาพและหลากหลายตลอดย่อหน้า ไม่เพียงเฉพาะแคในประโยค ใจความสำคัญเท่านั้น	พัฒนาแนวคิดตามหลักเหตุและผล การส่งผ่านนำเสนอตลอดเรื่อง แต่ไม่มีความหลากหลาย	การจัดระเบียบชัดเจน การส่งผ่านนำเสนอเป็นบางครั้ง และมีความหลากหลายน้อยมาก	การเขียนไม่มี การจัดระเบียบการส่งผ่านระหว่างแนวคิด ไม่ชัดเจนหรือไม่มี	
รูปแบบ (ความไหลลื่นของประโยค ความหลากหลาย การสรรคำ)	เขียนราบรื่น มีทักษะ และสัมพันธ์กัน โครงสร้างประโยคหลากหลาย หนักแน่น การสรรคำ สอดคล้องและเลือกใช้ได้ดี	เขียนชัดเจนและประโยคมีโครงสร้างหลากหลาย การสรรคำ สอดคล้องกัน	เขียนชัดเจน แต่ใช้ประโยคไม่หลากหลายงาน เขียนนำเสนอใจน้อยมาก	เขียนสับสนและยากที่จะติดตาม อ่าน ใช้ประโยคห้วนสั้นหรือยาวเกินความจำเป็น ฟุ่มเฟือย	
กลไกทางภาษา (การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน)	ใช้เครื่องหมายวรรคตอน การสะกดคำถูกต้องทั้งหมด ไม่มีข้อผิดพลาด	ใช้เครื่องหมายวรรคตอน การสะกดคำถูกต้อง แต่มีข้อผิดพลาด 1 – 2 ข้อ	มีข้อผิดพลาด 3 – 4 ข้อในการใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการสะกดคำ	มีข้อผิดพลาด ครอบคลุมสมาธิในการใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการสะกดคำ	

หมายเหตุ: คะแนนรวม _____ × 4 = _____ /100 คะแนน

5.5.2 การประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์

Weir (1993) ได้เสนอแนะถึงวิธีการตรวจให้คะแนนงานเขียนไว้ว่าควรพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้ ความตรงประเด็นของเนื้อหา การเรียบเรียงข้อความ การเชื่อมโยงข้อความ การใช้คำศัพท์ไวยากรณ์ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการสะกดคำ โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละประเด็นเป็น 0 1 2 และ 3 ดังรายละเอียดดังนี้

1. ความตรงประเด็นของเนื้อหา (Relevance and adequacy of content)

- 1) 0 คะแนน หมายถึง เขียนเนื้อหาไม่สัมพันธ์กับหัวเรื่อง
- 2) 1 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถเขียนประเด็นที่สำคัญของเรื่องได้ต้องเขียนอธิบายสิ่งหนึ่งสิ่งใดซ้ำ ๆ จึงจะสื่อความ
- 3) 2 คะแนน หมายถึง เขียนเนื้อหาส่วนใหญ่ตรงประเด็นมีข้อผิดพลาดหรือความไม่สมบูรณ์ของข้อความบ้างเล็กน้อย
- 4) 3 คะแนน หมายถึง เขียนได้ตรงประเด็นสื่อความได้อย่างดี

2. การจัดวางองค์ประกอบ (Compositional organization)

- 1) 0 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถจัดวางองค์ประกอบให้เข้าใจและสื่อความได้
- 2) 1 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถจัดวางองค์ประกอบให้ผู้อ่านเข้าใจได้
- 3) 2 คะแนน หมายถึง จัดวางองค์ประกอบดี แต่ยังไม่สามารถไม่ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมดได้
- 4) 3 คะแนน หมายถึง จัดวางองค์ประกอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เห็นความชัดเจนของข้อมูลในแต่ละส่วนย่อย และมองเห็นภาพรวมของเนื้อหาได้เป็นอย่างดี

3. การเชื่อมโยงข้อความ (Cohesion)

- 1) 0 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อความให้เป็นเรื่องราวเดียวกันได้ยังเขียนแยกออกเป็นส่วน ๆ ทำให้ไม่สามารถจะเข้าใจเนื้อเรื่องได้
- 2) 1 คะแนน หมายถึง เชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละส่วนบ้าง แต่ยังไม่สามารถจะสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้

- 3) 2 คะแนน หมายถึง เชื่อมโยงได้ดีเกือบทุกส่วน มีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย
 - 4) 3 คะแนน หมายถึง เชื่อมโยงข้อความทุกส่วนได้เป็นอย่างดีและสื่อความหมายไปยังผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การใช้คำศัพท์ให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย (Adequacy of vocabulary for purpose)
- 1) 0 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์ยังไม่สื่อความหมาย ถึงแม้จะมีการสื่อความหมายในขั้นพื้นฐานบ้างก็ตาม
 - 2) 1 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์ยังไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่และพบการเขียนผิดบ่อย
 - 3) 2 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์บางคำยังไม่ถูกต้องเหมาะสม บางครั้งใช้คำที่มีความหมายกำกวม
 - 4) 3 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์สื่อความหมายได้เป็นอย่างดี แต่ไม่พบการใช้คำศัพท์ผิดพลาดเลย
5. ไวยากรณ์ (Grammar)
- 1) 0 คะแนน หมายถึง ใช้ไวยากรณ์แทบจะไม่ถูกต้องเลย
 - 2) 1 คะแนน หมายถึง ใช้ไวยากรณ์ผิดพลาดบ่อยครั้ง
 - 3) 2 คะแนน หมายถึง ใช้ไวยากรณ์ผิดบ้างเล็กน้อย
 - 4) 3 คะแนน หมายถึง ไม่พบข้อผิดพลาดในการใช้ไวยากรณ์
6. เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation)
- 1) 0 คะแนน หมายถึง ไม่มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนหรือใช้ไม่ถูกต้องเลย
 - 2) 1 คะแนน หมายถึง ใช้เครื่องหมายวรรคตอนถูกต้องน้อยมาก
 - 3) 2 คะแนน หมายถึง ใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิดบ้างเล็กน้อย
 - 4) 3 คะแนน หมายถึง ไม่มีข้อผิดพลาดในการใช้เครื่องหมายวรรคตอน
7. การสะกดคำ (Spelling)
- 1) 0 คะแนน หมายถึง แทบจะไม่สามารถสะกดคำได้ถูกต้องเลย

- 2) 1 คะแนน หมายถึง มีการสะกดคำผิดบ่อยครั้ง
- 3) 2 คะแนน หมายถึง มีการสะกดคำผิดบ้างเล็กน้อย
- 4) 3 คะแนน หมายถึง แทบจะไม่มีการสะกดคำผิดเลย

Newman (2007) เสนอเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับ นักศึกษาระดับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในประเทศอังกฤษ โดยจำแนกเป็นผ่าน/ไม่ผ่านตามความโดดเด่น (Distinction) และให้คะแนนเป็นคำร้อยละ พิจารณา จากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามมาตรฐานของระบบการแบ่งเกรดของปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ดังนี้

ร้อยละ 70 ขึ้นไป (โดดเด่น) เป็นผลงานการเขียนที่น่าประทับใจ กล่าวได้ว่าเป็นผลงานที่น่า พึงพอใจและกระตุ้นให้ผู้อ่าน ผู้ชม หรือผู้ฟังเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับประสบการณ์สูง (Sophisticated level) แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคำ กลวิธีการดำเนินเรื่อง สำนวนโวหาร และลักษณะเด่นของน้ำเสียง ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ทางภาษา แฝงความรู้ มีโครงสร้างประโยคที่ หลากหลาย มีบทสนทนาและถ้อยคำสำนวนที่สละสลวย เป็นไปตามหลักภาษา การใช้เครื่องหมาย วรรคตอน การสร้างประโยค และการปรับแก้สมบูรณ์แบบ ไม่มีข้อบกพร่อง การนำเสนอเป็นไปตาม มาตรฐานหรือข้อตกลงของผู้จัดพิมพ์เมื่อได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ได้

ร้อยละ 60 – 69 (ผ่าน) ผลงานที่ควรจัดอยู่ในกลุ่มนี้ควรเป็นงานที่มีความพยายามสูง (Ambitious) ใช้น้ำเสียงในการดำเนินเรื่องที่สังเกตได้ชัดเจน แต่ไม่ทำให้เชื่อมั่นได้ว่าความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ จัดอยู่ในกลุ่มสูง ผลงานแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจของการเลือกรูปแบบ หรือประเภทของงาน มีศิลปะหรือบริบทของการประพันธ์ เนื้อเรื่อง รวมถึงบทสนทนา และถ้อยคำ สำนวนสัมพันธ์กัน การให้รายละเอียดและการบรรยายฉากชัดเจน เข้าใจง่าย การนำเสนอค่อนข้าง เป็นไปตามมาตรฐานที่จำเป็นสำหรับการส่งต่อไปยังผู้จัดพิมพ์

ร้อยละ 50 – 59 (ผ่าน) ผลงานอยู่ในระดับมาตรฐานของความพึงพอใจด้านการสร้างสรรค์ และความชำนาญ มีแก่นเรื่องหรือการดำเนินเรื่องที่ชัดเจน แม้มีลักษณะตัวละครหรือโครงเรื่องไม่ สัมพันธ์กันอยู่บ้าง แนวคิดของเรื่องอาจไม่สดใหม่หรือไม่โดดเด่นเหมือนผลงานในกลุ่มสูง อาจหยาบยืม สำนวนภาษามาจากแหล่งต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่ามีการเขียนร่างใหม่ ใช้กลวิธีต่าง ๆ ค่อนข้างจำกัด หรือยังไม่ชำนาญ ไม่มีความรอบคอบในการใช้ภาษา หรือใช้คำเดิมซ้ำ ๆ

ร้อยละ 40 – 49 (ผ่าน) ผลงานอยู่ในระดับกลุ่มต่ำที่ยอมรับให้ผ่านได้ แม้ว่าผลงานจะแสดง ให้เห็นถึงความเข้าใจด้านรูปแบบอยู่บ้าง แต่งานเขียนมีแนวคิดและกลวิธีการเขียนค่อนข้างจำกัด แสดงให้เห็นถึงความสามารถด้านกลวิธีและความชำนาญอยู่บ้าง ขาดความสัมพันธ์ระหว่าง

องค์ประกอบและความชัดเจน โครงสร้างประโยคค่อนข้างแย่ รวมถึงรูปแบบและน้ำเสียง สถานการณ์ การดำเนินเรื่องหรือตัวละครธรรมดา ตายตัว และมีรายละเอียดเดิม ๆ การวางโครงเรื่องค่อนข้าง สับสน พบเห็นข้อผิดพลาดเรื่องของการสะกดคำ การสร้างประโยค และการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

ร้อยละ 39 ลงมา (ตก) ผลงานในกลุ่มนี้ไม่มีคุณค่าพอที่จะผ่านในระดับปริญญาโทบัณฑิต และเป็นงานเขียนที่แย่และไม่ชำนาญ แม้จะแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจบางอย่างที่จำเป็น แต่ก็ยัง สะเปะสะปะ อ่านยาก หรือน่าเบื่อ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของทางภาษาน้อยมาก รวมถึงทักษะการเล่า เรื่องค่อนข้างน้อย และองค์ประกอบต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ไม่แฝงความรู้ และมีจำนวนคำไม่ถึง ตามที่กำหนดไว้ วัตถุประสงค์ของผู้เขียนไม่ชัดเจน และการนำเสนอขาดความรอบคอบ มีข้อผิดพลาด ช้ำ ๆ ในเรื่องของการสะกดคำ การสร้างประโยค และการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักการศึกษาหลาย ท่าน ผู้วิจัยสนใจและเลือกวิธีการประเมินของ Weir (1993) มาใช้ในการประเมินความสามารถด้าน การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากเป็นแบบการประเมินที่ชัดเจน สามารถสร้างเป็นเกณฑ์การประเมิน แบบรูปรีดิสได้ (Rubrics) มาผสมกับวิธีการประเมินของ Newman (2007) ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่เมื่อ เปรียบเทียบกับวิธีการประเมินของนักการศึกษาท่านอื่น ๆ อีกทั้งยังเป็นการประเมินการเขียนเชิง สร้างสรรค์สำหรับผู้เรียนสาขาวิชาด้านศิลปศาสตร์ สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกมาทดลอง ใช้รูปแบบฯ ในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

รายการ	5 โดดเด่น (ร้อยละ 70 ขึ้นไป)	4 ผ่าน (ร้อยละ 60 - 69)	3 ผ่าน (ร้อยละ 50 - 59)	2 ผ่าน (ร้อยละ 40 - 49)	1 ตก (ร้อยละ 39 ลงมา)
แนวคิดของเรื่อง (Conception)	แปลกใหม่ โดด เด่น และกระตุ้น ให้ผู้อ่านมี ประสบการณ์ ร่วม	แสดงออกถึง ความพยายาม ในการเขียน	ไม่ค่อยสดใหม่ หรือไม่โดดเด่น อาจมีการหยิบ ยืมสำนวนภาษา ของผู้อื่นมาใช้	เหมือนเป็นการ ปรับแก้งาน เขียนอื่น ๆ มา เป็นของตน	คัดลอกงาน เขียนของผู้อื่น
ความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบ (Coherence)	เสียง กลวิธีการ ดำเนินเรื่อง สำนวนโวหาร และลักษณะเด่น ของน้ำเสียง สัมพันธ์กันทุก องค์ประกอบ สมบูรณ์ และ	เสียง กลวิธีการ ดำเนินเรื่อง สำนวนโวหาร และลักษณะเด่น ของน้ำเสียง สัมพันธ์กันทุก องค์ประกอบ แต่ยังไม่สมบูรณ์	เสียง กลวิธีการ ดำเนินเรื่อง สำนวนโวหาร และลักษณะเด่น ของน้ำเสียง สัมพันธ์กันเพียง 3 องค์ประกอบ แต่ยังไม่สมบูรณ์	เสียง กลวิธีการ ดำเนินเรื่อง สำนวนโวหาร และลักษณะเด่น ของน้ำเสียง สัมพันธ์กัน 2 องค์ประกอบ แต่ยังไม่สมบูรณ์	เสียง กลวิธีการ ดำเนินเรื่อง สำนวนโวหาร และลักษณะ เด่นของน้ำเสียง ไม่สัมพันธ์กัน

รายการ	5 โดดเด่น (ร้อยละ 70 ขึ้นไป)	4 ผ่าน (ร้อยละ 60 - 69)	3 ผ่าน (ร้อยละ 50 - 59)	2 ผ่าน (ร้อยละ 40 - 49)	1 ตก (ร้อยละ 39 ลงมา)
	ชัดเจน	และชัดเจน	และชัดเจน	และชัดเจน	
กฎเกณฑ์ทาง ภาษา (Grammar)	ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ทาง ภาษาทุกข้อ	ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ทาง ภาษา แต่มี ข้อผิดพลาด 1 - 2 ข้อ	ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ทาง ภาษา แต่มี ข้อผิดพลาด 3 - 4 ข้อ	ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ทาง ภาษา แต่มี ข้อผิดพลาด 5 - 6 ข้อ	ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ทาง ภาษา แต่มี ข้อผิดพลาด มากกว่า 7 ข้อ
บทสนทนาและ ถ้อยคำสำนวน (Dialogue and Idiom)	แสดงความรู้ ใช้ คำและ โครงสร้าง ประโยคที่ หลากหลาย สละสลวย เป็นไปตามหลัก ภาษา	แสดงความรู้บ้าง ใช้คำและ โครงสร้าง ประโยคที่ ค่อนข้าง หลากหลาย สละสลวย เป็นไปตามหลัก ภาษา	แสดงความรู้บ้าง ใช้คำและ โครงสร้าง ประโยคที่ ค่อนข้าง หลากหลาย แต่ ไม่เป็นไปตาม หลักภาษา	แสดงความรู้บ้าง ใช้คำและ โครงสร้าง ประโยคที่ ค่อนข้างจำกัด และไม่เป็นไป ตามหลักภาษา	แสดงความรู้น้อย มากจนเกือบไม่ มี ใช้คำและ โครงสร้างจำกัด และไม่เป็นไป ตามหลักภาษา
การสะกดคำ (Spelling)	สะกดคำได้ทุก ถูกต้องทุกคำ	สะกดคำผิดบ้าง เล็กน้อยเพียง 1 - 3 คำเท่านั้น	สะกดคำผิดบ้าง ประมาณ 4 - 6 คำ	สะกดคำผิด พอสมควร ประมาณ 7 - 9 คำ	สะกดคำผิดเป็น ส่วนใหญ่ มากกว่า 10 คำ ขึ้นไป
การใช้ เครื่องหมาย วรรคตอน (Punctuation)	ใช้เครื่องหมาย วรรคตอนได้ ถูกต้องทุกแห่ง	ใช้เครื่องหมาย วรรคตอนผิด บ้างเล็กน้อย เพียง 1 - 3 แห่งเท่านั้น	ใช้เครื่องหมาย วรรคตอนผิด บ้างประมาณ 4 - 6 แห่ง	ใช้เครื่องหมาย วรรคตอนผิด พอสมควร ประมาณ 7 - 9 แห่ง	ใช้เครื่องหมาย วรรคตอนผิด เป็นส่วนใหญ่ มากกว่า 10 แห่งขึ้นไป

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการเขียนวิพากษ์และการประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักวิชาการและสถาบันการศึกษาหลายแห่ง ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์และปรับเป็นเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 5 ข้อ และเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินรูปแบบการเขียนทั่วไป 10 ข้อ สามารถนำไปใช้ทั้งในบริบทของการเขียนออนไลน์และการเขียนในชั้นเรียนอย่างใดอย่างหนึ่งได้ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

เกณฑ์รูบริคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

เกณฑ์	9 - 10 ดีเยี่ยม (A)	6 - 8 ดี (B)	3 - 5 พอใช้ (C)	0 - 2 ปรับปรุง (F)	คะแนน/ ข้อเสนอแนะ
1. การเรียบเรียงความรู้ที่ได้มาจากการศึกษา ค้นคว้า (การเขียนเชิงวิพากษ์)	เรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผลตลอดเรื่องอย่างราบรื่น	เรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผลตลอดเรื่อง แต่อาจพบปัญหาบ้างเล็กน้อย	เรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผลเป็นส่วนน้อย พบปัญหาพอสมควร	ไม่มีการเรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผลหรือเรียงลำดับอย่างสะเปะสะปะ	
2. การแสดงแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้ง (การเขียนเชิงวิพากษ์)	หยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาสนับสนุนหรืออ้างอิง ประกอบการเขียนตลอดเรื่องอย่างมีประสิทธิภพ น่าเชื่อถือ มาจากแหล่งข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง	หยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาสนับสนุนหรืออ้างอิง ประกอบการเขียนเพียงบางส่วนขอเรื่อง มีความน่าเชื่อถือ มาแหล่งข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง	หยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาสนับสนุนหรืออ้างอิง ประกอบการเขียนเพียงบางส่วนขอเรื่อง แต่ไม่มีความน่าเชื่อถือ มาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าไว้วางใจ	ไม่มีการหยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาประกอบการเขียน หรือหยิบยกมาเพียงไม่กี่ประเด็น และไม่มีความน่าเชื่อถือ มาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าไว้วางใจ	
3. การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (การเขียนเชิงวิพากษ์)	แสดงเหตุและผลที่ดีเยี่ยมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับได้อย่างชัดเจน	แสดงเหตุและผลในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับได้อย่างพอสมควร	แสดงเหตุและผลในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับได้บ้าง และข้อมูลอาจไม่ถูกต้องตามหลักความเป็นจริงมากนัก	แสดงความคิดเห็นไม่สมเหตุสมผล เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับ หรือนยอมรับได้น้อยมาก และไม่มี ความถูกต้องของข้อมูล	
4. การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใคร (การ	ประกอบด้วยความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียนที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใครตลอด	ประกอบด้วยความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียนที่ค่อนข้างแปลกใหม่ แต่อาจซ้ำ	ประกอบด้วยความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียน แต่อาจซ้ำกับงานเขียนของผู้อื่น	ไม่มีความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียน และซ้ำซ้อนหรือคัดลอกงาน	

เกณฑ์	9 - 10 ดีเยี่ยม (A)	6 - 8 ดี (B)	3 - 5 พอใช้ (C)	0 - 2 ปรับปรุง (F)	คะแนน/ ข้อเสนอแนะ
เขียนเชิง สร้างสรรค์)	เรื่องอย่าง ราบรื่น	กั้งงานเขียน ของผู้อื่นบ้าง	พอสมควร	เขียนของผู้อื่น เป็นส่วนใหญ่	
5. การใช้ ถ้อยคำสำนวน ภาษาของ ผู้เขียนเองอย่าง หลากหลาย (การเขียนเชิง สร้างสรรค์)	- เลือกสรร ถ้อยคำเป็น สำนวนภาษา ของผู้เขียนอย่าง หลากหลาย - ไม่ปรากฏ ถ้อยคำสำนวน แอบแฝงที่กล่าว ร้ายผู้อื่น	- เลือกสรร ถ้อยคำเป็น สำนวนภาษา ของผู้เขียน สอดคล้องกัน - ปรากฏถ้อยคำ สำนวนแอบแฝง ที่กล่าวร้ายผู้อื่น น้อยมาก	- เลือกสรร ถ้อยคำเป็น สำนวนภาษา ของผู้เขียนอย่าง น่าสนใจน้อย มาก - ปรากฏถ้อยคำ สำนวนแอบแฝง ที่กล่าวร้ายผู้อื่น พอสมควร	- ไม่มีการ เลือกสรรถ้อยคำ เป็นสำนวน ภาษาของ ผู้เขียนหรือ ฟุ่มเฟือยมาก เกินความจำเป็น - ปรากฏถ้อยคำ สำนวนแอบแฝง ที่กล่าวร้ายผู้อื่น ตลอดเรื่อง	
คะแนนรวม (1)					____ / 60

เกณฑ์รูบริคส์ประเมินรูปแบบการเขียนทั่วไป

เกณฑ์	4 ดีเยี่ยม (A)	3 ดี (B)	2 พอใช้ (C)	1 ปรับปรุง (F)	คะแนน/ ข้อเสนอแนะ
1. วัตถุประสงค์ (Purpose)	นำเสนอ วัตถุประสงค์ แปลกใหม่ ชัดเจน ได้รับความ สนใจ และ สอดคล้องกับ เนื้อหา	นำเสนอ วัตถุประสงค์ แปลกใหม่ แต่ ยังไม่สอดคล้อง กับเนื้อหาตลอด ทั้งเรื่อง	ไม่ได้นำเสนอ วัตถุประสงค์ ใหม่ๆ หรืออาจ ออกนอก ประเด็นบางครั้ง	ไม่มีการนำเสนอ วัตถุประสงค์ หรือเสนอ วัตถุประสงค์ไม่ ชัดเจน	
2. ชื่อเรื่อง (Topic)	ตั้งชื่อเรื่อง สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่องเป็นอย่างดี ผู้อ่านสามารถ คาดเดาเนื้อหา จากชื่อเรื่องได้ โดยง่าย	ตั้งชื่อเรื่อง สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่อง ผู้อ่าน สามารถคาดเดา เนื้อหาจากชื่อ เรื่องได้ พอสมควร	ตั้งชื่อเรื่อง ค่อนข้างสัมพันธ์ กับเนื้อเรื่อง ผู้อ่านสามารถ คาดเดาเนื้อหา จากชื่อเรื่องได้ บ้าง	ไม่มีการตั้งชื่อ เรื่อง หรือการตั้ง ชื่อเรื่องไม่ สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่อง หรือ สัมพันธ์กันน้อย มาก ผู้อ่านไม่ สามารถคาดเดา เนื้อหาจากชื่อ เรื่องได้	
3. บทนำ	อธิบายภูมิหลัง	อธิบายภูมิหลัง	อธิบายภูมิหลัง	ไม่มีแบบแผนใน	

เกณฑ์	4 ดีเยี่ยม (A)	3 ดี (B)	2 พอใช้ (C)	1 ปรับปรุง (F)	คะแนน/ ข้อเสนอแนะ
(Introduction)	ความเป็นมาของเรื่องอย่างมีประสิทธิภาพ	ความเป็นมาพอเหมาะชัดเจน แต่ขาดรายละเอียดสำคัญไปบ้าง	ความเป็นมา แต่ไม่สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การเขียนบทนำคลุมเครือ ขาดความชัดเจน	
4. เนื้อเรื่อง (Main body)	แสดงมุมมองของผู้เขียนเอาไว้อย่างเหมาะสมชัดเจนและเที่ยงตรง	แสดงมุมมองของผู้เขียนไว้อย่างชัดเจน	แสดงมุมมองของผู้เขียน แต่ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร	ไม่ได้แสดงมุมมองของผู้เขียนหรือแสดงไว้อย่างไม่เหมาะสม ไม่ชัดเจน	
5. บทสรุป (Conclusion)	สรุปความคิดรวบยอดของเนื้อเรื่องครบถ้วนและเน้นความสำคัญของใจความหลักที่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง	สรุปเนื้อเรื่องตามประเด็นสำคัญ แต่ไม่ครบทุกประเด็นขาดเพียง 1 – 2 ประเด็น แต่พอมองเห็นภาพรวม	นำเนื้อเรื่องมาสรุปใหม่ แต่ขาดประเด็นสำคัญเป็นส่วนใหญ่ พอมองเห็นภาพรวม แต่ไม่ชัดเจน	ไม่มีการสรุปเนื้อเรื่อง หรือประเด็นหลักใด ๆ อาจมีบ้างแต่ไม่ชัดเจนและไม่มีประสิทธิภาพมองไม่เห็นภาพรวม	
6. ความสัมพันธ์ของแนวคิด (Coherence)	แนวคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างดีเลิศ สนับสนุนวัตถุประสงค์หรือข้อโต้แย้งอย่างชัดเจนผู้อ่านเข้าใจเหตุผลของการนำเสนอได้	แนวคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน สนับสนุนวัตถุประสงค์หรือข้อโต้แย้งอย่างพอเหมาะผู้อ่านเข้าใจเหตุผลของการนำเสนอเป็นส่วนใหญ่	แนวคิดค่อนข้างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน สนับสนุนวัตถุประสงค์หรือข้อโต้แย้งแม้แนวคิดตกหล่นไปบางประเด็น แต่ผู้อ่านก็เข้าใจเหตุผลของการนำเสนอได้ค่อนข้างพอใช้	แนวคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์สนับสนุนวัตถุประสงค์หรือข้อโต้แย้งน้อยมากหรือแทบไม่มีเลยผู้อ่านยังไม่เข้าใจเหตุผลของการนำเสนอหรือเข้าใจอย่างคลุมเครือ	
7. หลักภาษา (Grammar)	ไม่มีข้อผิดพลาดในการใช้หลักภาษา	พบข้อผิดพลาดในการใช้หลักภาษาเพียงเล็กน้อย 1 – 2 ข้อ	พบข้อผิดพลาดในการใช้หลักภาษาบ้าง 3 – 4 ข้อ	พบข้อผิดพลาดในการใช้หลักภาษาเป็นส่วนใหญ่ มากกว่า 5 ข้อขึ้นไป	
8. เครื่องหมายวรรคตอน	ใช้เครื่องหมายวรรคตอนหรือ	ใช้เครื่องหมายวรรคตอนหรือ	ใช้เครื่องหมายวรรคตอนหรือ	ใช้เครื่องหมายวรรคตอนหรือ	

เกณฑ์	4 ดีเยี่ยม (A)	3 ดี (B)	2 พอใช้ (C)	1 ปรับปรุง (F)	คะแนน/ ข้อเสนอแนะ
(Punctuation)	สะกดคำได้ถูกต้องเหมาะสม	สะกดคำผิดพลาดเพียงเล็กน้อย 1 – 2 แห่ง	สะกดคำผิดพลาดบ้าง 3 – 4 แห่ง	สะกดคำผิดพลาดเป็นส่วนใหญ่มากกว่า 5 แห่งขึ้นไป	
9. การอ้างอิงแบบ APA หรือแบบอื่นๆ (APA reference and other reference formats)	ใช้รูปแบบการอ้างอิง APA หรือรูปแบบการอ้างอิงแบบอื่น ๆ ได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกันทุกรายการ	ใช้รูปแบบการอ้างอิง APA หรือรูปแบบการอ้างอิงแบบอื่น ๆ ผิดพลาดเล็กน้อย 1 – 2 รายการ หรือถูกต้องประมาณร้อยละ 80 ขึ้นไป	ใช้รูปแบบการอ้างอิง APA หรือรูปแบบการอ้างอิงแบบอื่น ๆ ผิดพลาดบ้าง 3 – 4 รายการหรือถูกต้องประมาณร้อยละ 60 - 80	ไม่ใช้รูปแบบการอ้างอิง APA หรือรูปแบบการอ้างอิงแบบอื่น ๆ หรือใช้แต่ผิดพลาดมากกว่า 5 รายการขึ้นไปหรือถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 60	
10. การออกแบบเอกสาร (Document design)	สร้างความน่าสนใจแก่ผู้อ่าน และดูเป็นมืออาชีพจัดวางองค์ประกอบของเอกสารไว้อย่างลงตัว เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม	ยังไม่น่าสนใจเท่าที่ควร แต่ก็แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการใช้เทคนิคต่าง ๆ จัดวางองค์ประกอบของเอกสารให้เป็นระเบียบ	ไม่น่าสนใจ ไม่เป็นมืออาชีพจัดวางองค์ประกอบของเอกสารเป็นระเบียบพอสมควร	ยังต้องปรับปรุงดูเป็นมือสมัครเล่น และสร้างความสับสนแก่ผู้อ่านเพราะการจัดวางองค์ประกอบของเอกสารยุ่งเหยิงไม่เป็นระเบียบ	
คะแนนรวม (2)					_____ / 40

หมายเหตุ: คะแนนรวม (1) _____ + คะแนนรวม (2) _____ = _____ คะแนน แล้วเทียบตามเกณฑ์ต่อไปนี้

90 – 100 คะแนน	=	A	(ดีเยี่ยม)
80 – 89 คะแนน	=	B+	(ดีมาก)
70 – 79 คะแนน	=	B	(ดี)
60 – 69 คะแนน	=	C+	(ค่อนข้างดี)

50 – 59 คะแนน =	C	(พอใช้)
40 – 49 คะแนน =	D+	(อ่อน)
30 – 39 คะแนน =	D	(อ่อนมาก)
25 – 29 คะแนน =	F	(ปรับปรุง)

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related research)

6.1 งานวิจัยในประเทศ

ธีรวดี ถึงคบุตร (2552) พัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้แผนผังทางปัญญาเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 4 คน และนิสิตปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 23 คน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการเรียนการสอนแบบผสมผสานประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ ได้แก่ เนื้อหา ระบบบริหารจัดการ รูปแบบการสื่อสาร การประเมินผล ผู้สอน ผู้เรียน ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียน วิธีการเรียนการสอนกิจกรรมการเรียนการสอน เครื่องมือ และโปรแกรมประยุกต์ ชนิดของเครื่องมือในการสื่อสารและโครงสร้างพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้แผนผังทางปัญญามีคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้แผนผังทางปัญญาเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย การออกแบบการเรียนการสอน 9 ชั้น การเรียนการสอนแบบผสมผสาน 2 รูปแบบ ได้แก่ การเรียนการสอนในห้องเรียน และการเรียนการสอนออนไลน์ส่วนประกอบของการเรียนการสอนออนไลน์ 8 องค์ประกอบ แผนผังทางปัญญา 4 แผนผัง ได้แก่ แผนผังมโนทัศน์ แผนผังความคิด แผนผังก้างปลา และแผนผังงานการสร้างแผนผังทางปัญญา 5 ชั้น และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 11 ชั้น

เนาวนิตย์ สงคราม (2553) ศึกษาองค์ประกอบและขั้นตอนการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมและกระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สร้าง ศึกษาผลการใช้และนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมและกระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานและการสร้างความรู้

จำนวน 5 ท่าน 2. นิสิตคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 272318 การผลิตวัสดุการสอนสำหรับเครื่องฉายและเครื่องเสียง จำนวน 19 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดการเรียนรู้เป็นทีม แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบประเมินนวัตกรรม แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบฯ แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้เรียนที่มีคะแนนนวัตกรรมมากที่สุดและน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่าที โดยใช้ค่าสถิตินอนพาราเมตริกส์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมและกระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตมี 7 องค์ประกอบ และ 10 ขั้นตอน (2) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการเรียนรู้เป็นทีมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 (3) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 (4) นวัตกรรมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 1 กลุ่ม ระดับดี จำนวน 3 กลุ่ม (5) กลุ่มที่มีคะแนนนวัตกรรมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มผู้เรียนที่มีคะแนนนวัตกรรมน้อยที่สุด (6) กลุ่มที่มีคะแนนนวัตกรรมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยความคิดริเริ่มความคิดยืดหยุ่นและความคิดคล่องแคล่วสูงกว่ากลุ่มผู้เรียนที่มีคะแนนนวัตกรรมน้อยที่สุด (7) ผลการสัมภาษณ์ผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบฯ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพอใจต่อรูปแบบฯ (8) รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมและกระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความรู้ความสามารถ 2. ประสบการณ์การเรียนรู้ 3. ความคิดสร้างสรรค์ 4. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5. ทีม 6. แรงจูงใจ และ 7. ภาวะผู้นำ ขั้นตอนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน 2. การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ความคิดเห็น 3. การทดลองใช้นวัตกรรม และ 4. การนำเสนอผลงานนวัตกรรม

พิมพ์พรณ อินทรพิมล (2548) ศึกษาถึงวิธีการสื่อสารของผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุชุมชนบ้านจำรุง การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของผู้ฟังรายการและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนที่ส่งผลต่อการฟังและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ที่เผยแพร่ผ่านทางสถานีวิทยุชุมชนบ้านจำรุง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ดำเนินรายการ ผู้ฟังรายการ และผู้นำชุมชน จำนวน 43 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) วิธีการสื่อสารของผู้ดำเนินรายการประกอบด้วย 1) รูปแบบการสื่อสารได้แก่การสื่อสารสองทาง และลักษณะการใช้ภาษาแบบกึ่งทางการ 2) ภาษาที่ใช้ได้แก่ ภาษาระยะของภาษากลาง และภาษาอีสาน 3) ความน่าสนใจของการนำเสนอ ได้แก่ การพูดไปเรื่อย ๆ เพลงพื้นบ้านกลอน สปอตประกอบรายการ การสัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการ และความตลกขบขัน (2) การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของผู้ฟังรายการพบว่า 1) ผู้ฟังมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร ได้แก่ การใช้

โทรศัพท์การเข้าไปพูดคุยในขณะออกอากาศ และการบอกผ่านผู้ดำเนินรายการ 2) ผู้ฟังมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง / ผู้ผลิต / ผู้ร่วมผลิต ได้แก่ ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งสาร ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้ผลิตหรือผู้ดำเนินรายการ และผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้ร่วมผลิต 3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้รับการเผยแพร่ผ่านทางวิทยุชุมชนบ้านจำรุง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในชั้นช่วยงานทั่วไป และการมีส่วนร่วมในชั้นวางแผนกำหนดรูปแบบกิจกรรม (3) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนที่ส่งผลต่อการฟังวิทยุชุมชนบ้านจำรุง ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การเป็นสื่อกลางในชุมชน การได้รับประโยชน์ วิทยุชุมชนเป็นเรื่องใกล้ตัว ผู้ดำเนินรายการเป็นคนในชุมชน ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อวิทยุชุมชนและรายการของสถานีวิทยุชุมชนสอดคล้องกับอาชีพและวิถีชีวิตของคนในชุมชนปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้รับการเผยแพร่ผ่านทางวิทยุชุมชนบ้านจำรุง ได้แก่ ความรู้สึกที่วิทยุชุมชนเป็นของคนในชุมชนอยากช่วยเหลือเป็นการตอบแทน ความสามัคคีในชุมชน ผู้นำชุมชนและความต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนบ้านจำรุงและชุมชนเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

สุนทรี ลิลา (2548) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนจันเสนที่ส่งผลในการก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานจันเสน รวมทั้งศึกษากระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนจันเสนในการก่อตั้งและดำรงอยู่ของพิพิธภัณฑสถานจันเสน เก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ชุมชนจันเสนเป็นชุมชน เล็ก ๆ ที่เคยมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจเพราะมีการตัดทางรถไฟพาดผ่าน แต่ต่อมาเมื่อมีการตัดถนนผู้คนจึงอพยพไปประกอบอาชีพในที่อื่น ชุมชนจันเสนเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แต่มีการรวมตัวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่วัดจันเสนและมี "หลวงพ่อด" เป็นผู้นำทางความคิดจึงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน เมื่อมีการค้นพบเมืองโบราณจากภาพถ่ายทางอากาศจึงมีการขุดค้นอย่างเป็นทางการจนเมื่อหลวงพ่อดดำริให้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นโครงการก่อตั้ง "พิพิธภัณฑสถานจันเสน" จึงเกิดขึ้น 2. ชุมชนจันเสนใช้กระบวนการสื่อสารเป็นกลไกในการสร้างการมีส่วนร่วมกับทั้งภายในกลุ่มชุมชนและภายนอกกลุ่มชุมชน ได้แก่ นักวิชาการและนักท่องเที่ยว ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการก่อตั้งและดำรงอยู่ของพิพิธภัณฑสถานจันเสนมีดังนี้ (1) การรวบรวมโบราณวัตถุ (2) เรื่องการจัดการอาคารสถานที่ (3) การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถาน (4) การบริหารงานของพิพิธภัณฑสถาน (5) รายรับ-รายจ่ายของพิพิธภัณฑสถาน (6) กิจกรรมเสริมของพิพิธภัณฑสถานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานจันเสนเป็นพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นที่ก่อตั้งและดำเนินการเพื่อการดำรงอยู่โดยคนในชุมชนเพื่อชุมชนจันเสน สร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างครอบคลุมโดยช่วยเสริมสร้างกลุ่มอาชีพและกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนและที่สำคัญการดำเนินการของพิพิธภัณฑสถานได้สร้างยุวมัคคุเทศก์ เป็นสื่อบุคคลรุ่นใหม่เพื่อการดำรงอยู่ของพิพิธภัณฑสถาน

วันวิสาข์ เจริญนาน (2555: ออนไลน์) วิจัยเชิงสำรวจเรื่องพฤติกรรมการใช้โซเชียล มีเดีย (Social Media) ของคนกรุงเทพฯ จำนวนทั้งสิ้น 641 คน ดำเนินโครงการระหว่างวันที่ 17-23 กุมภาพันธ์ 2555 ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่หรือร้อยละ 90.0 ใช้สื่อสังคมในรอบ 30 วันที่ผ่านมา โดยตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 46.9 ใช้มากกว่า 1 ครั้งต่อวัน รองลงมาคือ ร้อยละ 22.4 ใช้วันละครั้ง ร้อยละ 8.0 ใช้ 5-6 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 9.2 ใช้ 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 7.9 ใช้ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ และร้อยละ 5.6 ใช้น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง นอกจากนี้เมื่อถามตัวอย่างถึงเว็บไซต์ที่ใช้ Social Media พบว่าตัวอย่างเกือบร้อยละร้อยหรือร้อยละ 98.6 ระบุ Facebook รองลงมา คือ ร้อยละ 21.6 ระบุ Twitter และร้อยละ 13.9 ระบุ Hi5 ตามลำดับเมื่อถามถึงเหตุผลที่ใช้สื่อสังคม พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่หรือร้อยละ 94.5 ระบุใช้เพื่อพูดคุยติดตามข่าวสารของเพื่อน/คนรู้จัก รองลงมาหรือร้อยละ 63.4 ระบุใช้เพื่ออัปเดตสถานะ/รูปภาพ/ข่าวสาร/สถานการณ์ทั่วไป ร้อยละ 34.0 ระบุใช้เล่นเกม นอกจากนี้ตัวอย่างร้อยละ 31.7 ยังใช้เพื่อระบายอารมณ์/ความรู้สึก ร้อยละ 30.0 ใช้พูดคุย ติดตามข่าวสารของคนในครอบครัว ร้อยละ 25.0 ใช้เพื่อหาคู่/แฟน/เพื่อนใหม่ในสังคมออนไลน์ ร้อยละ 18.9 ใช้เพื่อติดต่องาน ในขณะที่ร้อยละ 9.0 ใช้เพื่อซื้อ/ขายสินค้า/ทำธุรกิจออนไลน์ และเมื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติมกับกลุ่มผู้ใช้สื่อสังคมเป็นประจำทุกวันพบว่า กลุ่มตัวอย่างพบเห็นโฆษณาสินค้าและบริการในสื่อสังคมหลากหลายประเภท อาทิ สินค้าประเภทแฟชั่น เครื่องสำอาง เกมส่วนลดที่ปัก โรงแรม และร้านอาหารต่าง ๆ โดยโฆษณาที่พบเห็นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โฆษณาสินค้าและบริการที่ให้การสนับสนุนเว็บไซต์สื่อสังคมที่ตนใช้และโฆษณาที่แปะวางบนหน้ากระดาน (Wall) และหน้าประวัติของตน นอกจากนี้เมื่อสอบถามต่อไปถึงความคิดเห็นต่อโฆษณาทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว พบว่าสำหรับโฆษณาประเภทแรกนั้น กลุ่มตัวอย่างเข้าใจและยอมรับการมีโฆษณาเพราะคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาในเชิงธุรกิจที่จะต้องมีส่วนเซอร์ อีกทั้งให้ความเชื่อถือต่อโฆษณาประเภทนี้มากกว่าโฆษณาประเภทที่ 2 กลุ่มตัวอย่างรู้สึกรำคาญ ถูกรบกวน ถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและรู้สึกกังวลกับข้อมูลส่วนตัวที่รั่วไหลไปยังแหล่งที่มาของโฆษณาเหล่านั้น นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างบางรายยังกล่าวว่าการทำโฆษณาลักษณะนี้ถือเป็นความเห็นแก่ตัวของเจ้าของโฆษณาและมักจะลบหรือบล็อกโฆษณาเหล่านี้ทันที อย่างไรก็ตาม เมื่อสอบถามถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่หรือร้อยละ 81.6 ระบุสื่อสังคมทำให้ติดต่อสื่อสารกับคนที่อยู่ไกลได้ รองลงมาหรือร้อยละ 71.9 ทำให้รู้ว่าเพื่อนเก่าอยู่ที่ไหน ทำอะไร ร้อยละ 68.8 ทำให้ได้พูดคุยกับคนหลาย ๆ คนในเวลาเดียวกัน ร้อยละ 67.3 ทำให้ได้พูดคุยกับคนอื่นได้บ่อยขึ้น และร้อยละ 55.9 ทำให้กล้าที่จะพูดคุยมากกว่าการสื่อสารโดยตรง เช่น การพูดคุยต่อหน้า/ทางโทรศัพท์ แต่เมื่อถามถึงปัญหาที่เคยประสบจากการใช้สื่อสังคมพบว่า ตัวอย่างเกือบครึ่งหรือร้อยละ 46.3 ระบุว่าเคยพบเจอสื่ออนาจาร รองลงมาคือ ร้อยละ 39.0 มีปัญหาในเรื่องของเวลาพักผ่อนน้อยกระทบต่อการเรียน/การทำงาน ร้อยละ 27.0 มีปัญหาเรื่องข้อมูลส่วนตัวรั่วไหล ร้อยละ 25.7 มีปัญหาทะเลาะ/มีปัญหากับผู้อื่น

ร้อยละ 19.0 มีปัญหาสุขภาพจิต เช่น กระสับกระส่าย หงุดหงิดเมื่อไม่ได้ใช้ ในขณะที่ร้อยละ 13.0 ระบุปัญหาถูกหลอกลวงต้มตุ๋น และร้อยละ 10.4 ปัญหาสุขภาพ เช่น นิ้วล็อก กล้ามเนื้ออักเสบ ตัวอย่างเกินกว่าครึ่งหรือร้อยละ 63.8 ระบุวิธีการป้องกันภัยที่อาจแฝงมากับโลกของสื่อสังคมโดยวิธีการเรียนรู้ถึงข้อดีและข้อเสียของการใช้สื่อสังคม รองลงมาหรือร้อยละ 50.8 วิธีการป้องกันโดยการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภัยที่เกิดขึ้นตามสื่อต่าง ๆ ร้อยละ 41.5 ป้องกันโดยวิธีการให้ความรู้ต่อลูก/หลานหรือคนในครอบครัว ร้อยละ 33.5 ป้องกันโดยไม่สร้างสื่อสังคมกับคนที่ไม่รู้จัก ร้อยละ 28.3 ป้องกันโดยการสอดส่องดูแลการใช้สื่อสังคมของบุตรหลาน และร้อยละ 19.7 ป้องกันโดยพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีในปัจจุบัน

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มุ่งเน้นถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ของการเรียนลักษณะนี้มีอยู่มากมาย อาทิ Echavez-Solano (2003) พบว่าผู้เรียนในชั้นเรียนที่เน้นเทคโนโลยีมีความเข้าใจเนื้อหาวิชาดีขึ้น ได้ผลป้อนกลับทันที เรียนรู้ด้วยตนเองและควบคุมการเรียนรู้ของตนได้ คล้ายคลึงกับการศึกษาของ Lim, Morris, and Kupritz (2006) ที่เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เรียนแบบออนไลน์กับกลุ่มที่เรียนแบบผสมผสาน ผลปรากฏว่ากลุ่มที่เรียนแบบผสมผสานมีความพึงพอใจสูงกว่า ทั้งสองกลุ่มมีการเรียนรู้แท้จริงเพิ่มขึ้นและแบบรับรู้ (Perceived and actual learning) แต่กลุ่มที่เรียนแบบออนไลน์แสดงความเห็นว่าพวกเขาได้รับภาระงานที่มากกว่ากลุ่มที่เรียนแบบผสมผสาน อย่างไรก็ตาม Echavez-Solano (2003) สังเกตว่าไม่มีนัยสำคัญระหว่างความสามารถของผู้เรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมและชั้นเรียนที่เน้นเทคโนโลยี (แบบผสมผสาน) ในการทำงาน การทดสอบ และคะแนนเฉลี่ยท้ายภาคการเรียน

Bekele and Menchaca (2009) ศึกษาผลการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อการคิดเชิงวิพากษ์ (CT) และทักษะการแก้ปัญหา (PS) และแรงจูงใจนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยา จำนวน 72 คน ได้รับการเลือกแบบสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง (EG) หรือไม่ก็กลุ่มควบคุม (CG) กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การเรียนรู้แบบผสมผสานก่อนการทดลองเป็นเวลา 1 ภาคเรียนโดยกำหนดสมมติฐานว่ากลุ่มทดลองจะคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหามากกว่ากลุ่มทดลอง และกลุ่มทดลองจะมีแรงจูงใจภายในต่อการเรียนรู้นอกเหนือจากกลุ่มควบคุม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสอบถามกลยุทธ์ แรงจูงใจ การเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่าทั้งสองกลุ่มแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหาอย่างเท่าเทียมกัน ในทางตรงกันข้ามผู้เรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจภายในเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญมากกว่ากลุ่มทดลอง

Siew-Eng, Ariffin, Rahman, and Kim-Leong (2010) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในเขตเมืองและชนบทที่สัมพันธ์ต่อ 9 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน ได้แก่ เนื้อหารายวิชา เทคนิค ความยืดหยุ่น ชุมชนการเรียนรู้ แรงจูงใจ การแลกเปลี่ยน ผลป้อนกลับ การเรียนเสริม และการเรียนส่วนบุคคล ใช้ขั้นตอนผสมประกอบด้วยแบบสำรวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและสัมภาษณ์เพื่อสกัดและอธิบายข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาคณิตศาสตร์แบบผสมผสานในเขตสะราวัก (Sarawak) ในเดือนกรกฎาคม – พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลเชิงปริมาณแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนพึงพอใจต่อ 9 องค์ประกอบโดยไม่มีขึ้นอยู่กับสถานที่ คะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบทั้งหมดบ่งชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนพึงพอใจกับวิชาการเรียนรู้แบบผสมผสาน และผลดังกล่าวได้รับการสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพอีกด้วย

Miyaji (2011) เปรียบเทียบผลระหว่างชั้นเรียนแบบผสมผสาน 2 ชั้นเรียนที่ใช้โอเอิลร์นนิ่งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน โดยในกรณีที่ใช้โอเอิลร์นนิ่งนอกชั้นเรียน ผู้สอนจะให้สไลด์ประกอบการบรรยายและแบบทดสอบย่อยในตอนท้ายของการเรียน หลังจากบรรยายให้ผู้เรียนจดข้อมูล ปัญหาขณะรับชมสไลด์ประกอบลงในสมุดบันทึกแบบมีโครงสร้าง ส่วนกรณีที่ใช้โอเอิลร์นนิ่งระหว่างชั่วโมงเรียน ผู้สอนอธิบายโครงสร้างของการเรียนในแต่ละวันเป็นเวลา 20 นาที โดยใช้สไลด์ประกอบ ผู้เรียนจดข้อมูล ปัญหาขณะรับชมสไลด์ประกอบลงในสมุดบันทึกแบบมีโครงสร้างเป็นเวลา 60 นาที ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ตามจังหวะก้าวของตน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจเนื้อหาการบรรยาย ผู้เรียนในสองชั้นเรียนวางแผนระบบสนับสนุนการศึกษาในตอนท้ายของการเรียน ส่งรายงานและประเมินผลร่วมกัน เมื่อเปรียบเทียบผลของชั้นเรียนแบบผสมผสาน 2 ชั้นเรียน โดยแบบทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญพบว่าชั้นเรียนที่ใช้ทั้ง 2 วิธีการช่วยพัฒนาระดับความรู้ด้านคำศัพท์เทคนิคและทัศนคติของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ และไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง 2 ชั้นเรียนกับระดับความรู้และทัศนคติของผู้เรียน อีกทั้งยังพบว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ในการปรับทัศนคติของผู้เรียนทั้งสองชั้นอย่างใกล้เคียงกันด้วย

Meejaleurn, Boonlue, and Uratchanoprakon (2011) สร้างและกำหนดคุณภาพของการเรียนแบบออนไลน์ในการทำกิจกรรมกลุ่มด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานในวิชาระบบเครือข่ายและเทคโนโลยีสารสนเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการเรียนบทเรียนออนไลน์ ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน และทำงานที่ได้รับมอบหมายตามสภาพจริงของผู้เรียนหลังจากการเรียนแบบออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน โรงเรียนวัดภูเขาทอง อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ t-test ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพ สื่อ และการนำเสนอของการเรียนแบบออนไลน์ในการทำกิจกรรมกลุ่มด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.5 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผู้เรียนพึงพอใจต่อการเรียน

แบบออนไลน์ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 ผลของงานที่ได้รับมอบหมายตามสภาพจริงอยู่ในระดับดี ที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.64 ดังนั้น การเรียนแบบออนไลน์ในการทำกิจกรรมกลุ่มด้วยการเรียนรู้แบบ ผสมผสานสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

Russo, Watkins, Kelly, and Chan (2008) ศึกษาผลการใช้สื่อสังคม เช่น บล็อก พอด แคลสต์ และการแลกเปลี่ยนเนื้อหาเพื่อให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมผ่านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม และปรับวิธีการ สื่อสารของพิพิธภัณฑ์ในการแสดงบทบาทผู้รับผิดชอบในการดูแลมรดกทางวัฒนธรรมและนำเสนอ ทัศนคติของหน่วยงานที่มีต่อผู้มีอำนาจทางวัฒนธรรม เป็นทิศทางใหม่สำหรับการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ (Museum learning) เนื่องจากการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมผ่านการใช้สื่อสังคมจะสามารถบูรณาการเข้ากับการ จัดการพิพิธภัณฑ์ได้ โดยผู้ใช้สร้าง อัปโหลด และแลกเปลี่ยนเนื้อหาทางวัฒนธรรมแบบดิจิทัลด้วยการ นำสื่อสังคมมาเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารกับชุมชนที่สนใจเรื่องราวเดียวกัน สร้างหรือพัฒนา เครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเนื้อหาที่ได้รับความนิยมได้

Bynum (2011) ศึกษาการใช้สื่อสังคมเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เนื่องจากการ สื่อสังคมเข้ามามีบทบาทในชีวิตมนุษย์เกือบทุกด้าน แม้กระทั่งในชีวิตของผู้สอนและผู้เรียนก็ไม่มี ข้อยกเว้น ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้สื่อสังคม อาทิ MySpace, Facebook และ Twitter เน้นวิธีการที่เป็น เลิศในการปรับหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้เครื่องมือเหล่านี้เพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เนื่องจาก ผู้เรียนใช้สื่อสังคมเป็นเวลามากกว่า 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังนั้น ผู้สอนจึงควรนำเอาเทคโนโลยีและ วิธีการใหม่ ๆ เพื่อบูรณาการสื่อสังคมกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน เชื่อมโยงผู้เรียนเข้าหากันด้วย สื่อที่พวกเขาใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวัน

Lenhart, Purcell, Smith, and Zickuhr (2010: online) ศึกษาการใช้สื่อสังคมและ อินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์มือถือของวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้น ในปี ค.ศ. 2006 บล็อกได้รับความนิยม น้อยลงจากวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้นเมื่อเทียบกับวัยรุ่น เนื่องจากเครื่องมือและเทคโนโลยีที่อยู่ใน เว็บไซต์เครือข่ายสังคมเปลี่ยนแปลงและการใช้เว็บเดบโต้ขึ้นเรื่อย ๆ วัยรุ่นส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงเป็น การใช้ข้อความสั้น ๆ ในการอัปเดตความเคลื่อนไหวของตน ทั้งวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้นใช้เว็บไซต์ เครือข่ายสังคมเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดย Facebook เป็นเครือข่ายสังคมที่ผู้ใหญ่ใช้มากที่สุด มากถึงร้อยละ 73 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าของบัญชีบน Facebook ร้อยละ 48 เป็นเจ้าของบัญชีบน MySpace และร้อยละ 14 เป็นเจ้าของบัญชีบน LinkedIn วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่ใช้ Twitter โดยมีเพียง ร้อยละ 8 ของผู้ใช้ที่มีอายุระหว่าง 12 – 17 ปี ที่ใช้ Twitter วัยรุ่นกว่าร้อยละ 75 และผู้ใหญ่อายุ ระหว่าง 18 - 29 ปี มีโทรศัพท์เป็นของตนเองและใช้อินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์มากกว่าร้อยละ 93 โดย กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการรับข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ปัจจุบันร้อยละ 62 และร้อยละ 48 ซื้อสินค้า ออนไลน์ เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เพลง และร้อยละ 31 รับข้อมูลด้านสุขภาพ ฟิตเนส การลดความอ้วน

จากอินเทอร์เน็ต และร้อยละ 17 ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลด้านสุขภาพที่เข้าใจยาก เช่น ปัญหาเรื่องยาและปัญหาสุขภาพทางเพศ

Sirichodok, Makaramani, and Sangpum (2012) เสนอแนวทางของการนำสื่อสังคมไปใช้ในการเรียนรู้แบบร่วมกันในระดับอุดมศึกษาไว้ว่ามี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลนำเข้า มีองค์ประกอบย่อย 6 ประการ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อม การออกแบบเนื้อหาบทเรียน การกำหนดสื่อสังคม การกำหนดบทบาทผู้สอนและผู้เรียน 2) กระบวนการ มีองค์ประกอบย่อย 10 ประการ คือ การกำหนดเป้าหมาย การทดสอบก่อนเรียน การศึกษาบทเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบย่อย การรายงานผล การทดสอบระหว่างเรียน การทดสอบหลังการเรียน การรายงานคะแนน และการให้รางวัล 3) ข้อมูลส่งออก มีองค์ประกอบย่อย 6 ประการ คือ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความก้าวหน้าของการเรียน ทักษะการใช้สื่อสังคม การสื่อสาร และการค้นหาข้อมูล ความพึงพอใจของผู้เรียนในการเรียนรู้แบบร่วมกัน พฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมกัน 4) การควบคุม เป็นกิจกรรมการควบคุมดูแลระหว่างการเรียน และ 5) ผลป้อนกลับ สำหรับการปรับปรุง

จากการสำรวจงานวิจัยและข้อค้นพบในงานวิจัยของนักการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า ไม่พบงานวิจัยด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ทั้งยังมีจำนวนงานวิจัยด้านการเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เป็นจำนวนน้อยมาก และไม่พบงานวิจัยในประเทศไทยที่นำเอาแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ประยุกต์ในการเรียนการสอนเพื่อเอื้อประโยชน์ในด้านการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน มิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแสดงบทบาทเดียวกันตลอดเวลา นอกจากนี้ งานวิจัยที่นำสื่อสังคมมาใช้พบในงานวิจัยเชิงธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ ทั้งที่สื่อสังคมช่วยในการเสริมสร้างศักยภาพการสื่อสารด้านการเรียนการสอนระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หรือผู้เรียนกับผู้เรียนได้ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมในการใช้สื่อสังคมจึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน และยังเป็นสิ่งที่ผู้เรียนให้ความสำคัญและความสนใจอีกด้วย เป็นการสร้างแนวทางของการเรียนรู้แบบร่วมกันให้กับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา งานวิจัยด้านการเรียนรู้แบบผสมผสานมุ่งพัฒนาด้านความรู้ (Knowledge) เป็นส่วนใหญ่ และยังไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะความสามารถ (Skill) อย่าง การเขียนเชิงวิพากษ์หรือการเขียนเชิงสร้างสรรค์เท่าที่ควร ไม่พบงานวิจัยที่นำเอาการเขียนรอบวง ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งของการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ แต่พบว่าการเขียนรอบวงถือเป็นการระดมสมองวิธีหนึ่งที่จะเสริมสร้างความคิดขั้นสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ได้ และแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านกล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่าหากต้องการให้ผู้เรียนระดมสมองควรจัดเป็นกลุ่มใหญ่ จำนวน 6 – 10 คน เพื่อผลิตความคิดให้ออกมาเป็นจำนวนมาก เป็นการประสานการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะเกิดผลในเชิงลบน้อยกว่าผู้เรียนกลุ่มเล็ก กล่าวได้ว่า ยิ่งผู้เรียนมีจำนวนมากเท่าใดยิ่งมีความสำคัญต่อความคิดขั้นสูง และผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสฝึกการเขียนอย่างทั่วถึง และเรียนรู้ไป

พร้อมกัน จึงแน่ใจได้ว่าการเขียนรอบวงสามารถเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้อย่างแท้จริง โดยนำเอาสื่อสังคมมาใช้เป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกเพื่อจัดกิจกรรมการเขียนตามคุณลักษณะของสื่อสังคมแต่ละประเภท ด้วยเหตุนี้ การสำรวจงานวิจัยและข้อค้นพบในงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

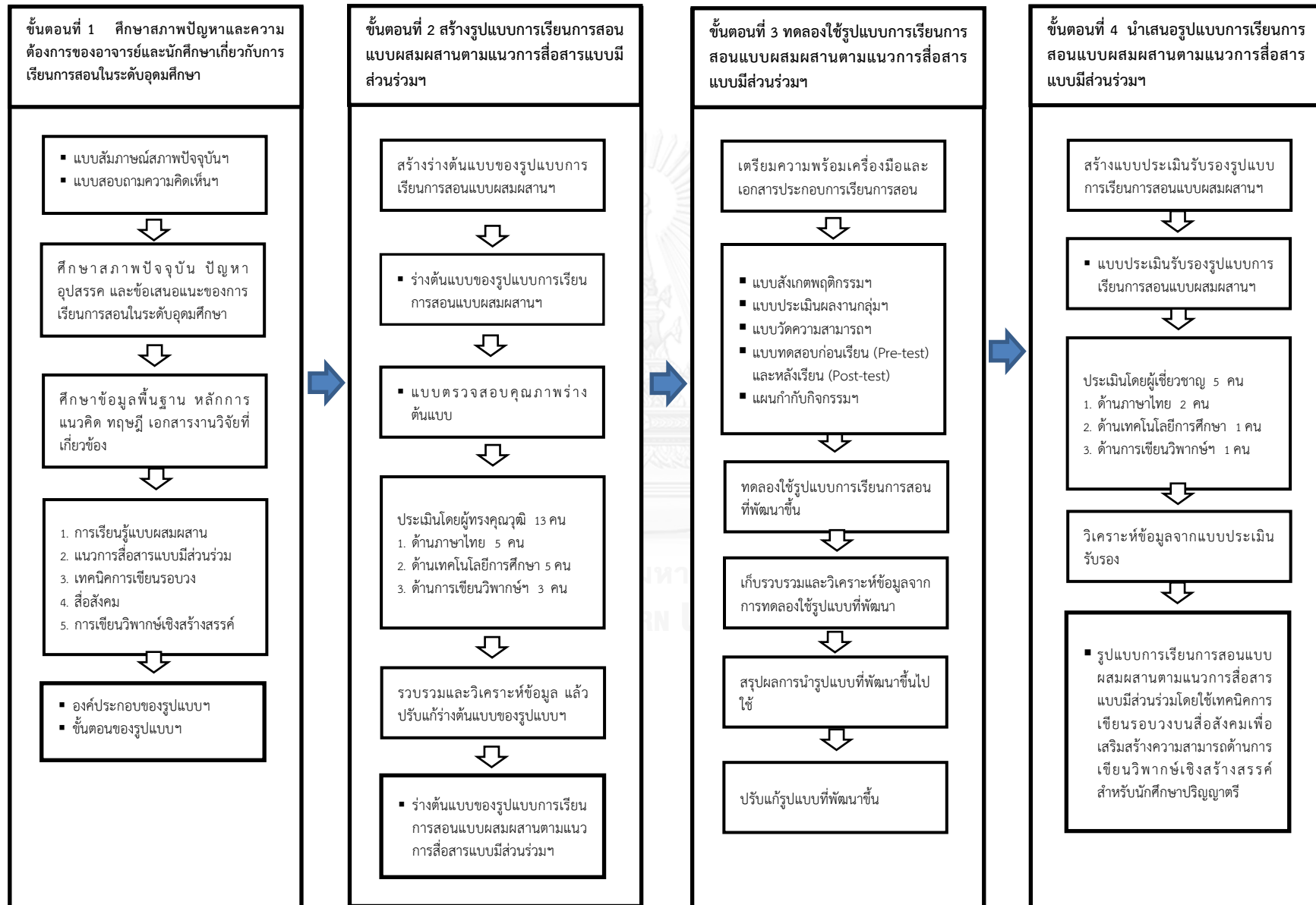
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

รายละเอียดในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

การศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้สอนและผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงศึกษารายละเอียดของหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดระบบ วิเคราะห์ และสังเคราะห์รายละเอียดดังกล่าวมาเป็นข้อมูลเพื่อนำมากำหนดองค์ประกอบและขั้นตอนเพื่อสร้างร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ในขั้นตอนต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้สอนและผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษา รายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. อาจารย์ จำนวน 10 คน ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 5 ปี จากมหาวิทยาลัย 7 แห่ง ได้แก่ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 1 คน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 คน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำนวน 1 คน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย จำนวน 2 คน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 1 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 1 คน และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 2 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive)

2. นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ถึงชั้นปีที่ 4 จำนวน 100 คน จากมหาวิทยาลัย 7 แห่ง ได้แก่ นิสิตนักศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 14 คน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 10 คน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 34 คน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย จำนวน 21 คน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 5 คน และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 13 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเบื้องต้น ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์ และข้อคำถาม 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน และตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ แบ่งออกเป็น 4 ข้อ คือ (1) ปัญหา/อุปสรรคของการจัดการเรียนการสอน (2) ความต้องการที่จะให้มหาวิทยาลัยจัดเตรียมเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน (3) พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในชั้นเรียน (4) หากต้องการให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ควรให้ผู้เรียนฝึกเขียนเป็นจำนวนกี่ชิ้นงานจึงจะเกิดความสามารถดังกล่าว ลักษณะของคำถามที่ใช้มีทั้งแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และคำถามปลายเปิด (ดูภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดในการสัมภาษณ์ครู/อาจารย์จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

1.2 สร้างร่างแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นข้างต้น เพื่อใช้สัมภาษณ์อาจารย์ก่อนการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอน

1.3 นำร่างแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของข้อคำถาม ซึ่งได้ให้ความเห็นชอบกับร่างแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.4 นำร่างแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย จำนวน 5 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา พบว่าควรปรับคำถามให้ตรงกับประเด็นที่ต้องการทราบเกี่ยวกับจำนวนชิ้นงานของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

1.5 ดำเนินการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดทำแบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอนของอาจารย์ และสภาพทั่วไปของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถามและข้อคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ (1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) สภาพทั่วไปของการเรียนการสอนตามการรับรู้ของท่าน (3) วิธีการสอนของอาจารย์ตามการรับรู้ของท่าน และ (4) วิธีสอนใดตามการรับรู้ของท่านที่จะช่วยเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ลักษณะของคำถามที่ใช้มีทั้งแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และคำถามปลายเปิด (ดูภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดในการสอบถามผู้เรียนจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอน และสภาพทั่วไปของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

2.2 สร้างร่างแบบสอบถามตามประเด็นข้างต้น เพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาก่อนการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอน

2.3 นำร่างแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของข้อคำถาม ซึ่งได้ให้ความเห็นชอบกับร่างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.4 นำร่างแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย จำนวน 5 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา พบว่าควรปรับคำถามให้ตรงกับประเด็นที่ต้องการทราบเกี่ยวกับวิธีการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

2.5 ดำเนินการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอนของอาจารย์ และสภาพทั่วไปของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษากับอาจารย์ด้วยตนเองและทางโทรศัพท์ ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2555

2. สอบถามความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอนของอาจารย์ และสภาพทั่วไปของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาด้วยตนเองและทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ในเดือนสิงหาคมและเดือนกันยายน พ.ศ. 2555 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น 100 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม วิเคราะห์ผลที่รวบรวมได้ เพื่อนำข้อมูลมาสร้างร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามนำมาหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ในคำถามแต่ละข้อ รวมทั้งวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับคำถามปลายเปิด แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

2. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ รายละเอียดดังนี้

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสานประกอบด้วย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน และสัดส่วนของการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนแบบออนไลน์

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดองค์ประกอบ และขั้นตอนของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการเขียนรอบวงประกอบด้วย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดขั้นตอนของการเขียนรอบวง

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อสังคมประกอบด้วย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเลือกใช้สื่อสังคม

2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในกำหนดขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และเกณฑ์รูบริคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

การศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย จำนวน 5 คน ด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 5 คน และด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 3 คน รวมจำนวน 13 คน (ดูรายชื่อภาคผนวก ก) ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive) โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นอาจารย์ที่สนใจและศึกษาค้นคว้าด้านการสอนภาษาไทย ด้านเทคโนโลยีการศึกษา หรือด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ตั้งแต่รองศาสตราจารย์ขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเบื้องต้น ประกอบด้วย

1. ร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (ดูภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดลำดับความสัมพันธ์และรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบเพื่อสร้างเป็นร่างต้นแบบ ได้แก่

1.1.1 การเรียนรู้แบบผสมผสานแบ่งเป็นสัดส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ออฟไลน์ ร้อยละ 30 และกิจกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ร้อยละ 70

1.1.2 ขั้นตอนของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ขั้น คือ ขั้นตัดสินใจ ขั้นวางแผน ขั้นดำเนินการ ขั้นรับทราบผล และขั้นประเมินผล

1.1.3 ขั้นตอนของการเขียนรอบวง ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ผู้สอนระบุหรือนำเสนอปัญหา ขั้นที่ 2 ผู้เรียนคนแรกเริ่มต้นเขียนคำตอบ แล้วส่งกระดาษแผ่นกันไปทางด้านซ้ายมือ ขั้นที่ 3 ผู้เรียนคนที่สองที่ได้รับกระดาษปฏิบัติเหมือนผู้เรียนคนแรก ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งหมดเวลา และขั้นที่ 4 ผู้เรียนคัดเลือกความคิดที่ดีที่สุด 5 อันแรก แล้วมาตัดสินความคิดที่ดีที่สุดหรือผลานความคิดทั้งหมดเป็นความคิดที่ดีที่สุด

1.1.4 สื่อสังคมที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือของการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 2 ประเภท ได้แก่

1.1.4.1 กระดานอภิปราย ควรมีคุณลักษณะที่เป็นมิตรกับผู้ใช้ (User-friendly) ไม่ว่าจะเป็นการปรับตั้งค่า ปรับแต่ง บริหารจัดการหน้าจอแสดงผล ไม่จำกัดจำนวนกระทู้หรือจำนวนสมาชิก ใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตได้ และควรมีเครื่องมือใช้งานคล้ายคลึงกับเครื่องมือบนโปรแกรม MS Word

1.1.4.2 วิกี ควรมีคุณลักษณะที่สามารถตรวจสอบร่องรอยการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาจากผู้ใช้ มีหน้าประวัติการใช้งานให้ทราบว่าผู้เรียนคนใดทำอะไรได้ สามารถแก้ไขและบันทึกเนื้อหาได้โดยง่าย ไม่สลับซับซ้อน และควรมีเครื่องมือใช้งานคล้ายคลึงกับเครื่องมือบนโปรแกรม MS Word

1.1.5 ขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 7 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ระบุประเด็น ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและพิจารณาความเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ขั้นที่ 3 กำหนดสมมติฐาน ขั้นที่ 4 เกิดความคิดแวบแรก ขั้นที่ 5 คิดสร้างจินตนาการและเขียน ขั้นที่ 6 ค้นพบคำตอบหรือความคิดกระจ่าง และขั้นที่ 7 ทดสอบ ประเมิน และยอมรับผล

1.2 นำร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ที่สุดก่อนนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ

2. แบบตรวจสอบคุณภาพร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ ประกอบด้วยข้อมูลของผู้ตรวจสอบ คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบตรวจสอบและข้อคำถาม 5 ข้อหลัก ตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนฯ (ภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 สร้างแบบตรวจสอบคุณภาพร่างต้นแบบ เป็นแบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา รายข้อโดยพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตามแนวคิดของ Rovinelli and Hambleton (1977) และกำหนดระดับความเหมาะสมดังนี้

+1 หมายถึง องค์ประกอบหรือขั้นตอนสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบหรือขั้นตอนสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

-1 หมายถึง องค์ประกอบหรือขั้นตอนไม่สอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

และได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2538) ถ้าคะแนนความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 แสดงว่า องค์ประกอบหรือขั้นตอนนั้นสามารถนำมาใช้เป็นร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ

2.2 นำร่างแบบตรวจสอบคุณภาพที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ตลอดจนความชัดเจน ครบถ้วน สมบูรณ์ และความครอบคลุมของข้อคำถาม แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจัดทำเป็นแบบตรวจสอบคุณภาพฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด จำนวน 13 คน ประเมินโดยใช้แบบตรวจสอบคุณภาพร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ

2. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบตรวจสอบคุณภาพ วิเคราะห์ผลการประเมินและปรับร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ประเด็นของการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประเด็นของการปรับแก้ภาษาและรายละเอียด

รายละเอียดเดิม	รายละเอียดที่ปรับแก้
ขั้นที่ 1 การตัดสินใจ	
1. ปฐมนิเทศ	1. ปฐมนิเทศ
2. อธิบายความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	2. ทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน
3. ทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน	3. อธิบายความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
4. ระดมความคิดเพื่อระบุประเด็นสำคัญสำหรับการตั้งชื่อเรื่อง	4. ระดมความคิดเพื่อระบุประเด็นสำคัญสำหรับการตั้งชื่อเรื่อง
5. พิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ	5. พิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดให้
6. ผสานประเด็นสำคัญทั้ง 5 เข้าด้วยกันเป็น	6. เลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดเพียงประเด็นเดียว

ตารางที่ 3.1 ประเด็นของการปรับแก้ภาษาและรายละเอียด (ต่อ)

รายละเอียดเดิม	รายละเอียดที่ปรับแก้
ประเด็นเดียวที่ดีที่สุด	
7. ประเมินประเด็นสำคัญแล้วนำไปกำหนดเป็นชื่อเรื่อง	7. ประเมินประเด็นสำคัญแล้วนำไปกำหนดเป็นชื่อเรื่อง
ขั้นที่ 2 การวางแผน	
1. ระดมความคิดเพื่อวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) รวบรวมหลักฐานสนับสนุน	1. ระดมความคิดเพื่อวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) รวบรวมหลักฐานสนับสนุน
2. พิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ	2. พิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดให้
3. ผสานโครงเรื่องทั้ง 5 เข้าด้วยกันเป็นโครงเรื่องเดียวที่ดีที่สุด และเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุนตามคะแนนมากไปน้อย	3. วางโครงเรื่องและเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุนตามคะแนนมากไปน้อย
4. ประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่อง	4. ประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ผ่านมาจากการพิจารณาจากผู้สอนแล้ว
ขั้นที่ 3 การดำเนินการ	
1. ระดมความคิดเพื่อระบุแหล่งข้อมูล เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานสนับสนุน	1. ระดมความคิดเพื่อระบุแหล่งข้อมูล เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานสนับสนุน
2. พิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ	2. ประเมินแหล่งข้อมูลตามหลักฐานสนับสนุนที่ผ่านมาจากการพิจารณาจากผู้สอนแล้ว
3. เรียงลำดับแหล่งข้อมูลตามคะแนนมากไปน้อย	3. พิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดให้
4. ประเมินแหล่งข้อมูลตามหลักฐานสนับสนุน	4. เรียงลำดับแหล่งข้อมูลตามคะแนนมากไปน้อย
ขั้นที่ 5 การประเมินผล	
1. นำเสนองานเขียน แล้วระดมความคิดเพื่อแสดงความคิดเห็นต่องานเขียน	1. นำเสนองานเขียน แล้วระดมความคิดเพื่อแสดงความคิดเห็นต่องานเขียน
2. พิจารณาเลือกงานเขียนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ	2. พิจารณา ปรับปรุง แก้ไขงานเขียนให้ดีที่สุด
3. ให้คะแนนตัดสินงานเขียนเดียวที่ดีที่สุด	-
4. ประเมินงานเขียนตามเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์ฯ	3. ประเมินงานเขียนตามเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์ฯ

จากตารางที่ 3.1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำเพิ่มเติมในขั้นที่ 1 การตัดสินใจสรุปได้ว่าการอธิบายความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอนของการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ในข้อที่ 2 ก่อนการทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน (Pre-test) ในข้อที่ 3 จะส่งผลต่อคะแนนความสามารถของผู้เรียน ดังนั้น ควรสลับข้อ 2 เป็นข้อ 3 และข้อ 3 เป็นข้อ 2 และในข้อที่ 6 ผสานประเด็นสำคัญทั้ง 5 เข้าด้วยกันเป็นประเด็นเดียวที่ดีที่สุดนั้น ไม่จำเป็นต้องผสานประเด็น แต่ควรเป็นบทบาทของผู้สอนในการพิจารณาว่าประเด็นใดของผู้เรียนเป็นประเด็นที่ดีที่สุด เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (True participation)

ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำเพิ่มเติมในขั้นที่ 2 การวางแผน สรุปได้ว่าการผสานโครงเรื่องทั้ง 5 เข้าด้วยกันเป็นโครงเรื่องเดียวที่ดีที่สุดข้อ 3 อาจทำไม่ได้จริง เพราะหากผู้เรียนระดมความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมในประเด็นที่แตกต่างกันก็จะไม่สามารถนำมาผสานกันได้ เช่น วัฒนธรรมการกิน การแต่งกาย ฯลฯ ไม่ควรจะมาผสานเป็นโครงเรื่องเดียวกัน ควรคัดเลือกเพียงโครงเรื่องเดียวเท่านั้น หรืออาจให้ทางเลือกแก่ผู้เรียนโดยให้มีโครงเรื่องมากกว่าหนึ่ง นอกจากนี้ ควรให้แต่ละกลุ่มวางโครงเรื่องแล้วร่วมกันพิจารณากับผู้สอนเพื่อปรับปรุง แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้เป็นโครงเรื่องที่สมบูรณ์ต่อไป

ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำเพิ่มเติมในขั้นที่ 3 การดำเนินการ สรุปได้ว่าควรประเมินแหล่งข้อมูลตามหลักฐานสนับสนุนก่อนพิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุด เพราะถ้าถูกต้อง เชื่อถือได้ จึงควรนำมาพิจารณาต่อไป และสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุด โดยผู้สอนแจกเกณฑ์ดังกล่าวเป็นใบความรู้แก่ผู้เรียนหรือแสดงเอาไว้บนเว็บให้ผู้เรียนได้ทราบก่อน จึงจะทำให้การดำเนินงานสำเร็จตามแผนที่วางไว้

ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำเพิ่มเติมในขั้นที่ 5 การประเมิน สรุปได้ว่าการให้คะแนนตัดสินงานเขียนเดียวที่ดีที่สุดจะทำให้ผู้เรียนคิดว่าเป็นการแข่งขัน งานเขียนในรายวิชาไม่ได้มีลักษณะของการประกวด การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือเขียนตามหลักวิชาการอย่างอิสระอาจทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเองและได้พบข้อเท็จจริงบางอย่างในระหว่างการเขียน อีกทั้งยังก่อให้เกิดความมั่นใจในการเขียนด้วย เพราะผู้เรียนควรจะแข่งขันกับตนเองมากกว่าแข่งขันกับผู้เรียนคนอื่น ๆ จึงจะกระตุ้นความสามารถของตนให้ก้าวหน้าทุกครั้งเมื่อฝึกการเขียน ดังนั้น ในขั้นที่ 5 จึงควรเป็นการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขงานให้ดีขึ้นน่าจะเพียงพอแล้ว

3. นำร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ความคิดเห็นก่อนนำไปทดลองใช้ในขั้นตอนไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบตรวจสอบคุณภาพมาหาค่า IOC ในแต่ละข้อคำถามเพื่อศึกษาความสอดคล้องและความเหมาะสมเป็นรายข้อ โดยนำผลการตรวจสอบคุณภาพร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ ทุกข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.8

มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และปรับแก้ภาษาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 4.4 บทที่ 4)

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design และแบบ One Shot Repeated Measure Design โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ นักศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 3 (รหัส 54) หลักสูตรภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 1543105 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 40 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2. แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยเนื้อหาของข่าวและเรื่องราวความยาวประมาณ 7 – 10 บรรทัด เพื่อเขียนวิพากษ์เชิงสร้างความยาว 4 – 5 บรรทัด แบบทดสอบละ 60 คะแนน วัดตามเกณฑ์รูบริคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 5 ข้อ (ดูภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1.1 คัดเลือกประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ของวัฒนธรรม โดยพิจารณาจากผลกระทบของปัญหา ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และความยากต่อการทำความเข้าใจเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนเขียนแสดงความคิดเห็น โดยเรียบเรียงความรู้ของตนผ่านการแสดงหลักฐานหรือยกเหตุผลประกอบ ถ่ายทอดความรู้ความคิดของตนอย่างเป็นกลาง และใช้สำนวนภาษาของตน

1.2 นำร่างแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ

1.3 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดทำเป็นแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. แบบประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบตรวจสอบ (Check list) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ มี 5 ข้อ รวม 60 คะแนน และส่วนที่ 2 การประเมินผลงานกลุ่มการเขียนทั่วไป มี 10 ข้อ รวม 40 คะแนน (ดูภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและตำราเกี่ยวกับการเขียนเชิงวิพากษ์ และเลือกใช้แนวคิดของ Waypoint Outcomes (2011: online), Thomas Edison State College (2003: online), และ Ravenna School District (n.d.: online) และศึกษาเอกสารและตำราเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และเลือกใช้แนวคิดของ Weir (1993), และ Newman (2007) นำมาผสมผสานเป็นเกณฑ์รูบริคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 5 ด้าน ดังนี้

(1) การเรียบเรียงความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า
 (2) การแสดงแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้ง
 (3) การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
 (4) การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใคร

(5) การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของผู้เขียนเองอย่างหลากหลาย และเกณฑ์รูบริคส์ประเมินรูปแบบการเขียนทั่วไป 10 ด้าน ดังนี้

(1) วัตถุประสงค์ (Purpose)
 (2) ชื่อเรื่อง (Topic)
 (3) บทนำ (Introduction)
 (4) เนื้อเรื่อง (Main body)
 (5) บทสรุป (Conclusion)
 (6) ความสัมพันธ์ของแนวคิด (Coherence)
 (7) หลักภาษา (Grammar)
 (8) เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation)
 (9) การอ้างอิงแบบ APA หรือแบบอื่น ๆ (APA reference and other reference formats)

(10) การออกแบบเอกสาร (Document design)

2.2 นำแนวคิดของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์และรูปแบบการเขียนทั่วไปแต่ละด้านมากำหนดรายละเอียดเป็นเกณฑ์รูบริคส์ให้ชัดเจน แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขและ

นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ

2.3 นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบประเมินผลงานกลุ่มการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. แผนกำกับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (ดูภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

3.1 วิเคราะห์เนื้อหาของโครงสร้างรายวิชา 1543105 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ของหลักสูตรภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่ศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 เพื่อกำหนดหัวข้อสำหรับการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และกำหนดจำนวนแผนกำกับกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2 พิจารณาหลักการ องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำมาสร้างแผนกำกับกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสม

3.3 เรียบเรียงลำดับขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เป็นสำคัญ

3.4 กำหนดหัวข้อสำหรับการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ รอบที่ 1 ได้แก่ วัฒนธรรมไทย และรอบที่ 2 ได้แก่ ปัญหาทางวัฒนธรรม รวม 2 หัวข้อเรื่อง

3.5 เขียนแผนกำกับกิจกรรมการเรียนการสอน 4 สัปดาห์ โดยกำหนดเนื้อหาและจำนวนชั่วโมงดังรายละเอียดตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 รายละเอียดของเนื้อหาและจำนวนชั่วโมง

สัปดาห์ที่	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง
1	1. การทดสอบก่อนเรียน 2. ความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอนของการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 3. การตั้งชื่อเรื่อง	3

ตารางที่ 3.2 รายละเอียดของเนื้อหาและจำนวนชั่วโมง

ลำดับที่	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง
2	1. การวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) 2. การกำหนดหลักฐานสนับสนุน 3. การกำหนดแหล่งข้อมูล	3
3	1. การกำหนดวิธีการจัดระเบียบแนวคิด และกลวิธีการเขียน 2. การออกแบบเอกสาร	3
4	1. การนำเสนองานเขียน 2. การทดสอบหลังเรียน 3. การวัดความสามารถของผู้เรียนรายบุคคล	3
	รวม	12

3.6 นำแผนกำกับกิจกรรมการเรียนการสอนฯ ทั้งหมดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย จำนวน 5 คน ตรวจสอบพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

3.7 ปรับปรุงแผนกำกับกิจกรรมการเรียนการสอนฯ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4. แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนตามกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนว การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำแนกตามการแสดงออกของ พฤติกรรมตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่ปรากฏตามหลักฐานจากการเขียนรอบวง บนสื่อสังคม มี 19 ข้อย่อย (ดูภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสังเกต

4.2 สร้างร่างแบบสังเกตให้ตรงตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับขั้นตอนของการ สื่อสารแบบมีส่วนร่วมและขั้นตอนย่อย โดยกำหนดประเด็นต่าง ๆ ไว้ดังนี้ ขั้นตอนของการสื่อสาร แบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ขั้นที่ 1 ตัดสินใจ ขั้นที่ 2 วางแผน ขั้นที่ 3 ดำเนินการ ขั้นที่ 4 รับทราบผล และ ขั้นที่ 5 ประเมินผล และขั้นตอนย่อย ได้แก่ การระดมความคิด การพิจารณาความคิด การเรียงลำดับ หรือผสมผสานความคิด และการประเมินความคิด โดยมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบแสดงหรือไม่ แสดงพฤติกรรม

4.3 นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของข้อคำถาม แล้วแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.4 นำร่างแบบสังเกตที่สร้างไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ด้านเทคโนโลยีการศึกษา และด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ด้านละ 3 คน และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วจัดทำแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนตามกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล ประกอบด้วยสถานการณ์ปัญหาทางวัฒนธรรมความยาวประมาณ 23 – 25 บรรทัด เพื่อเขียนนิพากษ์เชิงสร้างความยาว 5 – 6 บรรทัด รวม 60 คะแนน วัดตามเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 5 ข้อ (ดูภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

5.1 คัดเลือกประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่มาจากข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ โดยพิจารณาจากผลกระทบของปัญหา ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และความยากง่ายต่อการทำความเข้าใจเนื้อหาข่าว เพื่อให้ผู้เรียนเขียนแสดงความคิดเห็น โดยเรียบเรียงความรู้ของตนผ่านการแสดงหลักฐานหรือยกเหตุผลประกอบ ถ่ายทอดความรู้ความคิดของตนอย่างเป็นกลาง และใช้สำนวนภาษาของตน

5.2 นำร่างแบบประเมินวัดความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคลไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ

5.3 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดทำแบบประเมินวัดความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคลฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design และแบบ One Shot Repeated Measure Design โดยทดลองกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 (รหัส 54) หลักสูตรภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 1543105 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน

O ₁	X ₁	O ₂
----------------	----------------	----------------

One-Group Pretest-Posttest Design

- X_1 การเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ
 O_1 การวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน
 O_2 การวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียน

X_1	O_1	X_2	O_2
-------	-------	-------	-------

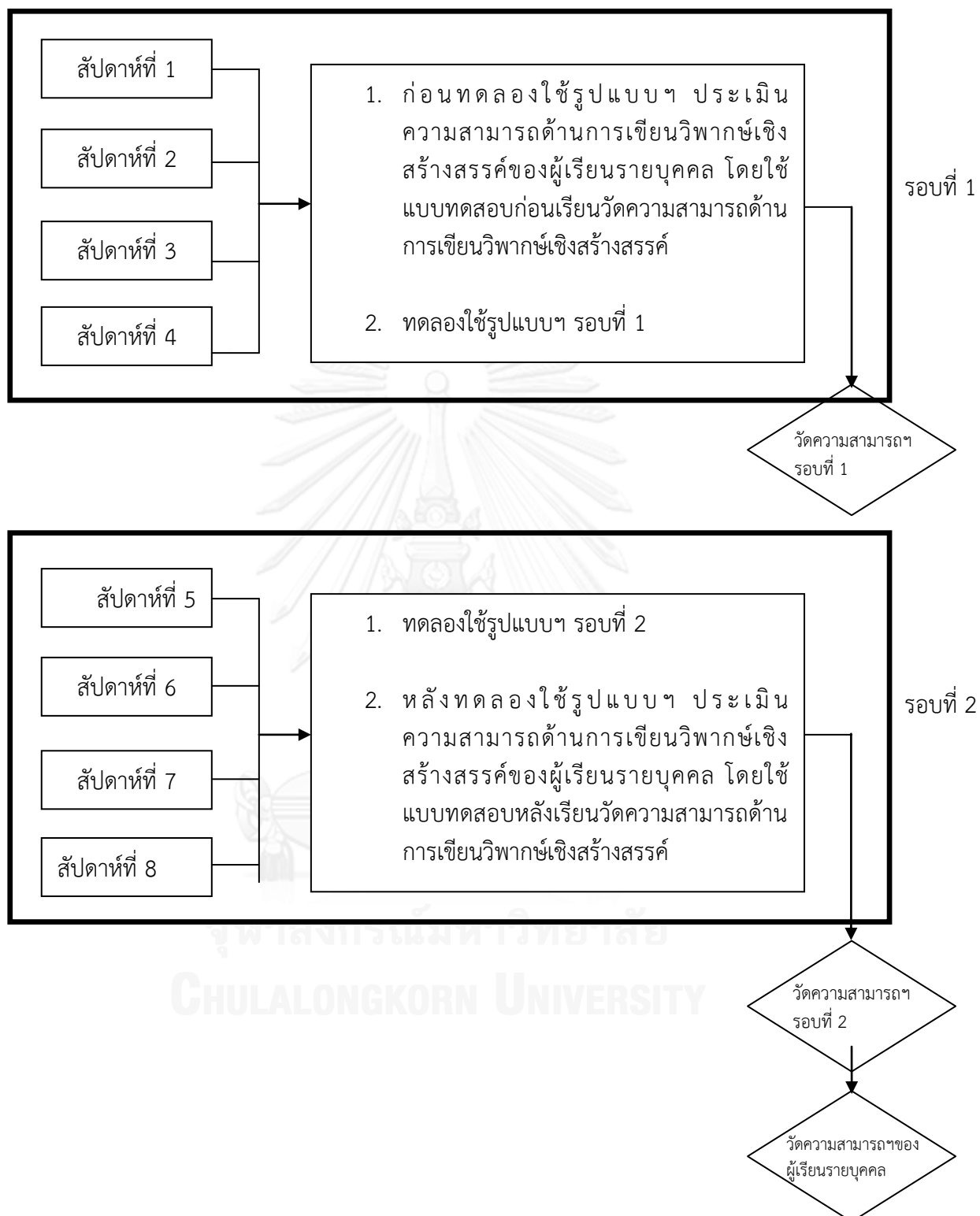
One Shot Repeated Measure Design

- X_1 การเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ รอบที่ 1
 X_2 การเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ รอบที่ 2
 O_1 การวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รอบที่ 1
 O_2 การวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รอบที่ 2

2. ปฐมนิเทศโดยชี้แจงคำอธิบายรายวิชา วิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมทั้งเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการทดลองแก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ แล้วให้กลุ่มตัวอย่างแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 – 10 คน รวม 5 กลุ่ม

3. อธิบายเนื้อหาของ การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ความหมายของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ องค์ประกอบของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ การวางโครงเรื่องของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ การหาหลักฐานประกอบการสนับสนุนการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ การจัดระเบียบแนวคิดของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ การออกแบบเอกสารการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ กลวิธีการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และข้อแนะนำในการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยแจกเป็นเอกสารประกอบการบรรยายผ่านการใช้โปรแกรมการนำเสนอ PowerPoint

4. ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ โดยจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อนำเสนอเนื้อหาด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดและแนวทางการเขียนเพื่อให้ได้ผลงานวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ และจัดการเรียนการสอนออนไลน์ร่วมกับการใช้สื่อสังคมเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ แล้ววัดผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 และใช้เวลาทดลองซ้ำอีก 4 สัปดาห์ แล้ววัดผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 รวม 8 สัปดาห์ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ระหว่างเดือนมิถุนายน – เดือนสิงหาคม โดยแสดงในภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 แผนการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

5. ระหว่างดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรายบุคคลรวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคเมื่อประสบปัญหาในการใช้งานสื่อสังคม

6. เมื่อดำเนินการทดลองจนครบแล้ว ผู้วิจัยวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และแบบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล

7. ให้อาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 2 คน ตรวจสอบให้คะแนนผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ทั้ง 5 กลุ่มรวม 10 เรื่อง ตามเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 5 ข้อ 60 คะแนน และเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินรูปแบบการเขียนทั่วไป 10 ข้อ 40 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 100 คะแนน สามารถเทียบตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยผลการศึกษานักศึกษาปริญญาตรีได้ พร้อมทั้งตรวจให้คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ รวม 80 ชุด และแบบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล 40 ชุด ตามเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 5 ข้อ 60 คะแนน แล้วนำคะแนนที่ได้จากอาจารย์ผู้ตรวจทั้ง 2 คน มาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนและวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของการตรวจให้คะแนน โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามรายละเอียดต่อไปนี้

- .90 ขึ้นไป ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
- .70 - .90 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
- .30 - .69 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางสูง
- .01 - .29 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
- .00 ถือว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

โดยผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนของอาจารย์ผู้ตรวจปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียน
วิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนของอาจารย์ผู้ตรวจ

คะแนนเฉลี่ย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ย ของอาจารย์ผู้ตรวจคนที่ 1 กับอาจารย์ผู้ตรวจ คนที่ 2
คะแนนเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการ เขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน	.972**
คะแนนเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการ เขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียน	.834**

* $p < .01$

จากตารางที่ 3.3 ผลการหาความสัมพันธ์คะแนนเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนของอาจารย์ผู้ตรวจพบว่า ผลการตรวจให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการตรวจให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนของผู้ตรวจทั้ง 2 คนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในระดับสูงมากและสูง คือ .972 และ .834 ตามลำดับ

ผลการทดสอบทางสถิติพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนของผู้ตรวจ 2 คน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบความแตกต่างของคะแนนด้วยการใช้ค่าสถิติ t (t -test dependent) Repeated Measurement ANOVA และ paired t -test พร้อมหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอันดับที่ของสเปียร์แมน (Spearman's Rank Correlation Coefficient)

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความสัมพันธ์ของคะแนนจากแบบทดสอบ แบบประเมิน แบบสังเกต และแบบวัดความสามารถรวมทั้งใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

การศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี เป็นผลที่ได้จากการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน รับรองรูปแบบฯ โดยนำเสนอเป็นแผนภาพแสดงรูปแบบและความเรียงอธิบายรูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 2 คน ด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 2 คน และด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คน (ดูรายชื่อภาคผนวก ก) ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive) โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาผู้เชี่ยวชาญต้องเป็นอาจารย์ที่สนใจและศึกษาค้นคว้าด้านการสอนภาษาไทย ด้านเทคโนโลยีการศึกษา หรือด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปและดำรงตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่รองศาสตราจารย์ขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบประเมินรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ประกอบด้วยข้อมูลของผู้ประเมินรับรอง คำชี้แจงของแบบประเมินรับรอง และข้อคำถาม 5 ข้อหลัก ตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนฯ (ดูภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินรับรอง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตามแนวคิดของ Rovinelli and Hambleton (1977) และกำหนดระดับความเหมาะสมดังนี้

เหมาะสม หมายถึง องค์กรประกอบหรือขั้นตอนสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ไม่แน่ใจ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าองค์กรประกอบหรือขั้นตอนสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ไม่เหมาะสม หมายถึง องค์กรประกอบหรือขั้นตอนไม่สอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

และได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2538) ถ้าคะแนนความ สอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 แสดงว่า องค์ประกอบหรือขั้นตอนนั้นสามารถนำมาใช้เป็นร่าง ต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ

2. สร้างร่างต้นแบบของแบบประเมินรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตาม แนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การรับรองรายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนฯ โดยแบ่งระดับความ เหมาะสมออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ เหมาะสม ไม่เหมาะสม และไม่รับรอง

ตอนที่ 2 คำถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ รูปแบบการเรียนการสอนฯ

3. นำร่างต้นแบบของแบบประเมินรับรอง ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนครบถ้วน และความครอบคลุมของข้อ คำถาม แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขก่อนจัดทำแบบประเมินรับรองรูปแบบการเรียน การสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อ เสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดย ใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิง สร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีไปผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินรับรองรูปแบบการเรียน การสอนฯ

2. นำข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข โดยปรับปรุง รายละเอียดในด้านองค์ประกอบและขั้นตอนให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุด

3. นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดย ใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิง สร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีในรูปแบบของแผนภาพประกอบความเรียง เพื่อนำไปใช้เป็น แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบประเมินรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการ สื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ มาหาความสอดคล้อง (IOC) และนำเสนอข้อมูลที่เป็นข้อเสนอแนะหรือความ คิดเห็นที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญร่วมกับข้อมูล ข้อค้นพบจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ ผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ มาวิเคราะห์สรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ และนำเสนอใน ลักษณะของคำบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ตอนที่ 4 ผลการรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.1 ผลการสัมภาษณ์อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 5 ปี รวม 10 คน จากสถาบันอุดมศึกษา 7 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประเด็นที่สัมภาษณ์ คือ สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนอาจารย์ (n = 10)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	2	20.00
หญิง	8	80.00
รวม	10	100.00
2. อายุ		
21 - 25 ปี	0	0
26 - 30 ปี	1	10.00
31 - 35 ปี	2	20.00
36 - 40 ปี	1	40.00
41 - 45 ปี	3	30.00
45 ปีขึ้นไป	4	40.00
รวม	10	100.00
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	0	0
ปริญญาโท	6	60.00
ปริญญาเอก	4	40.00
รวม	10	100.00
4. สาขาวิชา		
ภาษาไทย/การสอนภาษาไทย	3	30.00
ภาษาอังกฤษ	1	10.00

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนอาจารย์ (n = 10)	ร้อยละ (%)
การศึกษาปฐมวัย	1	10.00
ปรัชญาและศาสนา	1	10.00
การประชาสัมพันธ์	2	20.00
นิเทศศาสตร์บูรณาการ	1	10.00
การบัญชีและการเงิน	1	10.00
รวม	10	100.00
5. ตำแหน่งทางวิชาการ		
อาจารย์	6	60.00
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	3	30.00
รองศาสตราจารย์	1	10.00
ศาสตราจารย์	0	0
รวม	10	100.00
5. ประสบการณ์ด้านการสอนในระดับอุดมศึกษา		
น้อยกว่า 5 ปี	0	0
6 - 10 ปี	5	50.00
11 - 15 ปี	4	40.00
15 ปีขึ้นไป	1	10.00
รวม	10	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า อาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 45 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาโท รองลงมา คือ ระดับปริญญาเอก สอนอยู่ในสาขาวิชาภาษาไทย/การสอนภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์ โดยมีตำแหน่งทางวิชาการส่วนใหญ่ คือ อาจารย์ รองลงมา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และมีประสบการณ์ด้านการสอนในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ 6 - 10 ปี

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนสรุปได้ว่า จำนวนนักศึกษาแต่ละตอนเรียนมีจำนวนมากเกินไป การควบคุมดูแลไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร บางตอนเรียนมีจำนวนนักศึกษามากถึง 80 - 120 คน บางวิชาเป็นวิชาที่ต้องฝึกปฏิบัติทักษะเป็นรายบุคคล หากมีจำนวนนักศึกษามากเกินไป จะทำให้ไม่สามารถฝึกฝนกันได้อย่างทั่วถึง และนักศึกษาจะขาดสมาธิระหว่างการเรียนด้วย การฝึกทักษะทำได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร อีกทั้งนักศึกษายังแบ่งเวลาและจัดลำดับความสำคัญในการเรียนไม่ได้ และยึดติดกับเอกสารประกอบการบรรยายมากเกินไปที่จะฟังการบรรยายของอาจารย์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความต้องการที่จะให้มหาวิทยาลัยจัดเตรียมเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยควรจัดเตรียมคอมพิวเตอร์ตามห้องเรียนให้มีครบทุกห้อง ลดภาระการนำคอมพิวเตอร์วางตักของผู้สอนเองไปใช้ บางครั้งอาจารย์ต้องนำเอกสารประกอบการสอนติดตัวไปเป็นจำนวนมากจึงไม่สะดวกในการนำคอมพิวเตอร์วางตักไปเอง หากมีคอมพิวเตอร์ประจำอยู่แต่ละห้อง นักศึกษาสามารถเตรียมเครื่องฉาย เปิดคอมพิวเตอร์ไว้รออาจารย์ก่อนถึงเวลาสอนได้ เมื่ออาจารย์มาถึงห้องเรียนก็สามารถเริ่มต้นสอนได้ทันทีโดยไม่เสียเวลาเตรียมเปิดและรอการทำงานของเครื่องอีก และการตรวจสอบดูแลอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมทุกครั้งก่อนการใช้งาน บางห้องก็ไม่มีเครื่องฉายภาพวัตถุสามมิติทึบแสงหรือวีซวลไลเซอร์ หรือแม้แต่ไมโครโฟน ควรดูแลเรื่องเครื่องปรับอากาศ แสงไฟ โต๊ะเรียนและเก้าอี้ให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา เพราะสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่จะเอื้ออำนวยการเรียนรู้ นอกจากนี้ การจัดห้องเรียนยังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา จึงต้องจัดการเรียนการสอนในเวลาเย็น คือ 17.15 - 20.40 น. ทำให้นักศึกษาเกิดความเหนื่อยล้า ไม่มีสมาธิในการเรียนเนื่องจากกังวลเรื่องเวลาในการเดินทางกลับบ้าน และต้องการพักผ่อน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พฤติกรรมผลการเรียนของผู้เรียนในชั้นเรียนสรุปได้ว่า นักศึกษาบางคนมีความตั้งใจเรียนดี ชอบนั่งอยู่ด้านหน้า นักศึกษาบางคนที่ไม่ใช่นักศึกษาในภาควิชา แต่เรียนรายวิชาศึกษาทั่วไปมักไม่เห็นความสำคัญของวิชา ชอบนั่งอยู่หลังห้อง ไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร พบปัญหาเรื่องการเขียนคำภาษาไทยไม่ถูกต้อง ใช้คำพูดตรงไปตรงมากับอาจารย์ผู้สอนจนดูเหมือนก้าวร้าว ไม่มีเหตุผล และแสดงกิริยาท่าทางไม่เหมาะสมขัดต่อวัฒนธรรมอันดีงามของไทย นักศึกษาส่วนมากเข้าห้องเรียนช้ากว่าเวลาเริ่มเรียน บางคนขาดเรียนอย่างไม่มีสาเหตุ บางคนให้ความสำคัญกับตัวเองมากเกินไป บางครั้งพยายามเรียกร้องสิทธิของตนเองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะ ไม่รู้จักหน้าที่ของตน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะพบว่าหากต้องการให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านการเขียนนิพนธ์เชิงสร้างสรรค์ควรให้ผู้เรียนฝึกเขียนเป็นจำนวนที่ขึ้นงานจึงจะเกิดความสามารถดังกล่าวสรุปได้ว่า ควรฝึกอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 - 2 ชิ้นงาน (ในคาบเรียนหรือนอกคาบ) เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกการเขียนอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำมาเปรียบเทียบพัฒนาการได้ชัดเจน ผลงานการเขียนควรมากกว่า 1 ชิ้นขึ้นไป หรืออาจมากถึง 5 - 8 ชิ้นก็ได้ แต่อาจารย์จะต้องมีภาระการตรวจชิ้นงานค่อนข้างมาก หากมีผลงานการเขียนเป็นจำนวนมาก ควรจัดให้เป็นการเขียนแบบกลุ่ม

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้สอนพบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ยังคงยึดติดกับการเรียนการสอนรูปแบบเดิมของตน ยังไม่ใช้เทคโนโลยีช่วยในการอำนวยความสะดวกหรือส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และยังคงเลือกฝึกทักษะผู้เรียนเป็นรายบุคคลแทนการฝึกทักษะผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม เพราะสามารถกระทำได้ดีถึงมากกว่า ผู้เรียนยังคงไม่ให้ความสนใจในการเรียนการสอนเท่าที่ควรเพราะเป็นการฟังบรรยายจากผู้สอนโดยไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมมาปรับใช้ร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง โดยเน้นการฝึกทักษะการทำงานและการเขียนร่วมกันเป็นกลุ่มบนสื่อสังคม เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสนในการฝึกฝนทักษะการเขียนได้ทุกที่ทุกเวลา โดยกำหนดผลงานกลุ่มการเขียน 2 เรื่องต่อเนื่อง

1.2 ผลการสอบถามนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ถึงชั้นปีที่ 4 ในสถาบันอุดมศึกษา 7 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต รวม 100 คน ประเด็นที่สัมภาษณ์ คือ วิธีการสอนของอาจารย์ และสภาพทั่วไปของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวนนักศึกษา (n = 100)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	26	26.00
หญิง	74	74.00
รวม	100	100.00
2. ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ 2	36	36.00
ชั้นปีที่ 3	52	52.00
ชั้นปีที่ 4	12	12.00
รวม	100	100.00
3. วิธีการสอนของอาจารย์ตามการรับรู้ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
การบรรยายเพียงอย่างเดียว	0	0
การบรรยายประกอบสื่อการเรียนการสอน	90	90.00
การอภิปรายกลุ่มย่อย	2	2.00
การทำรายงานวิชาการ/โครงการ และ นำเสนอ	5	5.00
การแสดงบทบาทสมมติ	0	0
การถาม-ตอบคำถาม/แสดงความคิดเห็นใน ชั้นเรียน	4	4.00
การใช้กรณีตัวอย่าง/เกม/เพลง	8	8.00
การใช้ศูนย์การเรียน/สถานการณ์จำลอง	2	2.00
การสาธิต/ทดลอง	0	0
การเรียนรู้ผ่านเครือข่าย/ระบบ อิเล็กทรอนิกส์/สื่อเทคโนโลยี	5	5.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 ส่วนใหญ่อยู่ในชั้นปีที่ 3 จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 และนักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาตามการรับรู้สรุปได้ว่า การเรียนการสอนส่วนใหญ่ในระดับอุดมศึกษาจะเน้นการบรรยายมากเกินไปส่งผลให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ง่วงนอน บางครั้งจัดการเรียนการสอนในช่วงเวลากลางวันทำให้ไม่สามารถรับประทานอาหารกลางวันได้หรือทานไม่ตรงเวลาส่งผลเสียต่อระบบร่างกาย การเรียนการสอนบางรายวิชาไม่น่าสนใจ ไม่เข้าใจ ต้องใช้ความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบต่อตัวเองที่สูงกว่าในระดับมัธยมศึกษา เวลาเรียน (3 – 4 ชั่วโมง) กับเนื้อหาวิชามากเกินไป ทำให้รู้สึกเหนื่อยและไม่มีสมาธิในการเรียน เพราะจิตใจจดจ่ออยู่นอกห้องเรียน บางครั้งควรจัดหาช่องทางให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเนื้อหาวิชาค่อนข้างเยาะ และอาจารย์ผู้สอนมักสอนเร็วจนไม่สามารถติดตามเนื้อหาได้ทัน บางตอนเรียนมีนักศึกษาจำนวนมากเกินไปทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง เพราะเสียงดังมาก บรรยากาศในห้องเรียนบางครั้งค่อนข้างน่าเบื่อ อีกทั้งนักศึกษายังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องเข้าร่วมอยู่เป็นประจำจนไม่มีเวลาอ่านหนังสือ ควรจัดหาช่องทางที่ให้นักศึกษาเรียนรู้ในภายหลัง

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการสอนตามการรับรู้ที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สรุปได้ว่า ควรจัดกิจกรรมประกอบการบรรยาย ไม่ควรบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่ควรอธิบายรายละเอียดของหลักการเรียนรู้ด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์จนกว่านักศึกษาจะเข้าใจ มีตัวอย่างงานหลาย ๆ ชิ้น ควรจัดกลุ่มเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง ฝึกการวิเคราะห์และการวิพากษ์บ่อย ๆ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือจัดกลุ่มอภิปรายกลุ่มย่อยตามหัวข้อที่น่าสนใจ อาจให้ทำรายงานวิชาการหรือโครงการ เน้นกิจกรรมกลุ่มที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และความคิดเชิงวิพากษ์ ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการเขียนหลาย ๆ ครั้ง ควรใช้ห้องเรียนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา หรืออาจใช้วิธีการทางศาสนาเข้ามาช่วยโดยการส่งเสริมให้เข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสร้างแนวคิดเชิงบวกเพิ่มขึ้นหรือความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อาจจะให้ลงพื้นที่จริง ผู้เรียนจึงจะเกิดสมาธิในการเขียนและมีประสบการณ์ร่วมเกี่ยวกับสิ่งที่เขียน ผู้สอนควรใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่น่าสนใจและทันสมัยในการสอน และใช้เนื้อหาที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ไม่เน้นความเป็นวิชาการมากเกินไป และเมื่อเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ตามการแบ่งกลุ่มแล้วอาจารย์ผู้สอนให้คำแนะนำถึงข้อดีและข้อเสียของงานเขียน จะช่วยเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

ผลจากการตอบแบบสอบถามนักศึกษพบว่า การสอนของอาจารย์ยังคงมีลักษณะของการสอนแบบบรรยาย ไม่น่าสนใจ ไม่มีช่องทางในการเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มเติมให้กับผู้เรียนนอกเหนือจากเวลาเรียนตามปกติ ควรใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและน่าสนใจ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำเอาสื่อสังคมมาใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารและเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการฝึกฝนการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม โดยเริ่มจากการนำเสนอเนื้อหาของหลักการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนเข้าใจ ฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ยึดหลักเหตุและผล มีหลักฐานอ้างอิงเชื่อถือได้ เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจากการใช้เทคนิคการเขียนรอบวง

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ยังคงยึดติดกับการเรียนการสอนรูปแบบเดิมของตน ยังไม่ใช้เทคโนโลยีช่วยในการอำนวยความสะดวกหรือส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และยังคงเลือกฝึกทักษะผู้เรียนเป็นรายบุคคล แทนการฝึกทักษะผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม เพราะสามารถกระทำได้ทั่วถึงมากกว่า ผู้เรียนยังคงไม่ให้ความสนใจในการเรียนการสอนเท่าที่ควรเพราะเป็นการฟังบรรยายจากผู้สอนโดยไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และข้อมูลจากการสอบถามนักศึกษาที่พบว่าพบว่าการสอนของอาจารย์ยังคงมีลักษณะของการสอนแบบบรรยาย ไม่น่าสนใจ ไม่มีช่องทางในการเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มเติมให้กับผู้เรียนนอกเหนือจากเวลาเรียนตามปกติ ควรใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและน่าสนใจมาเป็นแนวคิดหลักในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน และผู้วิจัยยังสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน แนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เทคนิคการเขียนรอบวง สื่อสังคม การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ มาใช้สร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีด้วย ผลที่ได้นำมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของรูปแบบการเรียนการสอนฯ รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

ผลการกำหนดองค์ประกอบของร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนเบื้องต้น

ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบของร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนเบื้องต้น โดยนำผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาในตอนต้นที่ 1 มาวิเคราะห์พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบดังตารางที่

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนเบื้องต้น

ประเด็นสำคัญของผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษา	องค์ประกอบของร่างต้นแบบ
1. ผู้เรียนต้องการเอกสารประกอบการบรรยายมากกว่าการฟังบรรยายของผู้สอนเพียงอย่างเดียว	สื่อการเรียนการสอน
2. ผู้เรียนควรฝึกการเขียนอย่างต่อเนื่องเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการ และจัดให้เป็นการเขียนแบบกลุ่ม	- ผู้เรียน - กลยุทธ์การเรียนการสอน - การประเมินผล
3. ผู้เรียนมีปัญหาเรื่องการเขียนคำภาษาไทยไม่ถูกต้องและคัดลอกผลงาน	- วัตถุประสงค์ - เนื้อหา
4. ผลงานการเขียนควรกำหนดให้มากกว่า 1 ชิ้น	การประเมินผล
5. ผู้สอนควรจัดหาช่องทางการเรียนรู้ด้วยตนเองให้แก่ผู้เรียน	- ผู้สอน - สื่อการเรียนการสอน - สื่อสังคม
6. ผู้สอนยังไม่ใช้เทคโนโลยีในการอำนวยความสะดวกหรือส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	- สื่อการเรียนการสอน - สื่อสังคม
7. ผู้สอนควรอธิบายรายละเอียดของหลักการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ พร้อมยกตัวอย่างงานเขียนหลาย ๆ ชิ้น	- เนื้อหา - กลยุทธ์การเรียนการสอน
8. ผู้สอนให้คำแนะนำถึงข้อดีข้อเสียของงานเขียน	- ผู้สอน - การประเมินผล
9. ผู้สอนควรใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่น่าสนใจและทันสมัยในการสอน	- ผู้สอน - สื่อการเรียนการสอน - สื่อสังคม

(ต่อ)

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนเบื้องต้นพบว่า จากผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษเกี่ยวกับการเรียนการสอนสามารถนำมากำหนดองค์ประกอบของร่างต้นแบบของการเรียนการสอนเบื้องต้นได้ 8 องค์ประกอบดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ 2) เนื้อหา 3) กลยุทธ์การเรียนการสอน 4) สื่อการเรียนการสอน 5) สื่อสังคม 6) ผู้เรียน 7) ผู้สอน และ 8) การประเมินผล

ผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี พบว่ามีส่วนประกอบดังนี้

1. การเรียนรู้แบบผสมผสาน ประกอบด้วยการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการเรียนการสอนออนไลน์ รายละเอียดมีดังนี้

1.1 การเรียนการสอนในชั้นเรียน สำหรับการปฐมนิเทศ การทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน การบรรยายเนื้อหาภาคทฤษฎีของหลักการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

1.2 การเรียนการสอนออนไลน์ สำหรับการเขียนรอบวง และการสร้างผลงานกลุ่ม การเขียนร่วมกัน

2. แนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

2.1 การตัดสินใจเลือกประเด็น/ปัญหา

2.2 การวางแผนแก้ปัญหา

2.3 การดำเนินการแก้ปัญหา

2.4 การรับผลที่ได้จากการดำเนินการ

2.5 การประเมินผลการดำเนินการ

3. เทคนิคการเขียนรอบวง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ระบุประเด็นหรือปัญหา

3.2 เสนอความคิดหรือคำตอบของตนทีละครั้ง แล้วหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ จนหมดเวลา

3.3 คัดเลือกความคิดที่ดีที่สุด 5 อันดับแรก

3.4 ตัดสินความคิดที่ดีที่สุดหรือผสมผสานความคิดทั้งหมดเป็นความคิดที่ดีที่สุด

4. สื่อสังคม ประกอบด้วย กระดานอภิปรายและวิกิ

4.1 กระดานอภิปราย สำหรับขั้นตอนการเขียนรอบวง

4.2 วิกิ สำหรับขั้นตอนการสร้างผลงานการเขียน

5. การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่

5.1 การระบุประเด็น เป็นขั้นที่ผู้สอนแสดงประเด็น/ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ผู้เรียนรับรู้ หรือผู้เรียนรับรู้และค้นหาสาเหตุของปัญหา หรือเป็นการกำหนดหัวเรื่องหรือประเด็นสำคัญในแต่ละสถานการณ์สำหรับการเขียน

5.2 การรวบรวมข้อมูลและพิจารณาความเชื่อถือของแหล่งข้อมูล เป็นขั้นที่ผู้เรียนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการคิดหาหนทางแก้ปัญหา พร้อมกับพิจารณาความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง และความเพียงพอของข้อมูลประกอบการเขียน

5.3 การกำหนดสมมติฐาน เป็นขั้นที่ผู้เรียนจัดกระทำกับข้อมูลต่างๆ ที่หามาได้จากขั้นที่ 2 เพื่อพิจารณาและแยกแยะความสัมพันธ์อย่างละเอียด แล้วตั้งเป็นสมมติฐานในการแก้ปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสรุปอ้างอิงจากประเด็นหรือข้อมูลที่ยังคลุมเครือ ไม่ชัดเจน หรือเพื่อระบุแนวทางที่เป็นไปได้จากข้อมูลที่มีอยู่

5.4 การเกิดความคิดแวบแรก เป็นขั้นที่ข้อมูลยังแยกเป็นส่วน ๆ กระจัดกระจาย ไม่สามารถขมวดเป็นความคิดได้ อาจต้องใช้ระยะเวลาพักหนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนปล่อยวางและรอโอกาสใช้

ความคิด ตีความ ตัดสินหลักฐาน ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับประเด็นสำคัญ แล้วนำไปสู่การสรุปอ้างอิงโดยใช้เหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัย เพื่อหาทางเลือกหรือคำตอบของประเด็นสำคัญ

5.5 การคิดสร้างจินตนาการและเขียน เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนสร้างจินตนาการและเขียนอย่างอิสระ โดยไม่กำหนดว่าสิ่งที่เขียนจะถูกต้องเหมาะสมกับการแก้ปัญหาหรือไม่

5.6 การค้นพบคำตอบหรือความคิดกระจ่าง เป็นขั้นที่ความคิดที่กระจัดกระจายหรือจินตนาการที่ผู้เรียนสร้างขึ้นได้รับการเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน มองเห็นภาพในใจว่าปัญหาควรแก้ด้วยวิธีการใด แต่ยังไม่สามารถเชื่อได้ว่าเป็นความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม

5.7 การทดสอบ ประเมิน และยอมรับผล เป็นขั้นที่นำความคิดในขั้นที่ 6 ไปทดสอบหรือประเมินตามสมมติฐาน พิสูจน์ให้เห็นจริงว่าความคิดของตนถูกต้องเหมาะสม และยอมรับนำไปปฏิบัติ โดยใช้เกณฑ์ในการกำหนดความสมเหตุสมผลของการสรุปทางเลือกหรือคำตอบของประเด็นสำคัญ

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การตัดสินใจ ขั้นที่ 2 การวางแผน ขั้นที่ 3 การดำเนินการ ขั้นที่ 4 การรับทราบผล และขั้นที่ 5 การประเมินผล รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างต้นแบบแต่ละ

ขั้นตอนย่อย	ความคิดเห็นของ			ค่า IOC	ความหมาย
	ผู้ทรงคุณวุฒิ				
	+1	0	-1		
ขั้นที่ 1 การตัดสินใจ					
1. ปฐมนิเทศ	11	2	0	0.84	สามารถนำไปใช้ได้
2. อธิบายความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	12	0	1	0.84	สามารถนำไปใช้ได้
3. ทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน	12	0	1	0.84	สามารถนำไปใช้ได้
4. เขียนรอบวงเพื่อระบุประเด็นสำคัญ	13	0	0	1	สามารถนำไปใช้ได้

ตารางที่ 4.4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างต้นแบบแต่ละชั้น (ต่อ)

ขั้นตอนย่อย	ความคิดเห็นของ			ค่า IOC	ความหมาย
	ผู้ทรงคุณวุฒิ				
	+1	0	-1		
สำหรับการตั้งชื่อเรื่อง					
5. พิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ	12	1	0	0.92	สามารถนำไปใช้ได้
6. ผสานประเด็นสำคัญทั้ง 5 เข้าด้วยกันเป็นประเด็นเดียวที่ดีที่สุด	12	1	0	0.92	สามารถนำไปใช้ได้
7. ประเมินประเด็นสำคัญแล้วนำไปกำหนดเป็นชื่อเรื่อง	13	0	0	1	สามารถนำไปใช้ได้
ขั้นที่ 2 การวางแผน					
1. เขียนรอบวงเพื่อวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) รวบรวมหลักฐานสนับสนุน	13	0	0	1	สามารถนำไปใช้ได้
2. พิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ	13	0	0	1	สามารถนำไปใช้ได้
3. ผสานโครงเรื่องทั้ง 5 เข้าด้วยกันเป็นโครงเรื่องเดียวที่ดีที่สุด และเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุนตามคะแนนมากไปน้อย	12	0	1	0.84	สามารถนำไปใช้ได้
4. ประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่อง	12	1	0	0.92	สามารถนำไปใช้ได้

ตารางที่ 4.4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างต้นแบบแต่ละชั้น (ต่อ)

ขั้นตอนย่อย	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC	ความหมาย
	+1	0	-1		
ชั้นที่ 3 การดำเนินการ					
1. เขียนรอบวงเพื่อระบุแหล่งข้อมูลเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานสนับสนุน	13	0	0	1	สามารถนำไปใช้ได้
2. พิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ	9	3	1	0.61	ไม่สามารถนำไปใช้ได้
3. เรียงลำดับแหล่งข้อมูลตามคะแนนมากไปน้อย	12	1	0	0.92	สามารถนำไปใช้ได้
4. ประเมินแหล่งข้อมูลตามหลักฐานสนับสนุน	11	2	0	0.84	สามารถนำไปใช้ได้
ชั้นที่ 4 การรับทราบผล					
1. เขียนรอบวงเพื่อเลือกวิธีการจัดระเบียบแนวคิด ออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียน	13	0	0	1	สามารถนำไปใช้ได้
2. พิจารณาคัดเลือกวิธีการจัดระเบียบแนวคิด ออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ	13	0	0	1	สามารถนำไปใช้ได้
3. ผสานวิธีการจัดระเบียบแนวคิด ออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเป็นงานเขียน 1 เรื่อง	13	0	0	1	สามารถนำไปใช้ได้
4. ประเมินวิธีการจัดระเบียบแนวคิด	13	0	0	1	สามารถนำไปใช้ได้

ตารางที่ 4.4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างต้นแบบแต่ละชั้น (ต่อ)

ขั้นตอนย่อย	ความคิดเห็นของ			ค่า IOC	ความหมาย
	ผู้ทรงคุณวุฒิ				
	+1	0	-1		
<p>ออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียน ตามการนำเสนอในงานเขียน</p> <p>ชั้นที่ 5 การประเมินผล</p>					
1. นำเสนองานเขียน แล้วเขียนรอบวง เพื่อแสดงความคิดเห็นต่องานเขียน	13	0	0	1	สามารถนำไปใช้ได้
2. พิจารณาเลือกงานเขียนที่ดีที่สุด เพียง 5 อันดับ	11	2	0	0.84	สามารถนำไปใช้ได้
3. ให้คะแนนตัดสินงานเขียนเดี่ยวที่ดีที่สุด	12	1	0	0.92	สามารถนำไปใช้ได้
4. ประเมินงานเขียนตามเกณฑ์ รูบริคส์ประเมินความสามารถด้านการ เขียนวิพากษ์ฯ	13	0	0	1	สามารถนำไปใช้ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 4.4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างต้นแบบแต่ละชั้นพบว่า ในชั้นที่ 3 การดำเนินการ ข้อ 2 พิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ มีค่า IOC เท่ากับ 0.61 ต่ำกว่าระดับที่กำหนดไว้ ไม่สามารถนำไปใช้ได้ ส่วนชั้นอื่น ๆ ทุกข้อ มีค่า IOC ระหว่าง 0.84 – 1 สามารถนำไปใช้ได้

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ผลการทดลองมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

หลังจากกลุ่มตัวอย่างเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้นเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ แบบประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และแบบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์มีรายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4.5 – 4.9

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน (N = 40)

คะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	df	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
คะแนนเต็ม 60 คะแนน	28.62	16.39	42.47	19.05	-5.485	39	.000*

*p<.05

จากตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพบว่ากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียน (\bar{X} = 42.47) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน (\bar{X} = 28.62)

ผลการทดสอบทางสถิติพบว่า คะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.6 ผลการจำแนกค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รายด้านก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง (N = 40)

คะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	df	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ด้านการเรียบเรียงความ	5.40	3.27	7.20	3.36	-3.606	39	.001

๕

(คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

ตารางที่ 4.6 ผลการจำแนกค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รายด้านก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง (N = 40)

คะแนนความสามารถด้าน การเขียนวิพากษ์ เชิงสร้างสรรค์	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	df	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
2. ด้านการแสดงแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้ง (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	1.12	2.47	6.47	3.03	-9.614	39	.000
3. ด้านการแสดงความ คิดเห็น (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	4.67	3.23	6.47	3.13	-3.328	39	.002
4. ด้านการถ่ายทอดความรู้ ความคิดที่แปลกใหม่ (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	6.37	3.10	7.50	3.35	-2.394	39	.022
5. การใช้ถ้อยคำสำนวน ภาษาของผู้เขียน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	10.97	7.06	14.30	6.46	-3.359	39	.002
รวม	28.62	16.39	42.47	19.05	-5.485	39	.000*

*p<.05

จากตารางที่ 4.6 ผลการจำแนกค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รายด้านก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนในด้านการเรียงเรียงความรู้ ($\bar{X} = 7.20$) ด้านการแสดงแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้ง ($\bar{X} = 6.47$) ด้านการแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 6.47$) ด้านการถ่ายทอดความรู้ความคิดที่แปลกใหม่ ($\bar{X} = 7.50$) และด้านการใช้ถ้อยคำสำนวนของผู้เขียน ($\bar{X} = 14.39$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน

ผลการทดสอบทางสถิติพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รายด้านก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รอบที่ 1 และรอบที่ 2 และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรอบที่ 1 และรอบที่ 2

คะแนนผลงานกลุ่มการเขียน วิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	รอบที่ 1		รอบที่ 2		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
คะแนนเต็ม 100 คะแนน	63.40	7.95	78.60	8.70	2.96	.041

*p<.05

จากตารางที่ 4.7 ผลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรอบที่ 1 และรอบที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลงานกลุ่มรอบที่ 1 เท่ากับ 63.40 ต่อมารอบที่ 2 เท่ากับ 78.60

ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลงานกลุ่มรอบที่ 2 สูงกว่ารอบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.8 ร้อยละของพฤติกรรมของผู้เรียนตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ จำแนกตามชั้น

รายละเอียดพฤติกรรมของผู้เรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรม			
	รอบที่ 1		รอบที่ 2	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
ชั้นที่ 1 ตัดสินใจ				
1. ผู้เรียนเขียนรอบวงเพื่อระบุประเด็นสำคัญสำหรับการตั้งชื่อเรื่อง	31	77.50	35	87.50
2. ผู้เรียนพิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ	10	25.00	16	40.00
3. ผู้เรียนเลือกประเด็นสำคัญที่สุดเพียงประเด็นเดียว	13	32.50	14	35.00
4. ผู้เรียนประเมินประเด็นสำคัญแล้วนำไปกำหนดเป็นชื่อเรื่อง	14	35.00	16	40.00
เฉลี่ย	17	42.50	20	50.00
ชั้นที่ 2 วางแผน				
1. ผู้เรียนเขียนรอบวงเพื่อวาง	38	95.00	38	95.00

ตารางที่ 4.8 ร้อยละของพฤติกรรมของผู้เรียนตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ จำแนกตามชั้น

รายละเอียดพฤติกรรมของผู้เรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรม			
	รอบที่ 1		รอบที่ 2	
	คน(ต่อ)	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
โครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) และรวบรวมหลักฐานสนับสนุน				
2. ผู้เรียนพิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับตามเกณฑ์ฯ	7	17.50	12	30.00
3. ผู้เรียนวางโครงเรื่อง และเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุนตามคะแนนมากไปน้อย	14	35.00	17	42.50
4. ผู้เรียนประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องผ่านการพิจารณาจากผู้สอนแล้ว	16	40.00	19	47.50
เฉลี่ย	19	47.50	22	55.00
ชั้นที่ 3 ดำเนินการ				
1. ผู้เรียนเขียนรอบวงเพื่อระบุแหล่งข้อมูล ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานสนับสนุน	29	72.50	38	95.00
2. ผู้เรียนประเมินแหล่งข้อมูลตามหลักฐานสนับสนุนที่ผ่านการพิจารณาจากผู้สอนแล้ว	8	20.00	15	37.50
3. ผู้เรียนพิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดให้	13	32.50	14	35.00
4. ผู้เรียนเรียงลำดับแหล่งข้อมูล	13	32.50	13	32.50

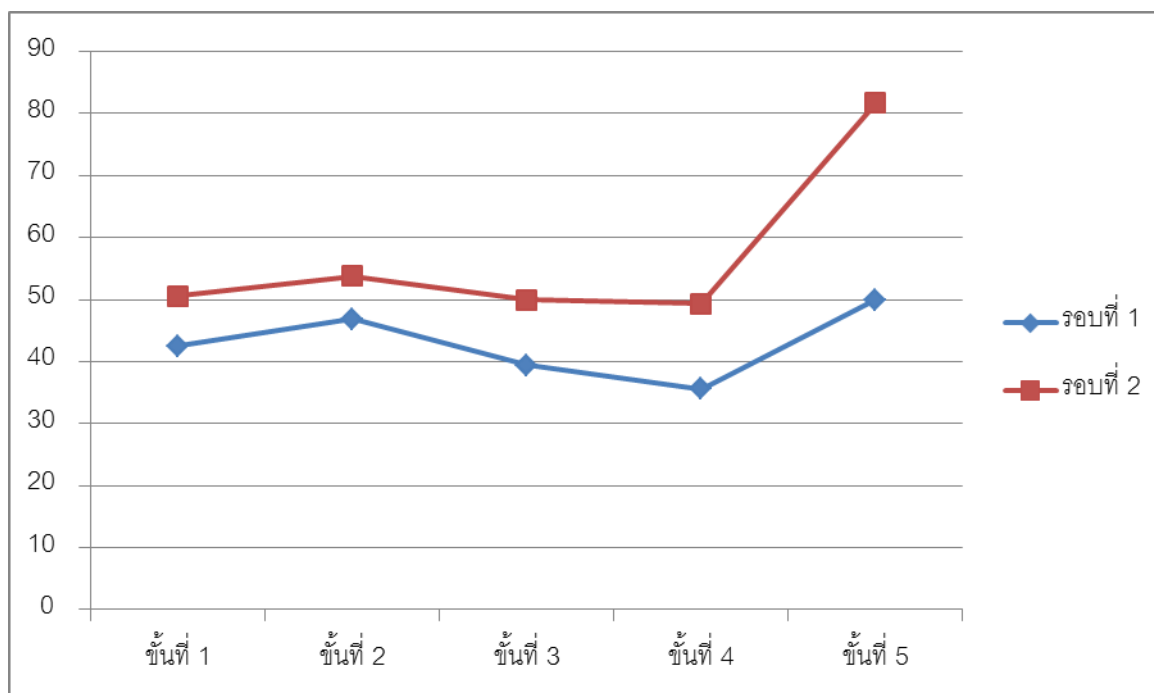
ตารางที่ 4.8 ร้อยละของพฤติกรรมของผู้เรียนตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ จำแนกตามชั้น

รายละเอียดพฤติกรรมของผู้เรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรม			
	รอบที่ 1		รอบที่ 2	
	คน (ต่อ)	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
ตามคะแนนมากไปน้อย				
เฉลี่ย	16	40	20	50.00
ชั้นที่ 4 รับทราบผล				
1. ผู้เรียนเขียนรอบวงเพื่อเลือกวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียน	28	70.00	34	85.00
2. ผู้เรียนพิจารณาเลือกวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ	6	15.00	9	22.50
3. ผู้เรียนผสมผสานวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเป็นงานเขียน 1 เรื่อง	15	37.50	22	55.00
4. ผู้เรียนประเมินวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนตามการนำเสนอ งานเขียน	10	25.00	14	35.00
เฉลี่ย	15	37.50	20	50.00
ชั้นที่ 5 ประเมินผล				
1. ผู้เรียนนำเสนองานเขียน แล้วเขียนรอบวงเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อ งานเขียน	15	62.50	32	80.00

ตารางที่ 4.8 ร้อยละของพฤติกรรมของผู้เรียนตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ จำแนกตามชั้น (ต่อ)

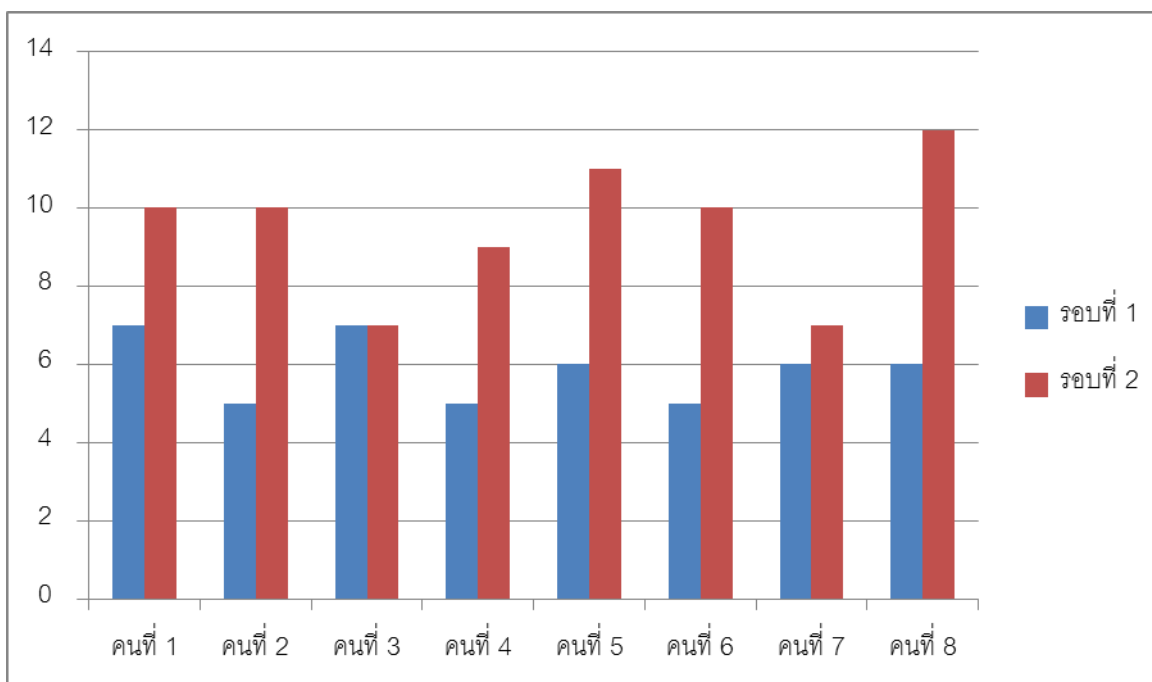
รายละเอียดพฤติกรรมของผู้เรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรม			
	รอบที่ 1		รอบที่ 2	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
2. ผู้เรียนพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขงานเขียนให้ดีที่สุด	12	30.00	31	77.50
3. ผู้เรียนให้คะแนนตัดสินงานเขียนที่ดีที่สุด 1 เรื่อง	23	57.50	35	87.50
เฉลี่ย	17	42.50	33	82.50
ค่าเฉลี่ยของแต่ละชั้น รวม	17	42.50	23	57.50

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ พบว่า การแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในรอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวนเฉลี่ย 17 คน หรือร้อยละ 42.50 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 1 การตัดสินใจ เฉลี่ย 19 คน หรือร้อยละ 47.50 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 2 การวางแผน เฉลี่ย 16 คน หรือร้อยละ 40.00 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 3 การดำเนินการ เฉลี่ย 15 คน หรือร้อยละ 37.50 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 4 การรับทราบผล และเฉลี่ย 17 คน หรือร้อยละ 42.50 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 5 การประเมิน การแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในรอบที่ 2 พบว่าการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นทุกชั้น โดยเฉลี่ย 20 คน หรือร้อยละ 50.00 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 1 การตัดสินใจ เฉลี่ย 22 คน หรือร้อยละ 55.00 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 2 การวางแผน เฉลี่ย 20 คน หรือร้อยละ 50.00 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 3 การดำเนินการ เฉลี่ย 20 คน หรือร้อยละ 50.00 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 4 การรับทราบผล และเฉลี่ย 33 คน หรือร้อยละ 82.50 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 5 การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละชั้นพบว่า การแสดงออกของพฤติกรรมในรอบที่ 2 สูงกว่าการแสดงออกของพฤติกรรมในรอบที่ 1 คือ ร้อยละ 57.50 กับร้อยละ 42.50 ตามลำดับ โดยแสดงเป็นแผนภูมิที่ 4.1

แผนภูมิที่ 4.1 ร้อยละของพฤติกรรมเฉลี่ยของผู้เรียนตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

จากแผนภูมิที่ 4.1 แสดงร้อยละของพฤติกรรมเฉลี่ยของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยนำมาจำแนกออกเป็นแผนภูมิแสดงร้อยละของพฤติกรรมของผู้เรียนรายบุคคลในแต่ละกลุ่มรวม 5 กลุ่ม โดยเปรียบเทียบระหว่างการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 4.2-4.6

**แผนภูมิที่ 4.2 การเปรียบเทียบความถี่ของพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มที่ 1 ตามขั้นตอน
การเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม 2 รอบ**

จากแผนภูมิที่ 4.2 แสดงว่า ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มที่ 1 ตามขั้นตอน
ขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม 2 รอบ พบว่า

ผู้เรียนคนที่ 1 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84 และในรอบ
ที่ 2 จำนวน 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.63

ผู้เรียนคนที่ 2 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.31 และในรอบ
ที่ 2 จำนวน 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.63

ผู้เรียนคนที่ 3 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84 และในรอบ
ที่ 2 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84

ผู้เรียนคนที่ 4 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.31 และในรอบ
ที่ 2 จำนวน 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.36

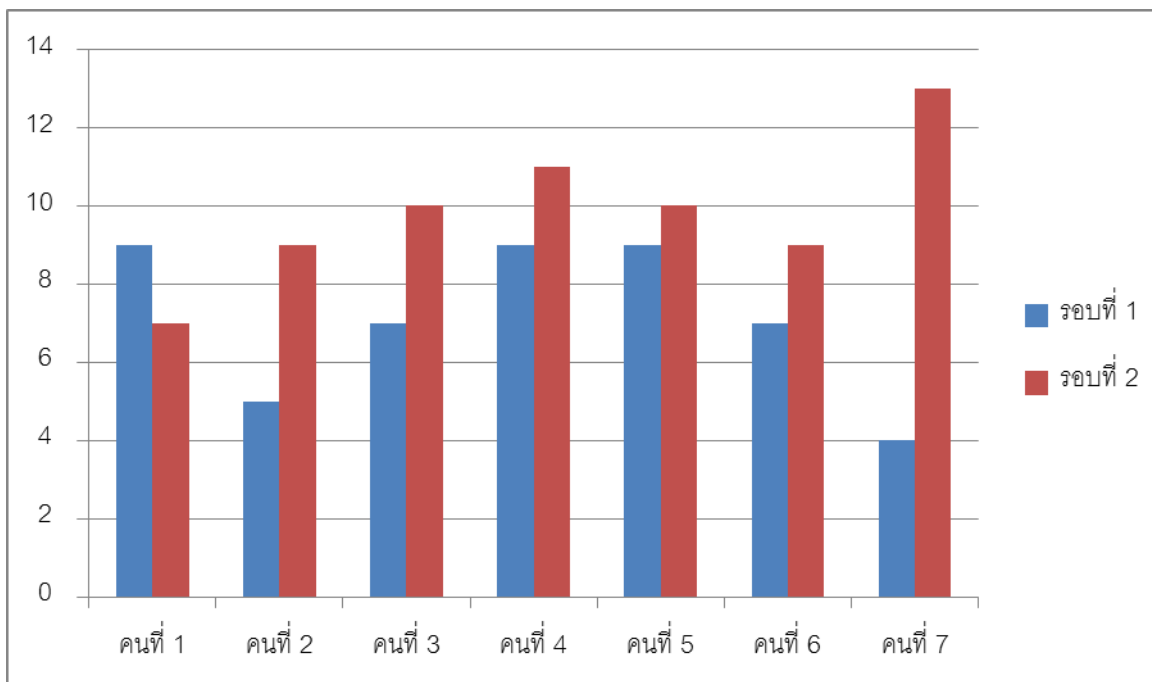
ผู้เรียนคนที่ 5 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.57 และในรอบ
ที่ 2 จำนวน 11 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 57.89

ผู้เรียนคนที่ 6 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.31 และในรอบ
ที่ 2 จำนวน 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.63

ผู้เรียนคนที่ 7 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.57 และในรอบ
ที่ 2 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84

ผู้เรียนคนที่ 8 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.57 และในรอบ
ที่ 2 จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.15

สรุปว่าการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มที่ 1 ในการเขียนรอบวงบนสื่อสังครอบที่ 2 สูงกว่ารอบที่ 1 จำนวน 7 คน จากจำนวนผู้เรียนในกลุ่ม 8 คน

แผนภูมิที่ 4.3 การเปรียบเทียบความถี่ของพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มที่ 2 ตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ 2 รอบ

จากแผนภูมิที่ 4.3 แสดงว่า ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มที่ 2 ตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ 2 รอบ พบว่า

ผู้เรียนคนที่ 1 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.36 และในรอบที่ 2 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84

ผู้เรียนคนที่ 2 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.31 และในรอบที่ 2 จำนวน 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.36

ผู้เรียนคนที่ 3 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84 และในรอบที่ 2 จำนวน 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.63

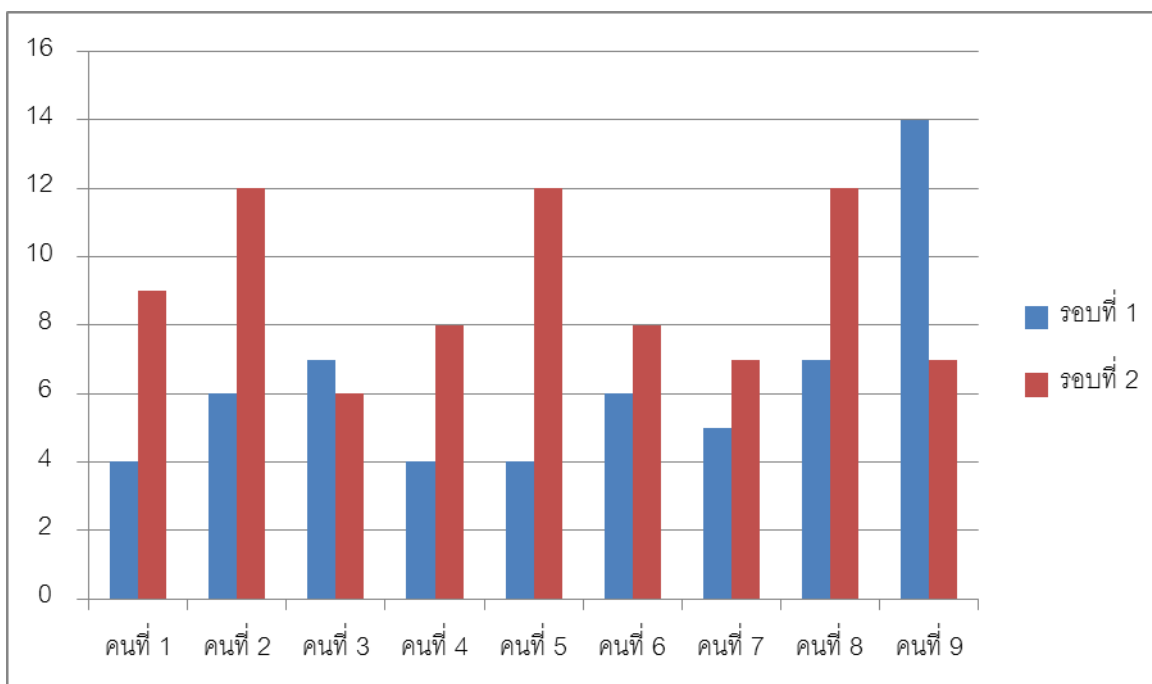
ผู้เรียนคนที่ 4 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.36 และในรอบที่ 2 จำนวน 11 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 57.89

ผู้เรียนคนที่ 5 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.36 และในรอบที่ 2 จำนวน 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.63

ผู้เรียนคนที่ 6 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84 และในรอบที่ 2 จำนวน 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.36

ผู้เรียนคนที่ 7 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.05 และในรอบที่ 2 จำนวน 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 68.42

สรุปว่าการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มในการเขียนรอบวงบนสื่อสังครอบที่ 2 สูงกว่ารอบที่ 1 จำนวน 6 คน จากจำนวนผู้เรียนในกลุ่ม 7 คน

แผนภูมิที่ 4.4 การเปรียบเทียบความถี่ของพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มที่ 3 ตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ 2 รอบ

จากแผนภูมิที่ 4.4 แสดงว่า ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มที่ 3 ตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ 2 รอบ พบว่า

ผู้เรียนคนที่ 1 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.05 และในรอบที่ 2 จำนวน 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.36

ผู้เรียนคนที่ 2 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.57 และในรอบที่ 2 จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.15

ผู้เรียนคนที่ 3 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84 และในรอบที่ 2 จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.57

ผู้เรียนคนที่ 4 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.05 และในรอบที่ 2 จำนวน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 42.10

ผู้เรียนคนที่ 5 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.05 และในรอบที่ 2 จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.15

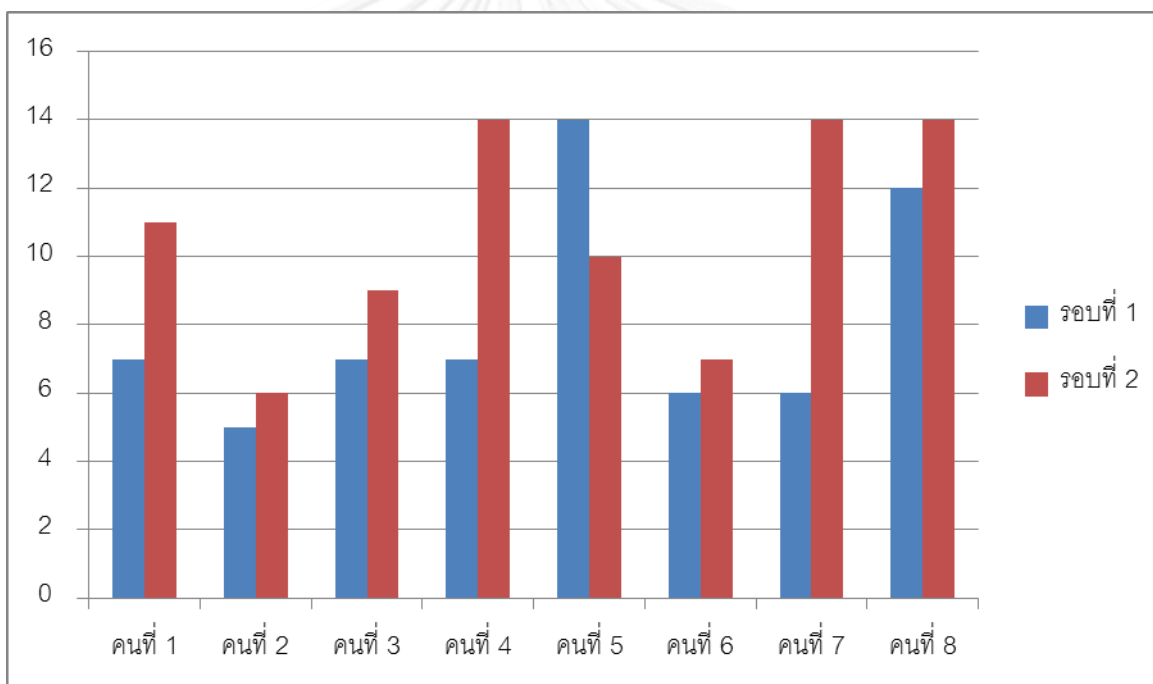
ผู้เรียนคนที่ 6 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.57 และในรอบที่ 2 จำนวน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 42.10

ผู้เรียนคนที่ 7 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.31 และในรอบที่ 2 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84

ผู้เรียนคนที่ 8 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84 และในรอบที่ 2 จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.15

ผู้เรียนคนที่ 9 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.68 และในรอบที่ 2 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84

สรุปว่าการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มที่ 3 ในการเขียนรอบวงบนสื่อสังครอบที่ 2 สูงกว่ารอบที่ 1 จำนวน 7 คน จากจำนวนผู้เรียนในกลุ่ม 9 คน

แผนภูมิที่ 4.5 การเปรียบเทียบความถี่ของพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มที่ 4 ตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ 2 รอบ

จากแผนภูมิที่ 4.5 แสดงว่า ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มที่ 4 ตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ 2 รอบ พบว่า

ผู้เรียนคนที่ 1 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84 และในรอบที่ 2 จำนวน 11 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 57.89

ผู้เรียนคนที่ 2 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.31 และในรอบที่ 2 จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.57

ผู้เรียนคนที่ 3 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84 และในรอบที่ 2 จำนวน 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.36

ผู้เรียนคนที่ 4 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84 และในรอบที่ 2 จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.68

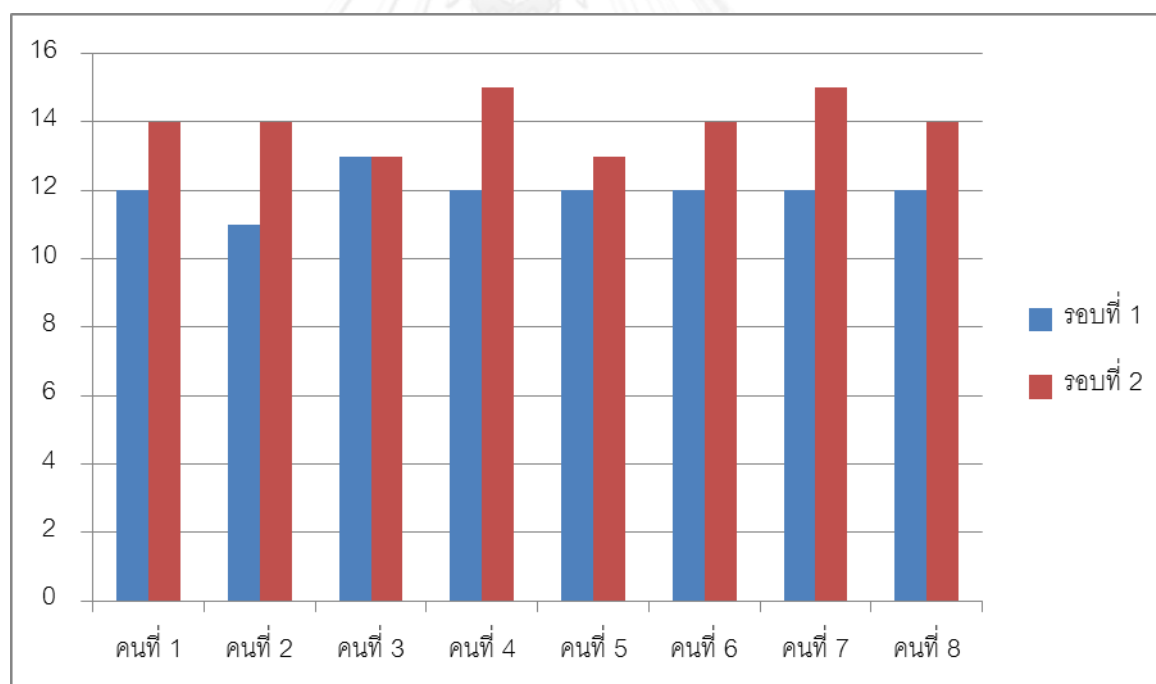
ผู้เรียนคนที่ 5 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.68 และในรอบที่ 2 จำนวน 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.63

ผู้เรียนคนที่ 6 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.57 และในรอบที่ 2 จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.84

ผู้เรียนคนที่ 7 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.57 และในรอบที่ 2 จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.68

ผู้เรียนคนที่ 8 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.15 และในรอบที่ 2 จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.68

สรุปว่าการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มที่ 4 ในการเขียนรอบวงบนสื่อสังครอบที่ 2 สูงกว่ารอบที่ 1 จำนวน 7 คน จากจำนวนผู้เรียนในกลุ่ม 8 คน

แผนภูมิที่ 4.6 การเปรียบเทียบความถี่ของพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มที่ 5 ตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ 2 รอบ

จากแผนภูมิที่ 4.6 แสดงว่า ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มที่ 5 ตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ 2 รอบ พบว่า

ผู้เรียนคนที่ 1 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.15 และในรอบที่ 2 จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.68

ผู้เรียนคนที่ 2 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 11 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 57.89 และในรอบที่ 2 จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.68

ผู้เรียนคนที่ 3 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 68.42 และในรอบที่ 2 จำนวน 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 68.42

ผู้เรียนคนที่ 4 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.15 และในรอบที่ 2 จำนวน 15 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 78.94

ผู้เรียนคนที่ 5 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.15 และในรอบที่ 2 จำนวน 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 68.42

ผู้เรียนคนที่ 6 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.15 และในรอบที่ 2 จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.68

ผู้เรียนคนที่ 7 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.15 และในรอบที่ 2 จำนวน 15 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 78.94

ผู้เรียนคนที่ 8 แสดงพฤติกรรมในรอบที่ 1 จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.15 และในรอบที่ 2 จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.68

สรุปว่าการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มที่ 5 ในการเขียนรอบวงบนสื่อสังคกรอบที่ 2 สูงกว่ารอบที่ 1 จำนวน 7 คน จากจำนวนผู้เรียนในกลุ่ม 8 คน

สรุปได้ว่า ในการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ พบว่า ผู้เรียนโดยเฉลี่ยทุกกลุ่มแสดงพฤติกรรมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในรอบที่ 2 สูงกว่ารอบที่ 1

ผลการวิเคราะห์การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

ระหว่างกลุ่มตัวอย่างเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้นเป็นเวลา 8 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างแสดงการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ผ่านข้อความที่เขียนรอบวงบนสื่อสังคมในแต่ละรอบ ดังมีรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ตัวอย่างข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์บนสื่อสังคม

รอบที่	ขั้นตอน	ข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
1	การตัดสินใจ	เราชอบประเด็นของจงกลนี่ เพราะมันเขียนได้หลากหลาย ตั้งเป็นชื่อเรื่องง่ายด้วย (คนที่ 1 กลุ่มที่ 5)	การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
	การวางแผน	-	
	การดำเนินการ	หัวหน้ากลุ่มขอสรุปประเด็นหัวข้อตามที่เพื่อน ๆ เสนอความเห็นมาให้ข้อมูลที่น่าสนใจเอาไว้ เราว่าโอเคมากเลย (คนที่ 4 กลุ่มที่ 4)	การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
	การรับทราบผล	ในงานเขียนที่เราจะทำจะออกมาในรูปแบบของการอธิบาย อธิบายถึงความหมายของความเชื่อความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ให้กระจ่างตามที่จิราภรณ์เสนอ หรืออาจจะขยายความให้มีรายละเอียดชัดเจนมากขึ้น โดยจะต้องสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องของงานเขียนที่ทำและอาจสรุปในภายหลังให้ มีความกระชับเข้าใจและชัดเจนยิ่งขึ้น (คนที่ 8 กลุ่มที่ 5)	การเรียบเรียงความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า
	การประเมิน	เนื้อเรื่องมีความน่าสนใจเพราะคนรุ่นใหม่อาจไม่เคยชินกับคำว่า ช่างสิบหมู่ ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ มีการลำดับเนื้อเรื่องที่ดี น่าติดตามสอดแทรกแง่มุมให้อ่านทำให้เนื้อเรื่องมีความหลากหลายหน้าติดตาม บทสรุปช่วยให้ปลูกจิตสำนึกของผู้อ่านทำให้เห็นถึงความสำคัญของช่างสิบหมู่ (คนที่ 3 กลุ่มที่ 2)	การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
		ข้อเสนอแนะ ควรมีอ้างอิงเพื่อให้ความมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (คนที่ 6 กลุ่มที่ 2)	การแสดงความความคิดเห็นหลักฐาน ข้อโต้แย้ง

ตารางที่ 4.9 ตัวอย่างข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์บนสื่อสังคม (ต่อ)

รอบที่	ขั้นตอน	ข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
		<p>ชอบเรื่องนี้ตรงสอดแทรกกลอนเข้าไป อ่านแล้วดูไม่น่าเบื่อ อีกทั้งยังได้ความรู้มากมายเกี่ยวกับช่างทั้ง 10 หมู่ และบทปิดท้ายก็บอกให้เรารู้ว่าความสำคัญต่าง ๆ นั้นมีค่าแค่ไหน เพื่อที่จะรักษาให้อยู่สืบไป</p> <p>(คนที่ 7 กลุ่มที่ 5)</p>	<p>การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p>
		<p>เนื้อหาที่น่าสนใจ มีข้อมูลเยอะดี และได้แยกออกมาทุกภาคยิ่งทำให้น่าสนใจและรู้เรื่องราวของแต่ละที่ได้ดี</p> <p>(คนที่ 9 กลุ่มที่ 3)</p>	<p>การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p>
		<p>เนื้อหาดีมาก แบ่งออกเป็นยุคเป็นสมัยให้เข้าใจง่าย และที่น่าตื่นตาตื่นใจคือ เปิดด้วยกลอน และยังสรุปปิดด้วยกลอนที่ไพเราะเสนาะจับใจ</p> <p>(คนที่ 1 กลุ่มที่ 2)</p>	<p>การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p>
		<p>มีการนำเอาความเชื่อหลาย ๆ อย่างมาพูดถึง ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น มีการแยกหัวข้อที่ชัดเจน ง่ายต่อการอ่าน ดูแล้วสบายตา ไม่เยอะจนเกินไป มีการสรุปประโยชน์และโทษเกี่ยวกับความเชื่ออย่างชัดเจน ในลักษณะเป็นข้อ ง่ายต่อการอ่าน มีการใช้ตัวพิมพ์หนาและตัวเลขเข้าร่วมด้วย เพื่อแยกลักษณะต่าง ๆ ของเนื้อหา ทำให้ผู้อ่านจับใจความสำคัญของแต่ละตอนได้ง่ายขึ้น มีการสรุปที่คล้ายกับการเตือน ให้รู้จักใช้วิจารณญาณในการเชื่อสิ่งต่าง ๆ ให้คิดอย่างมีเหตุผล ถือเป็นงานเขียนที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ไม่ทำให้สับสนจนเกินไป</p> <p>(คนที่ 1 กลุ่มที่ 3)</p>	<p>- การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p> <p>- การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของผู้เขียนเองอย่างหลากหลาย</p>
2	การตัดสินใจ	ลองนึกดูนะครับ รอบ ๆ ตัวของเพื่อน ๆ ยัง	การถ่ายทอดความรู้

ตารางที่ 4.9 ตัวอย่างข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์บนสื่อสังคม (ต่อ)

รอบที่	ขั้นตอน	ข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
		มีปัญหาอีกเยอะ แต่เท่าที่เพื่อน ๆ คิดมาก็ดู น่าสนใจดีนะครับ เป็นประเด็นที่สังคมกำลัง ให้ความสนใจเลย (คนที่ 7 กลุ่มที่ 4)	ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร
	การวางแผน	อย่างน้อย คนเราไม่อาจจะเปลี่ยน แนวความคิดไปได้ แต่บางครั้งก็อย่าเอา แนวความคิดมาทำลายวิถีชีวิตของสังคมที่ดี งาม อย่างเช่น การเคารพผู้อาวุโส เพื่อให้ สังคมของสองรุ่นสามารถอยู่ด้วยกันต่อไปได้ (คนที่ 6 กลุ่มที่ 2)	การแสดงแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้ง
		บทกลอนที่อดีตก็แต่งขึ้นดูน่าสนใจดีค่ะ อ่านแล้วกินใจ ขอให้เอาเป็นการขึ้นต้นบทนา เพื่อน ๆ ว่าดีไหมคะ (คนที่ 8 กลุ่มที่ 1)	การแสดงความคิดเห็น ที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
	การดำเนินการ	ช่างสับสนกับศิลปะไทย, โลกศิลปะ. ชานต้าลูเซีย. กรุงเทพฯ, 2536 นี่เป็น แหล่งข้อมูลเท่าที่อ่านมา และคิดว่ายังไม่ซ้ำ แหล่งอ้างอิงของใคร เพิ่มเติมเพื่อเอาไว้ ตัดสินใจนะครับ (คนที่ 5 กลุ่มที่ 5)	การแสดงแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้ง
	การรับทราบผล	เราคิดว่ากลวิธีในการเขียนเรื่องสั้นของเบญจ เป็นวิธีการเขียนที่ดีที่สุดนะ เราคิดว่าเราจะ เอาปัญหาในการแต่งกายของวัยรุ่นไปแต่ง เป็นเรื่องสั้น 1 เรื่อง (คนที่ 1 กลุ่มที่ 3)	การแสดงความคิดเห็น ที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
		เราคิดว่างานเขียนเรียงความของปีใหม่ดีนะ มีการอ้างอิง เราก็อ хотให้ป็นงานเขียนที่ดี และให้คะแนนจาก 10 เราให้ 8 คะแนน ที่ ไม่ให้เต็มเพราะยังมีการใช้ภาษาผิดพลาดอยู่ มีบางคำที่ยังไม่เหมาะสมเท่าไร แต่ชื่นชมที่มี อ้างอิง (คนที่ 1 กลุ่มที่ 3)	- การแสดงแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้ง - การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ตารางที่ 4.9 ตัวอย่างข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์บนสื่อสังคม (ต่อ)

รอบที่	ขั้นตอน	ข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
		<p>เราว่าของทิพย์ที่เขียนเป็นบทความก็ดีนะ แต่เนื้อหาหายไปและที่สำคัญขาดการอ้างอิงด้วย ค่ะแนะนำเราให้ 7 นะ เพราะควรเพิ่มเนื้อหาอีกและให้เป็นเอกภาพด้วย (ต่อ)</p> <p>(คนที่ 9 กลุ่มที่ 3)</p>	<p>การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร</p>
	การประเมิน	<p>ส่วนนำขึ้นต้นด้วยความหมายเป็นการสื่อให้รู้ถึงสิ่งที่จะพูดต่อไป ทำให้ผู้อื่นเข้าใจและนำติดตาม เนื้อหา แยกอธิบายเป็นข้อ ๆ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น ส่วนสรุปเป็นการแนะนำวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าว และตั้งคำถามให้ชวนคิด โดยรวมของการเขียนครั้งนี้ถือว่าดีมาก แต่ควรปรับปรุงเรื่องการใช้ภาษาบางจุด และการจัดรูปแบบ เพื่อจะให้ผู้อ่านเกิดความสนใจมากขึ้น</p> <p>(คนที่ 5 กลุ่มที่ 5)</p>	<p>การเรียบเรียงความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า</p>
		<p>มีความสมบูรณ์ของการเรียงลำดับเนื้อหาดี มีการเปิดเรื่องด้วยความหมายที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ เป็นเรื่องที่สังคมไทยกำลังเผชิญในปัจจุบัน ข้อแนะนำน่าจะมีตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาความเสื่อมโทรมในสังคมไทยที่กำลังเผชิญเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจและเห็นภาพจริงบทความจะมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แต่ในภาพรวมถือว่าเป็นบทความที่ดี เข้าใจได้ง่าย</p> <p>(คนที่ 5 กลุ่มที่ 4)</p>	<p>การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p>
		<p>เนื้อหากลุ่มนี้มีเนื้อหาที่ตรงตามหัวข้อ มีการเขียนตามลำดับคือ เริ่มจากที่มาของภาษา และเรียบเรียงเนื้อหามาเรื่อย ๆ แต่มีการพิมพ์และจัดวางไม่ค่อยเป็นระเบียบขนาดของตัวอักษรที่เป็นเนื้อหานั้นควรจะเล็กกว่าตัวอักษรที่เป็นหัวข้อหลัก ควรมีการเว้นระยะห่างของหัวข้อย่อยกับเนื้อหา</p>	<p>การเรียบเรียงความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า</p>

ตารางที่ 4.9 ตัวอย่างข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์บนสื่อสังคม (ต่อ)

รอบที่	ขั้นตอน	ข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
		<p>โดยรวมออกจากกันเล็กน้อย เพื่อให้ง่ายต่อการอ่าน และสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น เพราะเนื้อหาโดยรวมของงานเขียนนี้ถือว่าดีทีเดียว</p>	
		<p>(คนที่ 1 กลุ่มที่ 1)</p> <p>การนำเสนอข้อมูลนั้นถือว่าทำได้ดี มีรายละเอียดที่หลากหลายชัดเจนเกี่ยวกับภาษาวัยรุ่น ส่วนของเนื้อหา การเรียงลำดับเรื่องดีมาก ถือเป็นแนวคิดที่แปลกใหม่ ซึ่งยังไม่เคยเจอกับงานเขียนของกลุ่มอื่นเลย คือนำเอาใจความสำคัญของเรื่องมาไว้ส่วนกลาง และส่วนสรุปก็จะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของภาษากับวัยรุ่น และยังรณรงค์ให้ร่วมกันสร้างสรรค์ภาษาที่ถูกต้องให้กับวัยรุ่นอีกด้วย เพราะวัยรุ่นก็คืออนาคตของชาติ และยังแทรกเชื่อมโยงเปรียบเทียบภาษาไปในเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งถือเป็นวัฏจักรของมนุษย์ จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจงานเขียนได้ง่าย และเข้าถึงอารมณ์ จุดมุ่งหมายของผู้เขียนมากขึ้น นับได้ว่าเป็นงานเขียนที่สมบูรณ์เลยทีเดียว</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียบเรียงความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า - การแสดงแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้ง - การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง - การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร - การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของผู้เขียนเองอย่างหลากหลาย
		<p>(คนที่ 5 กลุ่มที่ 2)</p> <p>เนื้อหาของเรื่องมีความสอดคล้องกับหัวข้อ มีการใช้คำที่กระชับเข้าใจง่าย เป็นเรื่องที่ทันสมัยที่กำลังเผชิญในปัจจุบันทำให้ผู้อ่านสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เรียงลำดับเนื้อหาได้ดี มีการสรุปที่ทำให้คนไทยเห็นความสำคัญของภาษาไทยเป็นการกระตุ้นเตือนผู้อ่าน</p>	<p>การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p>
		<p>(คนที่ 2 กลุ่มที่ 3)</p> <p>เนื้อหากลุ่มนี้มีการขึ้นต้นเป็นกลอนแปด ซึ่งทำให้เกิดความน่าติดตามเนื้อหานั้น มีการ</p>	<p>การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p>

ตารางที่ 4.9 ตัวอย่างข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์บนสื่อสังคม (ต่อ)

รอบที่	ขั้นตอน	ข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
		<p>เรียงลำดับเพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจ เป็นการอธิบายปัญหาซึ่งสอดคล้องกับปัญหาในปัจจุบันของสังคมไทย อีกทั้งยังมีการบอกถึงการแก้ไขปัญหาด้วย แต่เนื้อหาอาจจะน้อยไปหน่อย ถ้ามีเนื้อหาเพิ่มเติมมากกว่าก็อาจจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น มีความคิดความเข้าใจที่หลากหลายอีกด้วย แต่โดยรวมของเนื้อหาแล้วถือว่าดี เหมาะสมเข้าใจง่าย</p> <p>(คนที่ 6 กลุ่มที่ 3)</p>	
		<p>การขึ้นต้นของกลุ่มนี้มีการใช้กลอนเป็นส่วนนำซึ่งก็ทำให้มีความน่าสนใจไปอีก แบบเนื้อหากระทัดรัดเข้าใจง่าย ทำให้ผู้อ่านอยากรู้ถึงเนื้อหาและยังอธิบายปัญหาดังกล่าวและพร้อมด้วยการบอกสาเหตุ สรุปว่ากลุ่มนี้มีการเขียนที่ดี เนื้อหาไม่เยอะอ่านแล้วเข้าใจ และยังให้ทั้งแนวคิดได้เกิดความสำนึกโดยรวมถือว่างานเขียนดี</p> <p>(คนที่ 2 กลุ่มที่ 2)</p>	การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
		<p>ในส่วนของบทนำมีการเริ่มต้นเนื้อหาด้วยบทกลอนถือว่าน่าสนใจมาก มีการลำดับเนื้อเรื่องได้เหมาะสม เนื้อหากระชับเข้าใจง่าย และเรื่องที่น่ามาเป็นงานเขียนนี้ก็ยังทันสมัยกับยุคปัจจุบันอีกด้วย</p> <p>(คนที่ 1 กลุ่มที่ 4)</p>	การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
		<p>การที่เริ่มด้วยกลอนนั้นทำให้น่าอ่าน เนื้อหาก็ตรงประเด็นทำให้น่าสนใจ จัดได้เป็นระเบียบ น่าสนใจ</p> <p>(คนที่ 7 กลุ่มที่ 4)</p>	การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
		<p>สำหรับกลุ่มนี้มีการดำเนินเรื่องได้ดี ส่วนแรกพูดถึงความหมาย ส่วนที่สองก็จะอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของวัฒนธรรม ซึ่งจะเรียงลำดับจากใกล้ตัวก่อน เช่น เรื่องของ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้ง - การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใด

ตารางที่ 4.9 ตัวอย่างข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์บนสื่อสังคม (ต่อ)

รอบที่	ขั้นตอน	ข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
		<p>การแต่งกาย ซึ่งถือว่าน่าเป็นห่วงมากสำหรับวัยรุ่นไทยตอนนี้ และกลุ่มนี้ก็สื่อความคิดเห็นออกมาได้ดี ต่อมาก็จะเป็นเรื่องของอิทธิพลจากต่างชาติที่ไกลตัวออกมา ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้ส่งผลกระทบต่อให้กับวัฒนธรรม อาจใช้คำซ้ำกันมากไป แต่ก็ไม่ได้ทำให้การอ่านสะดุดมากนัก แล้วก็ต่อด้วยการอธิบายว่าปัญหาต่าง ๆ นั้นเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อไร จากนั้นก็จบด้วยสรุปที่กะทัดรัดและชัดเจน ไม่ใช่แค่อธิบายว่าความเสื่อมโทรมมีอะไร แต่ยังบ่งบอกถึงการร่วมด้วยช่วยกันพัฒนาสังคมให้เจริญขึ้นถือเป็นการรณรงค์ไปในตัวอีกด้วย</p>	<p>เรื่องหนึ่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร - การใช้ถ้อยคำสำนวน ภาษาของผู้เขียนเองอย่างหลากหลาย
		<p>(คนที่ 8 กลุ่มที่ 1)</p> <p>วัฒนธรรมในสังคมไทยโดยทั่วไปในขณะนี้ เป็นไปในลักษณะที่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมปรับตัวไม่ทัน เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เน้นการทำตัวเองให้กลมกลืนกับจักรวาล และการสร้างดุลยภาพระหว่างความต้องการทางวัตถุกับทางจิตใจที่มีผลทำให้ผู้คนต้องพึ่งพากันเองและร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมาเป็นสังคมสมัยใหม่ที่มี แต่ความต้องการทางวัตถุและการเป็นปัจเจกบุคคล แล้วสร้างค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เน้นการควบคุมจักรวาลแทน ผลที่เห็นในปัจจุบันก็คือ การใช้เทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์เพื่อการผลิตผลผลิตทางเศรษฐกิจจนเกินความจำเป็น ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่พอจะเหลือไว้ให้คนในรุ่นหลัง ๆ ได้ดำรงอยู่อย่างราบรื่นนั้นหมดสิ้นไปโดยไม่</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียบเรียงความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า - การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง - การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร - การใช้ถ้อยคำสำนวน ภาษาของผู้เขียนเองอย่างหลากหลาย

ตารางที่ 4.9 ตัวอย่างข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์บนสื่อสังคม (ต่อ)

รอบที่	ขั้นตอน	ข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
		<p>จำเป็น</p> <p>(คนที่ 1 กลุ่มที่ 3)</p> <p>ส่วนนี้อาจจะน้อยไปหน่อยก็ได้ความหมายที่ชัดเจน ซึ่งควรจะเพิ่มเติมส่วนนี้อีก เพื่อให้เกิดความสวยงาม และน่าอ่านยิ่งขึ้นเนื้อหาแบ่งแยกออกเป็นข้อ ๆ โดยอธิบายอย่างชัดเจนถึงเรื่องนั้น แต่ควรตัดเนื้อบางส่วนที่ไม่จำเป็นหรือไม่สำคัญออกบ้าง เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ส่วนสรุปเป็นการพูดถึงปัญหาดังกล่าว และวิธีการช่วยกันแก้ไขโดยรวมการเขียนครั้งนี้ แต่ควรปรับปรุงเรื่องเนื้อหาเพราะมีความยาวเกินไปทำให้น่าเบื่อในการอ่าน แต่การที่มีเนื้อหาเยอะก็แสดงให้เห็นว่ามีข้อมูลที่ชัดเจน และสนใจในเรื่องการเขียนในครั้งนี้น่ามาก ส่วนรูปแบบถือว่าดี เพราะมีการแบ่งเป็นช่วง ๆ เพื่อให้น่าอ่านยิ่งขึ้น</p> <p>(คนที่ 3 กลุ่มที่ 2)</p> <p>มีการเกริ่นนำด้วยการกระตุ้นให้เห็นว่าเรากำลังหลงลืมภาษาประจำชาติเหมือนเป็นการปลุกใจให้กลับมาคิดถึงการใช้ภาษาที่ถูกต้องนั่นเอง มีการยกเอาสาเหตุของปัญหามาได้หลากหลาย ครอบคลุม มีหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องและยังมีการอ้างอิงจากบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ซึ่งทำให้งานเขียนน่าเชื่อถือมากขึ้น มีการสรุปบอกอย่างชัดเจน เมื่ออ่านแล้วทำให้รู้ว่าภาษาที่สองหรือภาษาวัยรุ่นที่คิดขึ้นเองนั้นส่งผลกระทบต่ออย่างมากกับภาษาไทยดั้งเดิม แต่ในปัจจุบันภาษาใหม่ ๆ ได้เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย ถือเป็นวิวัฒนาการทางความคิดของมนุษย์ การยอมรับก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เราควรตระหนักถึงเพียงแต่คำนึงถึงโอกาสในการใช้ให้ดี ก็น่าจะ</p>	<p>การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p> <p>การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง - การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร - การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของผู้เขียนเองอย่างหลากหลาย

ตารางที่ 4.9 ตัวอย่างข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์บนสื่อสังคม (ต่อ)

รอบที่	ขั้นตอน	ข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
		เป็นที่ยอมรับได้ไม่ยาก	
		(คนที่ 1 กลุ่มที่ 1)	

จากตารางที่ 4.9 ตัวอย่างข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์บนสื่อสังคมพบว่า รอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างยังคงแสดงการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์น้อยมาก ไม่ปรากฏข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ในขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการประเมินเป็นขั้นตอนที่มีข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์มากที่สุด และความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์สร้างสรรค์พบด้านการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นส่วนใหญ่ รอบที่ 2 กลุ่มตัวอย่างแสดงการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะขั้นตอนการประเมินพบข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์มากที่สุด ข้อความวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ปรากฏอยู่ทุกขั้นตอน อีกทั้งบางข้อความยังปรากฏความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์มากกว่า 1 ด้าน โดยเฉพาะด้านการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นส่วนใหญ่

ตอนที่ 4 ผลการรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ผลการรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) พิจารณา ตรวจสอบ และรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผลการประเมินมีรายละเอียดดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 ผลการรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

รายละเอียดของรูปแบบ การเรียนการสอนฯ	ความคิดเห็น			ค่า IOC	ความหมาย
	เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม		
ชั้นที่ 1 ตัดสินใจ					
- การเขียนรอบวงเพื่อระบุประเด็นสำคัญสำหรับการตั้งชื่อเรื่อง	4	1	0	0.8	นำไปใช้ได้
- การพิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดและสอดคล้องกันไม่เกิน 5 อันดับ	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
- การเลือกประเด็นสำคัญที่สุดเพียงประเด็นเดียว	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
- การประเมินประเด็นสำคัญแล้วนำไปกำหนดเป็นชื่อเรื่อง	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
ชั้นที่ 2 วางแผน					
- การเขียนรอบวงเพื่อวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) และการรวบรวมหลักฐานสนับสนุน	4	1	0	0.8	นำไปใช้ได้
- การพิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับตามเกณฑ์ฯ	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
- การวางโครงเรื่อง และเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุนตามคะแนนมากไปน้อย	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
- การประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องผ่านการพิจารณาจากผู้สอนแล้ว	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
ชั้นที่ 3 ดำเนินการ					
- การเขียนรอบวงเพื่อระบุแหล่งข้อมูล เพื่อตรวจสอบและความน่าเชื่อถือของหลักฐานสนับสนุน	4	1	0	0.8	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 4.10 ผลการรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อ)

รายละเอียดของรูปแบบ การเรียนการสอนฯ	ความคิดเห็น			ค่า IOC	ความหมาย
	เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม		
- การประเมินแหล่งข้อมูลตาม หลักฐานสนับสนุนที่ผ่านการ พิจารณาจากผู้สอนแล้ว	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
- การพิจารณาคัดเลือก แหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับตามเกณฑ์การคัดเลือกที่ กำหนดให้	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
- การเรียงลำดับแหล่งข้อมูลตาม คะแนนมากไปน้อย	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
ชั้นที่ 4 รับทราบผล					
- การเขียนรอบวงเพื่อเลือก วิธีการจัดระเบียบแนวคิด การ ออกแบบเอกสาร และกลวิธีการ เขียน	4	1	0	0.8	นำไปใช้ได้
- การพิจารณาเลือกวิธีการจัด ระเบียบแนวคิด การออกแบบ เอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดี ที่สุดเพียง 5 อันดับ	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
- การผสมผสานวิธีการจัดระเบียบ แนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเป็น งานเขียน 1 เรื่อง	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
- การประเมินวิธีการจัดระเบียบ แนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนตามการ นำเสนอในงานเขียน	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
ชั้นที่ 5 ประเมินผล					
- การนำเสนองานเขียน แล้ว เขียนรอบวงเพื่อแสดงความ ความคิดเห็นต่องานเขียน	5	0	0	1	นำไปใช้ได้
- การพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข	5	0	0	1	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 4.10 ผลการรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (ต่อ)

รายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนฯ	ความคิดเห็น			ค่า IOC	ความหมาย
	เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม		
งานเขียนให้ดีที่สุด					
- การประเมินงานเขียนตามเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์	5	0	0	1	นำไปใช้ได้

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผลการรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีในแต่ละขั้นตอน ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นว่ามี ความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ทุกขั้นตอน

ผู้เชี่ยวชาญยังให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1) รูปแบบการเรียนการสอนเน้นการเขียนเชิงวิพากษ์จึงไม่จำเป็นต้องมีการประเมินการเขียนทั่วไป เพราะเน้นการประเมินการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์อย่างเดียวก็เพียงพอแล้ว

2) ผู้สอนควรมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกหรือจัดอันดับที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้จากผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ถือเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ไม่น้อย และสามารถประยุกต์ใช้ในระดับการศึกษาต่าง ๆ ไม่เพียงแต่เป็นระดับปริญญาตรีเท่านั้น

ตอนที่ 3.1 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ตอนที่ 3.2 เงื่อนไขการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

รายละเอียดของแต่ละตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ตอนที่ 1.1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

การแสดงความคิดเห็นบนพื้นที่สาธารณะโดยมากเป็นการแสดงความคิดเห็นตามอารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายหลังการอ่านหรือการรับรู้เนื้อหาข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคม การแสดงความคิดเห็นผ่านการเขียนลงบนพื้นที่สาธารณะโดยเฉพาะบนสื่อสังคมเป็นการเขียนที่ไม่มีหน่วยงานองค์กร หรือผู้หนึ่งผู้ใดกลั่นกรองถ้อยคำสำนวนภาษาของผู้เขียนก่อนเผยแพร่ออกไป เมื่อผู้อ่านหรือรับสารที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์น้อยก็อาจจะคล้อยตามหรือขัดแย้งกับเนื้อหาที่รับรู้ได้ การเขียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งจึงควรเป็นการเขียนที่ตั้งอยู่บนหลักของเหตุและผล เรียกว่า การเขียนวิพากษ์ ซึ่งเป็นการเขียนที่ผ่านการคิดอย่างมีลำดับขั้นตอน ผ่านการกลั่นกรองและประเมินมาอย่างรอบคอบแล้วว่าเป็นความคิดที่มีเหตุผล เชื่อถือได้ สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อ หรือสิ่งใดควรทำ อย่างไรก็ดี การเขียนวิพากษ์หากไม่ประกอบด้วยความคิดสร้างสรรค์แล้ว ผู้เขียนก็อาจนำเอาการเขียนลักษณะนี้ไปใช้ในการว่ากล่าวหรือทำร้ายผู้อื่นบนหลักของเหตุและผล ย่อมเป็นได้ ดังนั้น การแสดงความคิดเห็นอย่างมีสติปัญญาด้วยใจเป็นกลางปราศจากอคติจึงต้องประกอบด้วยวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการแสดงความคิดเห็นผ่านการเขียนที่เหมาะสมมากที่สุดสำหรับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

สิ่งสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนอย่างหนึ่งก็คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสื่อการเรียนการสอนหรือเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้หรือเสริมสร้างความสามารถได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการนำเอาสื่อสังคมมาเป็นเครื่องมือสร้างแนวทางการเรียนรู้แบบใหม่ ตอบรับกับความคาดหวังของผู้เรียนในการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาต่าง ๆ สามารถเรียนรู้อย่างตื่นตัว ทำงานร่วมกัน สร้างความรู้ และ

เข้าถึงข้อมูลความรู้ได้อย่างไม่จำกัดหนทาง ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ตระหนักรู้ด้วยตนเอง และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ ด้วยคุณสมบัติของสื่อสังคมสามารถเข้าถึงกับผู้เรียนได้ทุกกลุ่มโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าถึง (Access) และสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ทุกคนสามารถผลิตเนื้อหาและเป็นบรรณาธิการเนื้อหาของตนได้ตามความต้องการ ผู้เรียนจึงเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสูงจนเกิดเป็นชุมชนการเรียนรู้ที่เกื้อกูลกันและกัน แบ่งปันเนื้อหาให้กับผู้เรียนหรือผู้ใช้คนอื่น ๆ ได้อย่างอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับเวลาและสถานที่ เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากการประยุกต์ใช้เป็นห้องเรียนเสมือน เพราะเป็นการสื่อสารทั้งระหว่างบุคคลกับบุคคลหรือบุคคลกับกลุ่มบุคคลแบบไม่ประสานเวลาและระหว่างบุคคลกับบุคคลหรือบุคคลกับกลุ่มบุคคลแบบประสานเวลา จึงมีความยืดหยุ่นสูงสำหรับผู้สอนในการบูรณาการร่วมกับการเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียน วิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ช่วยลดช่องว่างในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนหรือผู้เรียนกับผู้เรียน โดยสามารถถ่ายทอดสารหรือข้อความของตนด้วยการเขียนไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ กำหนดเป็นร้อยละ 70 และถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ไปยังผู้รับสารในชั้นเรียน กำหนดเป็นร้อยละ 30 ตามการแบ่งของการเรียนรู้แบบผสมผสาน อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารผ่านสื่อสังคมนี้ทำให้ผู้ส่งสารหรือแหล่งสารและผู้รับสารเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วม (Participant) ในกระบวนการสื่อสารร่วมกัน และเปลี่ยนความหมายของการสื่อสารจากกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเป็นการสร้างความจริงทางสังคม (Social reality) หรือที่เรียกว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้สอนจัดหาช่องทาง และรูปแบบการมีส่วนร่วมให้หลากหลายผ่านการใช้สื่อสังคมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสาร ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจและรับทราบผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการสื่อสาร ไม่วิพากษ์วิจารณ์ และพยายามปรับปรุง ดัดแปลงความคิดที่มีอยู่

อย่างไรก็ตาม การสนทนาเพียงอย่างเดียวมักจะไม่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนการสอนให้ลุล่วงได้ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์เข้ามาเป็นส่วนสำคัญเพื่อช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงมาช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ เพราะการเขียนรอบวงใช้หลักการผลิตความคิดออกมาเรื่อย ๆ เป็นปริมาณมาก ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนต้องแสดงความคิดเห็นออกมาจนเป็นวงกลม แล้วนำความคิดที่รวบรวมได้มาปรับใช้ในการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ต่อไป การเขียนรอบวงยังเป็นการระดมสมองวิธีหนึ่งของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ถือเป็นทักษะขั้นสูงที่ต้องการความสามารถด้านการคิดวิพากษ์และความเป็นนามธรรมมากให้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน

จากแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน แนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เทคนิคการเขียนรอบวง สื่อสังคม การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ จึงได้นำมาใช้เป็นหลักการสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ตอนที่ 1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

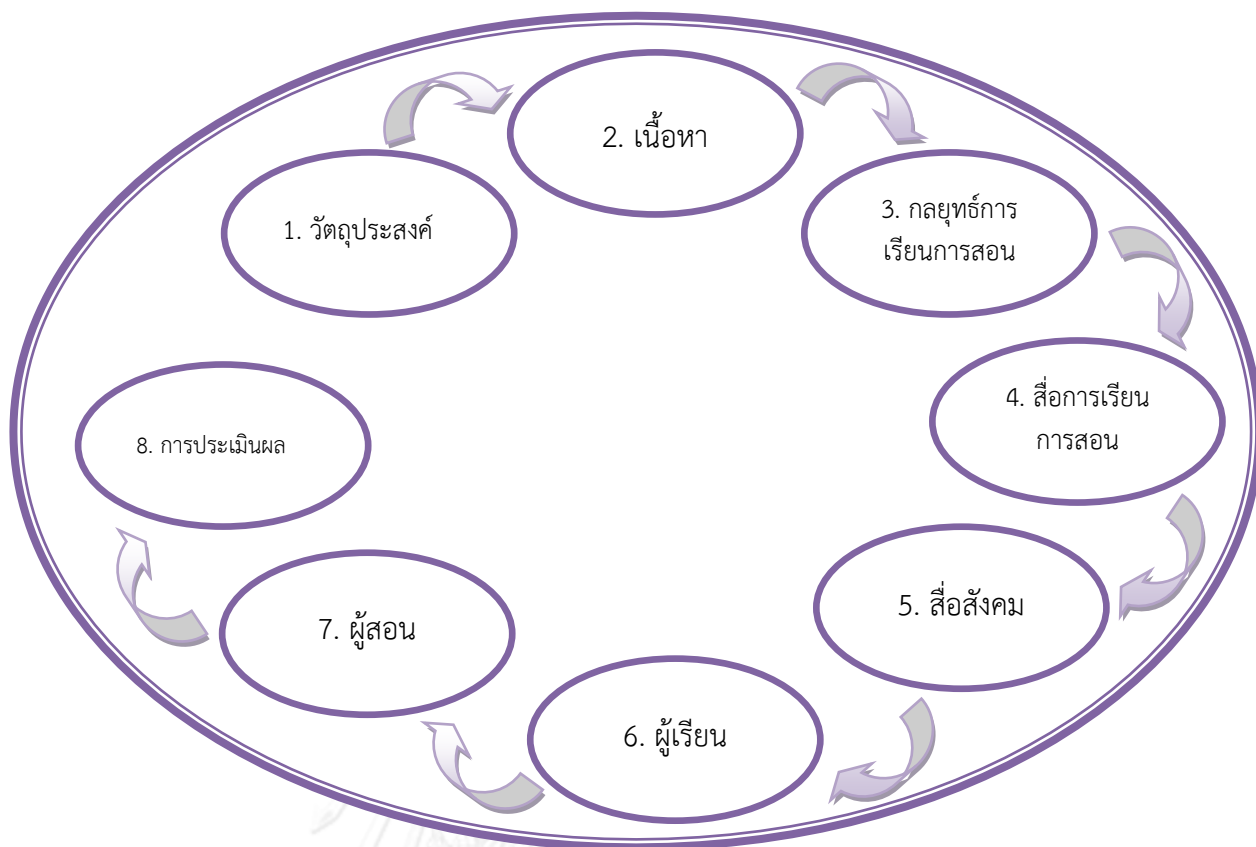
1. เพื่อให้ผู้สอนมีรูปแบบการเรียนการสอนสำหรับเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
2. เพื่อให้ผู้สอนนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีไปใช้กับรายวิชากลุ่มสังคมศาสตร์ อาทิ มนุษย์กับสังคม สังคมไทยร่วมสมัย เหตุการณ์โลกร่วมสมัยหรือรายวิชากลุ่มวรรณคดี อาทิ วรรณคดีศึกษา วรรณกรรมร่วมสมัยวรรณกรรมวิจารณ์ วรรณคดีเปรียบเทียบ วรรณคดีเอกของไทย หรือรายวิชากลุ่มภาษา อาทิ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ปัญหาการใช้ภาษาภาษาและวัฒนธรรม การเขียนบันเทิงคดี การเขียนในหน้าหนังสือพิมพ์ การเขียนสารคดี

ตอนที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีประกอบด้วยรายละเอียด 2 ตอนย่อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี และ 2) ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 2.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีแสดงเป็นภาพดังนี้

ภาพที่ 5.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี พัฒนาขึ้นโดยอิงแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคม มีองค์ประกอบสำคัญ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ 2) เนื้อหา 3) กลยุทธ์การเรียนการสอน 4) สื่อการเรียนการสอน 5) สื่อสังคม 6) ผู้เรียน 7) ผู้สอน และ 8) การประเมินผล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนภายหลังสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอนโดยกำหนดวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้ผู้เรียน

- 1.1 อธิบายหลักการของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้
- 1.2 เขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อประเด็นหรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่งได้

2. เนื้อหา เกี่ยวกับหลักการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ อยู่ในรูปของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้เรียนสามารถดาวน์โหลดได้บนเว็บ สำหรับศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองและอ่านประกอบการบรรยายของผู้สอนในชั้นเรียนโดยนำเสนอเนื้อหาที่สั้น กระชับ เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่เนื้อหาของ การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สามารถแบ่งออกได้เป็น 1) ความหมายของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 2) องค์ประกอบของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 3) ขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 4) การวางโครงเรื่องของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 5) การหาหลักฐานประกอบการสนับสนุนการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 6) การจัดระเบียบแนวคิดของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 7) การออกแบบเอกสารการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 8) กลวิธีการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และ 9) ข้อเสนอแนะในการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดเนื้อหาดังต่อไปนี้

การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ถือเป็นการเขียนที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือเป็นศาสตร์ที่สามารถฝึกฝนกันได้ เมื่อฝึกฝนบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญ งานเขียนก็จะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นได้ตามลำดับ และที่สำคัญ งานเขียนที่ดีควรใช้กลวิธีการเขียนที่หลากหลาย เพื่อให้มีศิลป์ มีรูปแบบการเขียนที่เป็นเฉพาะตัวมากขึ้น โดยเฉพาะการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ถือว่าการเขียนที่ผู้เขียนควรท้าทาย และหาข้อโต้แย้ง ความคิด ข้อเสนอ หรือหลักปฏิบัติเพิ่มเติมแก่ผู้อ่านได้ เพื่อเสนอแนวความคิดของตนสู่ทางเลือกใหม่ที่ไม่ซ้ำซ้อนกับงานเขียนเดิม และไม่ทำลายผลงานหรือสร้างความขัดแย้งกับผลงานของคนอื่น

2.1 ความหมายของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์เป็นผลงานที่ได้มาจากการค้นคว้า การเรียบเรียง เปรียบเทียบแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้ง และการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ประเมินความน่าเชื่อถือ ตัดสินหรือสรุปความโดยใช้เหตุผลประกอบการเขียนและเรียบเรียงขึ้นด้วยความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใคร โดยใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของผู้เขียนเองอย่างหลากหลายและมีศิลปะในการประพันธ์ แสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างชัดเจน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นการเขียนเชิงวิชาการหรือบทความรายงานต่างๆ แต่สามารถเป็นการเขียนส่วนบุคคล เช่น บันทึกประจำวันหรือความเรียงก็ได้ ซึ่งวัดได้จากเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

2.2 องค์ประกอบของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

การศึกษาด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ยังไม่มีนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศคนใดกำหนดองค์ประกอบไว้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงได้สังเคราะห์ระหว่างองค์ประกอบของการเขียนวิพากษ์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้องค์ประกอบของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 7 ประการ คือ

1. ความรู้ความเข้าใจหัวข้อเรื่องที่จะเขียนหรือใจความสำคัญของเรื่อง
2. การกำหนดโครงร่างให้สอดคล้องกับหัวข้อหรือสนับสนุนใจความสำคัญของเรื่อง

3. การคาดเดาคำถาม ข้อคำแย้ง ปัญหาล่วงหน้าที่จะมาจากผู้อ่าน และการแก้
หนทางในการแก้ไขหรืออุดช่องว่างของการเขียน
4. การถ่ายทอดทัศนคติ มุมมอง อารมณ์ ความรู้สึก และความหมายแฝงในการ
เขียน
5. การมีจินตนาการเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพขึ้นในใจ คล้อยตามทัศนคติ มุมมอง
หรือแนวคิดของผู้เขียน
6. การใช้สำนวนภาษาของตัวผู้เขียนเอง โดยเลือกสรรถ้อยคำ สำนวน ประโยค
และการจัดวางตำแหน่งของคำ วลี ประโยคที่ถูกต้องตามอักขรวิธี และไม่ใช่คำกระทบกระเทียบ เสียด
สี ประชดประชันผู้อื่นหรืองานเขียนใด ๆ
7. คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา นอกจากความสนุกสนานทางอารมณ์แล้ว ยัง
ช่วยจรรโลงใจให้ผู้อ่านเกิดคุณธรรม จริยธรรมขึ้นในตนเอง เกิดความรู้สึกทางที่ดียิ่ง เป็นประโยชน์
ต่อตนเองและสังคมรอบข้าง

2.3 ขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

การศึกษาด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์โดยมากเป็นการนำความรู้ไปใช้อย่าง
หลายในวงการวรรณกรรม แต่ไม่ยังมีนักศึกษาค้นคว้ากำหนดขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เชิง
สร้างสรรค์ไว้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน ดังนั้น ผู้เขียนจึงต้องสังเคราะห์จากแนวคิดสำคัญที่
นักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาและนำเสนอขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์ และขั้นตอนของการเขียน
เชิงสร้างสรรค์สรุปได้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ระบุประเด็น เป็นขั้นที่ผู้สอนแสดงประเด็น/ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ผู้เรียนรับรู้
หรือผู้เรียนรับรู้และค้นหาสาเหตุของปัญหา หรือเป็นการกำหนดหัวเรื่องหรือประเด็นสำคัญในแต่ละ
สถานการณ์สำหรับการเขียน

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและพิจารณาความเชื่อถือของแหล่งข้อมูล เป็นขั้นที่ผู้เรียน
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาประกอบการคิดหาหนทางแก้ปัญหา
พร้อมกับพิจารณาความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง และความเพียงพอของข้อมูลประกอบการเขียน

ขั้นที่ 3 กำหนดสมมติฐาน เป็นขั้นที่ผู้เรียนจัดกระทำกับข้อมูลต่างๆ ที่หามาได้จาก
ขั้นที่ 2 เพื่อพิจารณาและแยกแยะความสัมพันธ์อย่างละเอียด แล้วตั้งเป็นสมมติฐานในการแก้ปัญหา
เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสรุปอ้างอิงจากประเด็นหรือข้อมูลที่ยังคลุมเครือ ไม่ชัดเจน หรือเพื่อระบุ
แนวทางที่เป็นไปได้จากข้อมูลที่มีอยู่

ขั้นที่ 4 เกิดความคิดคุกรุ่น/ใช้ความคิด เป็นขั้นที่ข้อมูลยังแยกเป็นส่วนๆ กระจัด
กระจาย ไม่สามารถขมวดเป็นความคิดได้ อาจต้องใช้ระยะเวลาพักหนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนปล่อยวางและรอ
โอกาสใช้ความคิด ดีความ ตัดสินหลักฐาน ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับประเด็นสำคัญ
แล้วนำไปสู่การสรุปอ้างอิงโดยใช้เหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัย เพื่อหาทางเลือกหรือคำตอบของ
ประเด็นสำคัญ

ขั้นที่ 5 คิดสร้างจินตนาการ/เขียน เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนสร้างจินตนาการและเขียนอย่างอิสระ โดยไม่กำหนดว่าสิ่งที่เขียนจะถูกต้องเหมาะสมกับการแก้ปัญหาหรือไม่

ขั้นที่ 6 ค้นพบคำตอบหรือความคิดกระจ่าง เป็นขั้นที่ความคิดที่กระจัดกระจายจินตนาการที่ผู้เรียนสร้างขึ้นได้รับการเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน มองเห็นภาพในใจว่าปัญหาควรแก้ด้วยวิธีการใด แต่ยังไม่สามารถเชื่อได้ว่าเป็นความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม

ขั้นที่ 7 ทดสอบ ประเมิน และยอมรับผล เป็นขั้นที่นำความคิดในขั้นที่ 6 ไปทดสอบหรือประเมินตามสมมติฐาน พิสูจน์ให้เห็นจริงว่าความคิดของตนถูกต้องเหมาะสม และยอมรับนำไปปฏิบัติ โดยใช้เกณฑ์ในการกำหนดความสมเหตุสมผลของการสรุปทางเลือกหรือคำตอบของประเด็นสำคัญ

2.4 การวางโครงเรื่องของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

การเขียนความเรียงเชิงวิพากษ์เป็นรูปแบบหนึ่งของการเขียนวิพากษ์ในระดับอุดมศึกษา และการโต้แย้งอย่างมีเหตุผลก็ถือเป็นหัวใจสำคัญของความเรียงประเภทนี้ ดังนั้นผู้เขียนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนวิพากษ์ และเข้าใจเกณฑ์การประเมินผลงานการเขียน โดยสอบถามผู้สอนเกี่ยวกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก่อนการเขียน ทำความเข้าใจคุณลักษณะสำคัญของแต่ละรายการประเมินจะช่วยให้ทราบแนวทางที่ผู้ประเมินต้องการและที่สำคัญควรวางโครงสร้างของการเขียนความเรียงให้ดี สัมพันธ์กับความคิดตลอดเรื่อง และให้เหตุผลโต้แย้งอย่างเหมาะสม โดยรูปแบบของงานเขียนจำเป็นต้องเป็นทางการตามวัตถุประสงค์ ซึ่งควรประกอบด้วยโครงสร้างของความเรียงดังนี้

1. บทนำ (Introduction) เปรียบเสมือนแผนที่นำทางหรือสถานที่/จุดสำคัญบนถนน (เขียนเรียงตามลำดับเหตุและผลเหมือนกับเวลาบอกทาง) เป็นการเรียบเรียงบริบทที่จำเป็น โดยไม่กล่าวถึงเนื้อหาสำคัญวางไว้เป็นส่วนแรกของงานเขียน ทำหน้าที่เปิดประเด็น ดึงดูดความสนใจ พิถีพิถัน คำเนื้ถึงเรื่องที่จะเขียน เน้นศิลปะในการใช้ภาษาไม่เขียนเยิ่นเย้อไม่ควรกล่าวถึงสิ่งที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อเรื่องไม่ควรซ้ำกับบทสรุปหรือความลงท้ายหรืออาจหาคำคม สำนวน สุภาพศต หรือบทกวีที่ไพเราะและเกี่ยวกับเนื้อเรื่องมาเป็นบทนำก็ได้

2. เนื้อเรื่อง (Main body) เปรียบเสมือนการผจญภัยไปตามลำดับเหตุและผลที่กำหนดไว้ในบทนำ เป็นการโต้แย้งด้วยเหตุและผล อธิบาย ทาหลักฐานและยกตัวอย่างประกอบการให้เหตุผลเป็นส่วนสำคัญและยาวที่สุดของเรียงความ ประกอบด้วย ความรู้ ความคิดและข้อมูลที่ผู้เขียนค้นคว้า และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบระเบียบการเขียนเนื้อเรื่องเป็นการขยายความในประเด็นต่างๆตามโครงเรื่องที่วางไว้ล่วงหน้าแล้ว ในการเขียนอาจมีการยกตัวอย่างการอธิบาย การพรรณนาหรือยกโวหารต่างๆ มาประกอบด้วยโดยอาจจะมีย่อหน้าหลายย่อหน้าก็ได้เขียนให้ถูกต้องแจ่มแจ้งสมบูรณ์ผู้อ่านสามารถเข้าใจเจตนารมณ์ของผู้เขียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งเรียกว่ามีสารัตถภาพใจความสำคัญแต่ละย่อหน้าจะต้องมีเพียงใจความเดียวไม่ออกนอกเรื่องสับสนวุ่นวายซึ่งเรียกว่ามีเอกภาพและ

เนื้อหาในแต่ละย่อหน้าจะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันโดยตลอดย่อหน้าที่มาหลังจะต้องเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับย่อหน้าที่มาก่อนซึ่งเรียกว่ามีสัมพันธภาพ

3. บทสรุป (Conclusion) เปรียบเสมือนการมาถึงจุดหมายปลายทางแล้ว เป็นกระจุกสะทอนให้เห็นบทหน้าที่ขยายออกไปบางส่วน เหมือนกับการแจกแจงอธิบายเพิ่มเติมในสถานที่ที่มาถึง เป็นการรวมเหตุและผลทั้งหมดไว้ด้วยกันและกล่าวไปตามลำดับของการให้เหตุผลเป็นส่วนสุดท้าย หรือย่อหน้าสุดท้ายในเรียงความแต่ละเรื่องผู้เขียนจะทิ้งท้ายให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ สอดคล้องกับเรื่องที่เขียนกระชับริตกรรมซึ่งการเขียนสรุปมีหลายวิธี เช่น ฝากข้อคิดและความประทับใจให้ผู้อ่านย้ำความคิดสำคัญของเรื่อง ชักชวนให้ปฏิบัติตามให้กำลังใจแก่ผู้อ่าน ตั้งคำถามที่ชวนให้ผู้อ่านคิดหาคำตอบ และยกคำพูดคำคม สุภาษิต หรือบทกวีที่น่าประทับใจ อาจเป็นการเขียนสั้น ๆ ไม่เยิ่นเย้อ (ความยาวควรจะเท่า ๆ กับบทนำ)อาจสรุปโดยการอ้อนวอน เชิญชวนหรือแสดงความคิดเห็น ควรหลีกเลี่ยงคำขอภัย หรือคำออกตัวว่าผู้เขียนไม่มีความรู้และไม่ควรเสนอประเด็นใหม่เข้ามาอีก

บทสรุปต้องเป็นการผสมผสานการให้เหตุผลและหลักฐานประกอบ ซึ่งอาจจะมีบทสรุปมากกว่า 1 ประเด็นก็ได้ และห้ามใส่แนวคิดและหลักฐานเพิ่มเติมที่เป็นหัวใจหลักของการโต้แย้งลงไปในบทสรุป เพราะควรนำมาใส่ไว้ในเนื้อหาหลัก

แนวทางการดำเนินการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วยประกอบโครงสร้างของการเขียน ได้แก่ บทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป มีการยกหลักฐาน ข้อโต้แย้งประกอบการเขียน โดยเน้นการสังเกต อธิบาย รับฟัง เชื่อมโยงความสัมพันธ์ วิจาร์ณ และสรุป การเลือกกิจกรรมการเขียนควรมาจากระดับของพุทธิพิสัยที่ต่างกันซึ่งผู้สอนต้องตรวจสอบความรู้เดิมและประสบการณ์ของผู้เรียนก่อนแล้วจึงเตรียมเนื้อหากิจกรรมการเขียนแผนผังกราฟิก และคำตอบของคำถามที่จะนำไปถามผู้เรียนและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นประจำ และจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เป็นมิตร ใกล้ชิดกับผู้เรียน ได้รับความสนใจ ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการคิด เป็นตัวของตัวเอง เปิดใจให้กว้างและยอมรับคำแนะนำและคำติชมของผู้สอน ส่งเสริมประสบการณ์ตรง กระตุ้นให้เกิดความรู้ความอยาก และต้องการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และพัฒนาทักษะการวิพากษ์และประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่นให้ถูกต้อง

เกณฑ์การวางโครงเรื่องของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

1. ในแต่ละย่อหน้า ความคิดสำคัญต้องมีเนื้อหาไปในทิศทางเดียวกันกับหัวข้อเรื่อง
2. เนื้อหาเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันตลอดทั้งเรื่องโดยจะต้องมีการวางโครงเรื่องที่ดี จัดลำดับย่อหน้าอย่างมีระบบระเบียบเรียงด้วยคำเชื่อมที่เหมาะสม
3. เนื้อหาสาระสมบูรณ์ตลอดทั้งเรื่องโดยในแต่ละย่อหน้าประโยคสำคัญต้องชัดเจน ประโยคขยายมีน้ำหนักเชื่อถือได้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงเพื่อช่วยเน้นย้ำให้ประโยคใจความสำคัญมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.5 การหาหลักฐานประกอบการสนับสนุนการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

หลักฐานประกอบสนับสนุนการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ คือ แหล่งข้อมูลที่ผู้เขียนนำมาใช้ประกอบการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยอ้างอิงในเนื้อหาไว้อย่างเหมาะสม กลมกลืนการเลือกหลักฐานประกอบการสนับสนุนควรมาจากแหล่งสารสนเทศ ซึ่งจะพบว่าแหล่งสารสนเทศแต่ละแห่งมีหน้าที่ในการจัดเก็บ หรือให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่แตกต่างกันทั้งประเภทของผู้ให้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศที่จัดเก็บตั้งนั้น ในการค้นคว้าสารสนเทศที่ต้องการผู้ใช้สามารถเลือกใช้แหล่งสารสนเทศที่เหมาะสมกับความต้องการนำไปใช้ของตนเช่น หากต้องการเอกสารคำตัดสินศาลโลก กรณีเขาพระวิหาร ก็สามารถใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดประชาชนที่เป็นสมาชิก สำหรับค้นหาหนังสือบทความวารสาร หรือหนังสือพิมพ์ หรืออาจเลือกใช้ห้องสมุดเฉพาะ เช่นห้องสมุดกฎหมายแต่เอกสารที่จะสามารถนำมาใช้ได้ตรงความต้องการ คือเอกสารคำตัดสินศาลโลก ตลอดจนเอกสารที่ใช้ในการต่อสู้คดีกรณีเขาพระวิหาร จะสามารถหาได้จากห้องสมุดเฉพาะเหตุและมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด เพราะเป็นต้นฉบับหรือหากต้องการศึกษาข้อมูลของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ก็ควรเลือกใช้ห้องสมุดประชาชนในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ และหากต้องการภาพ ก็อาจจะหาได้จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา หรือห้องสมุดเฉพาะ ที่เก็บเกี่ยวกับภาพต่าง ๆ หรือห้องสมุดเฉพาะ หากเป็นภาพที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์หากเป็นภาพเหตุการณ์ก็ควรเลือกใช้แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน หรือหากต้องการได้เอกสารวิจัยเกี่ยวกับกระบือก็ควรเลือกใช้ศูนย์สารสนเทศเช่น ศูนย์สนเทศกระบือนานาชาติ เพราะจะได้ข้อมูลสารสนเทศในเชิงลึก

สำหรับความน่าเชื่อถือของสารสนเทศที่ให้บริการแหล่งสารสนเทศ สถาบันสื่อมวลชน และบุคคลจะนำเสนอสารสนเทศหรือมีทรัพยากรสารสนเทศที่ผ่านการคัดเลือก และประเมินคุณค่าก่อนนำออกบริการทำให้สารสนเทศที่จัดบริการมีความน่าเชื่อถือสำหรับสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตยังมีปัญหาในด้านความน่าเชื่อถือเนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งเผยแพร่สารสนเทศสาธารณะและไม่มีผู้ทำหน้าที่คัดกรองเนื้อหาที่นำเสนอ แต่ข้อดี คือเป็นแหล่งสารสนเทศที่ทันสมัย ผู้ใช้สามารถเข้าใช้ได้สะดวกสามารถเข้าถึงโดยไม่จำกัดสถานที่และเวลาอย่างไรก็ตาม บนอินเทอร์เน็ตมีสารสนเทศที่มีประโยชน์และน่าเชื่อถือจำนวนมากเช่นกัน แต่ผู้ใช้ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสืบค้น และการเลือกใช้เครื่องมือค้นและมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศ

ตัวอย่างแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่ผู้เขียนควรนำใช้อย่างเป็นประจำดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ห้องสมุดเป็นสถานที่รวบรวมหนังสือหลากหลายสาขาวิชาความรู้มีการจัดระเบียบเพื่อสะดวกแก่การค้นคว้าและบริการและเป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลทั้งหมดมหาวิทยาลัยมีอยู่แล้ว บางมหาวิทยาลัยแยกตามคณะและห้องสมุดรวมห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลายประกอบด้วย

1.1 หนังสือ ตำราและเอกสารทางวิชาการ

หนังสือ หมายถึงข้อความที่พิมพ์หรือเขียนแล้วรวมเป็นเล่ม เช่นหนังสือวิชาการ หนังสือประเภทสารคดี หนังสือบันเทิง หนังสืออ้างอิงวารสาร นิตยสาร จุลสาร เป็นแหล่งสืบค้น

ข้อมูลลำดับแรกที่คุณเขียนได้อ่านและค้นคว้าตลอดเวลา ถือว่าเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ทั้งกฎ ทฤษฎีที่คุณเขียนสามารถศึกษาค้นคว้านำมาอ้างอิงได้ ผู้เขียนสามารถค้นคว้าได้จากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันต่าง ๆ โดยหนังสือถือเป็นแหล่งอ้างอิงที่สำคัญการคัดเลือกเนื้อหาจากหนังสือผู้เขียนควรคัดเลือกสังเคราะห์เนื้อหาที่ตรงกับเรื่องที่ศึกษาค้นคว้าอย่างแท้จริง รวมทั้งควรเลือกเนื้อหาที่ใหม่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันเพราะเนื้อหาในหนังสือบางเล่มไม่สามารถนำมาอ้างอิงในเหตุการณ์ปัจจุบันได้ การศึกษาค้นคว้าจากหนังสือประกอบการเขียน โดยทั่วไปไม่ควรน้อยกว่า 5 เล่ม ไม่เกิน 10 ปี ย้อนหลัง ยกเว้นกรณีไม่มีในเรื่องนั้นจริงๆสามารถนำมาอ้างอิงได้เช่นเดียวกัน เช่น สูตรสถิติ สูตรคณิตศาสตร์ และเมื่อนำเอาข้อความจากหนังสือเล่มใด ผู้เขียนอย่างลืมนำชื่อผู้แต่งมาอ้างอิงด้วยเพื่อให้เกียรติแก่เจ้าของข้อความหรือหนังสือเล่มนั้น ส่วนมากแล้วผู้เขียนมักจะลืมนำชื่อผู้แต่งมาอ้างอิงเท่าที่ควร หนังสือที่คุณแต่งมีจุดมุ่งหมายให้ความรู้ด้านวิชาการโดยตรง ทั้งนี้อาจจะเสนอทฤษฎีเนื้อหาสาระอย่างกว้างๆ หรือเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งดังนี้

ก) ชื่อเรื่อง หนังสือมีเนื้อหาอย่างเดียวนั้นอาจจะมีการเขียนไว้หลายเล่ม บางเล่มอาจจะตั้งชื่อไว้กลาง ๆ ทำให้เข้าใจง่ายแต่อาจจะซ้ำกันได้ ผู้อ่านต้องตรวจสอบรายชื่อผู้แต่งเพื่อหาเล่มที่มีข้อมูลตามที่ต้องการแต่ถ้าหนังสือ ระบุชื่อเรื่องเฉพาะเจาะจงลงไปก็จะช่วยให้ผู้อ่านตัดสินใจเลือกหนังสือที่ตรงกับความรู้ความต้องการได้เร็วขึ้น

ข) ชื่อผู้แต่ง ผู้แต่งที่มีชื่อเสียงเกียรติคุณได้รับการยกย่องจากวงการหนังสือส่วนมากจะพยายามสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่า เพื่อรักษาชื่อเสียงของตน การเลือกอ่านหนังสือของผู้แต่งที่มีชื่อเสียงและได้รับการยกย่องในวงการหรือสาขาวิชานั้นๆ จึงมักเชื่อถือได้

ค) องค์ประกอบของหนังสือ ได้แก่ ส่วนเนื้อหาและส่วนช่วยค้นคว้า โดยส่วนเนื้อหาสามารถพิจารณาจากสารบัญ เพื่อดูการลำดับเนื้อหาว่าเป็นระบบหรือไร้ระบบ ความคิดและการเรียบเรียงไม่ชัดเจนก็ไม่ควรเลือกอ่าน และส่วนช่วยค้นคว้า พิจารณาจากเชิงอรรถ บรรณานุกรม ดัชนี ภาคผนวก ประวัติผู้แต่ง และประวัติการพิมพ์ หากหนังสือเล่มใดมีส่วนช่วยค้นคว้ามาย่อมทำให้ข้อมูลน่าเชื่อถือ ผู้อ่านจะได้รายละเอียดของข้อมูลมากพอตามความประสงค์และช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ชัดเจนขึ้น

ง) การใช้ภาษา ผู้เขียนควรอ่านตัวอย่างสัก 2 - 3 หน้า เพื่อสังเกตวิธีการเขียนและการใช้ภาษาว่าเหมาะสมกับแขนงวิชานั้น ๆ หรือไม่ นอกจากนี้ควรพิจารณาความถูกต้องของการสะกดคำ การเว้นวรรคตอน และการใช้ภาพประกอบด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้อ่านเข้าใจเรื่องได้ดี

จ) รูปเล่ม ผู้เขียนควรเลือกรูปเล่มที่สวยงาม โดยการสำรวจลักษณะของรูปเล่ม ตั้งแต่หน้าปก ใบบรองปก คำนำ และสารบัญ แล้วพลิกดูเนื้อหาข้างในอย่างรวดเร็ว หากพบข้อบกพร่องก็ไม่ควรเลือกซื้อหรือเลือกอ่าน เพราะอาจไม่ได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ

1.2 หนังสือพิมพ์

เป็นสื่อสิ่งพิมพ์อีกแบบหนึ่งที่ผู้เขียนสามารถค้นคว้าได้เช่นเดียวกัน มุ่งเสนอข่าวสารความรู้ที่ทันสมัย มีการกำหนดออกอย่างต่อเนื่องเสนอข่าวสารทั้งภายในและต่างประเทศและเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจในด้านเศรษฐกิจ สังคม ธุรกิจ การศึกษา กีฬา บันเทิง เป็นต้น หนังสือพิมพ์มักจะประกอบด้วยบทบรรณาธิการ เนื้อข่าว บทความ คอลัมน์ประจำเป็นข้อมูลที่ผู้เขียนอ้างอิงได้เมื่อนำแล้วสิ่งหนึ่งที่พึงควรระวัง คือ การอ้างอิง ดังนั้นเมื่อผู้เขียนนำเนื้อหาจากส่วนใดควรมีการอ้างอิงด้วย

1.3 ฐานข้อมูลออนไลน์

เป็นแหล่งข้อมูลอีกชนิดหนึ่งที่ผู้เขียนควรใช้ในการประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์เชิงสร้างสรรค์ แต่ผลการศึกษากลับพบว่าผู้เขียนทุกคนยังไม่เคยเลือกใช้ฐานข้อมูลดังกล่าว ทั้งที่ปัจจุบันได้รับความนิยมในการสืบค้นข้อมูลมีทั้งฐานข้อมูลของไทยและต่างประเทศ ข้อมูลนั้นสามารถแยกได้ 2 ประเภทจำแนกตามการสืบค้น คือ ฐานข้อมูลออนไลน์ที่สามารถสืบค้นได้เฉพาะภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้นเป็นฐานข้อมูลที่ทางมหาวิทยาลัยได้จัดซื้อลิขสิทธิ์มาและฐานข้อมูลทั่วไปสามารถสืบค้นที่ใดก็ได้

2. อินเทอร์เน็ต

ผู้เขียนจำนวนไม่น้อยสืบค้นข้อมูลไม่เป็นหรือสืบค้นแล้วไม่ได้ข้อมูลตามที่ต้องการส่วนมากเป็นขยะทางอินเทอร์เน็ตการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการต้องเรียนรู้วิธีการสืบค้นหรือรู้เว็บไซต์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูลดังนั้นการเรียนรู้เทคนิควิธีการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตถือว่ามีค่าสำคัญ เพราะจะทำให้ผู้เขียนมีความสะดวกรวดเร็วในการสืบค้นรวมทั้งประหยัดเวลาในการสืบค้นได้ข้อมูลตามที่ต้องการอีกประการหนึ่งอินเทอร์เน็ตถือว่าเป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีข้อมูลมากมายให้สืบค้น ค้นคว้ามีทั้งเนื้อหาสาระที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง ดังนั้น การเลือกใช้หรือดึงข้อมูลควรอ่าน วิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนและอย่าลืมเขียนอ้างอิงด้วย

การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตนั้นโดยส่วนมากแล้วจะมีเว็บไซต์ หรือเรียกว่า Search Engine เป็นเว็บไซต์ค้นหาข้อมูลที่ใช้โปรแกรมอัตโนมัติรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเว็บไซต์ต่างๆ โดยละเอียด เหมาะกับการหาข้อมูลแบบเจาะจงที่นิยมใช้ เช่น google.com หรือ yahoo.com เป็นเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมในการสืบค้นข้อมูลมากที่สุดแต่อย่างไรก็ตามมีเว็บไซต์เฉพาะสาขาที่ผู้เขียนเลือกสืบค้นข้อมูลมากมายที่สำคัญได้ข้อมูลที่ตรงตามความต้องการ เช่น สถาบันการศึกษาจะมีเว็บไซต์เผยแพร่ข้อมูลเช่นเดียวกัน สำหรับเว็บไซต์วิกิพีเดียหรือเว็บไซต์สารานุกรมออนไลน์ขนาดใหญ่เป็นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมกับการนำมาอ้างอิงเพราะไม่ทราบว่าผู้เขียนข้อความหรือเนื้อหาเป็นใคร นำเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด

2.6 การจัดระเบียบแนวคิดของการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

ในการเขียนแสดงความคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สิ่งที่ผู้เขียนจะต้องกระทำก่อนเขียนคือ คัดพิจารณาว่าจะเขียนสิ่งใดโดยเลือกหัวข้อตามความสนใจหรือความรู้ที่ตนมีอยู่หลังจากนั้นจะต้องประมวลความคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้นว่าจะเขียนประเด็นใดบ้างแล้วจึงนำความคิดนั้นมาเรียบเรียงจัดลำดับการประมวลความคิดแล้วนำมาเรียบเรียงนี้เรียกว่า "การวางโครงเรื่อง"

ความสำคัญในการเขียนโครงเรื่องจะช่วยให้ผู้เขียนจัดแนวคิดได้ตรงกับเรื่องที่จะเขียน ทำให้งานมีเอกภาพไม่ปะปนและออกนอกเรื่อง ช่วยให้งานเขียนมีสัมพันธภาพมีการลำดับความอย่างมีเหตุผลต่อเนื่อง

ประเภทของโครงเรื่องของการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

1. การเขียนโครงเรื่องอย่างคร่าว ๆ คือ การเขียนโครงเรื่องโดยไม่ต้องคำนึงถึงแบบของการเขียนโครงเรื่อง เป็นเพียงการจดและรวบรวมข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่เท่านั้น
2. การเขียนโครงเรื่องเป็นหัวข้อที่เป็นคำนาม คำกริยา หรือวลี ประกอบด้วยหัวข้อหรือประเด็นสำคัญ โดยใช้ถ้อยคำหรือวลีสั้น ๆ เพื่อเสนอแนวคิดอย่างกว้าง ๆ
3. การเขียนโครงเรื่องเป็นหัวข้อที่เป็นประโยคคือ เขียนทั้งหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยเป็นประโยคที่สมบูรณ์การเขียนโครงเรื่องเป็นประโยคให้รายละเอียดได้แจ่มชัดกว่าโครงเรื่องที่ไม่เป็นประโยค การเขียนเป็นประโยคสั้น ๆ แต่ให้ความหมายชัดเจน โครงเรื่องแบบนี้มักนิยมใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์หรือภาคินิพนธ์

ขั้นตอนในการเขียนโครงเรื่องการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

เมื่อผู้เขียนคิด "เรื่อง" หรือ "หัวข้อ" ที่จะเขียนแล้วสิ่งต่อมาที่ผู้เขียนควรกระทำ คือ การวางโครงเรื่อง มีขั้นตอนการวางโครงเรื่องของการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

1. การจัดลำดับโครงเรื่องเขียนหัวข้อใหญ่ก่อนหัวข้อย่อย จัดลำดับหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยให้สอดคล้องกัน การจัดลำดับโครงเรื่องมีหลายแบบจึงกล่าวถึงเฉพาะแบบที่ใช้กัน คือ

1.1 จัดลำดับตามเวลาคือเรื่องอะไรเกิดก่อนก็ควรเขียนก่อนและเรื่องที่เกิดทีหลังก็ควรเขียนทีหลังตามลำดับ เช่น ถ้าจะเขียนเรื่อง "การทำนา" ควรจัดหัวข้อใหญ่ ดังนี้

- ก. การไถนา
- ข. การหว่านข้าวหรือการดำนา
- ค. การเก็บเกี่ยวข้าว

1.2 จัดตามลำดับประเพณีนิยมเช่น ถ้าจะเขียนเรื่อง "อำนาจอธิปไตย" ควรจัดหัวข้อใหญ่ดังนี้

- ก. อำนาจนิติบัญญัติ
- ข. อำนาจบริหาร
- ค. อำนาจตุลาการ

1.3 จัดลำดับตามสิ่งสำคัญน้อยไปสู่สิ่งสำคัญมากเช่น ถ้าจะเขียนเรื่อง "โรคภัยไข้เจ็บ" ควรกล่าวถึงโรคที่มีอันตรายน้อยเสียก่อน จึงกล่าวถึงโรคที่มีอันตรายมาก อาจจัดหัวข้อใหญ่ดังนี้

- ก. โรคหวัด
- ข. โรคหืด
- ค. โรคปอดบวม

เมื่อจะเขียนหัวข้อย่อยก็ควรยึดหลักการจัดลำดับโครงเรื่องดังได้กล่าวมาแล้วถ้าผู้เขียนต้องการเขียนโครงเรื่องของเรื่องที่ต้องจัดลำดับตามเรื่องเดิม

2. การวางหัวข้อใหญ่ให้มีความสำคัญเท่าเทียมกันควรวางโครงเรื่องให้หัวข้อใหญ่แต่ละข้อมีความสำคัญเท่ากันโครงเรื่องนั้นจึงจะเหมาะสม โครงเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าแต่ละหัวข้อสำคัญเท่าเทียมกัน ควรเป็นดังนี้

- ก. กองทัพบก
- ข. กองทัพเรือ
- ค. กองทัพอากาศ

3. การวางโครงเรื่องให้เป็นระเบียบเมื่อจะเขียนโครงเรื่องจะต้องใช้แบบเดียวกันตลอด จะเขียนโครงเรื่องโดยใช้คำนาม คำกริยา วลี หรือประโยค ก็ควรเลือกแบบใดแบบหนึ่งอย่าเขียนปะปนกันไปดังตัวอย่าง

การเขียนโครงเรื่องโดยใช้คำนาม “คุณค่าของสวน”

- ก. ผลประโยชน์
- ข. การออกกำลังกาย
- ค. ความเพลิดเพลิน

การเขียนโครงเรื่องโดยใช้คำอธิบาย “สวนมีคุณค่าเพราะ”

- ก. ให้ผลประโยชน์
- ข. ใช้เป็นที่ออกกำลังกาย
- ค. ให้ความเพลิดเพลิน

การเขียนโครงเรื่องโดยใช้วลี “สวนมีคุณค่า”

- ก. เพื่อเก็บผลประโยชน์
- ข. เพื่อออกกำลังกาย
- ค. เพื่อความเพลิดเพลิน

การเขียนโครงเรื่องเป็นประโยค “สวนมีคุณค่าด้วยเหตุผลหลายประการ”

- ก. สวนให้ประโยชน์
- ข. สวนเป็นที่ออกกำลังกาย
- ค. สวนให้ความเพลิดเพลิน

หมายเหตุ หัวข้อที่ให้ไว้ในเรื่อง "คุณค่าของสวน" เป็นหัวข้อใหญ่ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจวิธีการเขียนโครงเรื่องในลักษณะต่าง ๆ เมื่อจะเขียนโครงเรื่องให้สมบูรณ์จะต้องเขียนหัวข้อย่อยเพื่อขยายหัวข้อใหญ่ด้วย

4. การเขียนหัวข้อย่อยหัวข้อย่อยมีความสำคัญน้อยกว่าหัวข้อใหญ่ ฉะนั้นอย่าให้ความสำคัญแก่หัวข้อย่อยเสมอด้วยหัวข้อใหญ่ ระวังอย่าแบ่งหัวข้อย่อยผิด ๆ หัวข้อย่อยที่แบ่งได้ถูกต้องควรเป็นดังนี้

การกระจายของเมล็ดพืช

1. ลมพาไป
 - 1.1 เมล็ดพืชตกลงโคนต้น
 - 1.2 เมล็ดพืชที่เบาปลิวไป
2. น้ำพาไป
3. สัตว์พาไป

วิธีเขียนหัวข้อย่อยให้ดีคือ จัดหัวข้อย่อยให้เป็นหมวดหมู่ แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อย่อยและหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อยไม่ควรมีรายละเอียด มากเกินไปควรแบ่งหัวข้อย่อยเป็น 2 หรือ 3 หัวข้อขึ้นไปอย่าแบ่งหัวข้อย่อยเพียงหัวข้อเดียว ดังตัวอย่างหัวข้อย่อยที่มีรายละเอียดพอเหมาะ “สวนผลไม้ของข้าพเจ้า”

- ก. สถานที่ตั้ง - บนเนินทางเหนือ
- ข. สภาพพื้นดิน - ดินทราย
- ค. ชนิดของผลไม้ - ลำไย ลิ้นจี่

5. หัวข้อแต่ละหัวข้อในโครงเรื่องต้องไม่ซ้ำซ้อนกันถ้าเขียนโครงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

- ก. ประโยชน์
- ข. โทษ
- ค. ความคิดเห็นของข้าพเจ้า

จะเห็นว่าข้อความที่จะเขียนในหัวข้อที่ 3 จะซ้ำซ้อนกับหัวข้อที่ 1 และหัวข้อที่ 2 เพราะเมื่อกล่าวถึงประโยชน์และโทษ ก็หมายถึงประโยชน์และโทษในความคิดเห็นของผู้เขียนนั่นเอง การวางโครงเรื่องเช่นนี้จึงไม่เหมาะสม

2.7 การออกแบบเอกสารการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

การออกแบบเอกสารการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์มีลักษณะคล้ายคลึงกับการออกแบบเอกสารทั่วไป โดยจัดลำดับหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยให้เป็นระเบียบหัวข้อย่อยซึ่งทำหน้าที่ขยายโครงเรื่องให้ชัดเจนนั้นเขียนเยื้องไปทางขวาของหัวข้อเล็กน้อยการใช้ตัวอักษรหรือตัวเลขกำกับควรใช้แบบเดียวกัน ดังตัวอย่าง

1. หัวข้อใหญ่ข้อที่ 1

1.1 หัวข้อย่อยข้อที่ 1

1.1.1 หัวข้อย่อยรองข้อที่ 1

1.1.2 หัวข้อย่อยรองข้อที่ 2

1.2 หัวข้อย่อยข้อที่ 2

1.2.1 หัวข้อย่อยรองข้อที่ 1

1.2.2 หัวข้อย่อยรองข้อที่ 2

2. หัวข้อใหญ่ข้อที่ 2

2.1 หัวข้อย่อยข้อที่ 1

2.1.1 หัวข้อย่อยรองข้อที่ 1

2.1.2 หัวข้อย่อยรองข้อที่ 2

ผู้ที่เขียนโครงเรื่องไว้ดีแล้วจะเขียนเนื้อเรื่องได้สะดวก รวดเร็ว และเข้าใจง่ายตามเจตนาของผู้อ่าน ใช้การจัดวางหน้ากระดาษแบบชิดหน้าชิดหลัง รูปแบบอักษรสวยงาม อ่านง่ายสบายตา

2.8 กลวิธีการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

ส่วนสำคัญในการช่วยสร้างความน่าสนใจชวนติดตามและน่าประทับใจให้กับเรื่อง ผู้เขียนควรพิจารณาว่ากลวิธีการดำเนินเรื่องของผู้อื่น ในแต่ละแบบนั้นส่งผลต่องานเขียนหรือเรื่องสั้นนั้น ๆ อย่างไร ก่อให้เกิดความสับสนหรือทำให้เรื่องน่าติดตาม กลวิธีในการดำเนินเรื่องนี้สามารถทำได้หลายแบบเช่น

1. ดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิกิริยา คือ เริ่มตั้งแต่ตัวละครเกิด เติบโต เป็นหนุ่มสาว จนกระทั่งแก่และถึงแก่กรรม

2. ดำเนินเรื่องย้อนต้น คือ เล่าเรื่องเหตุการณ์ในตอนท้ายเพื่อให้เกิดความสงสัยก่อน และจึงเล่าเรื่องทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบ

3. ดำเนินเรื่องสลับไปสลับมา คือ จะเริ่มเรื่องจากตอนใดก่อนก็ได้ เช่น กล่าวถึงปัจจุบันก่อนแล้วจึงย้อนอดีต แล้วย้อนกลับมาปัจจุบันอีกครั้งหรือเล่าเหตุการณ์ที่เกิดต่างสถานที่กันสลับไปมา

การเขียนที่ดีคือ ต้องเขียนสื่อสารได้ตรงตามหลักจุดประสงค์ สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิดและอารมณ์ใส่ลงไปในงานเขียนได้อย่างครบถ้วนหลักการเขียนทั่วไปมีดังนี้

1. เขียนรูปคำให้ถูกต้องไม่ให้มีคำที่เขียนผิดเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ตรงตามที่ผู้เขียนต้องการ

2. ใช้คำให้ตรงความหมาย คำในภาษาไทยบางคำมีหลายความหมาย ทั้งความหมายตรงและความหมายแฝง ผู้เขียนจะต้องศึกษาเรื่องการใช้คำให้ดีก่อนจะลงมือเขียน

3. การใช้คำตามระดับบุคคล คำในภาษาไทยมีหลายระดับการใช้จึงควรใช้คำให้ถูกต้องตามระดับของบุคคลได้แก่บุคคลที่ต่ำกว่า บุคคลที่เสมอกัน และบุคคลที่อาวุโสกว่า

4. เรียบเรียงคำเข้าประโยคถูกต้อง สละสลวย โดยผู้เขียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างประโยค ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- เขียนให้ถูกต้องตามรูปประโยค
- ไม่ใช้รูปประโยคภาษาต่างประเทศ
- ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย

5. ศึกษาการเขียนประเภทต่างๆ แล้วเขียนให้ถูกต้องตามรูปแบบ รวมทั้งจะต้องศึกษาข้อมูลการเขียนให้ถูกต้อง ชัดเจน

5. การตรวจทาน เมื่อเขียนเสร็จแล้ว ผู้เขียนควรอ่านทบทวน ตรวจสอบความสละสลวยของคำ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดงานเขียนที่ดี

2.9 ข้อเสนอแนะในการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

1. ใช้ภาษาเรียบง่าย

ภาษาเรียบง่ายเป็นภาษาที่มีเส้นทางการเขียนหนังสือด้วยถ้อยคำสำนวนง่าย ๆ เป็นสิ่งที่ผู้อ่านต้องการมากที่สุด เพราะอ่านแล้วโปร่งสบายใจที่ไม่ต้องขบคิดให้เสียเวลาอีกกว่าคำพูดประโยคนั้นหมายถึงอะไร

2. อย่าคิดว่าผู้อื่นรู้เรื่องเดิม

จุดบอดของการเขียนอีกประการหนึ่งก็คือ ผู้เขียนมักจะเผลอคิดว่าเรื่องที่ตนนำเสนอไปนั้นผู้อ่านทราบมาแล้วจึงมักจะเขียนละความบางประโยคหรือบางตอนไป ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจความเป็นมา

3. เขียนให้อ่านง่าย

การเขียนให้อ่านง่ายกับการใช้ภาษาที่เรียบง่ายนั้นต่างกัน ภาษาที่เรียบง่ายใช้ว่าจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเสมอไป เพราะภาษาที่ใช้อาจจะเรียบง่ายจริง แต่ถ้าเนื้อหาที่นำเสนออยากเกินการรับรู้ของผู้อ่านแล้วก็จะไม่เกิดประโยชน์อันใด

4. คิดก่อนเขียน

ก่อนลงมือเขียนหนังสือสิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนจะต้องกระทำเป็นอันดับแรกก็คือการคิด

5. เขียนให้ตรงเป้าหมาย

การเขียนเรื่องอะไรก็ตาม สิ่งที่พลาดไม่ได้ก็คือการเขียนให้ตรงกับเป้าหมายที่ตั้งใจจะเขียนตั้งแต่ที่แรกโดยเขียนให้ถูกประเด็นตามหัวข้อที่ตั้งไว้ เพราะถ้าเขียนวกไปวนมาคนอ่านก็จะรู้สึกเบื่อหน่ายรู้สึกรำคาญพอ ๆ กับนั่งฟังคนที่พูดอะไรเรื่อยเปื่อย

6. ใช้คำคุ้นเคย

การเขียนเพื่อสื่อเรื่องราวต่าง ๆ จึงควรใช้คำคุ้นเคยในชีวิตประจำวันจะดีกว่าโดยเลือกสรรคำที่สุภาพทุกคนฟังแล้วเข้าใจในทันทีไม่ต้องกลับไปเปิดพจนานุกรมเพื่อค้นความหมายให้ยุ่งยากเสียเวลา

7. เขียนประโยคให้กระชับ ใช้คำน้อย ความหมายกว้าง

เวลาเขียนหนังสือผู้เขียนจะเป็นต้องเสาะหาคำที่ให้ความหมายกว้างครอบคลุมที่สุดมาใช้ในงานเขียนของตนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้อย่างเช่นประโยคที่ว่า เช้าวันนี้ท้องฟ้าช่างดูปลอดโปร่งแจ่มใส ถ้างลองใช้คำสั้น ๆ เหมือนที่ยาขอบเคยใช้คำว่า ฟ้าแผ้ว ก็จะครอบคลุมและกะทัดรัดกว่า

8. เขียนหนังสือให้มีเว้นวรรค

การเขียนหนังสือที่ดีจะต้องมีวรรคมีตอน ผู้เขียนจะต้องศึกษาในเรื่องนี้เป็นกรณีพิเศษ

9. ปรับแก้สำนวนก่อนเผยแพร่

หลังจากเขียนแล้วผู้เขียนจะต้องอ่านทบทวนข้อเขียนนั้นอีกครั้งหนึ่งข้อความหรือสำนวนใดที่เห็นว่าแข็งกระด้างไม่ราบรื่นก็ควรปรับแก้เสียใหม่ ก่อนที่จะส่งไปพิมพ์เผยแพร่

10. ตั้งย่อหน้าให้มีความหมาย

การตั้งย่อหน้าและย่อหน้าในงานเขียนนั้น ผู้เขียนจะต้องตั้งหรือขึ้นย่อหน้าให้มีประเด็นและความหมายเป็นเรื่องเป็นราว มิใช่ว่านี่ก็จะขึ้นย่อหน้าก็ขึ้นไปโดยปราศจากหลักเกณฑ์

3. กลยุทธ์การเรียนการสอนเป็นวิธีสอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยเลือกใช้วิธีสอนแบบนิรนัย (ออฟไลน์) ที่ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ แล้วจึงให้ตัวอย่างงานเขียนอย่างหลากหลายที่สะท้อนให้เห็นถึงการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ จากนั้นใช้เทคนิคการเขียนรอบวง (ออนไลน์) เพื่อให้ผู้เรียนรวบรวมความคิดหลากหลายเพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 วิธีสอนแบบนิรนัย (ออฟไลน์) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1.1 ผู้สอนอธิบายหลักการของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการนำเสนอด้วยโปรแกรม MS PowerPoint โดยผู้เรียนจะได้รับเอกสารประกอบการบรรยายจากผู้สอน หรือสามารถดาวน์โหลดเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์มาเก็บไว้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ของตน

3.1.2 ผู้สอนให้ตัวอย่างงานเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลาย ๆ งานเขียน โดยงานเขียนที่นำมาให้ผู้เรียนอ่านประกอบต้องเป็นงานเขียนที่ผู้เรียนจะสามารถนำความรู้ข้างต้นมาใช้ได้

3.1.3 ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยแจกแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนการเรียน (Pre-test) เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

3.1.4 ผู้สอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์และอภิปรายหลักการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ร่วมกันในชั้นเรียน แล้วจึงวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากการทดสอบวัดความรู้ก่อนการเรียนของผู้เรียน

3.2 เทคนิคการเขียนรอบวง (ออนไลน์) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.2.1 ผู้สอนตั้งกระทู้สำหรับผู้เรียนแต่ละกลุ่มลงบนกระดานอภิปราย (1 กระทู้ ต่อ 1 กลุ่ม ต่อ การเขียนรอบวง 1 ครั้ง)โดยกำหนดประเด็นสำหรับการเขียนรอบวง แล้วแจ้งเว็บลิงค์แก่ผู้เรียน

3.2.2 ผู้สอนให้ผู้เรียนที่เป็นผู้นำกลุ่มเริ่มต้นแสดงความคิดเห็นเป็นคนแรก โดยกำหนด 1 คน 1 ความคิด แล้วให้ผู้เรียนคนที่สองตามลำดับแสดงความคิดเห็นต่อมา ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งหมดเวลาหรือได้ความคิดหลากหลาย

3.2.3 ผู้นำกลุ่มถามความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มเพื่อเลือกความคิดที่ดีที่สุด 5 อันดับหรือเลือกมาเพียง 1 อันดับที่ดีที่สุด หากผู้เรียนในกลุ่มไม่สามารถตัดสินใจ ผู้สอนควรให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน

3.2.4 ผู้สอนประเมินความคิดเห็นที่ผู้เรียนเลือกในภาพรวม

3.2.5 ผู้สอนให้ผู้เรียนนำข้อมูลความคิดเห็นที่รวบรวมได้มาสร้างผลงานการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 1 เรื่องผ่านวิกิ (1 กลุ่ม ต่อ 1 เรื่อง)

4. สื่อการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อการเรียนการสอนต่อไปนี้

4.1 โปรแกรม PowerPoint เพื่อนำเสนอเนื้อหาของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

4.2 เอกสารประกอบการนำเสนอเนื้อหาของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยเอกสารต้นฉบับสำหรับแจกในชั้นเรียน และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์สำหรับดาวน์โหลดจากเครือข่ายสังคม

5. สื่อสังคม เป็นการใช้สื่อสังคมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเขียนรอบวงและสร้างผลงานการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์และเป็นช่องทางในการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน โดยใช้โปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ใด ๆ เข้าสู่เว็บไซต์ Proboards, Pbworks, และ Facebook ตามเว็บลิงค์ดังกล่าวข้างต้น

5.1 กระดานอภิปรายเพื่อเขียนรอบวงผ่านเว็บไซต์ <http://ccwriting.proboard.com> หรือกระดานอภิปรายใด ๆ ที่ผู้สอนสร้างขึ้น

5.2 วิกิเพื่อสร้างผลงานการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ผ่านเว็บไซต์ <http://ccwriting.pbworks.com> หรือวิกิใด ๆ ที่ผู้สอนสร้างขึ้น

5.3 เครือข่ายสังคมเพื่อติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนผ่านเว็บไซต์ <http://www.facebook.com> (Close Group: กลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ [Creative criticism writing])

6. ผู้เรียน เป็นผู้แสดงบทบาทหลักในการศึกษาเนื้อหาความรู้เชิงทฤษฎีด้านหลักการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และใช้สื่อสังคมเพื่อสร้างงานเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยดำเนินการเขียนรอบวงบนกระดานอภิปรายและเขียนร่วมกันบนวิกิเพื่อสร้างผลงานกลุ่มการเขียน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 เข้าร่วมการประชุมนิเทศเพื่อทำความเข้าใจแนวทางในการจัดการเรียนการสอน วิธีการวัดและประเมินผลของรายวิชา การฝึกฝนการใช้งานสื่อสังคม และการแบ่งกลุ่ม โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนแต่ละคนต่อกลุ่ม

6.2 รับฟังหรืออ่านเนื้อหาจากเอกสารประกอบการบรรยายของผู้สอน เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาของงานเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

6.3 เข้าร่วมการทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนการเรียนตามรูปแบบฯ

6.4 ลงมือเขียนรอบวงตามประเด็นที่ผู้สอนกำหนด เพื่อรวบรวมความคิดของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม แล้วพิจารณาเลือกความคิดสำคัญที่ดีที่สุดและสอดคล้องกันไม่เกิน 5 อันดับ

6.5 เลือกความคิดสำคัญที่ดีที่สุดเพียงความคิดเดียว แล้วประเมินความคิดดังกล่าวเพื่อนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

6.6 ผสานข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการเขียนรอบวงเพื่อสร้างเป็นผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 1 เรื่องโดยกระบวนการตั้งแต่ข้อ 6.4 – 6.6 จะใช้เวลาในการดำเนินการซ้ำเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ในแต่ละสัปดาห์จะเขียนรอบวงตามประเด็นที่ผู้สอนกำหนดไว้แตกต่างกัน

6.7 นำเสนอผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ แล้วแสดงความคิดเห็นวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์กับผลงานกลุ่มการเขียนของเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ

6.8 พิจารณาความคิดเห็นวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขผลงานการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตนให้ดีที่สุด

6.9 รับฟังการประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ตามเกณฑ์รูบริคส์ ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

6.10 เข้าร่วมการทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนการเรียนตามรูปแบบฯ และเข้าร่วมการทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รายบุคคล

7. ผู้สอน เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเชิงทฤษฎีในหลักการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และเตรียมความพร้อมของสื่อสังคมเพื่อให้ผู้เรียนดำเนินการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

7.1 ปฐมนิเทศผู้เรียนเพื่อสร้างความเข้าใจแนวทางในการจัดการเรียนการสอน วิธีการวัดและประเมินผลของรายวิชาให้ตรงกัน จัดเตรียมสื่อสังคมให้พร้อมใช้งานและฝึกฝนผู้เรียนให้ใช้งานได้จริง และแบ่งกลุ่ม โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนแต่ละคนต่อกลุ่ม

7.2 บรรยายเนื้อหาผ่านโปรแกรม MS PowerPoint และให้ผู้เรียนอ่านเนื้อหาประกอบการบรรยายจากเอกสาร เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาของงานเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ให้มากขึ้น

7.3 แจกแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ

7.4 กำหนดประเด็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนลงมือเขียนรอบวง โดยอาจเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเขียนรอบวงเพื่อให้คำแนะนำจำเป็นแก่ผู้เรียน โดยกระบวนการดังกล่าวจะใช้เวลาในการดำเนินการซ้ำเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ในแต่ละสัปดาห์ผู้สอนจะกำหนดประเด็นการเขียนรอบวงแตกต่างกัน

7.5 รับฟังการนำเสนอหรืออ่านผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ แล้วร่วมแสดงความคิดเห็นวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์กับผลงานกลุ่มการเขียนของผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีข้อมูลสำหรับนำมาปรับปรุงแก้ไขผลงานการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตนให้ดีที่สุด

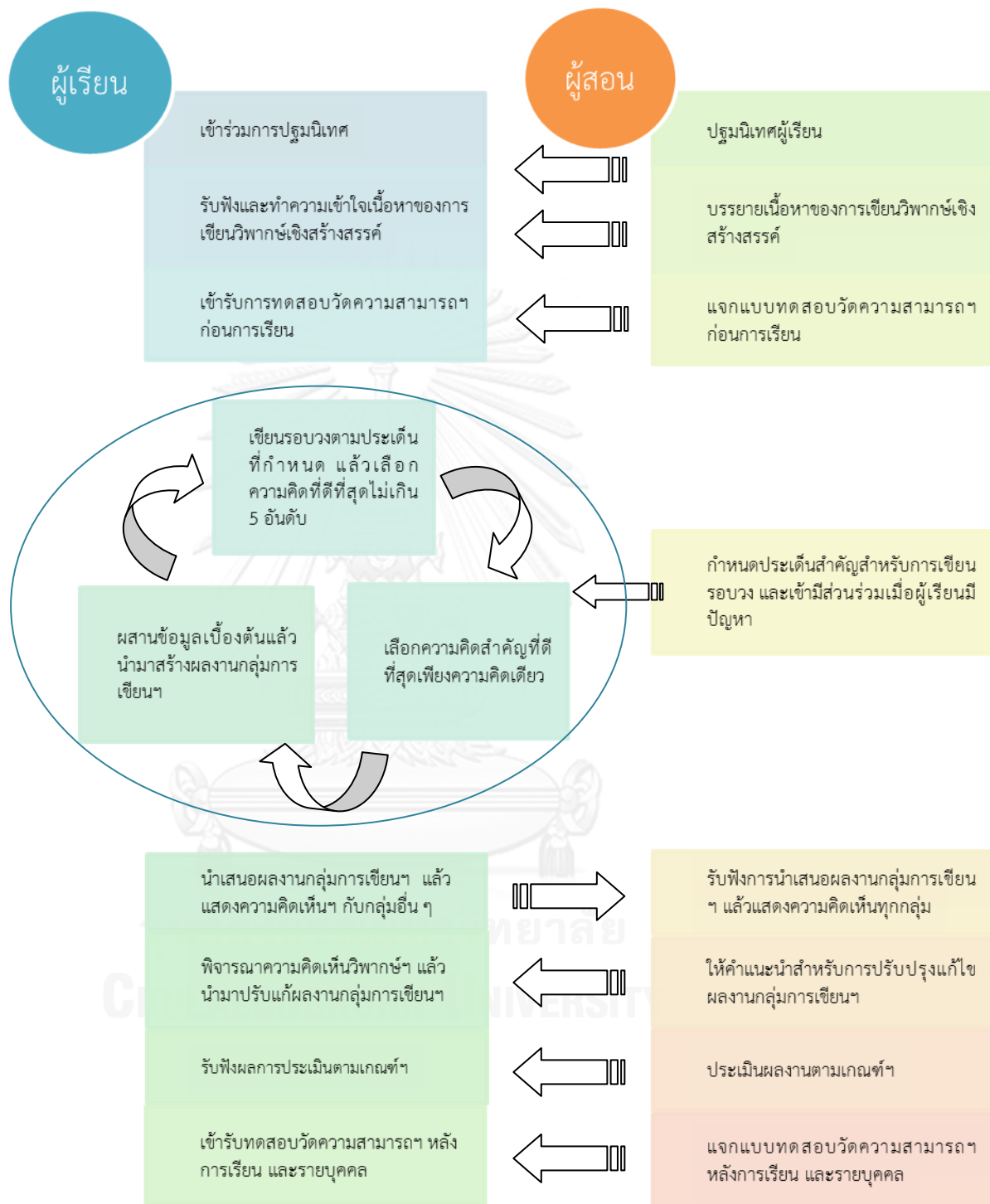
7.6 ให้คำแนะนำเพิ่มเติมสำหรับการปรับปรุงแก้ไขผลงานการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของแต่ละกลุ่ม

7.7 ประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ตามเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

7.8 แจกแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รายบุคคล

โดยบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนสามารถแสดงเป็นแผนภูมิที่ 5.1

แผนภูมิที่ 5.1 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

8. การประเมินผล เป็นการทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังของผู้เรียน โดยใช้แบบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์และการประเมินผลงานกลุ่มการเขียน แบบ

ประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ รายละเอียดของเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์และเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินรูปแบบการเขียนทั่วไปมีดังต่อไปนี้

8.1 เกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

เกณฑ์	9 - 10 ดีเยี่ยม (A)	6 - 8 ดี (B)	3 - 5 พอใช้ (C)	0 - 2 ปรับปรุง (F)
1. การเรียบเรียงความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า (<i>การเขียนเชิงวิพากษ์</i>)	เรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผลตลอดเรื่องอย่างราบรื่น	เรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผลตลอดเรื่อง แต่อาจพบปัญหาหรือยลละ 21 - 40	เรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผลเป็นส่วนน้อย พบปัญหาหรือยลละ 41- 60	ไม่มีการเรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผล หรือเรียงลำดับอย่างสับสน ไม่เป็นระเบียบ
2. การแสดงแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้ง (<i>การเขียนเชิงวิพากษ์</i>)	- หยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาสนับสนุนหรืออ้างอิงประกอบการเขียนตลอดเรื่องอย่างมีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือ มาจากแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรง	- หยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาสนับสนุนหรืออ้างอิงประกอบการเขียนเพียงบางส่วนของเรื่อง มีความน่าเชื่อถือ มาจากแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรง	- หยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาสนับสนุนหรืออ้างอิงประกอบการเขียนเพียงบางส่วนของเรื่อง แต่ไม่มีความน่าเชื่อถือ มาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าไว้วางใจ	- ไม่มีการหยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาประกอบการเขียนหรือหยิบยกมาเพียงไม่กี่ประเด็น และไม่น่าเชื่อถือ มาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าไว้วางใจ
3. การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (<i>การเขียนเชิงวิพากษ์</i>)	แสดงเหตุและผลที่ตีเยี่ยมในการเห็นความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับได้อย่างชัดเจน	แสดงเหตุและผลในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับได้อย่างน้อยร้อยละ 80 ขึ้นไป	แสดงเหตุและผลในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับได้บ้าง และข้อมูลอาจไม่ถูกต้อง	ไม่สมเหตุสมผลในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับแต่อย่างใด หรือยอมรับได้น้อยมาก และไม่มีข้อมูลที่ถูกต้องของข้อมูล
4. การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใคร (<i>การเขียนเชิงสร้างสรรค์</i>)	ประกอบด้วยความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียนที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใครตลอดเรื่องอย่างราบรื่น	ประกอบด้วยความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียนที่ค่อนข้างแปลกใหม่ แต่อาจซ้ำกับงานเขียนของผู้อื่นบ้าง ร้อยละ 21 - 40	ประกอบด้วยความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียน แต่อาจซ้ำกับงานเขียนของผู้อื่นพอสมควร ร้อยละ 41 - 60	ไม่มีความรู้ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียน และซ้ำซ้อนหรือคัดลอกงานเขียนของผู้อื่นเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 61 ขึ้นไป

เกณฑ์	9 - 10 ดีเยี่ยม (A)	6 - 8 ดี (B)	3 - 5 พอใช้ (C)	0 - 2 ปรับปรุง (F)
5. การใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษาของ ผู้เขียนเองอย่าง หลากหลาย (การเขียนเชิง สร้างสรรค์)	- เลือกสรรถ้อยคำ เป็นสำนวนภาษา ของผู้เขียนอย่าง หลากหลาย - ไม่ปรากฏถ้อยคำ สำนวนเหน็บแนม หรือกล่าวร้ายผู้อื่น	- เลือกสรรถ้อยคำ เป็นสำนวนภาษา ของผู้เขียน สอดคล้องกัน - ปรากฏถ้อยคำ สำนวนแอบแฝงที่ กล่าวร้ายผู้อื่นน้อย มากร้อยละ 21 - 40	- เลือกสรรถ้อยคำ เป็นสำนวนภาษา ของผู้เขียนให้ น่าสนใจน้อยมาก - ปรากฏถ้อยคำ สำนวนแอบแฝงที่ กล่าวร้ายผู้อื่น พอสมควรร้อยละ 41 - 60	- ไม่มีการเลือกสรร ถ้อยคำเป็นสำนวน ภาษาของผู้เขียน หรือฟุ่มเฟือยมาก เกินความจำเป็น - ปรากฏถ้อยคำ สำนวนแอบแฝงที่ กล่าวร้ายผู้อื่นตลอด เรื่องหรือร้อยละ 61 ขึ้นไป

8.2 เกณฑ์รูบริคส์ประเมินรูปแบบการเขียนทั่วไป

เกณฑ์	4 ดีเยี่ยม (A)	3 ดี (B)	2 พอใช้ (C)	1 ปรับปรุง (F)
1. วัตถุประสงค์ (Purpose)	- นำเสนอ วัตถุประสงค์แปลก ใหม่ ชัดเจน ได้รับความสนใจ และ สอดคล้องกับ เนื้อหา	- นำเสนอ วัตถุประสงค์แปลก ใหม่ แต่ยังไม่ สอดคล้องกับ เนื้อหา	- ไม่ได้นำเสนอ วัตถุประสงค์ใหม่ๆ หรือกล่าวนอก ประเด็นไปจาก เนื้อหาบางครั้ง	- ไม่มีการนำเสนอ วัตถุประสงค์ หรือ เสนอวัตถุประสงค์ ไม่ชัดเจน
2. ชื่อเรื่อง (Topic)	- ตั้งชื่อเรื่องสัมพันธ์ กับเนื้อเรื่องเป็น อย่างดี ผู้อ่านคาด เดาเนื้อหาจากชื่อ เรื่องได้โดยง่าย	- ตั้งชื่อเรื่องสัมพันธ์ กับเนื้อเรื่อง ผู้อ่าน คาดเดาเนื้อหาจาก ชื่อเรื่องได้ พอสมควร	- ตั้งชื่อเรื่อง ค่อนข้างสัมพันธ์กับ เนื้อเรื่อง ผู้อ่านคาด เดาเนื้อหาจากชื่อ เรื่องได้บ้าง	- ไม่มีการตั้งชื่อเรื่อง หรือการตั้งชื่อเรื่อง ไม่สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่อง หรือสัมพันธ์ กันน้อยมาก ผู้อ่าน ไม่สามารถคาดเดา เนื้อหาจากชื่อเรื่อง ได้
3. บทนำ (Introduction)	- อธิบายภูมิหลัง ความเป็นมาของ เรื่องอย่างมี ประสิทธิภาพ	- อธิบายภูมิหลัง ความเป็นมา พอเหมาะ ชัดเจน แต่ขาดรายละเอียด สำคัญไปบ้าง	- อธิบายภูมิหลัง ความเป็นมา แต่ เชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อ เรื่องไม่ได้	- ไม่มีแบบแผนใน การเขียนบทนำ คลุมเครือ ขาด ความชัดเจน
4. เนื้อเรื่อง (Main body)	- แสดงมุมมองของ ผู้เขียนเอาไว้อย่าง เหมาะสม ชัดเจน และเที่ยงตรง	- แสดงมุมมองของ ผู้เขียนไว้	- แสดงมุมมองของ ผู้เขียน แต่ยังไม่ ชัดเจนเท่าที่ควร	- ไม่ได้แสดงมุมมอง ของผู้เขียนหรือ แสดงไว้อย่างไม่ เหมาะสม ชัดเจน

เกณฑ์	4 ดีเยี่ยม (A)	3 ดี (B)	2 พอใช้ (C)	1 ปรับปรุง (F)
5. บทสรุป (Conclusion)	- สรุปความคิดรวบยอดของเนื้อเรื่องครบถ้วนและเน้นความสำคัญของใจความหลักที่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง	- สรุปเนื้อเรื่องตามประเด็นสำคัญ แต่ไม่ครบทุกประเด็น ขาดเพียงเล็กน้อย 1 – 2 ประเด็น แต่พอมองเห็นภาพรวม	- นำเนื้อเรื่องมาสรุปใหม่ แต่ขาดประเด็นสำคัญ 3 – 4 ประเด็น พอมองเห็นภาพรวมแต่ไม่ชัดเจน	- ไม่มีการสรุปเนื้อเรื่อง หรือประเด็นหลักใดๆ อาจมีบ้างแต่ไม่ชัดเจนและไม่มีประสิทธิภาพ มองไม่เห็นภาพรวม
6. ความสัมพันธ์ของแนวคิด (Coherence)	- แนวคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างดี เลิศ สนับสนุน วัตถุประสงค์หรือข้อโต้แย้งอย่างชัดเจน ผู้อ่านเข้าใจเหตุผลของการนำเสนอได้	- แนวคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน สนับสนุน วัตถุประสงค์หรือข้อโต้แย้งอย่างพอเหมาะ ผู้อ่านเข้าใจเหตุผลของการนำเสนอเป็นส่วนใหญ่	- แนวคิดค่อนข้างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน สนับสนุน วัตถุประสงค์หรือข้อโต้แย้ง ผู้อ่านเข้าใจเหตุผลของการนำเสนอได้ ค่อนข้างพอใช้	- แนวคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน สนับสนุน วัตถุประสงค์หรือข้อโต้แย้งน้อยมาก หรือแทบไม่มีเลย ผู้อ่านยังไม่เข้าใจเหตุผลของการนำเสนอ หรือเข้าใจอย่างคลุมเครือ
7. หลักภาษา (Grammar)	- ไม่มีข้อผิดพลาดในการใช้หลักภาษา	- มีข้อผิดพลาดเพียงเล็กน้อย 1 – 2 ข้อในการใช้หลักภาษา	- มีข้อผิดพลาดบ้าง 3 – 4 ข้อในการใช้หลักภาษา	- มีข้อผิดพลาดเป็นส่วนใหญ่มากกว่า 5 ข้อขึ้นไปในการใช้หลักภาษา
8. การเขียนสะกดคำและการใช้เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation)	- ใช้เครื่องหมายวรรคตอนหรือสะกดคำได้ถูกต้องเหมาะสม	- ใช้เครื่องหมายวรรคตอนหรือสะกดคำผิดพลาดเพียงเล็กน้อย 1 – 2 แห่ง	- ใช้เครื่องหมายวรรคตอนหรือสะกดคำผิดพลาดบ้าง 3 – 4 แห่ง	- ใช้เครื่องหมายวรรคตอนหรือสะกดคำผิดพลาดเป็นส่วนใหญ่มากกว่า 5 แห่งขึ้นไป
9. การอ้างอิงแบบ APA หรือแบบอื่นๆ (APA reference and other reference formats)	- ใช้รูปแบบการอ้างอิง APA หรือรูปแบบการอ้างอิงแบบอื่นๆ ได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกันทุกรายการ	- ใช้รูปแบบการอ้างอิง APA หรือรูปแบบการอ้างอิงแบบอื่นๆ ผิดพลาดเล็กน้อย 1 – 2 รายการ หรือถูกต้องประมาณร้อยละ 80 ขึ้นไป	- ใช้รูปแบบการอ้างอิง APA หรือรูปแบบการอ้างอิงแบบอื่นๆ ผิดพลาดบ้าง 3 – 4 รายการ หรือถูกต้องประมาณร้อยละ 60 ขึ้นไป แต่ไม่ถึงร้อยละ 80	- ไม่ได้ใช้รูปแบบการอ้างอิง APA หรือรูปแบบการอ้างอิงแบบอื่นๆ หรือใช้แต่มีข้อผิดพลาดมากกว่า 5 รายการ ขึ้นไป หรือถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 60
10. การออกแบบเอกสาร (Document design)	- สร้างความน่าสนใจแก่ผู้อ่าน และจัดวางองค์ประกอบของเอกสารไว้อย่างลง	- ยังไม่น่าสนใจเท่าที่ควร แต่ก็แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการใช้เทคนิคต่างๆ	- ไม่น่าสนใจ โดยจัดวางองค์ประกอบของเอกสารเป็นระเบียบพอสมควร	- ยังต้องปรับปรุงและสร้างความสับสนแก่ผู้อ่าน เพราะการจัดวางองค์ประกอบของ

เกณฑ์	4 ดีเยี่ยม (A)	3 ดี (B)	2 พอใช้ (C)	1 ปรับปรุง (F)
	ตัว เป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงาม	ในการจัดวาง องค์ประกอบของ เอกสารเป็นระเบียบ		เอกสารอย่างยุ่ง เหยิง ไม่เป็น ระเบียบ

ตอนที่ 2.2 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ขั้นตอนดังกล่าวแต่ละขั้นจะใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์หรือไม่เกินในการจัดการเรียนการสอนให้ครบถ้วน ทั้งนี้ผู้สอนสามารถผสมกิจกรรมย่อยในแต่ละขั้นได้ตามความเหมาะสมดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก่อนเริ่มต้นการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

- 1) อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับรายวิชา วิธีการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล
- 2) อธิบายวิธีการเรียน กติกาในการเขียนรอบวง พร้อมให้ผู้เรียนศึกษาจากเอกสาร แล้วเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
- 3) แบ่งกลุ่มผู้เรียนและกำหนดเวลา 30 นาทีให้ผู้เรียนเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ความยาว 4-5 บรรทัด
- 4) เก็บผลงานการเขียนแล้วตรวจให้คะแนนความสามารถของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม
- 5) แจกเอกสารประกอบการสอนเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และบรรยายเนื้อหาด้วยการนำเสนอผ่านโปรแกรม PowerPoint จนผู้เรียนมีความพร้อมและเข้าใจเนื้อหา หลักการของรูปแบบแล้วจึงเริ่มขั้นที่ 1 ขั้นตัดสินใจ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตัดสินใจ (สัปดาห์ที่ 1)

1) ร่วมกันเขียนรอบวงแสดงความคิดเห็นของตนเพื่อระบุประเด็นสำคัญสำหรับการตั้งชื่อเรื่องตามหัวข้อ “วัฒนธรรมไทย” และ “ปัญหาทางวัฒนธรรม” เพื่อนำมากำหนดเป็นชื่อเรื่องของการเขียน

- 2) พิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดและสอดคล้องกันไม่เกิน 5 อันดับ

- 3) เลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดเพียงประเด็นเดียวพร้อม
- 4) ประเมินประเด็นสำคัญ แล้วนำไปกำหนดเป็นชื่อเรื่อง

2. ชั้นวางแผน (สัปดาห์ที่ 2)

- 1) ร่วมกันเขียนรอบวงแสดงความคิดเห็นเพื่อวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) และรวบรวมหลักฐานสนับสนุนที่เหมาะสมประกอบการเขียนตามโครงเรื่อง
- 2) พิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ
- 3) วางโครงเรื่องและเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุนตามคะแนนมากไปหาคะแนนน้อย
- 4) ประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและความชัดเจนจากผู้สอนแล้ว

3. ชั้นดำเนินการ (สัปดาห์ที่ 2)

- 1) ร่วมกันเขียนรอบวงแสดงความคิดเห็นเพื่อระบุแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมประกอบการเขียนตามโครงเรื่อง
- 2) ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล โดยพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและความชัดเจน
- 3) ประเมินแหล่งข้อมูลตามหลักฐานสนับสนุนที่ผ่านการพิจารณาจากผู้สอนแล้ว
- 4) พิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ ตามเกณฑ์การคัดเลือก

4. ชั้นรับทราบผล (สัปดาห์ที่ 3)

- 1) ร่วมกันเขียนรอบวงแสดงความคิดเห็นเพื่อรวบรวมวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่เหมาะสมประกอบการเขียนตามโครงเรื่อง
- 2) พิจารณาเลือกวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดและเหมาะสมเพียง 5 อันดับ
- 3) ผสานวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเป็นผลงานการเขียน 1 เรื่อง
- 4) ประเมินวิธีการจัดระเบียบแนวคิดการออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนตามเนื้อหาในงานเขียน

5. ชั้นประเมิน (สัปดาห์ที่ 4)

- 1) นำเสนองานเขียน แล้วแสดงความคิดเห็นของตนเองที่มีต่องานเขียนของกลุ่มเพื่อน
- 2) พิจารณา ปรับปรุง แก้ไขงานเขียนให้ดีที่สุด
- 3) ประเมินงานเขียนตามเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

อย่างไรก็ดี การวัดและประเมินผลความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนและหลังการเรียนการสอน จะใช้แบบประเมินผลงานกลุ่มการเขียน

วิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ แบบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ได้แก่

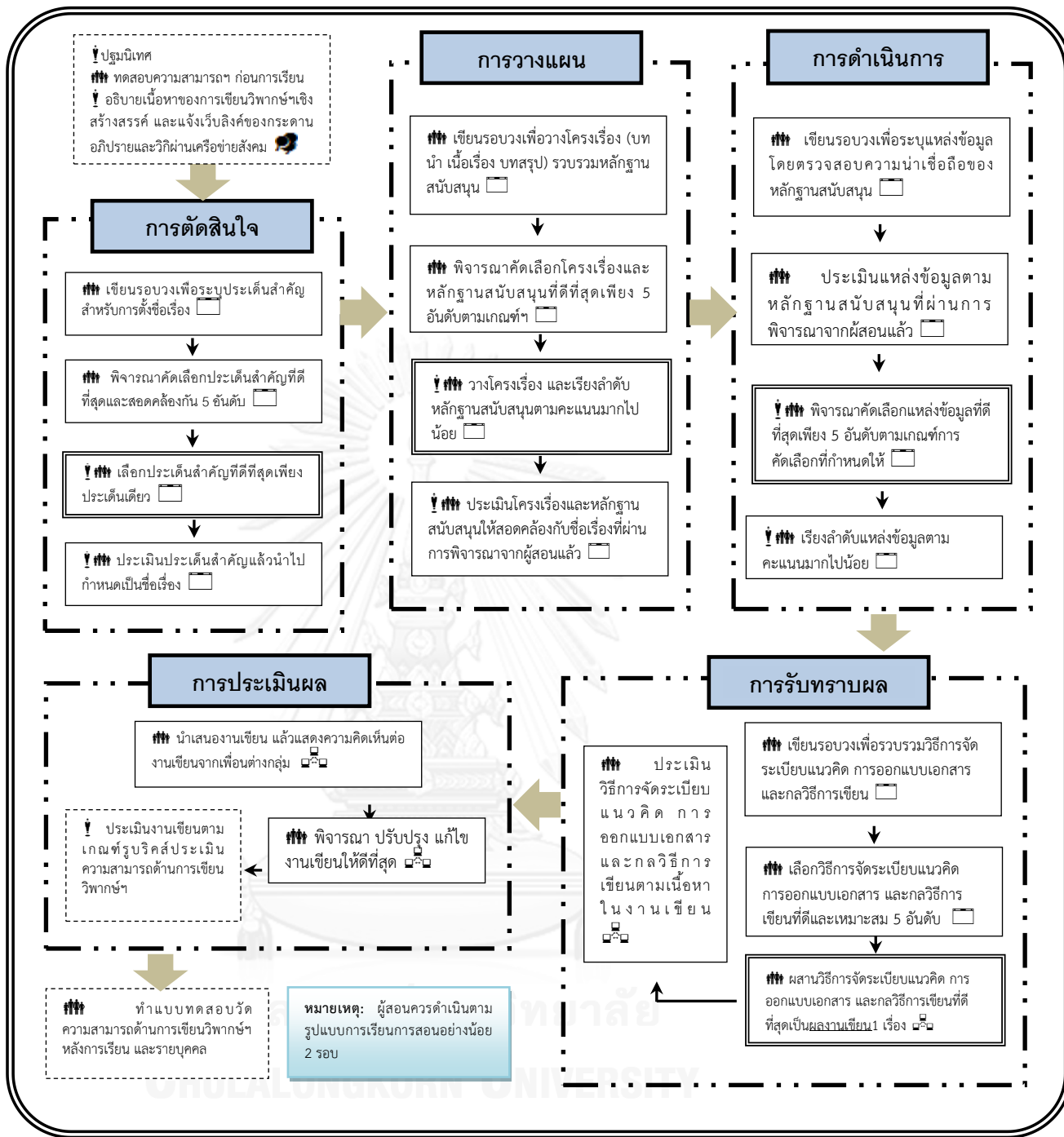
1.1 การประเมินผลงานกลุ่มด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

1.2 การประเมินผลงานกลุ่มด้านการเขียนทั่วไป

2. แบบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล เป็นการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อเนื้อหาที่อ่าน ความยาว 5 – 6 บรรทัด

3. แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ เป็นการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อข่าวและเรื่องราวที่อ่าน ความยาว 4 – 5 บรรทัด

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนสามารถแสดงเป็นภาพได้ดังปรากฏในแผนภาพที่ 5.2

ความหมายของสัญลักษณ์				
ผู้สอน ผู้ช่วยสอน (ถ้ามี)	กิจกรรมออนไลน์	กิจกรรมการเขียนรอบวง	กระดานอภิปราย	วิกิ
กลุ่มผู้เรียน	กิจกรรมออฟไลน์	ผลงานของการเขียนวิพากษ์สร้างสรรค์	เครือข่ายสังคม	

ภาพที่ 5.2 รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

การเรียนการสอนตามรูปแบบฯ นั้นสามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน 4 – 5 สัปดาห์ โดยในสัปดาห์ที่ 1 ของการเรียน ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมโดยใช้ขั้นตัดสินใจและขั้นวางแผน ในสัปดาห์ที่ 2 ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมโดยใช้ขั้นดำเนินการ ซึ่งให้ผู้เรียนสืบค้นแหล่งข้อมูลประกอบการเขียน ในสัปดาห์ที่ 3 และ 4 ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมโดยใช้ขั้นรับทราบผล โดยผู้เรียนอาจใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมในขั้นนี้ 1 – 2 สัปดาห์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และในสัปดาห์ที่ 5 จะเป็นการประเมินผลงานเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้สอน โดยรูปแบบฯ นำเสนอสามารถจัดกิจกรรมรายสัปดาห์ได้ดังรายละเอียดในภาคผนวก ค

ตอนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีไปใช้

การนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีไปใช้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 3.1 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ได้แก่

1. สถาบันการศึกษาที่ต้องการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีต้องจัดเตรียมความพร้อมทางด้านเครื่องมือและระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสาน อาทิ การจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์เน็ตบุ๊กให้เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน หรือมีห้องคอมพิวเตอร์ที่สามารถรองรับการเข้าใช้งานของผู้เรียนกลุ่มใหญ่ การดูแลระบบเครือข่ายและอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูงหากเกิดปัญหาจะต้องมีหน่วยงานเอาท์ซอร์ส (Outsource) หรือผู้ดูแลที่สามารถเข้าแก้ไขจัดการปัญหาได้ทันที เช่น อินเทอร์เน็ตไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ขัดข้องไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง และที่สำคัญ ผู้สอนควรพัฒนาทักษะความสามารถการใช้สื่อสังคมให้กับผู้เรียนก่อนดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน โดยเฉพาะความรู้เบื้องต้นในการใช้งานกระดานอภิปรายและวิกิ

2. ผู้สอนที่นำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีไปใช้ควรเริ่มต้นปฐมนิเทศผู้เรียนให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อตนเองและสังคมเสียก่อนเพื่อเป็นการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีที่มีต่อการ

เรียนการสอนตามรูปแบบๆ เนื่องจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วม อย่างแท้จริงจากผู้เรียนภายในกลุ่มและผู้สอน

ตอนที่ 3.2 เจาะลึกการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ได้แก่

1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในรายวิชากลุ่มสังคมศาสตร์ หรือรายวิชาที่ผู้สอนสามารถตั้งประเด็นปัญหาขึ้นมาได้อย่างหลากหลายไม่มีคำตอบที่แน่ชัดตายตัว มีเนื้อหาวิชาที่เอื้อต่อกระบวนการคิดขั้นสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ อาทิ วิชาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม มีคำอธิบายรายวิชาดังนี้ ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม วิเคราะห์ ตีความ สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเข้าใจภาษาไทยที่มีสาเหตุมาจากความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม และแนวทางการแก้ไขปัญหาจากคำอธิบายรายวิชาดังกล่าวผู้สอนจึงควรนำมากำหนดเป็นหัวข้อสำหรับการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้ ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมไทย ปัญหาทางวัฒนธรรม โดยกำหนดเป็นหัวข้อกว้าง ๆ ให้ผู้เรียนสามารถนำไปจำแนกเป็นหัวข้อย่อย ๆ สำหรับการเขียนได้ อาทิ หัวข้อวัฒนธรรมสามารถจำแนกเป็นหัวข้อย่อยได้ว่า ช่างสิบหมู่ เอกลักษณ์ไทย อัตลักษณ์ไทย ความเชื่อของแต่ละภาคในประเทศไทย ความเชื่อเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย และหัวข้อปัญหาทางวัฒนธรรมสามารถจำแนกเป็นหัวข้อย่อยได้ว่า ปัญหาการไม่เคารพผู้อาวุโส ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของภาษาและวัฒนธรรม ปัญหาการแต่งกายของวัยรุ่น ความเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ปัญหาทางวัฒนธรรมในการใช้ภาษาของคนในสังคมไทย ดังนั้น ผู้สอนจึงควรกำหนดหัวข้อให้สอดคล้องกับรายวิชาของตน โดยรายวิชาดังกล่าวควรอยู่ในกลุ่มสังคมศาสตร์ จากนั้นศึกษาคำอธิบายรายวิชาให้เข้าใจชัดเจนเสียก่อนหรือสำรวจเนื้อหาวิชาของตนว่าเหมาะสมกับการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หรือไม่ อย่างไร แล้วจึงให้ผู้เรียนร่วมกันเขียนรอบวงเพื่อรวบรวมความคิดที่มีต่อหัวข้อนั้น ๆ ซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดสาระของการเขียนรอบวงแต่สัปดาห์ให้ผู้เรียนเข้าใจทั่วกัน

2. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีควรจัดเป็นกิจกรรมการเขียนรอบวงมากกว่า 2 เรื่อง ในกิจกรรมการเขียนรอบวงเพื่อสร้างผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์แต่ละเรื่องควรใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 4 สัปดาห์ หรือ 28 วัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ในระดับสูงขึ้นไป ถ้าผู้เรียนได้ลงมือเขียนรอบวงและสร้างผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์บ่อยครั้ง อีกทั้งผู้สอนเข้ามีส่วนร่วมในการเขียนรอบวงและให้ข้อมูลป้อนกลับถึงข้อบกพร่องในงานเขียน ผู้เขียนจะ

ทราบแนวทางการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ให้ดียิ่งขึ้นอันจะส่งผลต่อความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ระสูงต่อไป

3. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะคอมพิวเตอร์เฉพาะด้าน ดังนั้น จึงควรเตรียมความพร้อมและฝึกฝนให้ผู้เรียนมีทักษะความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะการฝึกใช้สื่อสังคมที่กำหนดไว้ตามรูปแบบฯ อย่างคล่องแคล่วด้วย หรืออาจสังเกตผู้เรียนที่มีทักษะความสามารถทางคอมพิวเตอร์หรือทางด้านเทคนิคโดดเด่นให้มารับบทเป็นผู้ช่วยสอนหรือแสดงบทบาทของเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-assisting) เพราะการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนเป็นการสื่อสารในระดับเดียวกัน ผู้เรียนที่มีทักษะน้อยกว่าจึงสะดวกใจที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้เรียนด้วยกันมากกว่าขอความช่วยเหลือจากผู้สอน ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น นับว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่งให้ผู้สอนควรดำเนินการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนที่มีความสามารถสูงในชั้นเรียนก่อนเริ่มต้นการเรียนการสอน และเสริมแรงทุกครั้งเมื่อพบเห็นผู้เรียนช่วยเหลือเพื่อนทางด้านเทคนิค

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา และเพื่อสร้าง ทดลองใช้ และนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคม เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี โดยเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนตามรูปแบบฯ

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนนี้มีการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา
2. ผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ขั้นตอนนี้มีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดลำดับความสัมพันธ์ของรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบและขั้นตอนเพื่อสร้างเป็นร่างต้นแบบ
2. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ โดยนำร่างต้นแบบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ด้านเทคโนโลยีการศึกษา และด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 13 คน (ดูภาคผนวก ก) พิจารณาในด้านการสื่อความหมาย ความครอบคลุมของเนื้อหา และความเหมาะสมต่อการนำไปใช้

ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์

3. ผู้วิจัยนำร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ขั้นตอนนี้มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ผู้วิจัยทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ โดยจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อนำเสนอเนื้อหาด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดและแนวทางการเขียนเพื่อให้ได้ผลงานวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ และจัดการเรียนการสอนออนไลน์ร่วมกับการใช้สื่อสังคมเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยใช้เวลาทดลอง 4 สัปดาห์ แล้ววัดผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รอบที่ 1 และใช้เวลาทดลองซ้ำอีก 4 สัปดาห์ แล้ววัดผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รอบที่ 2 รวม 8 สัปดาห์ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ระหว่างเดือนมิถุนายน - เดือนสิงหาคม

3. เมื่อดำเนินการทดลองเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยทดสอบกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

4. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ขั้นตอนนี้มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ ในขั้นตอนที่ 3 มาปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอในรูปแบบของแผนภาพประกอบความเรียง

2. ผู้วิจัยนำรูปแบบให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย ด้านเทคโนโลยีการศึกษา และด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ รวมจำนวน 5 คน ประเมินรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข โดยปรับปรุงรายละเอียดในด้านองค์ประกอบและขั้นตอนให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุด

4. ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีในรูปแบบของแผนภาพประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยมี 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ สภาพ ปัญหา และความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา รูปแบบการเรียนการสอน ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน และการรับรองรูปแบบการเรียนการสอน โดยนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนสรุปได้ว่า จำนวนนักศึกษาแต่ละตอนเรียนมีจำนวนมากเกินไป การควบคุมดูแลไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร บางตอนเรียนมีจำนวนนักศึกษามากถึง 80 - 120 คน บางวิชาเป็นวิชาที่ต้องฝึกปฏิบัติทักษะเป็นรายบุคคล หากมีจำนวนนักศึกษามากเกินไปจะทำให้ไม่สามารถฝึกฝนกันได้อย่างทั่วถึง และนักศึกษาจะขาดสมาธิระหว่างการเรียนด้วยการฝึกทักษะทำได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร อีกทั้งนักศึกษายังแบ่งเวลาและจัดลำดับความสำคัญในการเรียนไม่ได้ และยึดติดกับเอกสารประกอบการบรรยายมากเกินไปที่จะฟังการบรรยายของอาจารย์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความต้องการที่จะให้มหาวิทยาลัยจัดเตรียมเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยควรจัดเตรียมคอมพิวเตอร์ตามห้องเรียนให้มีครบทุกห้อง ลดภาระการนำคอมพิวเตอร์วางตักของผู้สอนเองไปใช้ บางครั้งอาจารย์ต้องนำเอกสารประกอบการสอนติดตัวไปเป็นจำนวนมากจึงไม่สะดวกในการนำคอมพิวเตอร์วางตักไปเอง หากมีคอมพิวเตอร์ประจำอยู่แต่ละห้อง นักศึกษาสามารถเตรียมเครื่องฉาย เปิดคอมพิวเตอร์ไว้รออาจารย์ก่อนถึงเวลาสอนได้ เมื่ออาจารย์มาถึงห้องเรียนก็สามารถเริ่มต้นสอนได้ทันทีโดยไม่เสียเวลาเตรียมเปิดและรอการทำงานของเครื่องอีก และการตรวจสอบดูแลอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมทุกครั้งก่อนการใช้งาน บางห้องก็ไม่มีเครื่องฉายภาพวัตถุสามมิติทึบแสงหรือวีซวลไลเซอร์ หรือแม้แต่ไมโครโฟน ควรดูแลเรื่องเครื่องปรับอากาศ แสงไฟ โต๊ะเรียนและเก้าอี้ให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา เพราะสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่จะเอื้ออำนวยการเรียนรู้ นอกจากนี้ การจัดห้องเรียนยังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา จึงต้องจัดการเรียนการสอนในเวลาเย็น คือ 17.15 - 20.40 น. ทำ

ให้นักศึกษาเกิดความเหนื่อยล้า ไม่มีสมาธิในการเรียนเนื่องจากกังวลเรื่องเวลาในการเดินทางกลับบ้าน และต้องการพักผ่อน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พฤติกรรมกรเรียนของผู้เรียนในชั้นเรียนสรุปได้ว่า นักศึกษาบางคนมีความตั้งใจเรียนดี ชอบนั่งอยู่ด้านหน้า นักศึกษาบางคนที่ไม่ใช่นักศึกษาในภาควิชา แต่เรียนรายวิชาศึกษาทั่วไปมักไม่เห็นความสำคัญของวิชา ชอบนั่งอยู่หลังห้อง ไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร พบปัญหาเรื่องการเขียนคำภาษาไทยไม่ถูกต้อง ใช้คำพูดตรงไปตรงมากับอาจารย์ผู้สอนจนดูเหมือนก้าวร้าว ไม่มีเหตุผล และแสดงกิริยาท่าทางไม่เหมาะสมขัดต่อวัฒนธรรมอันดีงามของไทย นักศึกษาส่วนมากเข้าห้องเรียนช้ากว่าเวลาเริ่มเรียน บางคนขาดเรียนอย่างไม่มีสาเหตุ บางคนให้ความสำคัญกับตัวเองมากเกินไป บางครั้งพยายามเรียกร้องสิทธิ์ของตนเองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะ ไม่รู้จักหน้าที่ของตน

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาตามการรับรู้สรุปได้ว่า การเรียนการสอนส่วนใหญ่ในระดับอุดมศึกษาจะเน้นการบรรยายมากเกินไปส่งผลให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ง่วงนอน บางครั้งจัดการเรียนการสอนในช่วงเวลากลางวันทำให้ไม่สามารถรับประทานอาหารกลางวันได้หรือทานไม่ตรงเวลาส่งผลเสียต่อระบบร่างกาย การเรียนการสอนบางรายวิชาไม่น่าสนใจ ไม่เข้าใจ ต้องใช้ความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบต่อตัวเองที่สูงกว่าในระดับมัธยมศึกษา เวลาเรียน (3 – 4 ชั่วโมง) กับเนื้อหาวิชามากเกินไป ทำให้รู้สึกเหนื่อยและไม่มีสมาธิในการเรียน เพราะจิตใจจดจ่ออยู่นอกห้องเรียน บางครั้งควรจัดหาช่องทางให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเนื้อหารายวิชาค่อนข้างเยอะ และอาจารย์ผู้สอนมักสอนเร็วจนไม่สามารถติดตามเนื้อหาได้ทัน บางตอนเรียนมีนักศึกษาจำนวนมากเกินไปทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง เพราะเสียงดังมาก บรรยากาศในห้องเรียนบางครั้งค่อนข้างน่าเบื่อ อีกทั้งนักศึกษายังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องเข้าร่วมอยู่เป็นประจำจนไม่มีเวลาอ่านหนังสือ ควรจัดหาช่องทางที่ให้นักศึกษาเรียนรู้ในภายหลัง

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการสอนตามการรับรู้ที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สรุปได้ว่า ควรจัดกิจกรรมประกอบการบรรยาย ไม่ควรบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่ควรอธิบายรายละเอียดของหลักการเรียนรู้ด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์จนกว่านักศึกษาจะเข้าใจ มีตัวอย่างงานหลาย ๆ ชิ้น ควรจัดกลุ่มเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง ฝึกการวิเคราะห์และการวิพากษ์บ่อย ๆ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือจัดกลุ่มอภิปรายกลุ่มย่อยตามหัวข้อที่น่าสนใจ อาจให้ทำรายงานวิชาการหรือโครงการ เน้นกิจกรรมกลุ่มที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และความคิดเชิงวิพากษ์ ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการเขียนหลาย ๆ ครั้ง ควรใช้ห้องเรียนที่เหมาะสมกับเนื้อหารายวิชา หรืออาจใช้วิธีการทางศาสนาเข้ามาช่วยโดยการส่งเสริมให้เข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสร้างแนวคิดเชิงบวกเพิ่มขึ้นหรือความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อาจจะให้ลงพื้นที่จริง ผู้เรียนจึงจะเกิดสมาธิในการเขียนและมีประสบการณ์ร่วมเกี่ยวกับสิ่งที่เขียน ผู้สอนควรใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่น่าสนใจและทันสมัยในการสอน และใช้เนื้อหาที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ไม่เน้นความเป็น

วิชาการมากเกินไป และเมื่อเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ตามการแบ่งกลุ่มแล้วอาจารย์ผู้สอนให้คำแนะนำถึงข้อดีและข้อเสียของงานเขียน จะช่วยเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

2. รูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี พัฒนาขึ้นโดยอิงแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคม มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ส่วน ได้แก่ หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน สื่อสังคม ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

2.1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผู้วิจัยนำกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของ กาญจนา แก้วเทพ (2547) มาบูรณาการเข้ากับเทคนิคการเขียนรอบวงของ Kagan (1990) และ Russell (2011) โดยใช้สื่อสังคม จนได้หลักการที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

2.1.1 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนเป็นผู้ริเริ่มเลือกประเด็น/ปัญหา หลังจากนั้นผู้เรียนและผู้สอนเริ่มเป็นผู้วางแผนวิธีดำเนินการหรือแก้ไขปัญหา จากนั้นพอถึงขั้นลงมือดำเนินการก็จะให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ในขั้นต่อไปก็จะกลับมาเป็นหน้าที่ของผู้สอนในการประเมินผลอีกครั้งหนึ่ง

2.1.2 เทคนิคการเขียนรอบวงกำหนดให้ผู้สอนเป็นผู้ระบุประเด็นหรือปัญหา แล้วให้ผู้เรียนแต่ละคนเสนอความคิดหรือคำตอบของตนทีละครั้ง แล้วหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ จนหมดเวลา โดยไม่วิพากษ์วิจารณ์หรือประเมินความคิดของผู้เรียนคนอื่น แล้วจึงคัดเลือกความคิดที่ดีที่สุด 5 อันดับแรก นำมาตัดสินเอาความคิดที่ดีที่สุดหรือผสมผสานความคิดทั้งหมดเป็นความคิดที่ดีที่สุดเพียงหนึ่งเดียว

2.1.3 การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วยโครงสร้างของการเขียน ได้แก่ บทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป ท้ายยกแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้งประกอบการเขียน โดยเน้นการสังเกต อธิบาย รับฟัง เชื่อมโยงความสัมพันธ์ วิวิจารณ์ และสรุป และที่สำคัญ ผลงานการเขียนเรียบเรียงขึ้นด้วยความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใคร โดยใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของผู้เขียนเองอย่างหลากหลายและมีศิลปะในการประพันธ์

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมฯ คือ เพื่อให้ผู้เรียน

2.2.1 อธิบายหลักการของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้

2.2.2 เขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อประเด็นหรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง
ได้

2.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบฯ ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน แต่ละขั้นจะใช้เวลาไม่เกิน 1 สัปดาห์ในการจัดการเรียนการสอนให้ครบถ้วน ทั้งนี้ผู้สอนสามารถผสมผสานกิจกรรมย่อยในแต่ละขั้นได้ตามความเหมาะสมดังรายละเอียดต่อไปนี้

เมื่อเริ่มต้นการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีในครั้งแรก ผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

1) อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับรายวิชา วิธีการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

2) อธิบายวิธีการเรียน กติกาในการเขียนรอบวง พร้อมให้ผู้เรียนศึกษาจากเอกสาร แล้วเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย

3) แบ่งกลุ่มผู้เรียนและกำหนดเวลา 30 นาทีให้ผู้เรียนเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ความยาว 4-5 บรรทัด

4) เก็บผลงานการเขียนแล้วตรวจให้คะแนนความสามารถของผู้เรียนแต่ละ
กลุ่ม

5) แจกเอกสารประกอบการสอนเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอนของการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และบรรยายเนื้อหาด้วยการนำเสนอผ่านโปรแกรม PowerPoint จนผู้เรียนมีความพร้อมและเข้าใจเนื้อหา หลักการของรูปแบบแล้วจึงเริ่มขั้นที่ 1 ขั้นตัดสินใจ ดังต่อไปนี้

2.3.1 ขั้นตัดสินใจ

2.3.1.1 ร่วมกันเขียนรอบวงแสดงความคิดเห็นของตนเพื่อระบุประเด็นสำคัญสำหรับการตั้งชื่อเรื่องตามหัวข้อ “วัฒนธรรมไทย” และ “ปัญหาทางวัฒนธรรม” เพื่อนำมาตั้งกำหนดเป็นชื่อเรื่องของงานเขียน

2.3.1.2 พิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดและสอดคล้องกันไม่เกิน 5 อันดับ

2.3.1.3 เลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดเพียงประเด็นเดียวพร้อม

2.3.1.4 ประเมินประเด็นสำคัญ แล้วนำไปกำหนดเป็นชื่อเรื่อง

2.3.2 ชั้นวางแผน

2.3.2.1 ร่วมกันเขียนรอบวงแสดงความคิดเห็นเพื่อวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) และรวบรวมหลักฐานสนับสนุนที่เหมาะสมประกอบการเขียนตามโครงเรื่อง

2.3.2.2 พิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ

2.3.2.3 วางโครงเรื่องและเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุนตามคะแนนมากไปหาคะแนนน้อย

2.3.2.4 ประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและความชัดเจนจากผู้สอนแล้ว

2.3.3 ชั้นดำเนินการ

2.3.3.1 ร่วมกันเขียนรอบวงแสดงความคิดเห็นเพื่อระบุแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมประกอบการเขียนตามโครงเรื่อง

2.3.3.2 ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล โดยพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและความชัดเจน

2.3.3.3 ประเมินแหล่งข้อมูลตามหลักฐานสนับสนุนที่ผ่านการพิจารณาจากผู้สอนแล้ว

2.3.3.4 พิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ ตามเกณฑ์การคัดเลือก

2.3.4 ชั้นรับทราบผล

2.3.4.1 ร่วมกันเขียนรอบวงแสดงความคิดเห็นเพื่อรวบรวมวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่เหมาะสมประกอบการเขียนตามโครงเรื่อง

2.3.4.2 พิจารณาเลือกวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีและเหมาะสมเพียง 5 อันดับ

2.3.4.3 ผสานวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเป็นผลงานการเขียน 1 เรื่อง

1.3.4.4 ประเมินวิธีการจัดระเบียบแนวคิดการออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนตามเนื้อหาในงานเขียน

2.3.5 ชั้นประเมิน

2.3.5.1 นำเสนองานเขียน แล้วแสดงความคิดเห็นของตนเองที่มีต่องานเขียนของกลุ่มเพื่อน

2.3.5.2 พิจารณา ปรับปรุง แก้ไขงานเขียนให้ดีที่สุด

2.3.5.3 ประเมินงานเขียนตามเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

การเรียนการสอนตามรูปแบบฯ นั้นสามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ภายในระยะ 4 – 5 สัปดาห์ โดยในสัปดาห์ที่ 1 ของการเรียน ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมโดยใช้ขั้นตัดสินใจและขั้นวางแผน ในสัปดาห์ที่ 2 ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมโดยใช้ขั้นดำเนินการ ให้ผู้เรียนสืบค้นแหล่งข้อมูลประกอบการเขียน ในสัปดาห์ 3 และ 4 ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมโดยใช้ขั้นรับทราบผล ผู้เรียนอาจใช้เวลาเขียนผลงานกลุ่มการเขียนในขั้นนี้ 1 – 2 สัปดาห์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และในสัปดาห์ที่ 4 เป็นการประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้สอน

2.4 สื่อสังคม

2.4.1 กระดานอภิปราย เป็นการใช้กระดานอภิปรายสำหรับการเขียนรอบวงเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่จะนำมากำหนดเป็นชื่อเรื่อง การวางโครงเรื่อง ประกอบด้วยบทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป หลักฐานสนับสนุนประกอบการเขียน

2.4.2 วิกี เป็นการใช้วิกิหรือพื้นที่ส่วนตัวสำหรับการเขียนงานเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการเขียนรอบวงบนกระดานอภิปรายนำมาสร้างเป็นผลงานกลุ่มการเขียนร่วมกันของสมาชิกภายในกลุ่ม

2.4.3 เครือข่ายสังคม เป็นสื่อกลางหรือช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียน ใช้เป็นสถานที่สำหรับโพสต์เว็บลิงค์ของกระดานอภิปรายแต่ละกลุ่มให้กับผู้เรียนเพื่อเข้าไปเขียนรอบวงในแต่ละครั้ง และเว็บลิงค์ของวิกิแต่ละกลุ่มให้กับผู้เรียนเพื่อเข้าไปเขียนงานเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังจากผู้เรียนดำเนินการเขียนรอบวงครบตามกำหนด ที่สำคัญยังใช้เป็นช่องทางในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใช้กระดานอภิปรายและวิกิเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.5 ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน

ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 8 สัปดาห์ ประกอบด้วย รอบที่ 1 ใช้เวลาในการเรียน 4 สัปดาห์ แล้ววัดผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 และรอบที่ 2 ใช้เวลาในการเรียนอีก 4 สัปดาห์ แล้ววัดผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 2

2.6 การประเมินผล

การวัดและประเมินผลความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ แบบ

ประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และแบบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.6.1 แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ เป็นการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อข่าวและเรื่องราวที่อ่าน ความยาว 4 – 5 บรรทัด

2.6.2 แบบประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ได้แก่

- 1) การประเมินผลงานกลุ่มด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
- 2) การประเมินผลงานกลุ่มด้านการเขียนทั่วไป

2.6.3 แบบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล เป็นการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อเนื้อหาที่อ่าน ความยาว 5 – 6 บรรทัด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง คะแนนเฉลี่ยของความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รายด้านก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง คะแนนเฉลี่ยของผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล และร้อยละของพฤติกรรมของผู้เรียนตามกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียน ($\bar{X} = 42.47$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน ($\bar{X} = 28.62$)

3.2 คะแนนเฉลี่ยของความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รายด้านก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนในด้านการเรียงเรียงความรู้ ($\bar{X} = 7.20$) ด้านการแสดงแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้ง ($\bar{X} = 6.47$) ด้านการแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 6.47$) ด้านการถ่ายทอดความรู้ ความคิดที่แปลกใหม่ ($\bar{X} = 7.50$) และด้านการใช้ถ้อยคำสำนวนของผู้เขียน ($\bar{X} = 14.39$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน

3.3 คะแนนเฉลี่ยของผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

คะแนนเฉลี่ยของผลงานกลุ่มรอบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 78.60$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของผลงานกลุ่มรอบที่ 1 ($\bar{X} = 63.40$)

3.4 ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 37.5 อยู่ในเกณฑ์ B หรือดี รองลงมากรุปตัวอย่าง ร้อยละ 17.5 อยู่ในเกณฑ์ B+ หรือดีมาก กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 15 อยู่ในเกณฑ์ A หรือดีเยี่ยม ตามลำดับ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 อยู่ในเกณฑ์ C หรือพอใช้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 อยู่ในเกณฑ์ F หรือปรับปรุง และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 7.5 อยู่ในเกณฑ์ C+ หรือค่อนข้างดี และกลุ่ม ตัวอย่างร้อยละ 2.5 อยู่ในเกณฑ์ D+ หรืออ่อน ตามลำดับ สรุปว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการ เขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคลอยู่ในเกณฑ์ B หรือดี

3.5 ร้อยละพฤติกรรมของผู้เรียนตามกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ

การแสดงพฤติกรรมมีส่วนร่วมในรอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวนเฉลี่ย 17 คน หรือร้อยละ 42.50 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 1 การตัดสินใจ เฉลี่ย 19 คน หรือร้อยละ 47.50 แสดง พฤติกรรมขั้นที่ 2 การวางแผน เฉลี่ย 16 คน หรือร้อยละ 40.00 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 3 การ ดำเนินการ เฉลี่ย 15 คน หรือร้อยละ 37.50 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 4 การรับทราบผล และเฉลี่ย 17 คน หรือร้อยละ 42.50 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 5 การประเมิน การแสดงพฤติกรรมมีส่วนร่วมใน รอบที่ 2 พบว่าการแสดงพฤติกรรมมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นทุกชั้น โดยเฉลี่ย 20 คน หรือร้อยละ 50.00 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 1 การตัดสินใจ เฉลี่ย 22 คน หรือร้อยละ 55.00 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 2 การ วางแผน เฉลี่ย 20 คน หรือร้อยละ 50.00 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 3 การดำเนินการ เฉลี่ย 20 คน หรือ ร้อยละ 50.00 แสดงพฤติกรรมขั้นที่ 4 การรับทราบผล และเฉลี่ย 33 คน หรือร้อยละ 82.50 แสดง พฤติกรรมขั้นที่ 5 การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละชั้นพบว่า การแสดงออกของ พฤติกรรมในรอบที่ 2 สูงกว่าการแสดงออกของพฤติกรรมในรอบที่ 1 คือ ร้อยละ 57.50 กับร้อยละ 42.50 ตามลำดับ

4. การรับรองรูปแบบการเรียนการสอน

ผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับรองรูปแบบการเรียนการสอน แบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อ เสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มี รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินค่า IOC พบว่าทุกขั้นตอนของรูปแบบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.8 - 1 หมายความว่าสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้
2. รูปแบบการเรียนการสอนเน้นการเขียนเชิงวิพากษ์จึงไม่จำเป็นต้องมีการประเมิน การเขียนทั่วไป เพราะเน้นการประเมินการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์อย่างเดียวก็เพียงพอแล้ว
3. ผู้สอนควรมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกหรือจัดอันดับที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้ จากผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ถือเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนการ เขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ไม่น้อย และสามารถประยุกต์ใช้ในระดับการศึกษาต่าง ๆ ไม่เพียงแต่เป็น ระดับปริญญาตรีเท่านั้น

อภิปรายผล

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้พบว่านักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 40 คน ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงชันกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้ เหตุที่เป็นเช่นนี้มาจากองค์ประกอบหลักที่สำคัญที่สุดในรูปแบบ ได้แก่ 1) ผู้เรียน และ 2) สื่อสังคม ร่วมกับขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของรูปแบบการเรียนการสอนนี้ เพราะผู้เรียนมีบทบาทในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กันเพื่อแสดงความคิดเห็นเป็นจำนวนมากในเวลาจำกัด ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มจะสนับสนุนสมาชิกในกลุ่มอื่นให้มีส่วนร่วมและดำเนินการทำงานต่อไปจนบรรลุเป้าหมาย ใช้วิธีประนีประนอมในการแก้ปัญหาระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ดูแลซึ่งกันและกันด้วยความใส่ใจและความเคารพ และมีความพยายามในการสอนและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (Flowers and Ritz, 1994) ซึ่งช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี เพราะผู้เรียนในกลุ่มทุกคนช่วยเหลือกันแลกเปลี่ยนให้ความร่วมมือกันและกันในบรรยากาศที่เป็นกันเองและเปิดเผย ผู้เรียนจึงได้พัฒนาความคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และที่สำคัญ ผู้เรียนยังแสดงบทบาทของตนตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดเห็นได้จากพฤติกรรมที่ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในแต่ละสัปดาห์ รวมเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมเวลา 24 ชั่วโมง จัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการเรียนการสอนออฟไลน์หรือในชั้นเรียน ร้อยละ 30 หรือ 7 ชั่วโมง และการเรียนการสอนออนไลน์ ร้อยละ 70 หรือ 17 ชั่วโมง โดย

สัปดาห์ที่ 1 ผู้เรียนจะใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที (ออฟไลน์) เข้ารับการปฐมนิเทศทดสอบความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน และทำความเข้าใจแนวคิดหลักการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และวิธีการประเมินตามเกณฑ์รูบริกส์ และใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที (ออนไลน์) เขียนรอบวงรวบรวมความคิดเห็นกำหนด เพื่อระบุประเด็นสำคัญในการตั้งชื่อเรื่องจากหัวเรื่อง “วัฒนธรรมไทย” ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดและสอดคล้องกันไม่เกิน 5 อันดับ แล้วเลือกประเด็นสำคัญที่สุดเพียงประเด็นเดียว เพื่อนำไปกำหนดเป็นชื่อเรื่อง

สัปดาห์ที่ 2 ผู้เรียนจะใช้เวลา 3 ชั่วโมง (ออนไลน์) เขียนรอบวงเพื่อวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) แล้วรวบรวมหลักฐานสนับสนุนประกอบการเขียน พิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ วางโครงเรื่อง และเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุนตามคะแนนมากไปน้อย แล้วประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ผ่านมา การพิจารณาจากผู้สอน จากนั้นผู้เรียนเขียนรอบวงเพื่อระบุแหล่งข้อมูลสำหรับนำมาใช้เป็นหลักฐานสนับสนุน โดยประเมินตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งข้อมูลตามหลักฐานสนับสนุนที่ผ่านการ

พิจารณาจากผู้แล้ว แล้วร่วมกันพิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุด 5 อันดับ และเรียงลำดับแหล่งข้อมูลตามคะแนนมากไปน้อย

สัปดาห์ที่ 3 ผู้เรียนจะใช้เวลา 3 ชั่วโมง (ออนไลน์) เขียนรอบวงเพื่อรวบรวมวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียน โดยเลือกเพียง 5 อันดับที่ดีที่สุดและเหมาะสมมากที่สุด ผสานวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร กลวิธีการเขียนที่ดีที่สุด และนำข้อมูลที่ได้จากสัปดาห์ที่ 1 – 3 สร้างเป็นผลงานกลุ่มการเขียน 1 เรื่อง แล้วประเมินวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร กลวิธีการเขียนตามเนื้อหาในงานเขียน

สัปดาห์ที่ 4 ผู้เรียนจะใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที (ออนไลน์) นำเสนอผลงานกลุ่มการเขียนกับกลุ่มของตน ร่วมกันพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขงานเขียนให้ดีที่สุดก่อนการนำเสนอในชั้นเรียน และใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที (ออฟไลน์) นำเสนอผลงานกลุ่มการเขียนรอบที่ 1 ของแต่ละกลุ่ม และแสดงความคิดเห็นต่อผลงานกลุ่มการเขียนของเพื่อนแต่ละกลุ่ม จากนั้นผู้สอนประเมินผลงานการเขียนตามเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ แล้วให้ข้อมูลป้อนกลับไปยังแต่ละกลุ่ม

สัปดาห์ที่ 5 ผู้เรียนจะใช้เวลา 1 ชั่วโมง (ออฟไลน์) เตรียมความพร้อม และรับฟังการสรุปข้อบกพร่องจากการดำเนินการเขียนรอบวงรอบที่ 1 ข้อเสนอแนะของผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และซักถามข้อสงสัยจากการเรียนการสอนตามรูปแบบ และใช้เวลา 2 ชั่วโมง (ออนไลน์) เขียนรอบวงแสดงความคิดเห็นเพื่อระบุประเด็นสำคัญสำหรับการกำหนดเป็นชื่อเรื่องตามหัวเรื่อง “ปัญหาทางวัฒนธรรม” ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดและสอดคล้องกันไม่เกิน 5 อันดับ แล้วเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดเพียงประเด็นสำคัญ เพื่อนำไปกำหนดเป็นชื่อเรื่อง

สัปดาห์ที่ 6 ผู้เรียนจะใช้เวลา 3 ชั่วโมง (ออนไลน์) เขียนรอบวงเพื่อวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) แล้วรวบรวมหลักฐานสนับสนุนประกอบการเขียน พิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ วางโครงเรื่อง และเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุนตามคะแนนมากไปน้อย แล้วประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ผ่านการพิจารณาจากผู้สอน จากนั้นผู้เรียนเขียนรอบวงเพื่อระบุแหล่งข้อมูลสำหรับนำมาใช้เป็นหลักฐานสนับสนุน โดยประเมินตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งข้อมูลตามหลักฐานสนับสนุนที่ผ่านการพิจารณาจากผู้แล้ว แล้วร่วมกันพิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุด 5 อันดับ และเรียงลำดับแหล่งข้อมูลตามคะแนนมากไปน้อย

สัปดาห์ที่ 7 ผู้เรียนจะใช้เวลา 3 ชั่วโมง (ออนไลน์) เขียนรอบวงเพื่อรวบรวมวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียน โดยเลือกมาเพียง 5 อันดับที่ดีที่สุดและเหมาะสมมากที่สุด ผสานวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร กลวิธีการเขียนที่ดีที่สุด และข้อมูลที่ได้จากสัปดาห์ที่ 5 – 7 สร้างเป็นผลงานกลุ่มการเขียน 1 เรื่อง แล้วประเมินวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร กลวิธีการเขียนตามเนื้อหาในงานเขียน จากนั้นนำเสนอผลงาน

กลุ่มการเขียนกับกลุ่มของตน ร่วมกันพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขงานเขียนให้ดีที่สุดก่อนการนำเสนอในชั้นเรียน

สัปดาห์ที่ 8 ผู้เรียนจะใช้เวลา 3 ชั่วโมง (ออฟไลน์) นำเสนอผลงานกลุ่มการเขียนรอบที่ 2 และแสดงความคิดเห็นต่อผลงานกลุ่มการเขียนของเพื่อนแต่ละกลุ่ม ผู้สอนประเมินผลงานกลุ่มการเขียนตามเกณฑ์รูบรีคส์ประเมินความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ แล้วให้ข้อมูลป้อนกลับไปยังแต่ละกลุ่ม จากนั้นผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รายบุคคล และทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียน

เมื่อผู้เรียนแสดงบทบาทของตนตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้เป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยแบ่งเวลา 4 สัปดาห์แรกเป็นการเขียนรอบวงรอบที่ 1 และ 4 สัปดาห์ต่อมาเป็นการเขียนรอบวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยพบพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของผู้เรียนเพิ่มขึ้นตามระยะเวลา อีกทั้งการเขียนรอบวงรอบที่ 2 รอบเป็นการเน้นย้ำความสามารถให้เกิดขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม และการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยสังเกตร่วมกับค่าสถิติของแผนภูมิที่ 4.2-4.6 พบว่า ผู้เรียนจำนวน 35 คน จากจำนวนเต็ม 40 คน แสดงพฤติกรรมตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ ในรอบที่ 2 สูงกว่ารอบที่ 1 และคะแนนเฉลี่ยของผลงานกลุ่มการเขียนเรื่องที่ 2 ของทุกกลุ่มสูงกว่าเรื่องที่ 1 แสดงว่าหากพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของผู้เรียนเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นและไปถึงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ด้วย

1.2 สื่อสังคม เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญเท่ากับผู้เรียน ผู้วิจัยนำสื่อสังคมมาใช้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่ออำนวยความสะดวกในการเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน เพราะด้วยคุณลักษณะของสื่อสังคมทำให้ผู้เรียนทุกกลุ่มสามารถเชื่อมโยงเข้าหากันได้เป็นวงกว้างและไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา ปรับเปลี่ยนรูปแบบความต้องการในการสื่อสารได้หลากหลาย (Tiryakioğlu and Erzurum, 2011) สื่อสังคมที่เหมาะสมกับการเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์มีอยู่ 2 ประเภทดังนี้ คือ 1) กระดานอภิปราย นำมาใช้เป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อให้ผู้เรียนเขียนรอบวงแสดงความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือรวบรวมความคิดเห็นต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อประกอบการตัดสินใจ ดำเนินการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้เรียนเข้าใช้กระดานอภิปรายตามระยะเวลาที่กำหนด แต่ผู้เรียนยังเข้าใช้เป็นจำนวนน้อยเพราะพบปัญหาทางเทคนิคในการใช้งานเบื้องต้น อย่างไรก็ตาม ด้วยการแสดงพฤติกรรมการณ์สื่อสารแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน ผู้เรียนที่มีทักษะความสามารถด้านคอมพิวเตอร์สูงจึงเข้ามาแสดงบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือผู้เรียนคนอื่น ๆ หลังจากปัญหาทางเทคนิคหมดไป ผู้เรียนจึงแสดงพฤติกรรมการณ์สื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น และที่สำคัญ ผู้เรียนคุ้นเคยกับการใช้งานกระดานอภิปรายมาก่อนหน้า เพราะมักใช้เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนบทสนทนา การพูดคุย การอภิปรายในสังคมออนไลน์ อีกทั้งการใช้กระดานอภิปรายไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน เพราะไม่จำเป็นต้องลงโปรแกรม ไม่ต้องดาวน์โหลดหรือติดตั้งส่วนเสริมใด ๆ ผู้เรียนเพียงลงทะเบียนเข้าใช้ก็สามารถเขียนรอบวงบนกระดานอภิปรายได้ทันที

(วัชรพล วิบูลยศริน, 2556) 2) วิกี นำมาใช้เป็นพื้นที่ส่วนกลางเพื่อสร้างผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยผู้เรียนคนใดคนหนึ่งเข้ามาสร้างเนื้อหา ผู้เรียนคนอื่น ๆ เข้ามาเพิ่มเติม ปรับแก้เนื้อหาให้มีความสมบูรณ์เหมาะสมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องแนวคิดของ Mayfield (2008: online) ที่ว่าวิกิเป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้ผู้ใช้เพิ่มเนื้อหาหรือแก้ไขข้อมูล ทำหน้าที่เสมือนเป็นเอกสารกลางหรือฐานข้อมูล โดยวิกิยังสามารถเก็บร่องรอยการแก้ไขจากผู้เรียนคนล่าสุด และสถิติการปรับแก้ของผู้เรียนได้นอกจากตรวจสอบข้อมูลเหล่านี้เพื่อประเมินผลงานกลุ่มการเขียนของผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้แล้ว ยังสามารถพิจารณาระดับความร่วมมือ พฤติกรรมการทำงานร่วมกันของสมาชิกภายในกลุ่ม อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการวิจัยพบว่า เครือข่ายสังคมเป็นสื่อสังคมประเภทหนึ่งที่ควรนำมาใช้ร่วมด้วย เนื่องจากเป็นสื่อกลางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างรวดเร็ว ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ผ่านแพลตฟอร์มได้หลากหลายไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบอัจฉริยะหรือสมาร์ทโฟน ซึ่งใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้วิจัย และผู้เรียนกับผู้เรียนได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Tiryakioglu (2011) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.00 นำเครือข่ายสังคมอย่างเว็บไซต์เฟซบุ๊กมาใช้ในการติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ๆ ได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทั้งหมดทุกแห่งด้วยศักยภาพของสื่ออินเทอร์เน็ต และร้อยละ 34.70 ใช้เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศและแหล่งข้อมูลกับเพื่อน ๆ ด้วยกัน และที่สำคัญกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.30 กล่าวว่าเฟซบุ๊กช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และเป็นสื่อที่ทรงประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานกลุ่มของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงได้นำเอาเฟซบุ๊กเข้ามาใช้ร่วมกับการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียน จำนวน 40 คน หรือ 5 กลุ่ม ใช้ติดต่อสื่อสารหรือรับทราบประกาศแจ้งเว็บไซต์ของกระดานอภิปรายและวิกิของแต่ละกลุ่ม เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนให้เข้าถึงหน้าเว็บของกลุ่มตนได้โดยง่าย และเนื่องจากเฟซบุ๊กเป็นเครือข่ายสังคมที่ผู้เรียนเข้าใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง เป็นแอปพลิเคชันที่อยู่บนโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟนทุกระบบปฏิบัติการ ผู้เรียนคุ้นเคยกับการใช้งานเป็นอย่างดี จึงทำให้มีผู้เรียนที่มีทักษะและความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์สูงเข้าช่วยเหลือแทนผู้สอนเมื่อผู้เรียนบางคนประสบปัญหาทางเทคนิคด้านการใช้งานกระดานอภิปรายและวิกิ ทั้งเฟซบุ๊กยังสะดวกต่อการโพสต์ข้อความประกอบภาพ เมื่อผู้เรียนอธิบายถึงแนวทางแก้ไขปัญหาด้านเทคนิค จึงสามารถแนบภาพประกอบเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับเพื่อนมากขึ้นอีกด้วย

2. องค์ประกอบสนับสนุน ผู้วิจัยขอเลือกอภิปรายองค์ประกอบสนับสนุนที่ร่วมเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) ผู้สอน และ 2) การประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ผู้สอน แสดงบทบาทสนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงบทบาทของตนในการเขียนรอบวงบนกระดานอภิปราย ควบคุมดูแลและเข้ามีส่วนร่วมถ้าจำเป็น เนื่องจากผู้เรียนมักจะคาดหวังคำแนะนำหรือแรงผลักดันจากผู้สอน คล้ายคลึงกับแนวคิดของ Alexander and Boud (2001) ที่ระบุว่าบทบาทการดำเนินงานหลักควรเป็นหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม การมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้สอนควรเท่าเทียมกัน ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นของตนออกมาเป็นจำนวนมากและดำเนินพฤติกรรมของตนตามขั้นตอนที่กำหนด สอดคล้องกับคำกล่าวของ Bull (2013) ที่กล่าวถึงบทบาท 8 ประการของผู้สอนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพไว้ว่าในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งหมด

ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริม การเรียนรู้เป็นงานที่ยากลำบากและการเรียนออนไลน์ อาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกโดดเดี่ยว สับสน หรือหมดกำลังใจหากผู้เรียนไม่แสดงบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ กระตุ้นหรือเชียร์ลีดเดอร์ (Cheerleader) บทบาทของผู้สอนออนไลน์ตามรูปแบบการเรียนการสอน จะต้องสื่อสารกับผู้เรียนแต่ละคนหรือกลุ่มผู้เรียนผ่านข้อความสนับสนุนการให้กำลังใจ หรือแม้ว่าการ ให้ข้อมูลป้อนกลับด้วยข้อความเชิงบวกควบคู่กับการวิจารณ์ เป็นคู่สื่อสารแบบมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด กับผู้เรียน ดังที่ Palloff and Pratt (1999) กล่าวว่า ในชั้นเรียนออนไลน์ ความสัมพันธ์และ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนจะนำไปสู่การผลิตความรู้ขั้นต้น และนำพาผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้สอนจึงควรมีปฏิสัมพันธ์และให้ความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกับ ผู้เรียนอย่างเต็มที่ ดังที่ Pianta (1999) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับผู้สอนและเพื่อนมีอิทธิพล ต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน ความสามารถทางวิชาการ และการปรับตัวทางกายภาพ อีกทั้ง ผู้เรียนและผู้สอนมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบทางสังคม อารมณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วัฒนธรรม และสติปัญญา สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้สอนควร 1) วางแผน บทเรียน กิจกรรม และการประเมิน 2) จัดกลุ่มผู้เรียน 3) แจกแจงหน้าที่ของผู้เรียนในกลุ่ม 4) นำเสนอและอธิบายกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าใจ 5) ควบคุมดูแลการทำกิจกรรมกลุ่มและเข้าช่วยเหลือเมื่อ จำเป็น 6) ช่วยเหลือผู้เรียนด้วยทักษะทางสังคม และ 7) ประเมินผู้เรียน (Flowers and Ritz, 1994) ผู้สอนจะเป็นผู้นำพาผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมายด้วยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมที่เปลี่ยน บทบาทของผู้เรียนจากผู้รับสารเพียงอย่างเดียว และบทบาทของผู้สอนจากผู้ส่งสารเพียงอย่างเดียว กลายเป็นคู่สื่อสารที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการร่วมกันคิด ร่วมกันรับ ฟัง และเคารพในความคิดของผู้อื่น แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนค้นหาแนวทางและตัดสินใจ ร่วมกัน อันจะนำผู้เรียนไปสู่กระบวนการเรียนรู้ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ทางสังคมที่เหมาะสม (กาญจนา แก้วเทพ, 2547) และสุดท้าย ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดหาสื่อหรือ แหล่งการเรียนรู้ที่ช่วยอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับแนวคิดของ Tilakaratra (1989) กับ Sullivan and Harper (1996 cited in Dennis, 2000) ที่กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนว่าควรจะเป็นที่ ปรีกษา คอยจัดเตรียมทรัพยากรที่จำเป็นหรือที่ผู้เรียนต้องการ เป็นผู้กระตุ้นผู้เรียนเมื่อผู้เรียนไม่เข้า มามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และสนับสนุนส่งเสริมผู้เรียนให้ดำเนินไปตามกระบวนการเรียนรู้ที่ วางไว้จนเสร็จสมบูรณ์

2.2 การประเมินผล เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนทุกครั้งเพื่อให้ผู้เรียนทราบถึง ความสามารถและความก้าวหน้าของตน ผู้สอนจึงควรมุ่งเน้นการประเมินผลเพื่อเพิ่มศักยภาพของการ เรียนออนไลน์ (Oliver, 1999) และช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงแก้ไขและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่การ เรียนรู้ที่ดีดังที่ Bull (2013) กล่าวว่า ลองจินตนาการถึงตอนตื่นนอนในช่วงเช้า เตรียมพร้อมที่จะไป ทำงาน เดินออกจากห้องโดยไม่ได้ส่องกระจกเพื่อดูสภาพผมซึ่งฟูของตนก่อน ซึ่งก็ควรทราบสภาพของ ตนก่อนเดินเข้าสำนักงาน เหมือนกันกับที่ผู้เรียนควรทราบข้อมูลป้อนกลับในงานของตนว่าพวกเขาจะ ทำอย่างไร และไปถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้สอนควรให้ประเมินผลและข้อมูล ป้อนกลับแก่ผู้เรียนรายบุคคลและเป็นกลุ่มทุกครั้ง ดังนั้น เมื่อเริ่มต้นกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัย ทดสอบวัดความสามารถของผู้เรียนก่อนเรียนเพื่อวัดระดับความสามารถเบื้องต้นของผู้เรียนด้วย แบบทดสอบก่อนเรียนและจึงให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนรายบุคคลภายหลังการตรวจให้คะแนน

แบบทดสอบ เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบฯ รอบที่ 1 เป็นการประเมินผล งานกลุ่มการเขียนของผู้เรียนแต่ละกลุ่มด้วยแบบประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทราบข้อบกพร่องหรือจุดปรับในผลงานกลุ่มการเขียน ก่อนเริ่มต้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบฯ รอบที่ 2 และสังเกตพฤติกรรมการสื่อสาร แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียนแต่ละคนทั้ง 2 รอบ ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ให้สอดคล้องกับที่ Weimer (2010) เสนอว่าแบบตรวจสอบ รายการเป็นวิธีการที่ยืดหยุ่นที่ช่วยผู้สังเกตมองเห็นขั้นตอนสำคัญของการเรียนการสอน และเมื่อจบ กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบฯ รอบที่ 2 เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนเป็น รายบุคคลด้วยแบบวัดความสามารถและให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนรับทราบ ความสามารถของตน และทดสอบวัดความสามารถของผู้เรียนหลังเรียนและให้ข้อมูลป้อนกลับ ภายหลังการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบเพื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถที่พัฒนาขึ้นของผู้เรียน แต่ละคนด้วยแบบทดสอบหลังเรียน

3. ขั้นตอนการเรียนการสอน ผู้วิจัยขออภิปรายขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1) ขั้นตอนการ สื่อสารแบบมีส่วนร่วม และ 2) ขั้นตอนการเขียนรอบวง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการสื่อสารแบบสองทางในลักษณะ ของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารโดยผู้สอนและผู้เรียนสามารถสลับบทบาทเป็น “ผู้ส่งสาร” และ “ผู้รับสาร” หรืออาจเรียกได้ว่าเป็น “คู่สื่อสาร” ในชั้นเรียนหรือบนเว็บ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการ เคารพความคิดเห็นของกันและกัน ความเท่าเทียมกัน และการทำงานร่วมกัน เพื่อนำข้อสรุปจากการ สนทนาไปสู่การตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ในกลุ่มอย่างปรองดอง ตามกระบวนการของการสื่อสาร แบบมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 5 ขั้น ในรอบที่ 1 ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้เพียง ร้อยละ 42.50 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนจำนวนไม่ถึงครึ่งมีส่วนร่วมในการสื่อสาร อาจเป็นเพราะผู้เรียน ยังไม่เข้าใจวิธีการแสดงพฤติกรรม บทบาทและหน้าที่ของตนในการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ผู้เรียน จึงยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ หน้าที่ของผู้สอนก็คือ เข้าไปมีส่วนร่วมโดยการกระตุ้นให้ ผู้เรียนร่วมกันแสดงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ตามขั้นตอนด้วยการสื่อสารกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สอบถามปัญหาถึงสาเหตุของการไม่แสดงพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้เพื่อให้คำปรึกษาอันจะนำไปสู่การ หาทางออกของปัญหาร่วมกัน (Deetz, 1999) ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ทั้งในและนอกชั้นเรียน เพื่อให้การแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับ แนวคิดของ Servaes, Jacobson, and White, 1996; Gumucio-Dagron, 2001; Singhal, 2004; Sthapitanonda, 2004; ปาริชาติ สถาปัตานนท์, 2549 ที่ว่า การสนทนาพูดคุยโต้ตอบกันระหว่างคู่ สื่อสารในลักษณะของการปรึกษาหารือกันจะเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้เห็นหน้าเข้าหากันพูดจา เจรจาทำความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสารเบื้องต้น หลักการ หรือแนวทางอันหลากหลายสำหรับการ ตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน และผู้สอนจะต้องให้ความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนว่ามีศักยภาพและสามารถทำสิ่งที่ ผู้สอนกำหนดไว้ได้อย่างดี ดังนั้น ในรอบที่ 2 ของกระบวนการฯ ผู้เรียนได้เพิ่มการแสดงพฤติกรรม ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ร้อยละ 57.50 สูงกว่ารอบที่ 1 มากถึงร้อยละ 15.00 เป็นเพราะผู้เรียนรับรู้ และเข้าใจวิธีการแสดงพฤติกรรมตามกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น เนื่องจากเป็น พฤติกรรมที่เคยปฏิบัติมาก่อนในระยะเวลาไม่นาน อีกทั้งในรอบที่ 2 ผู้สอนเชื่อมั่นในศักยภาพของ

ผู้เรียนว่าทุกคนจะสามารถปฏิบัติตามได้จึงให้อิสระในการแสดงพฤติกรรมมากกว่าเดิม ไม่บังคับว่า การแสดงพฤติกรรมจะต้องปฏิบัติเมื่อไร เพียงแต่กำหนดช่วงระยะเวลาของการแสดงพฤติกรรมเอาไว้ จึงส่งผลให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมสูงขึ้น สอดคล้องกับที่ White (1994) และปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2549) กล่าวว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมจะไม่เกิดขึ้นหากบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่มีความเชื่อมั่นใน ศักยภาพของมนุษย์ ในทางกลับกันการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมจะสามารถเริ่มต้นได้อย่างดี หากบุคคลที่ เกี่ยวข้องคำนึงเสมอว่าทุกคนมีสิทธิหน้าที่ในการกำกับ ดูแล และติดตามกระบวนการตัดสินใจประเด็น ปัญหาต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้ คุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มผู้เรียนที่ยังไม่เคยผ่านการ เรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีในห้องเรียนอย่างจริงจังมาก่อน แต่ด้วยความเชื่อมั่นในความสามารถ ของผู้เรียนว่าจะสามารถเรียนรู้ในลักษณะนี้ได้ดีถ้ามีโอกาส ซึ่งถือเป็นแนวปฏิบัติตามเป้าหมายของ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมดังที่กาญจนา แก้วเทพ และคนอื่นๆ (2543) ได้กล่าวไว้ว่าการเข้ามามีส่วน ร่วมฝึกฝนอบรมจะพิสูจน์ให้ชาวบ้านเห็นว่าพวกเขาสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้หากมีโอกาส เป็น การพิสูจน์ความเชื่อของชุมชนที่เคยคิดว่าตนเองไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ซับซ้อนได้ ถือเป็น เป้าประสงค์สำคัญของผู้สอนที่ต้องการให้ผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาปกติ จำนวน 35 คน และนักศึกษาที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญาและร่างกาย จำนวน 5 คน ได้มีโอกาสให้การเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างกระดานอภิปรายและวิกิในการเรียนการสอน และมองเห็นคุณค่าใน ตนเองที่แสดงออกต่อกลุ่ม

3.2 ขั้นตอนการเขียนรอบวง เป็นการรวบรวมความคิดเห็นอย่างหลากหลายบน กระดานอภิปรายเพื่อระบุประเด็นสำคัญสำหรับการตั้งชื่อเรื่องตามขั้นตัดสินใจ เพื่อวางโครงเรื่อง (บท นำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) รวบรวมหลักฐานสนับสนุนตามขั้นวางแผน เพื่อระบุแหล่งข้อมูลโดยตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือของหลักฐานสนับสนุนตามขั้นดำเนินการ เพื่อรวบรวมวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การ ออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนตามขั้นรับทราบผล จากนั้นร่วมกันพิจารณาคัดเลือกความ คิดเห็นที่ดีที่สุด และประเมินความคิดเห็นดังกล่าวก่อนนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการเขียนวิพากษ์ เชิงสร้างสรรค์บนวิกิ โดยเฉพาะการรวบรวมหลักฐานสนับสนุนและการระบุแหล่งข้อมูลโดยตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือของหลักฐานสนับสนุนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดเชิงวิพากษ์ เพราะได้รวบรวมเอา หลักฐาน แนวคิด หรือข้อโต้แย้งเตรียมไว้สำหรับการเขียนก่อนล่วงหน้า Russell (2011) กล่าวว่า หลักการของการเขียนรอบวงสามารถใช้รวบรวมความคิดเห็นเพื่อผลิตคำตอบจำนวนมากต่อคำถาม เพียงข้อเดียวหรือหลายข้อ โดยใช้หลักการเดียวกับการระดมสมอง (Osborn, 1963) ซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ ดังผลการวิจัยของนิพาดา ไตรรัตน์ (2553) ที่พบว่านักศึกษาปริญญา ตรี เมื่อเรียนอีเลิร์นนิ่งโดยใช้เทคนิคการระดมสมองและแผนผังความคิดจะมีคะแนนความสามารถใน การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของจตุมา นาคสุวรรณ (2544) ที่พบว่าคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น เมื่อผู้เรียนดำเนิน กิจกรรมตามขั้นตอนการเขียนรอบวงในการรวบรวมความคิดเห็นตามที่ผู้วิจัยกำหนด ผู้เรียนจึงเกิด ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้ในที่สุด และที่สำคัญ ขั้นตอนการเขียนรอบวง

สามารถนำมาผสมและปรับใช้กับขั้นตอนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม 5 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นตัดสินใจ 2) ขั้นวางแผน 3) ขั้นดำเนินการ 4) ขั้นรับทราบผล และ 5) ขั้นประเมิน สอดคล้องกับแนวคิดของ Melkote, Steeves, and Leslie (2001) ที่กล่าวถึงการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นกิจกรรมที่วางแผนไว้แล้วตามกระบวนการมีส่วนร่วม โดยใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลและสื่อ อำนวยความสะดวกในการสนทนาระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกันในด้านปัญหาหรือเป้าหมาย มีวัตถุประสงค์ของการพัฒนาและการนำกิจกรรมไปใช้เพื่อแก้ปัญหา หรือสนับสนุนกิจกรรม และดำเนินไปพร้อมกับความคิดริเริ่ม ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงศักยภาพของตนและเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนระยะยาว เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มในการตัดสินใจด้วยตนเองโดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น (Narula, 1994) ก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้จากการเขียนรอบวง รวบรวมข้อมูล หลักฐาน ความรู้ แล้วนำมาผสมผสานสร้างเป็นผลงานการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ผ่านการเขียนรอบวงบนสื่อสังคม ซึ่งเอื้อต่อการเขียนให้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน 5 ขั้นตอน ระหว่างการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยนำสื่อสังคมประเภทกระดานอภิปรายและวิกิ เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการเขียน ผู้วิจัยนำกระดานอภิปรายมาใช้เป็นเครื่องมือในการเขียนรอบวง โดยตั้งกระทู้ในแต่ละครั้งแล้วให้ผู้เรียนเขียนรอบวงเพื่อรวบรวมความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และนำวิกิมาใช้เป็นเครื่องมือในการเขียนงานเขียนร่วมกัน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเขียนรอบวงทั้งหมดมาสร้างเป็นผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม ระหว่างดำเนินการทดลอง ผู้เรียนไม่สามารถเริ่มต้นเขียนรอบวงได้ เพราะไม่ทราบเว็บลิงค์ของกระดานอภิปรายสำหรับการเขียนรอบวง ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องสร้างกลุ่มในเครือข่ายสังคม เพิ่มผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างเข้าไปในกลุ่มที่สร้างขึ้น แล้วโพสต์เว็บลิงค์ของกระดานอภิปรายแต่ละกลุ่ม โดยเลือกเว็บไซต์เฟซบุ๊กเข้ามาเป็นเครือข่ายสังคม เพราะเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ ใช้งานง่ายและสะดวกสามารถใช้ในการเข้าถึงข้อมูลได้ทั่วทุกแห่ง และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (Tirayakioğlu, 2011) หลังจากผู้เรียนทราบเว็บลิงค์ของกระดานอภิปรายแล้วก็เริ่มต้นเขียนรอบวงบนสื่อสังคม โดยผู้เรียนจะรับทราบประเด็นที่จะต้องเขียนรอบวงบนกระดานอภิปรายเมื่อรวบรวมความคิดเห็นได้พอสมควรแล้ว ผู้เรียนจะต้องคัดเลือกความคิดที่ดีที่สุด 5 อันดับแล้วคัดเลือกความคิดที่ดีที่สุดเพียงหนึ่งเดียวหรือผลรวมความคิดทั้ง 5 อันดับเป็นความคิดเดียว แต่จากการสังเกตระหว่างดำเนินการทดลองพบว่า ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะให้ผู้แทนที่ได้รับการกำหนดจากสมาชิกในกลุ่มเพียง 1 คนเลือกความคิดที่ดีที่สุดออกมา สมาชิกในกลุ่มเมื่อทราบผลการเลือกก็เคารพการตัดสินใจและยอมรับความคิดเห็นนั้น ๆ

ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี วัดได้จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าสถิติ t-test ของคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียน ผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์รายบุคคล ผลการทดลองใช้รูปแบบปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เหตุผลหนึ่งเป็นเพราะ

เทคนิคการเขียนรอบวงเป็นวิธีการหนึ่งที่มีสัมพันธ์กับการระดมสมอง ซึ่งช่วยให้ผู้เขียนร่วมกันผลิตความคิดต่าง ๆ ของตนออกมาแล้วนำไปสู่การเขียนอย่างทั่วถึง ผู้เรียนทุกคนจะต้องช่วยเหลือกันในกลุ่มเพื่อให้ประสบความสำเร็จร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Russell (2011) ที่กล่าวว่าโครงสร้างของการเขียนรอบวงมีลักษณะเช่นเดียวกับการเขียนรอบวงหรือระดมความคิดเพื่อผลิตจำนวนการตอบสนองต่อคำถามเพียงข้อเดียวหรือหลายข้อ โดยใช้รูปแบบของกิจกรรมอย่างเดียวกับการพูดรอบวงและการเขียนรอบวง จึงช่วยให้การพัฒนาความสามารถของกลุ่ม โดยเฉพาะความคิดเชิงวิพากษ์ตามแนวคิดของ Gallupe, Bastianutti, and Cooper (1991), Nunamaker, Applegate, and Konsyski (1987), Pinsonneault, Barki, Gallupe, and Hoppen (1999) และความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Geske, (1992), Coskun (2011), กนกวรรณ บางภิกข (2537), จุติมา นาควรรณ (2544), นิพาดา ไตรรัตน์ (2553) ผู้วิจัยได้นำความคิดเชิงวิพากษ์และความคิดเชิงสร้างสรรค์อันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากเทคนิคการเขียนรอบวงมาบูรณาการและแสดงออกทางการเขียนโดยเรียกผลงานกลุ่มการเขียนนี้ว่า การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สื่อสังคมเข้ามามีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการเขียนให้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา (Balci, 2010) ด้วยสื่อสังคมเป็นเครื่องมือสร้างแนวทางการเรียนรู้แบบใหม่ ตอบรับกับความคาดหวังของผู้เรียนในการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาต่าง ๆ สามารถเรียนรู้อย่างต้นตัว ทำงานร่วมกัน สร้างความรู้ และเข้าถึงข้อมูลความรู้ได้อย่างไม่จำกัดหนทาง ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ตระหนักรู้ด้วยตนเอง และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ และคุณสมบัติของสื่อสังคมยังสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ทุกกลุ่มโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าถึง (Access) และสามารถใช้อุปกรณ์จากสื่อสังคมได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ทุกคนสามารถผลิตเนื้อหาและเป็นบรรณาธิการเนื้อหาของตนได้ตามความต้องการ ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสูงจนเกิดเป็นชุมชนการเรียนรู้ที่เกื้อกูลกันและกัน จึงมีความยืดหยุ่นสูงสำหรับผู้สอนในการบูรณาการร่วมกับการเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมและส่วนส่งเสริมกันและกันภายในกลุ่ม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Russo, Watkins, Kelly, and Chan (2008) ที่ได้นำสื่อสังคม เช่น บล็อก พอดแคสต์ และการแลกเปลี่ยนเนื้อหาเพื่อให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมผ่านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม และปรับวิธีการสื่อสารของพิพิธภัณฑ์ เนื่องจากการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมผ่านการใช้สื่อสังคมจะสามารถบูรณาการเข้ากับการจัดการพิพิธภัณฑ์ได้ โดยผู้ใช้จะสร้างอัปโหลด และแลกเปลี่ยนเนื้อหาทางวัฒนธรรมแบบดิจิทัลด้วยการใช้สื่อสังคมเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารกับชุมชนที่สนใจเรื่องราวเดียวกัน คล้ายคลึงกับงานวิจัยของ Reyes (2010: online) ที่ใช้เว็บไซต์ยูทูบและเฟซบุ๊กเป็นสื่อการเรียนการสอนหลักเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ในวิชาการประชาสัมพันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการวิเคราะห์และการประเมินแนวคิด ข้อโต้แย้ง และมุมมองที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในเชิงวิพากษ์ และเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ จึงได้ออกแบบเนื้อหา การมอบหมายงาน และแบบฝึกหัดโดยใช้สื่อทั่วไปและสื่อสังคม (Social media) เป็นสื่อการเรียนรู้ ผลปรากฏว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจอย่างสูง และช่วยให้ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการอภิปรายหัวข้อต่าง ๆ ที่ผู้สอนนำเสนอ แล้วบรรลุวัตถุประสงค์ได้ง่ายขึ้น

ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ยังพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 1

เนื่องจากในการเขียนรอบวงรอบที่ 1 ผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการเขียนรอบวง การใช้สื่อสังคม บทบาท และความสามารถของตนเท่าที่ควร ผู้สอนจำเป็นต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใช้สื่อสังคม บ่อยครั้ง และเขียนอธิบายแนวทางการเขียนรอบวงให้ชัดเจน และพบว่าผู้เรียนที่เชี่ยวชาญการใช้สื่อสังคมคนหนึ่งเข้ามาอธิบายการเข้าใช้กระดานอภิปราย โดยแสดงภาพและอธิบายขั้นตอนให้เพื่อน ๆ ทราบในกลุ่มบนเครือข่ายสังคม และผู้เรียนมักมีคำถามเกี่ยวกับวิธีการเขียนรอบวงเนื่องจากความ เข้าใจไม่ตรงกัน ผู้สอนจำเป็นต้องพร้อมอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ตลอดเวลา ผลงานกลุ่มการเขียน วิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 จึงได้คะแนนเฉลี่ยไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ต่อมาผู้สอนให้ข้อมูล ป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับข้อบกพร่องของผลงานกลุ่มการเขียนฯ แต่ละกลุ่ม เมื่อเริ่มการเขียนรอบ วงรอบที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการเขียนรอบวงเพิ่มขึ้น ฟังพอใจและคุ้นเคยกับการใช้สื่อ สังคม ทราบบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อกลุ่ม และรับรู้ความสามารถของตนว่าตนสามารถทำสิ่งใดได้ บ้างอย่างแน่ชัดแล้ว สอดคล้องกับทฤษฎีของ Bandura (1986) ที่ว่า หากผู้เรียนรับรู้ความสามารถ ของตนเองสูง (Self-efficacy) ย่อมมีแนวโน้มว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้ประสบ ความสำเร็จมากกว่าผู้เรียนที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ ผู้สอนจึงกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใช้สื่อสังคม น้อยลง เพียงแค่กำหนดช่วงเวลาการเข้าใช้เท่านั้น ผู้เรียนดำเนินการเขียนอย่างอิสระ เพราะทราบ แนวทางการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์อย่างชัดเจนแล้ว ผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ครั้งที่ 2 จึงมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สรุปได้ว่าจำนวนรอบของการเขียนรอบวง ส่งผลต่อคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ยิ่งถ้าผู้สอนเพิ่มจำนวนรอบของ การเขียนรอบวงมากขึ้นเท่าใด คะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์มากขึ้น เท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะใน การทำวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างความสามารถ ด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีได้นั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับ ผู้บริหารและผู้สอนในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1.1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิง สร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี เป็นรูปแบบหนึ่งที่สถาบันการศึกษาชั้นสูงควรนำไปประยุกต์ใช้ กับแผนการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่ส่งเสริมผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

ระดับอุดมศึกษาด้านกิจกรรมวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานหนึ่งสำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษา

1.1.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ผู้สอนนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของความคิดเชิงวิพากษ์ และความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ จัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือจัดสัมมนาเพื่อให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

1.1.3 ผู้บริหารที่นำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และติดตามผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการเสริมสร้างความสามารถของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอน

1.2.1 การเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนไม่อาจขาดเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน บางครั้งผู้เรียนอาจประสบปัญหาด้านเทคนิคและต้องการผู้เข้ามาช่วยเหลือทันที ดังนั้น ผู้สอนจึงควรมีเวลาพอสมควรในการเตรียมพร้อมเมื่อผู้เรียนประสบปัญหาและขอความช่วยเหลือทุกเมื่อ

1.2.2 การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบฯ ผู้สอนควรศึกษาบทบาทและขั้นตอนของการเรียนการสอนอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนและแสดงบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดเตรียมสื่อและแหล่งการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสาร การประเมินผลเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ ควรเน้นการประเมินผลตามสภาพจริงเป็นหลัก ใช้แบบทดสอบหรือแบบวัดที่สร้างขึ้นอย่างมีมาตรฐาน สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดอย่างเป็นรูปธรรม

1.2.3 การเตรียมความพร้อมผู้เรียนผู้ช่วยสอน ผู้สอนควรมองหาผู้เรียนที่มีทักษะความสามารถด้านคอมพิวเตอร์สูงเพื่อนำมาเป็นผู้ช่วยสอนเวลาผู้เรียนคนอื่น ๆ ประสบปัญหา และต้องการความช่วยเหลือทันที ในกรณีที่ผู้สอนไม่อาจช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันที ผู้เรียนผู้ช่วยสอนที่เตรียมความพร้อมไว้ก่อนควรเข้ามาทำหน้าที่แทนผู้สอนได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรศึกษาค้นคว้าต่อไป ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย ผู้เรียนยังแสดงพฤติกรรมมีส่วนร่วมในระดับที่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรหากกลยุทธ์ เทคนิค หรือวิธีการแปลกใหม่ที่น่าสนใจกว่าเดิมเพื่อให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

2.2 ควรนำสื่อสังคมประเภทเครือข่ายสังคม (Social network) อย่างเฟซบุ๊ก (Facebook) เข้ามาใช้เป็นสื่อกลางหรือช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เนื่องจากเป็นสื่อกลางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ได้ในเวลาอันรวดเร็ว

2.3 ควรศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้สื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางภาษาด้านอื่น ๆ เช่น การฟังตีความ การอ่านประเมินค่า

2.4 ควรศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้เรียนระดับอื่น ๆ โดยเฉพาะผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา

2.5 ควรพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้หลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีอื่น ๆ เช่น ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st century skills)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์. (2548). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือ* มือในกลุ่มการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กนกวรรณ บางภิกข. (2537). *ผลของการจัดประสบการณ์ด้วยการระดมสมองที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2533). *ปัญหาและกลวิธีการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *ความคิดสร้างสรรค์: หลักการ ทฤษฎีการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา แก้วเทพ และคนอื่นๆ. (2543). *สื่อเพื่อชุมชน: การประมวลองค์ความรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2547). *การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในงานสุขภาพ: มุมมองของนักนิเทศศาสตร์*. ใน: *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเรื่อง ศตวรรษใหม่ของการสื่อสารเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม*. จัดโดยโครงการการพัฒนาองค์ความรู้การสื่อสารเพื่อสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ณ โรงแรมริชมอนด์ นนทบุรี วันที่ 28 ตุลาคม 2547. หน้า 5-26.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่องผลของการเรียนแบบผสมผสานที่ใช้คอร์สแวร์ในรูปแบบที่ต่างกันที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียนระดับปริญญาบัณฑิตที่มีระดับความสามารถทางการเรียนรู้ต่างกัน* ในรายวิชาโปรแกรมการเรียนการสอนผ่านเว็บชั้นนำ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จตุติมา นาควรรณ. (2544). *ผลของการสอนเขียนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจือ สตะเวทิน. (2517). *ตำรับร้อยแก้ว*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ชนะ เวชกุล. (2524). *การเขียนสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธีรวดี ถังคุบุตร. (2552). การพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้แผนผังทางปัญญาเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาวิก นำเสียง. เรื่องจริงเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://www.mediamonitor.in.th/main/knowledge/2011-06-21-07-08-27/233-2011-09-13-03-37-13.html> [22 มิถุนายน 2555].
- นิพาดา ไตรรัตน์. (2553). ผลของอีเลิร์นนิ่งที่ใช้เทคนิคการระดมสมองและแผนผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนาวนิตย์ สงคราม (2553). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมและกระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2533). พัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปราณี สุรสิทธิ์. (2541). การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2549). การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน: จากแนวคิดสู่ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พิชิต วิจิตรบุญรักษ์. สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต. *นักบริหาร* 31 (2554) : 99-103.
- พิมพ์พรรณ อินทรพิมล. (2548). วิธีการสื่อสารของสถานีวิทยุชุมชนและการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนบ้านจำรุง อ.แกลง จ.จันทระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์. (2537). การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนต์ชัย เทียนทอง. Blended learning: การเรียนรู้แบบผสมผสานในยุค ICT (ตอนที่ 1). *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม* 1 (2549) : 48-57.
- มลิวลัย สมศักดิ์. (2540). รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2556). นวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ สุขเกษม. (2550). การใช้สื่อสภาพจริงเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- วันวิสาข์ เจริญนาน. *พฤติกรรมการใช้โซเชียล มีเดีย (Social Media)*. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: <http://www.mediamonitor.in.th/main/knowledge/2011-07-02-11-23-28/538--social-media-.html> [22 มิถุนายน 2555].
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา TQF: HEd*. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: <http://www.mua.go.th/user/tgf-hed>. [12 สิงหาคม 2555]
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์. (2536). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนทรี ลีลา. (2548). *กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการต่อต้านและดำรงอยู่ของฟิสิกส์ภัณฑ์ท้องถิ่น "จันเสน" จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสาขาวิชา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. *เฟซบุ๊ก: การใช้สื่อเครือข่ายสังคมเป็นเครื่องมือทางการศึกษา*. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: <http://www.addkotec3.com/wp-content/uploads/2011/11/facebook.pdf> [22 มิถุนายน 2555]
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์...การสอนคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์...การสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อรรวรรณ วงศ์แก้วโพธิ์ทอง. Social media: เครื่องมือเพิ่มศักยภาพทางธุรกิจ. *วารสารนักบริหาร* 30 (2553) : 63-69.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2548). *กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อัจฉรา ศรีพันธ์. กลยุทธ์การสื่อสารแบบการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* 7 (ตุลาคม 2554 – มีนาคม 2555) : 5-19.
- อารี พันธุ์ณี. (2540). *ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อนแถมมี
- อุทุมพร จามรมาน. (2538). *เทคนิคการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: ฟีนีพับลิชชิง.

ภาษาต่างประเทศ

- Alexander, S. and Boud, D.T. (2001). Learners still learn from experience when online. In J. Stephenson (Ed.), *Teaching & Learning Online: Pedagogies for New Technologies*. London: Kogan Page.
- Allen, I., and Seaman, J. (2005). *Growing by degrees: Online education in the United States, 2005*. Wellesley, MA: Sloan Consortium.
- Answer.com. *What is creative criticism?*. [Online]. 2012. Available from: http://wiki.answers.com/Q/What_is_creative_criticism [2012, August 26]

- Ascroft, J. (1987). *Communication in support of development: Lessons from theory and practice*. Paper presented at the seminar on Communication and Change, East-West Center, Honolulu, Hawaii.
- Babylon. *Definition of critical writing*. [Online]. 2012. Available from: http://dictionary.babylon.com/critical_writing [2012, August 6]
- Balci, B. (2010). E-Öğrenme sistemindeki başarı faktörleri. In U.Demiray, G.Yamamoto, and M. Kesim (Eds.), *Türkiye’de e-Öğrenme: Gelişmeler ve uygulamalar* (E-learning in Turkey: Developments and applications). pp.465-480. Ankara: Cem Web Ofset.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Barker, D. *The Internet and Creative Writing: Opportunities and Challenges*. [Online]. 2013. Available from: <http://www.niira.org.au/for-public/internet-and-creative-writing-opportunities-and-challenges> [2012 September, 29]
- Bates, A.W., and Poole, G. (2003). *Effective teaching with technology in higher education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Bekele, T.A., and Menchaca, M.P. Critical thinking and problem solving skills in blended Learning in Africa. *Journal of the World Universities Forum_3* (2009) : 105-128.
- Bersin and Associates (2003). *Blended learning: What works? An industry study of the strategy, implementation, and impact of blended learning*. Bersin & Associates.
- Bordenave, D.J. (1994). Participative communication as a part of building the participative society. In S.A. White, K.S. Nair, and J. Ascroft (Eds.), *Participatory Communication: Working for Change and Development* (pp. 35-48). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Breck, J. Introduction to special Issue on Opening Educational Resources. *Educational Technology* 47 (2007) : 3-5.
- Brookes I. and Marshall D. (2004). *GOOD WRITING GUIDE*. Chambers: Edinburgh.
- Bull, B. *Eight roles of an effective online teacher*. [Online]. 2013. Available from: <http://www.facultyfocus.com/articles/online-education/eight-roles-of-an-effective-online-teacher> [2013, July 6]
- Bynum, S.L. (2011). *Utilizing social media to increase student engagement: A study of Kern County public schools*. A M.Pa. Thesis for Public Policy and Administration, California state University, Bakersfield.

- Capila, A., and Sachdev, N. Video for participatory communication: An exploratory study conducted with video SEWA cooperative in Ahmedabad. *ERIC* [Online]. 2010. Available from: <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/contentdelivery/servlet/ERICServlet?accno=ED520300> [2012, June 23].
- Coskun, H. The effects of group size, memory instruction, and session length on the creative performance in electronic brainstorming groups. *Educational Sciences: Theory & Practice* 11 (2011) : 91-95.
- Decaroli, J. What research say to the classroom teacher: Critical thinking. *Social Education* 23 (1973) : 67-69.
- Deetz, S. (1999). Participatory democracy as a normative foundation for communication studies. In T.L. Jacobson and J. Servaes (Eds), *Theoretical Approaches to Participatory Communication*. Cresskills, New Jersey; Hampton Press, 131-167.
- Dennis, M. (2000). *Learning through dignity: Participatory communication theory*. Paper presented at Society for Information Technology and Teacher Education International Conference: Proceedings of SITE (11th, San Diego, California).
- Divito, A. (1971). *Recognized and assessing creativity developing teacher competencies*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Driscoll, M. Blended learning: Let's get beyond the hype. [Online]. 2002. Available from: <http://ltinewslne.com/ltimagazine/article/articledetail.jsp?id=11755> [2012, January 10]
- Echavez-Solano, N. (2003). *A comparison of student outcomes and attitudes in technology-enhanced vs. traditional second-semester Spanish language courses*. Unpublished doctoral Thesis, University of Minnesota.
- Ennis, R.H. A logical basis for measuring critical thinking skill. *Journal of Educational Leadership* 10 (1985) : 45-48.
- Flowers, J.C. & Ritz, M.R. (1994). *Cooperative Learning in Technology Education*. Monograph 13 of the Virginia Council on Technology Teacher Education. Old Dominion University.
- Fulkerth, R. A case study from Golden Gate University: Using course objectives to facilitate blended learning in shortened courses. *Journal of Asynchronous Learning Networks* 13 (2008) : 43-54.
- Furner, B. A creative writing through creative dramatics. *Journal of Elementary English* 50 (1973).

- Gallupe, R. B., Bastianutti, L. M., & Cooper, W. H. Unblocking brainstorm. *Journal of Applied Psychology* 76 (1991) : 137–142.
- Garrison, D. and Vaughan, N. (2008). *Blended learning in higher education: Framework, principles, and guidelines*. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.
- Gebara, T.T. (2010). *Comparing a blended learning environment to a distance learning environment for teaching a learning and motivation strategies course*. Dissertation for the Degree Doctor of Philosophy in Education and Human Ecology, the Graduate School of The Ohio State University.
- Geske, J. Teaching creativity for right brain and left brain thinkers. *ERIC*. [Online]. 1992. Available from: <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/contentdelivery/servlet/ERICServlet?accno=ED349600> [2012, July 30]
- Goldberg, N. (2001). *Writing down the bones: Freeing the writer within*. London: Shambhala.
- Graham, C.R. (2006). Introduction to blended learning. In C.J. Bonk and C.R. Graham (Eds.), *The Handbook of Blended Learning*. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.
- Gülbahar, Y., and Madran, R.O. Communication and collaboration, satisfaction, equity, and autonomy in blended learning environments: A case from Turkey. *International Review of Research in Open and Distance Learning* 10 (2009) : 1-22.
- Gumucio-Dragon, A. (2001). *Making waves: Stories of participatory communication for social change*. New York: The Rockefeller Foundation.
- House, R. (2002). *Clocking in column*. Washington: Spokesman-Review.
- Huang, R., and Zhou, Y. (2006). Designing blended learning focused on knowledge category and learning activities. In C.J. Bonk and C.R. Graham (Eds.), *The handbook of blended learning*. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.
- Jacobson, T.L. (1994). Modernization and post-modernization approaches to participatory communication for development. Participative communication as a part of building the participative society. In S.A. White, K.S. Nair, and J. Ascroft (Eds.), *Participatory Communication: Working for Change and Development* (pp. 60-75). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Jacobson, T.L., and Kolluri, S. (1999). Participatory communication as communicative action. In T. Jacobson and J. Servaes (Eds.), *Theoretical Approaches to Participatory Communication* (pp. 265-280). NJ: Hampton Press.
- Kagan, S. (1990). *Cooperative learning resources for teachers*. San Juan Capistrano, CA: Resources for Teachers.

- Kaplan, A.M., and Haenlein, M. Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons* 53 (2010) : 59–68.
- Kirkpatrick, D.L. (1998). *Evaluating training programs: The four levels*. 2nd ed. San Francisco, CA: Berrett-Koehler.
- Küçük, S. (2007). *Yazılı anlatım ve yaratıcılık*. Samsun: On dokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları.
- Lenhart, A., Purcell, K., Smith, A., and Zickuhr, K. *Social media & mobile internet use among teens and young adults*. [Online]. 2010. Available from: <http://pewinternet.org/Reports/2010/Social-Media-and-Young-Adults.aspx> [2012, July 11]
- Liaw, M-L. Content-based reading and writing for critical thinking skills in an EFL context. *English Teaching & Learning* 31 (2007) : 45-87.
- Lim, D.H., Morris, M.L., and Kupritz, V.W. (2006). *Online vs. blended learning: Differences in instructional outcomes and learner satisfaction*. Paper presented at the Academy of Human Resource Development International Conference.
- LITTLEJOHN, A., and PEGLER, C. (2007). *Preparing for blended e-learning*. Abingdon, UK: Routledge
- Maguire, C., and Zhang, J. (2007). *Effective Blended Learning for Development in defining blended learning in the GDLN context*. Tokyo Development Learning Centre, World Bank Distance Learning Partnership Project.
- MASON, R., and RENNIE, F. (2008). *E-learning and social networking handbook*. London, UK: Routledge
- Mayfield, A. What is social media?. *iCrossing* [Online]. 2008. Available from: http://www.icrossing.co.uk/fileadmin/uploads/eBooks/What_is_Social_Media_iCrossing_ebook.pdf [2012, June 23].
- McKee, P. (1959). *Creative Writing: An instructional job in written composition*. New York: Houghton, Meek Language Service Bulletin.
- Meejaleurn, S., Boonlue, S., and Uratchanoprakon, A. The construction of the online-learning in a group activity using blended learning on the Information Communication and Network System at grade 9. *International Journal of Advanced Computer Science* 1 (2011) : 118-121.
- Melkote, R., Steeves, S., and Leslie, H. (2001). *Communication for development in the third world: Theory and practice*. New Delhi: Sage Publications India.
- Meyers, G.D. Teaching critical thinking in the technical writing class. *Journal of advanced composition* 6 (1987) 97-103.

- Michinov, N., and Primois, C. (2005). Improving productivity and creativity in online groups through social comparison process: New evidence for asynchronous electronic brainstorming. *Computers in Human Behavior*, 21, 11–28
- Miyaji, I. Comparison between effects in two blended classes which e-learning is used inside and outside classroom. *US-China Education Review* 8 (2011) : 468-481.
- Morris, M., and Ogan, C. The internet as mass medium. *Journal of Communication* 46 (1996) : 39-50.
- Nair, K.S., and White, S.A. Participatory is key to development communication. *Media Development* 34 (1987).
- Nair, K.S., and White, S.A. (1993). *Perspectives on development communication*. Westlake Village, CA: Sage.
- Narula, U. (1994). *Development communication: Theory and practice*. New Delhi: Har Anand Publication.
- Newman, J. (2007). The evaluation of creative writing at MA level (UK). In S. Earnshaw (Ed.), *The Handbook of Creative Writing*. Edinburgh: Edinburgh University Press, pp. 24-36.
- Norton, P., and Wiburg, K.M. (2003). *Teaching with technology: Designing opportunities to learn*. 2nd ed. Belmont, CA: Wadsworth.
- Nunamaker, T.I., Applegate, L.M., & Konsyski, B.R. Facilitating group creativity: Experience with a group decision support system. *Journal of Management Information Systems* 3 (1987) : 5–19.
- Oliver, R. *On-line teaching and learning: The new roles for the participants, Internationalisation*. [Online]. 1999. Available: <http://www.monash.edu.au/groups/flt/1999/online.html> [2013 June 4]
- Oral, G. (2003). *Yine yazi yaziyoruz*. Pegem A Yayincilik, Ankara.
- Orey, M. (2002b). *One year of online blended learning: Lessons learned*. Paper presented at the Annual Meeting of the Eastern Educational Research Association, Sarasota, FL.
- Orey, M. *Definition of blended learning*. [Online]. 2002a. Available from: <http://www.arches.uga.edu/~mikeorey/blendedLearning> [2011, February 12]
- Osborn, A.F. (1963). *Applied imagination*. New York: Charles Scribner's sons.
- Osguthorpe, R.T., and Graham, C.R. Blended learning systems: Definitions and directions. *Q. Rev. Distance Education* 4 (2003) : 227–234.
- Palloff, R. and Pratt, K. (1999). *Building learning communities in cyberspace*. San Francisco: Jossey-Bass.

- Phillips, J.A. *Asian centre for e-learning (ACE)*. [Online]. 2010. Available from: <http://www.aeu.edu.my/ace.php>. [2011, June 26]
- Pianta, R. C. Patterns of relationship between children and kindergarten teachers. *Journal of School Psychology* 32 (1994) : 15-31.
- Pinsonneault, A., Barki, H., Gallupe, R.B., & Hoppen, N. Electronic brainstorming: The illusion of productivity. *Information Systems Research* 10 (1999) : 110–133.
- Poovey, M. Creative criticism: Adaptation, performance writing, and the problem of objectivity. *Narrative and Performance* 8 (2000) : 109-133.
- Quellmalz, E.S. Needed: Better methods for testing high-order thinking skills. *Educational Leadership* 43 (1985) : 29-34.
- Ravenna School District. *Rubric for critical analysis essay*. [Online]. n.d. Available from: <http://www.ravenna.portage.k12.oh.us/staffwebpages/Melinda%5FHarris/documents/RubricforcriticalanalysisEssay.pdf> [2012, August 6]
- Reay, J. (2001). Blended learning - a fusion for the future. *Knowledge Management Review* 4 (2001) : 6.
- REYES, W. *Using social media to develop students' critical thinking skills*. [Online]. 2010. Available from: <http://www.aejmc.org/topics/archives/1308> [2012, August 10]
- Roger, E.M. (1986). *Communication technology: the new media in society*. New York: The free press: A division of Macmillan, Inc.
- Roger, E.M., and Kincaid, D.L. (1981). *Communication network: toward a new paradigm for research*. New York: The free press: A division of Macmillan.
- Rooney, J.E. Blending learning opportunities to enhance educational programming and meetings. *Association Management* 55 (2003) : 26–32.
- Rossett, A. (2002). *The ASTD e-learning handbook*. New York: McGraw-Hill.
- Rovinelli, R.J., and Hambleton, R.K. On the use of content specialists in the assessment of criterion referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research* 2 (1977) : 49-60.
- Russell, M.C. (2011). *Differentiated instruction: Meeting the needs of each student*. Chicago: Chicago Public School.
- Russo, A., Watkins, J., Kelly, L., and Chan, S. Participatory communication with social media. *Curator* 51 (2008) : 21-31.

- Sands, P. Inside outside, upside downside: Strategies for connecting online and face-to-face instruction in hybrid courses. *Teaching with Technology Today* 8 (2002).
- Sefertzi, E. Creativity. *INNOREGIO* [Online]. 2000. Available from: <http://www.creativityatwork.com> [2012, August 1]
- Servaes, J., Jacobson, T.A., and White, S.A. (1996). *Participatory communication for social change*. California: Sage.
- Siew-Eng, L., Ariffin, S.R.B., Rahman, S.B., and Kim-Leong, L. Diversity in education using blended learning in Sarawak. *US-China Education Review* 7 (2010) : 83-88.
- Singh, H., and Reed, C.A white paper: Achieving success with blended learning. *Centra Software*. [Online]. 2001. Available from: <http://www.centra.com/download/whitepapers/blendedlearning.pdf> [2011, February 12]
- Singhal, A. (2004). Entertainment-education as participatory theater: Freirean strategies for empowering the oppressed. In A. Singhal, M.J. Cody, E.M. Rogers, and M. Sabido (Eds.), *Entertainment-education and Social Change: History, Research, and Practice*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Sirichodok, T., Makaramani, R., and Sangpum, W. (2012). *A Guideline of social media application for the collaborative learning in higher education*. Paper presented at the International e-Learning Conference on Smart Innovations in Education & Lifelong Learning. IMPACT, Muang Thong Thani, Nonthaburi, Thailand, June 14-15, 2012.
- Smith, J.A. (1973). *Creative teaching of the social studies in the elementary school*. 7th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Stapitanondh, P., Kamnoonvat, D., Khadnak, H., Srisamai, S., Buapraakon, D., and Yaichid, J. (2006). *Participatory communication and community development: from concept to action research in Thai society*. 2nd ed. Bangkok: Seno Design Public Company.
- Sthapitanondh, P. (2004). *Primary prevention of ATS abuse amongst youth in Thailand*. Bangkok: UNODC.
- Tarricone, J.G. (1995). *The landmark method for teaching writing*. Prides Crossing MA: Landmark Foundation.
- The College of Wooster. *Critical writing assessment rubric*. [Online]. 2010. Available from: <http://www.wooster.edu/academics/affairs/~media/files/academics/affairs/faculty/resources/writing-assessment.ashx> [2012, August 6]

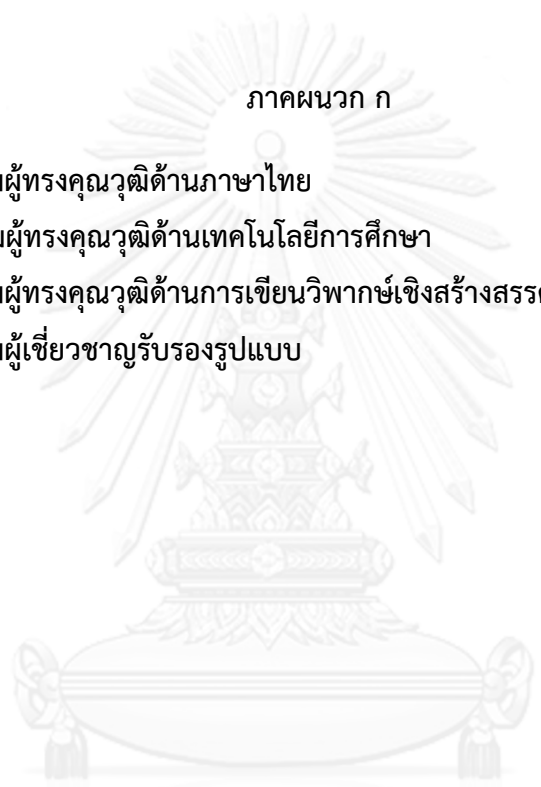
- Thomas Edison State College. *Rubric for critical analysis*. [Online]. 2003. Available from: http://myedison.tesc.edu/tescdocs/Web_Courses/rubrics/FinalPaper_rubric_GLM550-JUN09.htm [2012, August 6]
- Thomson, I. *Thomson job impact study: The next generation of corporate learning*. [Online]. 2002. Available from: <http://www.netg.com/DemosAndDownloads/Downloads/JobImpact.pdf> [2011, February 12]
- Thorne, K. (2003). *Blended learning: How to integrate online and traditional learning*. London: Kogan Page.
- Tilakaratna, S. Some aspects of local social development in Sri Lanka. *Regional Development Dialogue* 10 (1989) : 78-94.
- Tiryakioğlu, F., and Erzurum, F. Use of social networks as an education tool. *Contemporary Educational Technology* 2 (2011) : 135–150.
- Torrance, E.P. 1989, Scientific views of creativity and factors affecting its growth. In J. Kagan, (Ed.), *Creativity and Learning*, Boston: Houghton Mifflin, pp. 73–91.
- Tufte, T.. and Mefalopulos, P. (2009). *Participatory communication: A practical guide*. Washington D.C.: The World Bank.
- University of Leicester. *What is critical writing*. [Online]. 2012. Available form: <http://www2.le.ac.uk/offices/careers/ld/resources/writing/writing-resources/critical-writing> [2012 August, 5]
- Valette, R.M., and Disick, R.S. (1972). *Modern language performance objectives and individualization: A handbook*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Wallach, M.A., Kogan, N., & Bern, D.J. Group influence on individual risk taking. *Journal of Abnormal and Social Psychology* 65 (1962) : 75-78.
- Ward, J., and LaBranche, G.A. Blended learning: The convergence of e-learning and meetings. *Franchising World* 35 (2003) : 22–23.
- Watson, J. *Blended learning: The convergence of online and face-to-face education, promising practices in online learning*. [Online]. 2008. Available from: <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED509636.pdf> [2011, December 29].
- Waypoint Outcomes. *Critical writing assessment*. [Online]. 2011. Available from: <http://waypointoutcomes.com/screenshots/rubriclibrary/spotlight/Critical%20Writing%20Assessment.docx> [2012, August 6]
- Weimer, M. *Guidelines for effective classroom observations*. [Online]. 2010. Available from: <http://www.facultyfocus.com/articles/faculty-evaluation/guidelines-for-effective-classroom-observations> [2013, July 6]
- Weir, C.J. (1993). *Understanding and developing language tests*. London: Prentice Hall.

- White, S.A. (1994). *Participatory communication: Working for change and development*. New Delhi: Sage.
- White, S.A., and Nair, K.S. Cultural renewal: An operational model for sharing diversity through participatory communication. *ERIC* [Online].1994. available from: <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/contentdelivery/servlet/ERICServlet?acno=ED372436> [2012, July 23]
- Wikipedia. *Social media*. [Online]. 2012. Available from: http://en.wikipedia.org/wiki/Social_media [2012 June 22].
- Wilson, D., and Smilanich, E. (2005). *The other blended learning: A classroom-centered approach*. San Francisco: Pfeiffer
- Wilson, M. *Critical writing*. [Online]. 2009. Available form: <http://www.sussex.ac.uk/s3/?id=122> [2012 August, 5]
- Young, J.R. (2002). “Hybrid” teaching seeks to end the divide between traditional and online instruction. *Chronicle of Higher Education*, p. A33.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย
- รายนามผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา
- รายนามผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
- รายนามผู้เชี่ยวชาญรับรองรูปแบบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ อยู่เย็น
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ นันทจันทุล
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. รองศาสตราจารย์จินตนา พุทธเมตะ
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. อาจารย์ ดร.อัญชลี ภู่มะกา
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา

1. รองศาสตราจารย์สมใจ ศิริโชค
ผู้อำนวยการสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์อ้อมทิพย์ เมฆรักษาวนิช แคมป์
อาจารย์ประจำสาขาวิชาניתศศาสตร์บูรณาการ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา เทียมบุญประเสริฐ
ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิตา วรรณพิรุณ
อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เมธาวี อุดมธรรมมานุภาพ
อาจารย์ประจำหลักสูตรจิตวิทยาอุตสาหกรรมองค์การ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2. รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์
อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารุณี สกฤตภารักษ์
อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

รายนามผู้เชี่ยวชาญรับรองรูปแบบ

1. ศาสตราจารย์ ดร.สมทรง บุรุษพัฒน์
อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย
มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
2. ศาสตราจารย์ ดร.ปาร์ก ยัง หยุน (PARK Kyung Eun)
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยฮันกุก ภาษาและกิจการต่างประเทศ (Hankuk University of Foreign
Studeies)
ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea)
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย
รองหัวหน้าภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข
หัวหน้าศูนย์วิจัยเทคโนโลยีทางอาชีวศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สาโรช โศภีรักษ์
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

- แบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา
- แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอนของอาจารย์ และสภาพทั่วไปของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา
- แบบตรวจสอบคุณภาพร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ
- แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนตามกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ
- แบบประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
- แบบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
- แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
- แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
- แบบตรวจสอบคุณภาพร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ
- แบบประเมินรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ

แบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการเรียนการสอน
ในระดับอุดมศึกษา

คำชี้แจง:

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา
2. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้สำหรับอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีทั้งหมด 2 หน้า กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ 21 – 25 ปี 26 – 30 ปี 31 – 35 ปี
 36 – 40 ปี 41 – 45 ปี 45 ปีขึ้นไป
- วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
 อื่นๆ ระบุ.....

สาขาวิชา.....

ตำแหน่งทางวิชาการ

- อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์

ประสบการณ์ด้านการสอนในระดับอุดมศึกษา

- น้อยกว่า 5 ปี 6 – 10 ปี
 11 – 15 ปี 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ

1. ปัญหา/อุปสรรคของการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

2. ความต้องการที่จะให้มหาวิทยาลัยจัดเตรียมเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

3. พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในชั้นเรียน

.....

.....

.....

4. หากต้องการให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ควรให้ผู้เรียนฝึกเขียนเป็นจำนวนกี่ชิ้นงานจึงจะเกิดความสามารถดังกล่าว

.....

.....

.....

☺☺☺ ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ☺☺☺

**แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอนของอาจารย์
และสภาพทั่วไปของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา**

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่เป็นคำตอบของท่าน

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ชาย หญิง
 ชั้นปีที่ 2 3 4

2. สภาพทั่วไปของการเรียนการสอนตามการรับรู้ของท่าน.....

3. วิธีการสอนของอาจารย์ตามการรับรู้ของท่าน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การบรรยายเพียงอย่างเดียว
 การบรรยายประกอบสื่อการเรียนการสอน อาทิ PowerPoint
 การอภิปรายกลุ่มย่อย
 การทำรายงานวิชาการ/โครงการ และนำเสนอ
 การแสดงบทบาทสมมติ/ละคร
 การถาม-ตอบคำถาม/แสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน
 การใช้กรณีตัวอย่าง/เกม/เพลง
 การใช้ศูนย์การเรียน/สถานการณ์จำลอง
 การสาธิต/ทดลอง
 การเรียนรู้ผ่านเครือข่าย/ระบบอิเล็กทรอนิกส์/สื่อเทคโนโลยี
 อื่นๆ ระบุ.....

4. วิธีการสอนใดตามความรับรู้ของท่านที่จะช่วยเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียน
 วิพากษ์เชิงสร้างสรรค์.....

😊😊😊 ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม 😊😊😊

**แบบตรวจสอบคุณภาพร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตาม
แนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ**

ชื่อ-นามสกุลของผู้ประเมิน.....

ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....

คำชี้แจง

การตรวจสอบคุณภาพร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ประกอบด้วยคำถามตามขั้นตอนของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอนหลัก และขั้นตอนย่อยของการเขียนรอบวงและการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยท่านสามารถพิจารณารายละเอียดดังกล่าวตามเอกสารแนบที่ส่งมาพร้อมกันนี้

1. กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามระดับความคิดเห็นของท่านว่าข้อความดังกล่าวมีคุณภาพในระดับใดต่อการเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง องค์กรประกอบหรือขั้นตอนสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าองค์กรประกอบหรือขั้นตอนสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

-1 หมายถึง องค์กรประกอบหรือขั้นตอนไม่สอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และที่เกี่ยวข้อง

2. กรุณากรอกข้อความในข้อเสนอแนะ หากท่านต้องการให้คำเสนอแนะประการใด

ขั้นที่ 1 การตัดสินใจ

นิยาม	ขั้นตอนย่อย	ความคิดเห็น			หมายเหตุ
		+1	0	-1	
เป็นการตัดสินใจเลือก ชื่อเรื่องภายใต้หัวข้อ “วัฒนธรรมไทย” และ “ ปัญหา ทาง วัฒนธรรม” ที่จะนำมา เขียนเป็นผลงานการ เขียน วิพากษ์ เชิง สร้างสรรค์	1. ปฐมนิเทศ				
	2. อธิบายความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอนของ การเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์				
	3. ทดสอบวัดความสามารถ ด้านการเขียนวิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ก่อนเรียน				
	4. เขียนรอบวงเพื่อระบุ ประเด็นสำคัญสำหรับการตั้งชื่อ เรื่อง				
	5. พิจารณาคัดเลือก ประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ				
	6. ผสานประเด็นสำคัญทั้ง 5 เข้าด้วยกันเป็นประเด็นเดียวที่ ดีที่สุด				
	7. ประเมินประเด็นสำคัญ แล้วนำไปกำหนดเป็นชื่อเรื่อง				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขั้นที่ 2 การวางแผน

นิยาม	ขั้นตอนย่อย	ความคิดเห็น			หมายเหตุ
		+1	0	-1	
เป็นการวางแผนในการเขียน โดยกำหนดโครงเรื่องอันประกอบด้วยบทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป พร้อมหลักฐานสนับสนุนประกอบงานเขียน	1. เขียนรอบวงเพื่อวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) รวบรวมหลักฐานสนับสนุน				
	2. พิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ				
	3. ผสานโครงเรื่องทั้ง 5 เข้าด้วยกันเป็นโครงเรื่องเดี่ยวที่ดีที่สุด และเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุนตามคะแนนมากไปน้อย				
	4. ประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่อง				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขั้นที่ 3 การดำเนินการ

นิยาม	ขั้นตอนย่อย	ความคิดเห็น			หมายเหตุ
		+1	0	-1	
เป็นการดำเนินการ สืบค้นแหล่งข้อมูลตาม โครงเรื่องและหลักฐาน สนับสนุนสำหรับ ประกอบงานเขียน	1. เขียนรอบวงเพื่อระบุ แหล่งข้อมูล เพื่อตรวจสอบและ ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน สนับสนุน				
	2. พิจารณาคัดเลือก แหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ				
	3. เรียงลำดับแหล่งข้อมูล ตามคะแนนมากไปน้อย				
	4. ประเมินแหล่งข้อมูลตาม หลักฐานสนับสนุน				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขั้นที่ 4 การรับทราบผล

นิยาม	ขั้นตอนย่อย	ความคิดเห็น			หมายเหตุ
		+1	0	-1	
เป็นการรับทราบผลจากการเลือกวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียน และกลวิธีการเขียนจากการสร้างเป็นผลงานการเขียน	1. เขียนรอบวงเพื่อเลือกวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียน				
	2. พิจารณาเลือกวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ				
	3. ผสานวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเป็นงานเขียน 1 เรื่อง				
	4. ประเมินวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนตามการนำเสนอในงานเขียน				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขั้นที่ 5 การประเมิน

นิยาม	ขั้นตอนย่อย	ความคิดเห็น			หมายเหตุ
		+1	0	-1	
เป็นการประเมินผล งานการเขียนตาม เกณฑ์รูบรีคส์ เพื่อวัด ความสามารถด้านการ เขียนวิพากษ์เชิง สร้างสรรค์	1. นำเสนองานเขียน แล้ว เขียนรอบวงเพื่อแสดง ความคิดเห็นต่องานเขียน				
	2. พิจารณาเลือกงานเขียนที่ ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ				
	3. ให้คะแนนตัดสินงาน เขียนเดี่ยวที่ดีที่สุด				
	4. ประเมินงานเขียนตาม แบบประเมินผลงานกลุ่มการ เขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์				
	5. ทดสอบวัดความสามารถ ด้านการเขียนวิพากษ์เชิง สร้างสรรค์หลังเรียน				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ข้าพเจ้า.....

ได้ตรวจสอบและประเมินคุณภาพร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
ตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีเรียบร้อยแล้ว
และเห็นควรวว่า

- รูปแบบการเรียนการสอนฯ มีคุณภาพดีแล้ว
- รูปแบบการเรียนการสอนฯ มีคุณภาพ แต่ควรปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
- รูปแบบการเรียนการสอนฯ ไม่มีคุณภาพ เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูงที่ตรวจสอบและประเมินคุณภาพ
ร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

นายวัชรพล วิบูลยศริน
ผู้วิจัย

กลุ่มที่

**แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนตามกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบผสมผสานตาม
แนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ**

คำชี้แจง: ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละกลุ่มที่แสดงออกแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน
ช่องว่างตามความเป็นจริง พร้อมระบุหลักฐานที่ปรากฏว่าผู้เรียนแสดงพฤติกรรมดังกล่าวจริง

พฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม	การแสดงออก		หลักฐานที่ปรากฏ
	มี	ไม่มี	
ขั้นที่ 1 ตัดสินใจ			
5. ผู้เรียนเขียนรอบวงเพื่อระบุประเด็นสำคัญสำหรับการตั้งชื่อเรื่อง			
6. ผู้เรียนพิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุด 5 อันดับ			
7. ผู้เรียนเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดเพียงประเด็นเดียว			
8. ผู้เรียนประเมินประเด็นสำคัญแล้วนำไปกำหนดเป็นชื่อเรื่อง			
ขั้นที่ 2 วางแผน			
5. ผู้เรียนเขียนรอบวงเพื่อวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) รวบรวมหลักฐานสนับสนุน			
6. ผู้เรียนพิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ			
7. ผู้เรียนวางโครง และเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุนตามคะแนนมากไปน้อย			
8. ผู้เรียนประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่อง			
ขั้นที่ 3 ดำเนินการ			
5. ผู้เรียนเขียนรอบวงเพื่อระบุแหล่งข้อมูล โดยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานสนับสนุน			
6. ผู้เรียนประเมินแหล่งข้อมูลตาม			

พฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม	การแสดงออก		หลักฐานที่ปรากฏ
	มี	ไม่มี	
หลักฐานสนับสนุน			
7. ผู้เรียนพิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ			
8. ผู้เรียนเรียงลำดับแหล่งข้อมูลตามคะแนนมากไปน้อย			
ขั้นที่ 4 รับทราบผล			
6. ผู้เรียนเขียนรอบวงเพื่อรวบรวมวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียน			
7. ผู้เรียนพิจารณาเลือกวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ			
8. ผู้เรียนผลงานวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเป็นงานเขียน 1 เรื่อง			
9. ผู้เรียนประเมินวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนตามการนำเสนอในงานเขียน			
ขั้นที่ 5 ประเมิน			
4. ผู้เรียนนำเสนองานเขียน แล้วเขียนรอบวงเพื่อแสดงความคิดเห็นต่องานเขียน			
5. ผู้เรียนพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขงานเขียนให้ดีที่สุด			
6. ผู้เรียนให้คะแนนตัดสินงานเขียนที่ดีที่สุด 1 เรื่อง			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....

ผู้สังเกต

แบบประเมินผลงานกลุ่มการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง: ผู้ประเมินอ่านผลงานของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม แล้วพิจารณาให้คะแนนการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์และคะแนนรูปแบบการเขียนทั่วไปให้สอดคล้องตามเกณฑ์การประเมินแต่ละข้อ

การประเมินผลงานกลุ่มด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

รายการประเมิน	ปรับปรุง	0 - 2	พอใช้	3 - 5	ดี	6 - 8	ดีเยี่ยม	9 - 10
1. การเรียบเรียงความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า								
2. การแสดงแนวคิด หลักฐาน ข้อโต้แย้ง								
3. การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง								
4. การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใคร								
รายการประเมิน	ปรับปรุง	0 - 5	พอใช้	6 - 10	ดี	11 - 15	ดีเยี่ยม	16 - 20
5. การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของผู้เขียนเองอย่างเหมาะสม								
รวม								

คะแนนเต็ม...../ 60

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

การประเมินผลงานกลุ่มด้านการเขียนทั่วไป

รายการประเมิน	ปรับปรุง	1	พอใช้	2	ดี	3	ดีเยี่ยม	4
1. วัตถุประสงค์ (Purpose)								
2. ชื่อเรื่อง (Topic)								
3. บทนำ (Introduction)								
4. เนื้อเรื่อง (Main body)								
5. บทสรุป (Conclusion)								
6. ความสัมพันธ์ของแนวคิด (Coherence)								
7. หลักภาษา (Grammar)								
8. เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation)								
9. การอ้างอิงแบบ APA หรือแบบอื่นๆ (APA reference and other reference formats)								
10. การออกแบบเอกสาร (Document design)								
รวม								

คะแนนเต็ม...../ 40

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ความหมายของเกณฑ์การประเมินแต่ละข้อ

1. เกณฑ์บุคลิกประเมินความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

เกณฑ์	9 - 10 ดีเยี่ยม (A)	6 - 8 ดี (B)	3 - 5 พอใช้ (C)	0 - 2 ปรับปรุง (F)
1. การเรียบเรียงความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า (<i>การเขียนเชิงวิพากษ์</i>)	เรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผลตลอดเรื่องอย่างราบรื่น	เรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผลตลอดเรื่อง แต่อาจพบปัญหา ร้อยละ 21 - 40	เรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผลเป็นส่วนน้อย พบปัญหา ร้อยละ 41 - 60	ไม่มีการเรียงลำดับความรู้ตามย่อหน้า โดยยึดหลักเหตุและผล หรือเรียงลำดับอย่างสับสน ไม่เป็นระเบียบ
2. การแสดงแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้ง (<i>การเขียนเชิงวิพากษ์</i>)	- หยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาสนับสนุนหรืออ้างอิงประกอบการเขียนตลอดเรื่องอย่างมีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือ มาจากแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง เพียงตรง	- หยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาสนับสนุนหรืออ้างอิงประกอบการเขียนเพียงบางส่วนของเรื่อง มีความน่าเชื่อถือ มาจากแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง เพียงตรง	- หยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาสนับสนุนหรืออ้างอิงประกอบการเขียนเพียงบางส่วนของเรื่อง แต่ไม่มีความน่าเชื่อถือ มาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าไว้วางใจ	- ไม่มีการหยิบยกเอาแนวคิดหลักฐาน ข้อโต้แย้งมาประกอบการเขียนหรือหยิบยกมาเพียงไม่กี่ประเด็น และไม่มีความน่าเชื่อถือ มาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าไว้วางใจ
3. การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (<i>การเขียนเชิงวิพากษ์</i>)	แสดงเหตุและผลที่ดีเยี่ยมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับได้อย่างชัดเจน	แสดงเหตุและผลในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับได้อย่างน้อยร้อยละ 80 ขึ้นไป	แสดงเหตุและผลในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับได้บ้าง และข้อมูลอาจไม่ถูกต้อง	ไม่สมเหตุสมผลในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับแต่อย่างใด หรือยอมรับได้น้อยมาก และไม่มีข้อมูลที่ถูกต้องของข้อมูล
4. การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใคร (<i>การเขียนเชิงสร้างสรรค์</i>)	ประกอบด้วยความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียนที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใครตลอดเรื่องอย่างราบรื่น	ประกอบด้วยความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียนที่ค่อนข้างแปลกใหม่ แต่อาจซ้ำกับงานเขียนของผู้อื่นบ้าง ร้อยละ 21 - 40	ประกอบด้วยความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียน แต่อาจซ้ำกับงานเขียนของผู้อื่นพอสมควร ร้อยละ 41 - 60	ไม่มีความรู้ ความคิด ประสพการณ์ และจินตนาการของผู้เขียน และซ้ำซ้อนหรือคัดลอกงานเขียนของผู้อื่นเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 61 ขึ้นไป
5. การใช้ถ้อยคำ	- เลือกสรรถ้อยคำ	- เลือกสรรถ้อยคำ	- เลือกสรรถ้อยคำ	- ไม่มีการเลือกสรร

เกณฑ์	9 - 10 ดีเยี่ยม (A)	6 - 8 ดี (B)	3 - 5 พอใช้ (C)	0 - 2 ปรับปรุง (F)
สำนวนภาษาของผู้เขียนเองอย่างหลากหลาย (การเขียนเชิงสร้างสรรค์)	เป็นสำนวนภาษาของผู้เขียนอย่างหลากหลาย - ไม่ปรากฏถ้อยคำสำนวนเหน็บแนมหรือกล่าวร้ายผู้อื่น	เป็นสำนวนภาษาของผู้เขียนสอดคล้องกัน - ปรากฏถ้อยคำสำนวนแอบแฝงที่กล่าวร้ายผู้อื่นน้อยมาก ร้อยละ 21 - 40	เป็นสำนวนภาษาของผู้เขียนให้น่าสนใจน้อยมาก - ปรากฏถ้อยคำสำนวนแอบแฝงที่กล่าวร้ายผู้อื่นพอสมควร ร้อยละ 41 - 60	ถ้อยคำเป็นสำนวนภาษาของผู้เขียนหรือฟุ่มเฟือยมากเกินไป - ปรากฏถ้อยคำสำนวนแอบแฝงที่กล่าวร้ายผู้อื่นตลอดเรื่อง หรือร้อยละ 61 ขึ้นไป

2. เกณฑ์รูบริคส์ประเมินรูปแบบการเขียนทั่วไป

เกณฑ์	4 ดีเยี่ยม (A)	3 ดี (B)	2 พอใช้ (C)	1 ปรับปรุง (F)
1. วัตถุประสงค์ (Purpose)	- นำเสนอวัตถุประสงค์แปลกใหม่ ชัดเจน ได้รับความสนใจ และสอดคล้องกับเนื้อหา	- นำเสนอวัตถุประสงค์แปลกใหม่ แต่ยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหา	- ไม่ได้นำเสนอวัตถุประสงค์ใหม่ๆ หรือกล่าวนอกประเด็นไปจากเนื้อหาบางครั้ง	- ไม่มีการนำเสนอวัตถุประสงค์ หรือเสนอวัตถุประสงค์ ไม่ชัดเจน
2. ชื่อเรื่อง (Topic)	- ตั้งชื่อเรื่องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องเป็นอย่างดี ผู้อ่านคาดเดาเนื้อหาจากชื่อเรื่องได้โดยง่าย	- ตั้งชื่อเรื่องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ผู้อ่านคาดเดาเนื้อหาจากชื่อเรื่องได้พอสมควร	- ตั้งชื่อเรื่องค่อนข้างสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ผู้อ่านคาดเดาเนื้อหาจากชื่อเรื่องได้บ้าง	- ไม่มีการตั้งชื่อเรื่องหรือการตั้งชื่อเรื่อง ไม่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง หรือสัมพันธ์กันน้อยมาก ผู้อ่านไม่สามารถคาดเดาเนื้อหาจากชื่อเรื่องได้
3. บทนำ (Introduction)	- อธิบายภูมิหลังความเป็นมาของเรื่องอย่างมีประสิทธิภาพ	- อธิบายภูมิหลังความเป็นมาพอเหมาะ ชัดเจน แต่ขาดรายละเอียดสำคัญไปบ้าง	- อธิบายภูมิหลังความเป็นมา แต่เชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อเรื่องไม่ได้	- ไม่มีแบบแผนในการเขียนบทนำ คลุมเครือ ขาดความชัดเจน
4. เนื้อเรื่อง (Main body)	- แสดงมุมมองของผู้เขียนเอาไว้เหมาะสม ชัดเจน และเที่ยงตรง	- แสดงมุมมองของผู้เขียนไว้	- แสดงมุมมองของผู้เขียน แต่ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร	- ไม่ได้แสดงมุมมองของผู้เขียนหรือแสดงไว้อย่างไม่เหมาะสม ชัดเจน
5. บทสรุป	- สรุปความคิดรวบ	- สรุปเนื้อเรื่องตาม	- นำเนื้อเรื่องมา	- ไม่มีการสรุปเนื้อ

เกณฑ์	4 ดีเยี่ยม (A)	3 ดี (B)	2 พอใช้ (C)	1 ปรับปรุง (F)
(Conclusion)	ยอดของเนื้อเรื่อง ครบถ้วนและเน้น ความสำคัญของ ใจความหลักที่ สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง	ประเด็นสำคัญ แต่ ไม่ครบทุกประเด็น ขาดเพียงเล็กน้อย 1 – 2 ประเด็น แต่พอ มองเห็นภาพรวม	สรุปใหม่ แต่ขาด ประเด็นสำคัญ 3 – 4 ประเด็น พอ มองเห็นภาพรวม แต่ไม่ชัดเจน	เรื่อง หรือประเด็น หลักใดๆ อาจมีบ้าง แต่ไม่ชัดเจนและไม่ มีประสิทธิภาพ มอง ไม่เห็นภาพรวม
6. ความสัมพันธ์ ของแนวคิด (Coherence)	- แนวคิดเชื่อมโยง สัมพันธ์กันอย่างดี เลิศ สนับสนุน วัตถุประสงค์หรือ ข้อโต้แย้งอย่าง ชัดเจน ผู้อ่านเข้าใจ เหตุผลของการ นำเสนอได้	- แนวคิดเชื่อมโยง สัมพันธ์กัน สนับสนุน วัตถุประสงค์หรือ ข้อโต้แย้งอย่าง พอเหมาะ ผู้อ่าน เข้าใจเหตุผลของ การนำเสนอเป็น ส่วนใหญ่	- แนวคิดค่อนข้าง เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน สนับสนุน วัตถุประสงค์หรือ ข้อโต้แย้ง ผู้อ่าน เข้าใจเหตุผลของ การนำเสนอได้ ค่อนข้างพอใช้	- แนวคิดเชื่อมโยง สัมพันธ์ สนับสนุน วัตถุประสงค์หรือ ข้อโต้แย้งน้อยมาก หรือแทบไม่มีเลย ผู้อ่านยังไม่เข้าใจ เหตุผลของการ นำเสนอ หรือเข้าใจ อย่างคลุมเครือ
7. หลักภาษา (Grammar)	- ไม่มีข้อผิดพลาด ในการใช้หลักภาษา	- มีข้อผิดพลาด เพียงเล็กน้อย 1 – 2 ข้อในการใช้หลัก ภาษา	- มีข้อผิดพลาดบ้าง 3 – 4 ข้อในการใช้ หลักภาษา	- มีข้อผิดพลาดเป็น ส่วนใหญ่มากกว่า 5 ข้อขึ้นไปในการใช้ หลักภาษา
8. การเขียนสะกด คำและการใช้ เครื่องหมายวรรค ตอน (Punctuation)	- ใช้เครื่องหมาย วรรคตอนหรือ สะกดคำได้ถูกต้อง เหมาะสม	- ใช้เครื่องหมาย วรรคตอนหรือ สะกดคำผิดพลาด เพียงเล็กน้อย 1 – 2 แห่ง	- ใช้เครื่องหมาย วรรคตอนหรือ สะกดคำผิดพลาด บ้าง 3 – 4 แห่ง	- ใช้เครื่องหมาย วรรคตอนหรือ สะกดคำผิดพลาด เป็นส่วนใหญ่ มากกว่า 5 แห่งขึ้นไป
9. การอ้างอิงแบบ APA หรือแบบอื่นๆ (APA reference and other reference formats)	- ใช้รูปแบบการ อ้างอิง APA หรือ รูปแบบการอ้างอิง แบบอื่นๆ ได้อย่าง ถูกต้อง สอดคล้อง กันทุกรายการ	- ใช้รูปแบบการ อ้างอิง APA หรือ รูปแบบการอ้างอิง แบบอื่นๆ ผิดพลาด เล็กน้อย 1 – 2 รายการ หรือ ถูกต้องประมาณ ร้อยละ 80 ขึ้นไป	- ใช้รูปแบบการ อ้างอิง APA หรือ รูปแบบการอ้างอิง แบบอื่นๆ ผิดพลาด บ้าง 3 – 4 รายการ หรือถูกต้อง ประมาณร้อยละ 60 ขึ้นไป แต่ไม่ถึงร้อย ละ 80	- ไม่ได้ใช้รูปการ อ้างอิง APA หรือ รูปแบบการอ้างอิง แบบอื่นๆ หรือใช้ แต่มีข้อผิดพลาด มากกว่า 5 รายการ ขึ้นไป หรือถูกต้อง ต่ำกว่าร้อยละ 60
10. การออกแบบ เอกสาร (Document design)	- สร้างความ น่าสนใจแก่ผู้อ่าน และจัดวาง องค์ประกอบของ เอกสารไว้อย่างลง ตัว เป็นระเบียบ	- ยังไม่น่าสนใจ เท่าที่ควร แต่ก็ แสดงให้เห็นถึง ความพยายามใน การใช้เทคนิคต่างๆ ในการจัดวาง	- ไม่น่าสนใจ โดย จัดวางองค์ประกอบ ของเอกสารเป็น ระเบียบพอสมควร	- ยังต้องปรับปรุง และสร้างความ สับสนแก่ผู้อ่าน เพราะการจัดวาง องค์ประกอบของ เอกสารอย่างยุ่ง

เกณฑ์	4 ดีเยี่ยม (A)	3 ดี (B)	2 พอใช้ (C)	1 ปรับปรุง (F)
	เรียบร้อย สวยงาม	องค์ประกอบของ เอกสารเป็นระเบียบ		เหยิง ไม่เป็น ระเบียบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เมื่อพิจารณาตรวจให้คะแนนเรียบร้อยแล้ว โปรดระบุคะแนนรวม (1) _____ + คะแนนรวม (2) _____ = _____ คะแนน แล้วเทียบตามเกณฑ์ต่อไปนี้

คะแนนรวม		เกณฑ์	
90 – 100 คะแนน	=	A	(ดีเยี่ยม)
80 – 89 คะแนน	=	B+	(ดีมาก)
70 – 79 คะแนน	=	B	(ดี)
ผ่าน			
60 – 69 คะแนน	=	C+	(ค่อนข้างดี)
50 – 59 คะแนน	=	C	(พอใช้)
40 – 49 คะแนน	=	D+	(อ่อน)
30 – 39 คะแนน	=	D	(อ่อนมาก)
25 – 29 คะแนน	=	F	(ปรับปรุง)

สรุปผลการตรวจให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มที่.....
พบว่า คะแนนรวม เท่ากับ..... ตรงกับเกณฑ์..... ผลการประเมิน คือ

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....

ผู้ตรวจให้คะแนน

แบบวัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล

คำชี้แจง: นักศึกษาอ่านข่าวกรณีปัญหาของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐเกาหลีต่อไปนี แล้วเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

Block B โดนสวดยับหลังโซว์พฤติกรรมถูกเรื่องน้ำท่วมในไทย ล่าสุดต้นสังกัดส่งคลิปขอโทษคนไทยแล้ว!

7 หนุ่มเกาหลีหน้าใหม่ Block B ส่งคลิปขอโทษชาวไทยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ทำผิดพลาดไปของตน รวมถึงต้นสังกัดเองก็ออกมาขอโทษแล้วด้วย

7 หนุ่ม Block B ประกอบไปด้วยสมาชิก Zico (หัวหน้าวง), JaeHyo, Taell, B-bomb, Park Kyung, Ukwon, P.O (น้องเล็ก) แห่งค่าย Brand New Stardom ฝีมือเด็กปั้นของ Cho Joong Hoon หรือที่รู้จักกันในนาม Cho PD พวกเขาปล่อยซิงเกิ้ลอัลบั้มแรกคือ Do You Wanna Be? เมื่อ วันที่ 13 เมษายน 2011 และเดบิวต์บนเวทีครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2011 และมีนิอัลบั้มล่าสุดคือ New Kids On The Block กับเพลง Tell Them

23 กุมภาพันธ์ 2555

หลังจากถูกวิพากษ์วิจารณ์กรณีล้อเล่นกับเหตุการณ์น้ำท่วมในประเทศไทยจากศิลปินเกาหลี 'Block B' ล่าสุดต้นสังกัดได้ออกมาขอโทษอย่างเป็นทางการแล้ว

ชาวเน็ตเกาหลีรุมสวดยับ Block B (ซีโค่ อันแจฮโย อีแทอิล บี-บอมบ์ บาร์คยอง คิมยูควอน และพีโอ) ไอดอลเกาหลีหน้าใหม่ของวงการเพลงเค-ป๊อป แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมระหว่างการสัมภาษณ์กับสื่อชาวไทยเมื่อปลายเดือนมกราคมที่ผ่านมา

ศิลปินให้สัมภาษณ์ Block B ในชื่อ ว่า "New Artist – Block B in Thailand 270112" กลายเป็นประเด็นร้อนแรงในโลกออนไลน์ เมื่อชาวเน็ตของประเทศเกาหลีตั้งข้อสังเกตว่าพฤติกรรมของ 7 หนุ่มระหว่างการให้สัมภาษณ์สื่อชาวไทยเมื่อเดือนมกราคมที่ผ่านมา ดูจะเป็นการไม่ให้เกียรติสื่อชาวไทยจนเกินไป ทั้งการมายืนหน้าสื่อชาวไทยพร้อมกับถอดเสื้อตัวนอก หรือการแสดงความเบื่อหน่ายเมื่อผู้สื่อข่าวถามถึงความหมายของชื่อวง

และเมื่อถูกถามว่าพวกเขาแตกต่างจากนักร้องฮิปฮอปเกาหลีคนอื่น ๆ อย่างไร พวกเขาได้ตอบคำถามด้วยความทะนงตัว ขณะที่สมาชิกอีกคนยกเท้าขึ้นมาตบกันคล้ายกับการปรบมือ (นาที 9.25)

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อถูกถามว่ารู้ถึงสถานการณ์น้ำท่วมที่เมืองไทยหรือไม่ ซีโค่ หนึ่งในสมาชิกของ วงตอบว่า “พวกเราารู้ดี ทุกคนคงจะรู้สึกเจ็บปวดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เราหวังว่าเงินช่วยเหลือจะช่วยเยียวยาได้” สมาชิกในวงถามว่าเงินที่ว่าคือเท่าไร ซีโค่ตอบกลับว่า “7,000 วอน” (ประมาณ 7 ดอลลาร์ หรือ 220 บาท) ซึ่งสมาชิกคนอื่น ๆ ต่างเห็นว่าคำตอบของซีโค่เป็นเรื่องสนุกสนาน (นาที 12.30) ตรงข้ามกับชาวเน็ตของเกาหลีที่พากันตำหนิพฤติกรรมของ 7 หนุ่ม Block B ว่าทำให้ชื่อเสียงของไอดอลเกาหลีต้องเสียหายจากความคึกคะนองโดยไม่รู้จักกาลเทศะของวง ซึ่งล่าสุดหัวหน้าวงอย่างซีโค่ได้โกนผมเพื่อเป็นการแสดงความขอโทษจากใจจริงของเขาอีกด้วย

ที่มา: <http://www.velawang.com/2012/02/block-b-releases-video-apology-thai.html>

คำถำมนำ: นักศีกษาคิดว่ำสาเหตุใตกลุ่มศีกลป็นจกประเทศสธธรณรัฐเกหฬีจ้งแสดง
 พฤตีกกรรมไม่เหมษสมในสยตงคนไทย และในฐนฐนที่นักศีกษเป็นคนไทยคนหนึ่ นักศีกษารู้สึก
 อย่งไรกับการกระทำต้งกล่ว จงเขียนวิพกษ์เชิงสร้งสรค์มพอสังเขป ควมยว 5 - 6 บรรทต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ-นวมสกุล.....

รหัสประจำตัวนักศีกษา.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง: นักศึกษาเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อข่าวต่อไปนี้ ความยาว 4 - 5 บรรทัด

ชาวพุทธจวกและ!! นางแบบโพสต์ทำถ่ายนู้ดกับพระพุทธรูป

สำนักข่าวต่างประเทศรายงานว่ามีการเผยแพร่ภาพของหญิงสาวรายหนึ่งในสภาพแก้ผ้าเปลือยกาย ถ่ายแบบโพสต์ท่าที่ไม่เหมาะสม โดยภาพดังกล่าวตีพิมพ์ในหนังสือปกใจเสือป่าเล่มหนึ่งของศรีลังกา

โดยภายหลังจากที่ภาพเผยแพร่ออกไป ชาวพุทธศาสนิกชนรวมทั้งผู้ที่พบเห็นต่างประณามการกระทำเช่นนี้ว่าไม่เหมาะสม และต้องพิจารณาลงโทษกับหนังสือเล่มดังกล่าวที่ถือเป็นการนำรูปปั้นขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นที่เคารพกราบไหว้ของชาวพุทธไปกระทำย่ำยี เป็นสิ่งที่ไม่สมควรเป็นอย่างยิ่ง

แม้ว่าจะมีการรณรงค์ปลุกจิตสำนึกกตัญญูปกป้องพระศาสนา เพราะพระพุทธรูป คือ พระพุทธรูปิตาของชาวพุทธ แต่ชาวโลกบางส่วนยังคงมีการลบหลู่พระนาม และพระสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นเครื่องรำลึกถึงพระองค์

ที่มา: <http://news.mthai.com/world-news/193582.html>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชื่อ-นามสกุล.....
รหัสประจำตัวนักศึกษา.....

แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) วัดความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง: นักศึกษาเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อเรื่องราวต่อไปนี้ ความยาว 4 - 5 บรรทัด

มาดูกันว่าทำไมคนไทยสมัยก่อนถึงมีประเพณีให้ภรรยากราบเท้าสามีก่อนนอน สำคัญอย่างไร มาดูกัน

เพราะว่าสมัยก่อนนั้น ภรรยาจะคอยอยู่บ้านเป็นแม่ศรีเรือนไม่ได้ ออกไปนอกบ้าน อยู่แต่ในบ้าน แต่สามีต้องออกไปทำมาหากินเพื่อเลี้ยงดูคนในครอบครัวนอกบ้าน จะมีโอกาสได้เจอกับผู้คนมากมายทั้งชายและหญิง และในบางครั้งอาจจะเจอผู้หญิงที่สวยงามก็ได้ คนสมัยก่อนก็เลยคิดอุปมาขึ้นมาอย่างหนึ่งว่าให้ภรณยานั้นมัดใจสามี เอาใจสามี และให้กราบสามีก่อนนอน เพื่อที่จะให้สามีนั้น คิดว่าภรรยาให้เกียรติ แะเกรงใจภรรยาไม่กล้าไปมีภรณยาน้อยนั่นเอง

ที่มา: <http://talk.mthai.com/topic/352930>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชื่อ-นามสกุล.....
รหัสประจำตัวนักศึกษา.....

แบบประเมินรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ชื่อ-นามสกุลผู้ประเมินรับรอง.....

ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....

คำชี้แจง

1. กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการประเมินตามความคิดเห็นของท่านว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมด้วยการเขียนรอบวงโดยใช้สื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาดังนี้

เหมาะสม	หมายถึงรูปแบบมีความเหมาะสมและนำไปใช้ได้
ไม่แน่ใจ	หมายถึงไม่แน่ใจว่ารูปแบบมีความเหมาะสมและนำไปใช้ได้
ไม่เหมาะสม	หมายถึงรูปแบบไม่มีความเหมาะสมและนำไปใช้ไม่ได้

2. กรุณากรอกข้อความในข้อเสนอแนะหากท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมประการใด

รายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนแบบ ผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี	ความคิดเห็น		
	เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม
ขั้นที่ 1 ตัดสินใจ			
- การเขียนรอบวงเพื่อระบุประเด็นสำคัญสำหรับการตั้ง ชื่อเรื่อง			
- การพิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ดีที่สุดและ สอดคล้องกันไม่เกิน 5 อันดับ			
- การเลือกประเด็นสำคัญที่สุดเพียงประเด็นเดียว			
- การประเมินประเด็นสำคัญแล้วนำไปกำหนดเป็นชื่อ เรื่อง			
ขั้นที่ 2 วางแผน			
- การเขียนรอบวงเพื่อวางโครงเรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) และการรวบรวมหลักฐานสนับสนุน			
- การพิจารณาคัดเลือกโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุน ที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับตามเกณฑ์ฯ			
- การวางโครงเรื่อง และเรียงลำดับหลักฐานสนับสนุน ตามคะแนนมากไปน้อย			
- การประเมินโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนให้ สอดคล้องกับชื่อเรื่องผ่านการพิจารณาจากผู้สอนแล้ว			
ขั้นที่ 3 ดำเนินการ			
- การเขียนรอบวงเพื่อระบุแหล่งข้อมูล โดยตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือของหลักฐานสนับสนุน			
- การประเมินแหล่งข้อมูลตามหลักฐานสนับสนุนที่ผ่าน การพิจารณาจากผู้สอนแล้ว			
- การพิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดให้			
- การเรียงลำดับแหล่งข้อมูลตามคะแนนมากไปน้อย			
ขั้นที่ 4 รับทราบผล			
- การเขียนรอบวงเพื่อรวบรวมวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียน			
- การพิจารณาเลือกวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การ ออกแบบเอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเพียง 5 อันดับ			

รายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนแบบ ผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี	ความคิดเห็น		
	เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม
- การผสมผสานวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบ เอกสาร และกลวิธีการเขียนที่ดีที่สุดเป็นงานเขียน 1 เรื่อง			
- การประเมินวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบ เอกสาร และกลวิธีการเขียนตามการนำเสนอในงาน เขียน			
ขั้นที่ 5 ประเมิน			
- การนำเสนองานเขียน แล้วเขียนรอบวงเพื่อแสดง ความคิดเห็นต่องานเขียน			
- การพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขงานเขียนให้ดีที่สุด			
- การประเมินงานเขียนตามเกณฑ์รูบริคส์ประเมิน ความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

- แผนกำกับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
- ผลคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล

แผนกำกับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ขั้นที่ 1 ตัดสินใจเลือกชื่อเรื่องภายใต้หัวข้อ “วัฒนธรรมไทย” (รอบที่ 1) และ “ปัญหาทางวัฒนธรรม” (รอบที่ 2) ที่จะนำมาเขียนเป็นผลงานการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

กระบวนการ	ขั้นตอน/ หลักการ	วัตถุประสงค์	บทบาทของ ผู้เรียน	บทบาทของ ผู้สอน	กิจกรรม	สื่อสังคม	ผลลัพธ์
ขั้นที่ 1 ตัดสินใจ (สัปดาห์ที่ 1)	1. ปฐมนิเทศ	1. เพื่อชี้แจง ลักษณะ รายวิชาวิธีการ จัดการเรียน การสอน และ การวัดและ ประเมินผล 2. เพื่อกำหนด วิธีการเรียน กติกาในการ เขียนรอบวง 3. เพื่อแบ่ง ผู้เรียน ออกเป็นกลุ่ม	1. ฟัง คำอธิบาย และอ่าน เอกสาร เกี่ยวกับ ลักษณะของ รายวิชา วิธีการจัดการ เรียนการสอน และการวัด และ ประเมินผล วิธีการจัดการ เรียน การ สอน และ การวัดและ ประเมินผล การวัดและ ประเมินผล 2. ทำความ เข้าใจวิธีการ เรียน กติกา ในการเขียน รอบวง 3. จับกลุ่ม กลุ่มละ 6 - 10 คน 4. ชักถาม เมื่อเกิดข้อ สงสัย	1. อธิบายและ แนะนำ ลักษณะ รายวิชา วิธีการจัดการ เรียนการสอน และการวัด และ ประเมินผล 2. บอกวิธีการ เรียน กติกาใน การเขียนรอบ วง 3. ให้ผู้เรียน จับกลุ่มตามที่ กำหนด 4. ตอบข้อ ซักถามของ ผู้เรียน	1. ฟังคำอธิบาย จากผู้สอน ประกอบการ อ่านเอกสาร ชี้แจงเกี่ยวกับ รายวิชาวิธีการ จัดการเรียน การสอน และ การวัดและ ประเมินผล 2. อ่านวิธีการ เรียน กติกาใน การเขียนรอบ วงจากเอกสาร แล้วซักถามข้อ สงสัย 3. แบ่งกลุ่ม ผู้เรียน	-	1. ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ ลักษณะ รายวิชา วิธีการจัดการ เรียนการสอน และการวัด และ ประเมินผล 2. แนว ทางการปฏิบัติ ตัวตามวิธีการ เรียน กติกาใน การเขียนรอบ วง 3. กลุ่มผู้เรียน ที่ ประกอบด้วย สมาชิกในกลุ่ม 6 -10 คน
	2. ทดสอบวัด ความสามารถ ด้านการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ ก่อนเรียน	เพื่อทราบ คะแนน ความสามารถ ด้านการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ ก่อนเรียนของ ผู้เรียนก่อน การเรียน	เขียนวิพากษ์ เชิง สร้างสรรค์ เป็นผลงาน การเขียน สั้นๆ	1. กำหนดให้ ผู้เรียนเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ เป็นผลงาน การเขียนสั้นๆ 2. ตรวจให้ คะแนน ความสามารถ ของผู้เรียน ก่อนการเรียน จากผลงาน การเขียน	1. กำหนดเวลา 30 นาทีให้ ผู้เรียนเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ ความยาว 4-5 บรรทัด 2. เก็บผลงาน การเขียนแล้ว ตรวจให้คะแนน ความสามารถ ของผู้เรียนแต่ ละกลุ่ม	-	คะแนน ความสามารถ ด้านการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ ของผู้เรียนแต่ ละกลุ่ม

กระบวนการ	ขั้นตอน/ หลักการ	วัตถุประสงค์	บทบาทของ ผู้เรียน	บทบาทของ ผู้สอน	กิจกรรม	สื่อสังคม	ผลลัพธ์
	3. อธิบาย ความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอน ของการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์	1. เพื่อบอก ความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอน ของการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ 2. เพื่อนำ ความรู้ เกี่ยวกับการ เขียนวิพากษ์ เชิงสร้างสรรค์ ไปประยุกต์ใช้ กับผลงานการ เขียน	ฟังคำอธิบาย เนื้อหาและ ศึกษา เอกสาร เกี่ยวกับ ความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอน ของการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ และการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์	1. บรรยาย เนื้อหา เกี่ยวกับ ความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอน ของการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ 2. กำหนดให้ ผู้เรียนเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ เป็นผลงาน การเขียนสั้นๆ	1. แจกเอกสาร ประกอบการ สอนเกี่ยวกับ ความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอน ของการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ 2. บรรยาย เนื้อหาด้วยการ นำเสนอผ่าน โปรแกรม PowerPoint	-	1. ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ ความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอน ของการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ 2. ผลงานการ เขียนวิพากษ์ เชิงสร้างสรรค์ ขนาดสั้น
	4. เขียนรอบ วง	เพื่อรวบรวม ความคิด สำหรับการตั้ง ชื่อเรื่องของ งานเขียน	ร่วมกันแสดง ความคิดของ ตนเกี่ยวกับ ประเด็น สำคัญที่ ผู้สอนกำหนด เพื่อตั้งชื่อ เรื่องของงาน เขียน	1. กำหนด หัวข้อสำหรับ การเขียนรอบ วง “วัฒนธรรม ไทย” สำหรับ ให้ผู้เรียนการ คิดเป็นชื่อ เรื่องของงาน เขียน 2. ร่วมแสดง ความคิดเห็น กับผู้เรียนแต่ ละกลุ่ม	ร่วมกันเขียนรอบ วง แสดง ความคิดเห็น ของตนเอง หัวข้อ “วัฒนธรรม ไทย” เพื่อ นำมาตั้งเป็นชื่อ เรื่องของงาน เขียน	กระดาน อภิปราย	รายการของ ชื่อเรื่อง
	5. ผสาน ความคิด	เพื่อคัดเลือก ชื่อเรื่องที่ดี ที่สุด 5 อันดับ ตามเกณฑ์การ คัดเลือกข้อมูล	1. ร่วมกัน โหวตชื่อเรื่อง ที่ดีที่สุดมา คนละ 5 อันดับ 2. เลือกชื่อ เรื่องที่มี สมาชิกใน กลุ่มเลือก สูงสุด 5 อันดับแรก	คอยให้ คำแนะนำ และคำปรึกษา แก่ผู้เรียน	โหวตชื่อเรื่องที่ ดีที่สุดจาก รายการของชื่อ เรื่องข้างต้น	กระดาน อภิปราย	ชื่อเรื่องที่ดี ที่สุด 5 อันดับ แรก
	6. เลือก ความคิด สำคัญ	เพื่อเลือก ประเด็นสำคัญ ที่สุดเพียง ประเด็นเดียว	ร่วมกันเลือก ชื่อเรื่องเพียง ชื่อเดียว	คอยให้ คำแนะนำ และคำปรึกษา แก่ผู้เรียน	เลือกชื่อเรื่องที่ ดีที่สุดเพียงชื่อ เดียว	กระดาน อภิปราย	ชื่อเรื่องที่ดี ที่สุด 1 ชื่อ
	7. ประเมิน ความถูกต้อง	เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง	1. พิจารณา ความถูกต้อง	1. แสดง ความคิดของ	1. ตรวจสอบ ชื่อเรื่อง โดย	กระดาน อภิปราย	ชื่อเรื่องที่ผ่านมา การพิจารณา

กระบวนการ	ขั้นตอน/ หลักการ	วัตถุประสงค์	บทบาทของ ผู้เรียน	บทบาทของ ผู้สอน	กิจกรรม	สื่อสังคม	ผลลัพธ์
		เหมาะสมและ ความชัดเจน ของชื่อเรื่อง	เหมาะสม และความ ชัดเจนของ ชื่อเรื่อง	คนที่ติดต่อชื่อ เรื่อง และ ยินยอมให้ ผู้เรียน	พิจารณาความ ถูกต้อง เหมาะสมและ ความชัดเจน		จากผู้สอนแล้ว
		2. ตรวจสอบ ความเป็นไป ได้ของการหา ข้อมูลเพื่อ ประกอบงาน เขียน	2. ตรวจสอบ ความเป็นไป ได้ของการหา ข้อมูลเพื่อ ประกอบงาน เขียน	ดำเนินงาน เขียน 2. แนะนำ แหล่งข้อมูล ประกอบงาน เขียน	2. เสนอแนะ แหล่งข้อมูล จากแหล่ง เรียนรู้ต่างๆ ไม่ ว่าจะเป็น ห้องสมุด ศูนย์ ศิลปวัฒนธรรม เว็บไซต์ ฯลฯ		

ขั้นที่ 2 วางแผนงานเขียน โดยวางโครงเรื่องอันประกอบด้วยบทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป พร้อมหลักฐานสนับสนุนประกอบงานเขียน

กระบวนการ	ขั้นตอน/ หลักการ	วัตถุประสงค์	บทบาทของ ผู้เรียน	บทบาทของ ผู้สอน	กิจกรรม	สื่อสังคม	ผลลัพธ์
ขั้นที่ 2 วางแผน (สัปดาห์ที่ 2)	1. เขียน รอบวง	1. เพื่อวาง โครงเรื่อง (บท นำ เนื้อเรื่อง	1. ร่วมกัน แสดง ความคิด	1. ร่วมแสดง ความคิดเห็น เกี่ยวกับโครง	ร่วมกันเขียน รอบวง แสดง ความคิดเห็น	กระดาน อภิปราย	1. รายการ ของโครง เรื่อง (บทนำ

กระบวนการ	ขั้นตอน/ หลักการ	วัตถุประสงค์	บทบาทของ ผู้เรียน	บทบาทของ ผู้สอน	กิจกรรม	สื่อสังคม	ผลลัพธ์
		บทสรุป) 2. เพื่อกำหนด หลักฐาน สนับสนุน	ของตน เพื่อ กำหนดโครง เรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) และ หลักฐาน สนับสนุนที่ จะต้อง ค้นคว้าเพิ่ม	เรื่อง (บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) ของ ผู้เรียนแต่ละ กลุ่ม 2. แนะนำ หลักฐาน สนับสนุนที่ ผู้เรียนควรใช้ ประกอบการ เขียนตามโครง เรื่อง	เพื่อกำหนด โครงเรื่อง (บท นำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) และ หลักฐาน สนับสนุนที่ เหมาะสม ประกอบการ เขียนตามโครง เรื่อง		เนื้อเรื่อง บทสรุป) 2. รายการ ของ หลักฐาน สนับสนุน
	2. เลือก ความคิด	เพื่อคัดเลือก โครงเรื่องและ หลักฐาน สนับสนุนที่ดี ที่สุด 5 อันดับ ตามเกณฑ์การ คัดเลือก	1. ร่วมกัน โหวตโครง เรื่องและ หลักฐาน สนับสนุนที่ ดีที่สุดมาค น 5 อันดับ 2. เลือก โครงเรื่อง และ หลักฐาน สนับสนุนที่ มีสมาชิกใน กลุ่มเลือก สูงสุด 5 อันดับแรก	คอยให้ คำแนะนำ และคำปรึกษา แก่ผู้เรียน	1. โหวตโครง เรื่องและ หลักฐาน สนับสนุนที่ดี ที่สุดจาก ข้างต้น 2. เรียงลำดับ โครงเรื่องและ หลักฐาน สนับสนุน ตามที่สมาชิก ในกลุ่มเลือก สูงสุด 5 อันดับแรก	กระดาน อภิปราย	1. โครงเรื่อง ที่ดีที่สุด 5 อันดับแรก 2. หลักฐาน สนับสนุนที่ดี ที่สุด 5 อันดับแรก
	3. ผสาน ความคิด	เพื่อวางโครง	1. วางโครง เรื่อง 2. เรียงลำดับ หลักฐาน สนับสนุน จากคะแนน มากไปหา น้อย	คอยให้ คำแนะนำ และคำปรึกษา แก่ผู้เรียน	1. วางโครง เรื่อง 2. เรียงลำดับ หลักฐาน สนับสนุนจาก คะแนนมากไป หาน้อย	กระดาน อภิปราย (Proboards)	1. โครงเรื่อง ที่ดีที่สุด 1 โครงเรื่อง 2. หลักฐาน สนับสนุนที่ เรียงลำดับ ตามคะแนน
	4. ประเมิน	เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง เหมาะสมและ ความชัดเจน ของโครงเรื่อง และหลักฐาน สนับสนุน	ร่วมกัน พิจารณา ความ ถูกต้อง เหมาะสม และความ ชัดเจนของ โครงเรื่อง และ หลักฐาน	แสดงความคิด ของตนที่มีต่อ โครงเรื่องและ หลักฐาน สนับสนุน	ตรวจสอบ โครงเรื่องและ หลักฐาน สนับสนุน โดย พิจารณาความ ถูกต้อง เหมาะสมและ ความชัดเจน	กระดาน อภิปราย	โครงเรื่อง และ หลักฐาน สนับสนุนที่ ผ่านการ พิจารณา จากผู้สอน แล้ว

กระบวนการ	ขั้นตอน/ หลักการ	วัตถุประสงค์	บทบาทของ ผู้เรียน	บทบาทของ ผู้สอน	กิจกรรม	สื่อสังคม	ผลลัพธ์
			สนับสนุนให้ สอดคล้อง กับชื่อเรื่อง				

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสืบค้นแหล่งข้อมูลตามโครงเรื่องและหลักฐานสนับสนุนสำหรับประกอบงานเขียน

กระบวนการ	ขั้นตอน/ หลักการ	วัตถุประสงค์	บทบาทของ ผู้เรียน	บทบาทของ ผู้สอน	กิจกรรม	สื่อสังคม	ผลลัพธ์
ขั้นที่ 3 ดำเนินการ (สัปดาห์ที่ 2)	1. เขียน รอบวง	เพื่อกำหนด แหล่งข้อมูล	ร่วมกันแสดง ความคิดของ ตน เพื่อกำหนด แหล่งข้อมูล	ร่วมแสดง ความคิดเห็น เกี่ยวกับ แหล่งข้อมูล	ร่วมกันเขียน รอบวงเพื่อกำหนด แหล่งข้อมูลที่ เหมาะสม ประกอบการ เขียนตามโครง เรื่อง	กระดาน อภิปราย	รายการของ แหล่งข้อมูล
	2. ประเมิน	เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง เหมาะสมและ ความชัดเจน ของ แหล่งข้อมูล	ร่วมกัน พิจารณา ความถูกต้อง เหมาะสม และความ ชัดเจนของ แหล่งข้อมูล	แสดง ความคิดของ ตนที่มีต่อ แหล่งข้อมูล	ตรวจสอบ แหล่งข้อมูล โดยพิจารณา ความถูกต้อง เหมาะสมและ ความชัดเจน	กระดาน อภิปราย	แหล่งข้อมูลที่ ผ่านการ พิจารณาจาก ผู้สอนแล้ว
	3. เลือก ความคิด	เพื่อคัดเลือก แหล่งข้อมูลที่ดี ที่สุด 5 อันดับ	พิจารณา คัดเลือก แหล่งข้อมูลที่ดี ที่สุดเพียง 5 อันดับ	คอยให้ คำแนะนำ และ คำปรึกษาแก่ ผู้เรียน	โหวต แหล่งข้อมูลที่ดี ที่สุดจาก รายการข้างต้น	กระดาน อภิปราย	แหล่งข้อมูลที่ ดีที่สุด 5 อันดับแรก
	4. ลำดับ ความคิด	เพื่อเรียงลำดับ แหล่งข้อมูล 5 อันดับตาม คะแนน	เรียงลำดับ แหล่งข้อมูล จากคะแนน มากไปหาน้อย	คอยให้ คำแนะนำ และ คำปรึกษาแก่ ผู้เรียน	เรียงลำดับ แหล่งข้อมูล จากคะแนน มากไปหาน้อย	กระดาน อภิปราย	แหล่งข้อมูลที่ เรียงลำดับ ตามคะแนน

ขั้นที่ 4 รับทราบผลจากการเขียนร่วมกัน โดยนำเอาวิธีการจัดระเบียบแนวคิด การออกแบบ เอกสาร และกลวิธีการเขียนมาสร้างเป็นผลงานการเขียน

กระบวนการ	ขั้นตอน/ หลักการ	วัตถุประสงค์	บทบาทของ ผู้เรียน	บทบาทของ ผู้สอน	กิจกรรม	สื่อสังคม	ผลลัพธ์
ขั้นที่ 4 รับทราบผล (สัปดาห์ที่ 3)	1. เขียนรอบ วง	เพื่อกำหนด วิธีการจัด ระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการเขียน	ร่วมกันแสดง ความคิดของ ตน เพื่อ กำหนด วิธีการจัด ระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการ เขียน	ร่วมแสดง ความคิดเห็น เกี่ยวกับ วิธีการจัด ระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการ เขียน	ร่วมกันเขียน รอบวง แสดง ความคิดเห็น เพื่อกำหนด วิธีการจัด ระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการเขียน ที่เหมาะสม ประกอบการ เขียนตามโครง เรื่อง	กระดาน อภิปราย	1. รายการ ของวิธีการ จัดระเบียบ แนวคิด 2. รายการ ของการ ออกแบบ เอกสาร 3. รายการ ของกลวิธี การเขียน
	2. เลือก ความคิด	เพื่อคัดเลือก วิธีการจัด ระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการเขียน ที่ดีที่สุด 5 อันดับ	พิจารณา เลือกวิธีการ จัดระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการ เขียนที่มี สมาชิกใน กลุ่มเลือก สูงสุด 5 อันดับแรก	คอยให้ คำแนะนำ และ คำปรึกษา แก่ผู้เรียน	โหวตเลือก วิธีการจัด ระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการเขียน ที่ดีที่สุดจาก รายการข้างต้น	กระดาน อภิปราย	1. รายการ ของวิธีการ จัดระเบียบ แนวคิดที่ดี ที่สุด 5 อันดับแรก 2. รายการ ของการ ออกแบบ เอกสารที่ดี ที่สุด 5 อันดับแรก 3. รายการ ของกลวิธี การเขียนที่ดี ที่สุด 5 อันดับแรก
	3. ผสาน ความคิด	เพื่อผสาน วิธีการจัด ระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการเขียน 5 อันดับให้ ออกมาเป็นงาน เขียน 1 เรื่อง	ผสานวิธีการ จัดระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการ เขียนทั้งหมด ออกมาเป็น งานเขียน	คอยให้ คำแนะนำ และ คำปรึกษา แก่ผู้เรียน	ผสานวิธีการ จัดระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการเขียน ที่ดีที่สุด 5 อันดับ	กระดาน อภิปราย	การ ออกแบบ เอกสารและ กลวิธีการ เขียนที่เรียง ตามลำดับ คะแนน
	4. สร้าง	เพื่อนำข้อมูล	1.ร่วมกัน	คอยให้	สร้างงานเขียน	วิกิ	งานเขียน 1

กระบวนการ	ขั้นตอน/ หลักการ	วัตถุประสงค์	บทบาทของ ผู้เรียน	บทบาทของ ผู้สอน	กิจกรรม	สื่อสังคม	ผลลัพธ์
	ผลงานการ เขียนวิพากษ์ เชิง สร้างสรรค์	ทั้งหมดมาสร้าง เป็นผลงานการ เขียนวิพากษ์ เชิงสร้างสรรค์	สร้างผลงาน การเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ 2. ประเมิน วิธีการจัด ระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการ เขียนตาม เนื้อหาใน งานเขียน	คำแนะนำ และ คำปรึกษา แก่ผู้เรียน	เพื่อประเมิน วิธีการจัด ระเบียบ แนวคิด ออกแบบ เอกสาร และ กลวิธีการเขียน		เรื่อง

ขั้นที่ 5 ประเมินผลงานการเขียนตามเกณฑ์รูบรีคส์ และประเมินความสามารถด้านการเขียน
วิพากษ์เชิงสร้างสรรค์จากแบบทดสอบ

กระบวนการ	ขั้นตอน/ หลักการ	วัตถุประสงค์	บทบาทของ ผู้เรียน	บทบาทของ ผู้สอน	กิจกรรม	สื่อสังคม	ผลลัพธ์
ขั้นที่ 5 ประเมิน (สัปดาห์ที่ 4)	1. นำเสนอ งาน	เพื่อนำเสนอ งานเขียน	1. แลกเปลี่ยน ลึกลับกับผู้เรียน กลุ่มอื่นสำหรับ การเข้าไปอ่าน ผลงานการ เขียนของกลุ่ม ตน 2. แสดงความ คิดเห็นที่มีต่อ งานเขียนของ เพื่อนแต่ละ กลุ่ม	ร่วมแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับ งานเขียนของ ผู้เรียนแต่ละ กลุ่ม	นำเสนอความ คิดเห็นของตน ที่มีต่องานเขียน ของกลุ่มเพื่อน	วิกิ	ความ คิดเห็นที่มี ต่องาน เขียน
	2. ตัดสิน	เพื่อพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข งานเขียน	พิจารณา ปรับปรุง แก้ไข งานเขียนของ กลุ่มตนให้ สมบูรณ์	ให้คำแนะนำใน การแก้ไขงาน เขียนของ ผู้เรียนแต่ละ กลุ่ม	พิจารณา ปรับปรุง แก้ไข งานเขียน	วิกิ	งานเขียนที่ ได้รับการ พิจารณา ปรับปรุง แก้ไขจน สมบูรณ์
	3. ประเมิน	เพื่อประเมิน งานเขียนตาม เกณฑ์รูบรีคส์	รับฟังผลการ ประเมินงาน เขียน	1. ตรวจสอบ งานเขียนของ ผู้เรียนแต่ละ กลุ่มตามเกณฑ์ รูบรีคส์ 2. ประกาศผล คะแนนการ ประเมินงาน เขียน	1. รับทราบผล คะแนนงาน เขียนของกลุ่ม ตนเองและ เพื่อน	-	ผลคะแนน ของงาน เขียนแต่ละ กลุ่ม
	4. ทดสอบ หลังเรียน	เพื่อทดสอบ ความสามารถ ด้านการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์หลัง เรียน	รับฟังผล คะแนน ความสามารถ ด้านการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์	1. ตรวจสอบ แบบทดสอบ ด้านการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ 2. ประกาศ คะแนน ความสามารถ ด้านการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์	ตรวจสอบและ ประกาศผล คะแนน ความสามารถ ด้านการเขียน วิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ของ ผู้เรียนแต่ละคน	-	ผลคะแนน ของงาน เขียนแต่ละ กลุ่ม

ผลคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล (ต่อ)

กลุ่มที่	คนที่	คะแนนความสามารถด้าน การเขียนวิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ (คะแนนเต็ม 60 คะแนน)			แปลความหมาย
		คะแนน	เกณฑ์		
1	1	50	B+	ดีมาก	
	2	44	B	ดี	
	3	42	B	ดี	
	4	38	C+	ค่อนข้างดี	
	5	38	C+	ค่อนข้างดี	
	6	0	F	ปรับปรุง	
	7	0	F	ปรับปรุง	
	8	58	A	ดีเยี่ยม	
2	1	43	B	ดี	
	2	46	B	ดี	
	3	53	B+	ดีมาก	
	4	46	B	ดี	
	5	56	A	ดีเยี่ยม	
	6	56	A	ดีเยี่ยม	
	7	39	C+	ค่อนข้างดี	
3	1	53	B+	ดีมาก	
	2	43	B	ดี	
	3	0	F	ปรับปรุง	
	4	35	C	พอใช้	
	5	47	B	ดี	
	6	44	B	ดี	
	7	0	F	ปรับปรุง	
	8	48	B+	ดีมาก	
	9	46	B	ดี	
4	1	43	B	ดี	
	2	46	B	ดี	
	3	33	C	พอใช้	
	4	57	A	ดีเยี่ยม	
	5	46	B	ดี	
	6	46	B	ดี	
	7	54	A	ดีเยี่ยม	

ผลคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล (ต่อ)

กลุ่มที่	คนที่	คะแนนความสามารถด้าน การเขียนวิพากษ์เชิง สร้างสรรค์ (คะแนนเต็ม 60 คะแนน)		เกณฑ์	แปลความหมาย
	8	33		C	พอใช้
5	1	53		B+	ดีมาก
	2	46		B	ดี
	3	44		B	ดี
	4	27		D+	อ่อน
	5	55		A	ดีเยี่ยม
	6	30		C	พอใช้
	7	48		B+	ดีมาก
	8	53		B+	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ย		42.47		B	ดี

จากผลคะแนนความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 37.5 (15 คน) อยู่ในเกณฑ์ B หรือดี รองลงมากรุปตัวอย่างร้อยละ 17.5 (7 คน) อยู่ในเกณฑ์ B+ หรือดีมาก กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 15 (6 คน) อยู่ในเกณฑ์ A หรือดีเยี่ยม ตามลำดับ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 (4 คน) อยู่ในเกณฑ์ C หรือพอใช้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 (4 คน) อยู่ในเกณฑ์ F หรือปรับปรุง และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 7.5 (3 คน) อยู่ในเกณฑ์ C+ หรือค่อนข้างดี และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 2.5 (1 คน) อยู่ในเกณฑ์ D+ หรืออ่อน ตามลำดับ สรุปว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคลอยู่ในเกณฑ์ B หรือดี

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายวัชรพล วิบูลยศริน เกิดเมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2529 สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทสื่อสารมวลชน จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปีการศึกษา 2549 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (ค.บ.) เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง สาขาวิชามัธยมศึกษา (มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์) วิชาเอกภาษาไทยและเทคโนโลยีการศึกษา จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2551 และสำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อปีการศึกษา 2552 ต่อมาเข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2553 และมีผลงานส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ชื่อ Blended Instructional Model Based on Participatory Communication with Round Table Using Social Media to Enhance Creative Criticism Writing Ability for Undergraduate Students: A Synthesis and Proposed Model ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสาร International Journal of e-Education, e-Business, e-Management and e-Learning (IJEEEE) ปีที่ 2 เล่มที่ 6 หน้า 521-525 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานหลักสูตรภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY